

แนวทางต้านและลดการทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

กรณี ความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้าง
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โดย สำนักส่งเสริมและบูรณาการการมีส่วนร่วมต้านทุจริต
สำนักงาน ป.ป.ช.

คำนำ

รายงานฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อนำเสนอผลการดำเนินงานโครงการต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต (STRONG: Together against Corruption-TaC) แผนงานพัฒนาแนวทางต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต ประเด็นระดับประเทศ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ซึ่งมุ่งเน้นประเด็นระดับประเทศ (National agenda) โดยได้ดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการการแลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการเชิงบูรณาการเพื่อต้านและลดความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีเป้าหมายหลักในการนำเสนอแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมและสามารถนำไปใช้ได้จริง เพื่อป้องกันความเสี่ยงต่อการทุจริตที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

เนื้อหาของรายงานนี้ เกิดจากการรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์จากทุกภาคส่วนทั่วประเทศ โดยได้รับความร่วมมือจากนักวิชาการคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์ถึงปัจจัยและรูปแบบการทุจริตที่เกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของโครงการก่อสร้าง ตั้งแต่การวางแผน การจัดทำราคากลาง การจัดหาผู้รับจ้าง ไปจนถึงการบริหารสัญญาและการควบคุมงาน เพื่อวิเคราะห์ถึงช่องว่างที่อาจถูกใช้เป็นช่องทางในการทุจริต ข้อมูลและข้อเสนอแนะที่นำเสนอในรายงานฉบับนี้ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ตั้งแต่ผู้กำหนดนโยบายในระดับกระทรวง ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของ อปท. หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐ และภาคประชาชน

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า แนวทางต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และการบูรณาการความร่วมมือในทางปฏิบัติที่ได้จากรายงานฉบับนี้ จะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการเชิงรุกเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตในโครงการก่อสร้างของ อปท. ได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับธรรมาภิบาลในภาครัฐ สร้างความโปร่งใส เพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนอย่างแท้จริง

สำนักส่งเสริมและบูรณาการการมีส่วนร่วมต้านทุจริต

สิงหาคม 2568

สารบัญ

คำนำ	ก
สารบัญ	ค
สารบัญภาพ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
บทสรุปผู้บริหาร	1
บทที่ 1 บทนำ	9
1.1 ที่มาและความสำคัญของโครงการ	9
1.2 วัตถุประสงค์	10
1.3 ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ	10
1.4 เป้าหมายของโครงการ	11
1.5 กลุ่มเป้าหมาย	11
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	12
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต	13
กรณี โครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	
2.1 กลไกการป้องกันการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	13
2.2 ขอบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	14
2.3 มาตรการป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตก่อสร้างอาคาร	19
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	21
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการดำเนินการ	31
3.1 รูปแบบการดำเนินงาน	31
3.2 พื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงาน	31
3.3 ขั้นตอนการดำเนินงาน	32
3.4 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	37
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	38
บทที่ 4 ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแนวทางด้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์	39
กรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต	
4.1 ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 1 ภาคเหนือ	39
ณ จังหวัดเชียงใหม่ (พื้นที่ภาค 5 และภาค 6)	

4.2 ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณ จังหวัดขอนแก่น (พื้นที่ภาค 3 และภาค 4)	46
4.3 ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 3 ภาคใต้ ณ จังหวัดนครศรีธรรมราช (พื้นที่ภาค 8 และภาค 9)	54
4.4 ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 4 ภาคกลาง ณ จังหวัดนครปฐม (พื้นที่ภาค 1, ภาค 2 และภาค 7)	65
4.5 ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 5 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ณ กรุงเทพมหานคร (กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา)	75
4.6 สรุปผล กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแนวทางด้านและลดทุจริต ด้วยกลไกสหยุทธ์ กรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต ครั้งที่ 1 – 5	82
บทที่ 5 สรุปผลวิเคราะห์ อภิปรายผล แนวทางและข้อเสนอแนะในการป้องกันการทุจริต กรณี โครงการก่อสร้างขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	87
5.1 สรุปผลการวิเคราะห์ และอภิปรายผล	87
5.2 แนวทางการป้องกันการทุจริต กรณี โครงการก่อสร้างขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	95
5.3 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการป้องกันการทุจริต กรณี โครงการก่อสร้างขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	99
5.4 ข้อเสนอแนะในการป้องกันการทุจริต กรณี โครงการก่อสร้างขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	100
5.5 ข้อเสนอแนะในการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงาน ภายในสำนักงาน ป.ป.ช. และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง	101
5.6 ข้อเสนอแนะในการบูรณาการความร่วมมือเพื่อขยายผลสู่การปฏิบัติ ผ่านคณะกรรมการผลักดันการดำเนินงานตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ จังหวัด...	102
5.7 ข้อเสนอแนะในการติดตามผลการขับเคลื่อนแนวทางด้านและลดทุจริต ด้วยกลไกสหยุทธ์ กรณี ความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้าง ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการบูรณาการความร่วมมือ กับหน่วยงานภายในสำนักงาน ป.ป.ช. และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง	103
บรรณานุกรม	108
ภาคผนวก	109

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
ภาพที่ 1	แนวทางต้านและลดการทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 กรณี ความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	6
ภาพที่ 2	สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแนวทางต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ กรณี ความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7
ภาพที่ 3	สรุปรูปแบบการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ภาค 4 (7 รูปแบบ 40 วิธีการ)	23
ภาพที่ 4	ภาพรวมของระบบ Clean Construction System: CCS	25
ภาพที่ 5	แผนภาพแสดงการไหลของข้อมูลภายในระบบ e-CPPM	29

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงการสรุปผลกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อกำหนดประเด็นและพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต	32
ตารางที่ 2 แสดงการสรุปผลกิจกรรมที่ 2 กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแนวทางต้าน และลดทุจริต ด้วยกลไกสหยุทธ์ กรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต (ครั้งที่ 1 - 5)	34
ตารางที่ 3 แสดงประเด็นการทุจริตโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	82
ตารางที่ 4 แสดงประเด็นความคิดเห็นต่อระบบ e-CPPM	84
ตารางที่ 5 แสดงข้อเสนอแนะเพื่อบูรณาการความร่วมมือ	85
ตารางที่ 6 แสดงแนวทางต้านและลดทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	103

บทสรุปผู้บริหาร

การดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่ผ่านมา ได้รับการแจ้งเบาะแสจากภาคประชาชน ชมรม STRONG-จิตพอเพียงต้านทุจริตในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ และได้สะสมฐานข้อมูลดังกล่าว นำมาต่อยอดสู่การวิเคราะห์ประเด็นความเสี่ยงต่อการทุจริตเพื่อกำหนดเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต (Corruption Risk Mapping) ร่วมกับข้อมูลอื่น ๆ เช่น รายงานสถานการณ์การทุจริตประจำปี จัดทำโดยสำนักงาน ป.ป.ช. จำนวนเรื่องร้องเรียน สถิติคดี ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส (Integrity and Transparency assessment-ITA) ของหน่วยงานภาครัฐ ผลการประเมินตัวชี้วัดตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ตลอดจนข้อมูลพื้นฐานทั้งด้านการป้องกันและการปราบปรามการทุจริตในระดับพื้นที่ เพื่อประเมินสถานการณ์การทุจริต จำแนกประเด็นการทุจริต ระดับความรุนแรง ห้วงระยะเวลา เพื่อวางแผนกำหนดทิศทาง และแนวทางการปฏิบัติงาน ตลอดจนหน่วยงานหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในแต่ละประเด็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โครงการต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต (STRONG: Together against Corruption-TAC) กำหนดรูปแบบการดำเนินงานในลักษณะบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีภารกิจเกี่ยวข้องและมีความเชี่ยวชาญในงานที่แตกต่างกัน เพื่อผลักดันการแก้ไขปัญหาการทุจริตในพื้นที่อย่างเป็นระบบ เพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 21 แผนย่อยด้านการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ ที่มีเป้าหมายการดำเนินการเพื่อให้ คดีทุจริตและประพฤติมิชอบลดลง โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาคี ประกอบด้วยส่วนราชการที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตลอดจนหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความเสี่ยงที่เลือกดำเนินการในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ ในทุกขั้นตอนของการดำเนินโครงการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะเครือข่ายการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนจากชมรม STRONG-จิตพอเพียงต้านทุจริตทั่วประเทศ และหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับประเด็นปัญหา ซึ่งจะส่งผลให้เกิดกระบวนการแก้ไขปัญหาการทุจริตอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมพื้นที่ทุกจังหวัดทั่วประเทศได้ต่อไป

การดำเนินโครงการ TaC ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 มีแผนงานที่มุ่งความสำคัญต่อการพิจารณา ดำเนินการต้านและลดทุจริตในประเด็นระดับประเทศ (National agenda) ซึ่งเป็นประเด็นความเสี่ยงต่อการทุจริตที่สำคัญและต้องได้รับการขับเคลื่อนเร่งด่วน เพื่อลดความเสี่ยงในภาพรวมที่มีผลครอบคลุมทั้งประเทศ ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบโดยตรง และเครือข่ายภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการทำงานของสำนักงาน ป.ป.ช. ในการแก้ไขปัญหาเพื่อลดความเสี่ยงต่อการทุจริตร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานตรวจสอบ หน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดย สำนักส่งเสริมและบูรณาการการมีส่วนร่วมต้านทุจริต (สสร.) ดำเนินการตามแผนงานพัฒนาแนวทางต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต ประเด็นระดับประเทศ กรณี ความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็น

ประเด็นความเสี่ยงที่ได้รับข้อมูลจากชมรม STRONG-จิตพอเพียงต้านทุจริตมาอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับ รายงานสถานการณ์การทุจริตประจำปี พ.ศ. 2567 และข้อค้นพบเกี่ยวกับรูปแบบการทุจริตโครงการก่อสร้าง ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรายงานวิจัยเรื่อง การทุจริตและระดับความเสี่ยงต่อการกระทำการทุจริตของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ภาค 4 ของสำนักวิจัยและบริการวิชาการด้านป้องกันและปราบปราม การทุจริต ในปี พ.ศ. 2566

การดำเนินโครงการครั้งนี้ ใช้วิธีการการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการการแลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการงานเชิงบูรณาการเพื่อต้านและลดความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านและนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในพื้นที่ และผลักดันให้เกิดการแก้ไขปัญหาพร้อมกันในพื้นที่เสี่ยงทั่วประเทศได้อย่างแท้จริง การดำเนินงานครอบคลุมพื้นที่ ได้แก่ ภาคเหนือ (พื้นที่ของสำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 5 และภาค 6) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (พื้นที่ของสำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 3 และภาค 4) ภาคใต้ (พื้นที่ของสำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 8 และภาค 9) ภาคกลาง (พื้นที่ของสำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 1, ภาค 2 และภาค 7) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานคร และ เมืองพัทยา)

จากการดำเนินกิจกรรมทั้ง 5 พื้นที่ พบปัจจัยที่ส่งผลต่อการทุจริตและรูปแบบของการทุจริตใน โครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สำคัญ ได้แก่ 1) การทุจริตเชิงนโยบายและการวางแผน โครงการ ซึ่งเป็นปัญหาสลับซับซ้อนที่เกิดจากการใช้อำนาจโดยมิชอบ การขาดธรรมาภิบาล ความไม่โปร่งใส และการวางแผนที่บกพร่อง ซึ่งล้วนเปิดช่องให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องตั้งแต่ จุดเริ่มต้นของโครงการ 2) การทุจริตในขั้นตอนการจัดทำราคากลาง เป็นปัญหาที่ซับซ้อนและมีหลายมิติ ทั้งจากการจงใจบิดเบือน การแทรกแซงจากผู้มีอำนาจ และการขาดความรู้ความสามารถของบุคลากรที่แต่งตั้ง ให้เป็นคณะกรรมการกำหนดราคากลางงานก่อสร้าง ซึ่งล้วนส่งผลกระทบโดยตรงต่อความโปร่งใสและ ประสิทธิภาพของการใช้งบประมาณในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) การทุจริตใน ขั้นตอนการจัดหาผู้รับจ้าง เป็นปัญหาที่ยังรากลึก มีความเชื่อมโยงกับอำนาจ ผลประโยชน์ และความสัมพันธ์ ส่วนตัว การฮั้วประมูล การกีดกันการแข่งขัน และการที่เจ้าหน้าที่หรือผู้บริหารมีส่วนได้ส่วนเสีย ล้วนบ่อน ทำลายความโปร่งใสและประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการใช้จ่ายงบประมาณที่คุ้มค่าและคุณภาพชีวิตของประชาชน 4) การทุจริตในขั้นตอน การบริหารสัญญาก่อสร้าง ซึ่งพบว่ายักยอกการตรวจสอบและติดตามที่เข้มงวดจากหน่วยงานภายในหรือ ภายนอก เป็นช่องว่างสำคัญที่ทำให้การทุจริตในขั้นตอนการบริหารสัญญาสามารถเกิดขึ้นและดำเนินไปได้ อย่างต่อเนื่อง เมื่อไม่มีการตรวจสอบควบคุมอย่างสม่ำเสมอ ผู้ควบคุมงานและคณะกรรมการตรวจรับ ย่อมมี โอกาสละเว้นการปฏิบัติหน้าที่หรือทุจริตได้ง่ายขึ้น ซึ่งการทุจริตในขั้นตอนการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างเกิด จากหลายปัจจัย ทั้งจากบุคลากรมีความรู้ความสามารถไม่เพียงพอ การละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ การที่เจ้าหน้าที่ มีส่วนได้ส่วนเสีย และการขาดระบบตรวจสอบที่เข้มแข็ง ทั้งหมดนี้ยังคงเป็นต้นเหตุความเสียหายต่อ งบประมาณและทำให้โครงการก่อสร้างภาครัฐด้อยคุณภาพ

จากรูปแบบของการทุจริตที่กล่าวมา สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในช่วงขั้นตอนการบริหารสัญญาก่อสร้างหลังจากได้ลงนามสัญญากับผู้รับจ้างแล้ว เช่น การตรวจรับงานที่ไม่เป็นไปตามสัญญา การเรียกรับผลประโยชน์ รวมถึงการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ ถึงแม้ว่าจะมีกรอบกฎหมายและระเบียบปฏิบัติรองรับอย่างชัดเจน แต่การนำไปปฏิบัติกลับพบว่า ยังขาดกลไกควบคุมที่มีประสิทธิภาพ ขาดความโปร่งใสและตรวจสอบได้แบบทันสถานการณ์ เมื่อนำปัญหาดังกล่าวนี้มาพิจารณาพร้อมกับแนวทางของต่างประเทศ จากการศึกษาระบบก่อสร้างโปร่งใสของมหานครโซล (Clean Construction System: CCS) พบว่า มหานครโซลได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างระบบ One-PMIS และ ระบบ Allimi เพื่อบริหารจัดการข้อมูลโครงการก่อสร้างแบบเรียลไทม์ และเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะอย่างโปร่งใส ส่งผลให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและตรวจสอบโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งระบบ CCS ของมหานครโซล ยังช่วยลดการเผชิญหน้าระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้รับจ้างเพื่อลดโอกาสการทุจริตที่เกิดจากความสัมพันธ์ส่วนตัวหรือการใช้อำนาจโดยมิชอบ โดยแนวคิดระบบ CCS ของมหานครโซลนี้ มีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาระบบ (Construction Project Performance Monitoring: e-CPPM) โดยคณะวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งถือเป็นนวัตกรรมดิจิทัลของไทยที่ถูกออกแบบมาเพื่อลดช่องว่างการทุจริตในขั้นตอนการบริหารสัญญาก่อสร้างโดยเฉพาะ หากนำมาใช้งานร่วมกับระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Government Procurement: e-GP) ที่มีอยู่แล้วของกรมบัญชีกลาง จะยิ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้การดำเนินโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดความโปร่งใสและตรวจสอบได้ครบในทุกขั้นตอนกระบวนการ

จากการรับฟังความคิดเห็นต่อแนวทางการป้องกันการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ซึ่งได้เสนอให้มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาที่สามารถดำเนินการได้ทันที เพื่อลดช่องว่างและโอกาสในการทุจริตที่เกิดขึ้นซ้ำซ้อนในปัจจุบัน โดยเน้นการเสริมสร้างกลไกการบริหาร การกำกับดูแล และการสร้างจิตสำนึกควบคู่ไปกับการปรับปรุงด้านกฎหมายในส่วนที่ทำได้รวดเร็ว ดังนี้

1. แนวทางปฏิบัติด้านการบริหาร มุ่งเน้นการปรับปรุงกระบวนการภายในของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างของ อปท. เพื่อลดดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่และเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน อันจะนำไปสู่การลดโอกาสในการทุจริต ได้แก่ 1) การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการโครงการก่อสร้างแบบครบวงจร ควรเร่งรัดการพัฒนาระบบการกำกับติดตามการบริหารโครงการก่อสร้าง เพื่อเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายสามารถเข้าถึงข้อมูลโครงการได้อย่างเท่าเทียม เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และลดการเผชิญหน้าระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้รับจ้าง โดยเป็นระบบที่ทำงานเชื่อมกันและสามารถดึงข้อมูลมาจากระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government. Procurement: e-GP) ได้ตามขอบเขตที่ระเบียบกฎหมายกำหนด รวมถึงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยตรวจสอบแบบก่อสร้างและช่วยคำนวณราคากลาง 2) การจัดทำคู่มือและมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีการพัฒนาระเบียบ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนของโครงการก่อสร้าง เช่น การวางแผน การจัดทำราคากลาง การจัดหาผู้รับจ้าง และการบริหารสัญญา การจัดทำคู่มือควรประกอบด้วยรายการตรวจสอบ (Checklist) ที่เป็นมาตรฐานกลาง เพื่อลดดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ และ 3) การเสริมสร้างและพัฒนาบุคลากร จัดการฝึกอบรม

ให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่และผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างและบริหารสัญญาพัสดุ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจในระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะพระราชบัญญัติ การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560

2. แนวทางปฏิบัติทางกฎหมาย มุ่งเน้นการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย หรือออกข้อกำหนดเพิ่มเติมที่สามารถทำได้รวดเร็ว เพื่ออุดช่องโหว่และเสริมประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ ได้แก่ 1) กำหนดมาตรฐานการป้องกันการแบ่งซื้อแบ่งจ้างให้ชัดเจน ควรแก้ไขระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งซื้อแบ่งจ้าง โดยกำหนดหลักเกณฑ์ที่เข้มงวดและชัดเจนขึ้น เช่น การยกเลิกหลักเกณฑ์การจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจงสำหรับโครงการที่มีมูลค่าน้อย และให้พิจารณาจากเป้าหมายและความจำเป็นของโครงการเป็นสำคัญ 2) ปรับปรุงและบังคับใช้กฎหมายการจัดซื้อจัดจ้างอย่างเคร่งครัด บังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานภาครัฐ พ.ศ. 2542 อย่างจริงจังกับผู้ประกอบการ และ 3) เพิ่มบทลงโทษสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ เพิ่มบทลงโทษทางวินัยสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีหน้าที่รับผิดชอบที่ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุมดูแลโครงการก่อสร้าง

3. แนวทางปฏิบัติด้านการตรวจสอบ กำกับดูแล มุ่งเน้นการเสริมสร้างกลไกการเฝ้าระวังและตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ เพื่อป้องกันการทุจริตและละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ ผู้บริหารในแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรลงพื้นที่ตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ในสังกัดตามสายการบังคับบัญชาในการกำกับดูแลโครงการก่อสร้าง หากเจ้าหน้าที่ละเลยหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ หรือเรียกรับผลประโยชน์ ให้ถือเป็นความผิดวินัยหรืออาญาตามแต่กรณี องค์กรตรวจสอบภาครัฐที่เกี่ยวข้อง (เช่น สำนักงาน ป.ป.ช., สตง., สำนักงาน ป.ป.ท.) ควรให้คำแนะนำ และสนับสนุนการสร้างมาตรฐานกลางในการดำเนินงาน ควรจัดตั้งศูนย์ข้อมูลให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่มีข้อสงสัยเกี่ยวกับการใช้จ่ายงบประมาณที่สุ่มเสี่ยงต่อการผิดระเบียบกฎหมาย

4. แนวทางปฏิบัติด้านคุณธรรม จริยธรรม มุ่งเน้นการสร้างจิตสำนึกและความตระหนักรู้แก่เจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ทรนงค์และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโทษของการทุจริตและผลกระทบต่อสังคมอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความตระหนักรู้และให้เจ้าหน้าที่เกรงกลัวต่อการกระทำผิด ควรใช้กรณีศึกษาจริงเพื่อเป็นตัวอย่าง พิจารณาการให้รางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่ซื่อสัตย์สุจริต เพื่อสร้างแรงจูงใจและส่งเสริมพฤติกรรมที่ดี

5. แนวทางปฏิบัติด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มุ่งเน้นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการเฝ้าระวัง ตรวจสอบ และแจ้งเบาะแสการทุจริต ควรบูรณาการร่วมกันกับทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาคประชาชน และจัดทำข้อตกลงร่วมกันเพื่อให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบโครงการก่อสร้างมากขึ้น ภาครัฐควรมีข้อตกลงที่ส่งเสริมให้ภาคประชาชนร่วมตรวจสอบความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้าง

ข้อเสนอแนะเพื่อการบูรณาการตามแนวทางการป้องกันการทุจริต กรณี โครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน คือ การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือหลักในขั้นตอนของการบริหารสัญญาโครงการก่อสร้างของ อปท. เพื่อสร้างความโปร่งใสตรวจสอบได้ ลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ ควรเปิดให้ทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงข้อมูลอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อป้องกันการทุจริตและการเรียกรับสินบนของเจ้าหน้าที่ และต้องดำเนินการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างภาครัฐอย่างจริงจัง เพื่อป้องกันการแบ่งซื้อแบ่งจ้างและการฮั้วประมูล ซึ่งเป็นความเสี่ยงต่อการทุจริตเชิงนโยบายของ อปท. นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพและปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรมแก่บุคลากรของ อปท. ทุกระดับ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งของภาคประชาชนรวมถึงภาคีเครือข่ายในการตรวจสอบและสังเกตการณ์โครงการก่อสร้างของ อปท.

หัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนแนวทางทั้งหมดให้สำเร็จเป็นรูปธรรม คือ การสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงาน ป.ป.ช., กระทรวงมหาดไทย, กระทรวงการคลัง, สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และภาคประชาชน โดยอาศัยกลไกของคณะกรรมการผลักดันการดำเนินงานตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบในระดับจังหวัด ... เป็นแกนกลางในการประสานงาน และผลักดันตามแนวทางต้านและลดการทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ กรณี ความเสี่ยงต่อการทุจริตโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เกิดการปฏิบัติอย่างจริงจังและยั่งยืน

แนวทางการลดการทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 กรณี ความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงต่อการทุจริต

การวางแผนและอนุมัติโครงการ

- การแบ่งซื้อแบ่งจ้างเพื่อหลีกเลี่ยงการประกวดราคา
- การกำหนด TOR ที่เอื้อประโยชน์แก่ผู้รับจ้างบางราย
- ขาดความโปร่งใส ไม่มีการทำประชาพิจารณ์

การจัดหาผู้รับจ้าง

- การสมยอมราคา (ฮั้วประมูล)
- การกีดกันการเสนอราคาอย่างเป็นธรรม
- ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนได้ส่วนเสีย

การจัดทำราคากลาง

- การกำหนดราคากลางที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน
- การจัดทำเอกสารสืบลาคาที่เป็นเท็จ
- คณะกรรมการถูกแทรกแซงหรือขาดความรู้

การบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง

- เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ในการบริหารสัญญา
- ผู้ควบคุมงานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่
- คณะกรรมการตรวจรับทุจริตต่อหน้าที่
- การเอื้อผลประโยชน์แก่ผู้รับจ้าง

แนวทางการป้องกันการทุจริต

ด้านบริหารจัดการ

- พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศแบบครบวงจร
- จัดทำคู่มือและมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ชัดเจน
- เสริมสร้างและพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

ด้านตรวจสอบและกำกับดูแล

- การตรวจสอบโดยผู้บริหาร
- เพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน
- การใช้ระบบบริหารความเสี่ยงและการตรวจสอบภายใน

ด้านกฎหมาย

- กำหนดมาตรฐานเพื่อป้องกันการแบ่งซื้อแบ่งจ้าง
- ปรับปรุงและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด
- เพิ่มบทลงโทษสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ละเว้นการปฏิบัติ

ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

- สร้างจิตสำนึกแก่เจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้อง
- รมรงค์และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโทษของการทุจริต
- ให้รางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่ดี

ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

- เปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทในการเฝ้าระวังตรวจสอบ และแจ้งเบาะแสการทุจริต
- จัดทำข้อตกลงร่วมกันและเปิดเผยข้อมูล
- ส่งเสริมการแจ้งเบาะแส

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการป้องกันการทุจริต

- การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นแกนหลักในการดำเนินงาน
- ความมุ่งมั่นตั้งใจของผู้บริหารในการต่อต้านการทุจริต
- การมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคีเครือข่าย
- การปรับปรุงและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด
- การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและสร้างจิตสำนึก

กลไกสำคัญในการขับเคลื่อน

คณะกรรมการผลักดันการดำเนินงานตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่อต้านการทุจริต และประพฤติมิชอบ จังหวัด... เป็นแกนกลางในการประสานงานและผลักดัน

ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานตรวจสอบ หน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน

สร้างความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ลดการใช้ดุลยพินิจ และส่งเสริมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

โดย สำนักส่งเสริมและบูรณาการการมีส่วนร่วมด้านทุจริต

ภาพที่ 1 แนวทางการลดการทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

กรณี ความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

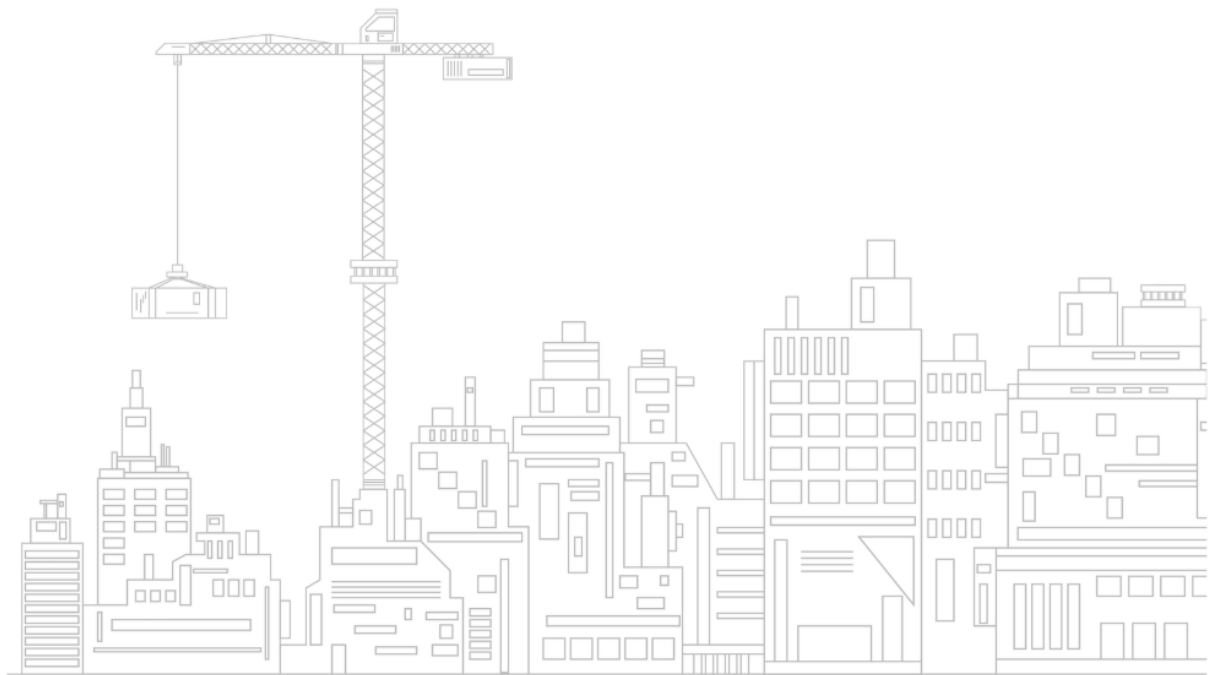
ที่มา: สำนักส่งเสริมและบูรณาการการมีส่วนร่วมด้านทุจริต

**สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแนวทางด้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์
กรณี ความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**
จาก ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง
และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา)

ปัจจัยที่ส่งผล ให้เกิดความเสี่ยงต่อการทุจริต	แนวทางการป้องกันการทุจริต	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ในการป้องกันการทุจริต
• การใช้อำนาจโดยมิชอบของผู้มีอำนาจในกระบวนการวางแผนและดำเนินโครงการ • การขาดธรรมาภิบาลและความโปร่งใสในกระบวนการวางแผนและจัดซื้อจัดจ้าง • การวางแผนโครงการที่ผิดพลาดและเป็นช่องทางให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว • การกำหนดราคากลางที่ไม่ได้มาตรฐาน หรือสูงเกินจริงเนื่องจากความผิดพลาดในกระบวนการคำนวณและข้อมูลที่ไม่น่าเชื่อถือ • การปกปิดข้อมูลและการจัดทำเอกสารการสืบราคาเป็นเท็จเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว • การแทรกแซงคณะกรรมการกำหนดราคากลางโดยผู้มีอำนาจหรือกลุ่มผลประโยชน์ • การสมยอมราคา หรือฮั้วประมูลระหว่างผู้เสนอราคา • การกีดกันการแข่งขันโดยการจำกัดคุณสมบัติของผู้เข้าเสนอราคา • ผู้บริหาร/เจ้าหน้าที่ของรัฐแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง • การใช้บริษัททอมินี หรือฮั้วประมูลเพื่อปกปิดการกระทำที่ทุจริต • การตรวจรับงานที่ไม่ตรงตามข้อเท็จจริง หรือละเว้นการตรวจสอบอย่างละเอียด • การละเว้นการควบคุม และตรวจสอบการบริหารสัญญาอย่างเข้มงวด	• พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริหารจัดการแบบครบวงจร • ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยตรวจสอบแบบก่อสร้างและคำนวณราคากลาง • จัดทำคู่มือและมาตรฐานที่ชัดเจนทุกขั้นตอน • จัดทำคู่มือที่มีรายการตรวจสอบ (Checklist) เพื่อลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ • เสริมสร้างและพัฒนาบุคลากรฝึกอบรมความรู้ด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง • กำหนดมาตรฐานให้ชัดเจนและเข้มงวดขึ้น • ปรับปรุงและบังคับใช้ พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานรัฐอย่างเคร่งครัด • เพิ่มบทลงโทษทางวินัยสำหรับเจ้าหน้าที่ที่ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุมงาน • ผู้บริหารในหน่วยงานควรลงพื้นที่ตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ • จัดตั้งศูนย์ข้อมูลให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน • สร้างจิตสำนึกและความตระหนักรู้แก่เจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้อง • ใช้กรณีศึกษาจริงเพื่อเป็นตัวอย่างและสร้างความเกรงกลัวต่อการกระทำผิด • พิจารณาให้รางวัลแก่เจ้าหน้าที่ที่ไม่ทุจริตเพื่อสร้างแรงจูงใจ • เปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทในการเฝ้าระวังและตรวจสอบการทุจริต	• การใช้กลไกการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เช่น ชมรม STRONG-จิตพอเพียงต้านทุจริต • การสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ทั้งหน่วยงานตรวจสอบ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน • การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในทุกขั้นตอนของการดำเนินโครงการ • การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศใช้เป็นเครื่องมือหลักในการบริหารสัญญาของโครงการก่อสร้าง • การเปิดเผยข้อมูลโครงการสู่สาธารณะอย่างโปร่งใสเพื่อให้ประชาชนตรวจสอบได้ • การใช้ระบบที่ช่วยลดการเผชิญหน้าระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้รับจ้าง เพื่อลดโอกาสการทุจริตจากความสัมพันธ์ส่วนตัว • การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างภาครัฐอย่างจริงจัง • การป้องกันการแบ่งซื้อแบ่งจ้าง และการฮั้วประมูล ซึ่งเป็นความเสี่ยงเชิงนโยบาย • การพัฒนาศักยภาพและปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรมแก่บุคลากรของ อปท. ทุกระดับ • การสร้างกลไกการประสานงานและผลักดันในระดับจังหวัดผ่านคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง • การจัดตั้งช่องทางร้องเรียนที่หลากหลาย และให้รางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแส

โดย สำนักส่งเสริมและบูรณาการการมีส่วนร่วมต้านทุจริต

ภาพที่ 2 สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแนวทางด้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์
กรณี ความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ที่มา: สำนักส่งเสริมและบูรณาการการมีส่วนร่วมต้านทุจริต

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของโครงการ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ถือเป็นกรอบการพัฒนาประเทศระยะยาวที่กำหนดเป้าหมายสูงสุดในการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยหนึ่งในประเด็นท้าทายที่ยุทธศาสตร์ชาติให้ความสำคัญอย่างยิ่ง คือ การขจัดปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อให้เป้าหมายดังกล่าวบรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม จึงได้มีการจัดทำแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 21 ว่าด้วยการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบขึ้น เพื่อเป็นแนวทางหลักให้ทุกภาคส่วนมุ่งดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจน คือ การลดจำนวนคดีทุจริตลงอย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตาม การจะบรรลุเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ในระดับชาติให้เกิดผลลัพธ์ในทางปฏิบัติได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยกลไกการดำเนินงานเชิงรุกที่สามารถเชื่อมโยงนโยบายเข้ากับการปฏิบัติในระดับพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่องว่างระหว่างนโยบายและการนำไปปฏิบัติมักเป็นความท้าทายสำคัญ ที่ทำให้การแก้ไขปัญหาทุจริตไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ด้วยเหตุนี้ สำนักงาน ป.ป.ช. ในฐานะหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบภารกิจด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต จึงได้ดำเนินโครงการต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต (STRONG: Together against Corruption-TaC) เพื่อทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสำคัญ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติจริง

การดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่ผ่านมา ได้รับการแจ้งเบาะแสจากภาคประชาชน ชมรม STRONG-จิตพอเพียงต้านทุจริตในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ และได้สะสมฐานข้อมูลดังกล่าว นำมาต่อยอดสู่การวิเคราะห์ประเด็นความเสี่ยงต่อการทุจริตเพื่อกำหนดเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต (Corruption Risk Mapping) ร่วมกับข้อมูลอื่น ๆ เช่น รายงานสถานการณ์การทุจริตประจำปี จัดทำโดยสำนักงาน ป.ป.ช. จำนวนเรื่องร้องเรียน สถิติคดี ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส (Integrity and Transparency Assessment-ITA) ของหน่วยงานภาครัฐ ผลการประเมินตัวชี้วัดตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ตลอดจนข้อมูลพื้นฐาน ทั้งด้านงานป้องกันและการปราบปรามการทุจริตในระดับพื้นที่ เพื่อประเมินสถานการณ์การทุจริต จำแนกประเด็นการทุจริต ระดับความรุนแรง ห้วงระยะเวลา เพื่อวางแผนกำหนดทิศทาง และแนวทางการปฏิบัติงาน ตลอดจนหน่วยงานหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในแต่ละประเด็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โครงการต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต (STRONG: Together against Corruption-TAC) กำหนดรูปแบบการดำเนินงานในลักษณะบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีภารกิจเกี่ยวข้องและมีความเชี่ยวชาญในงานที่แตกต่างกัน เพื่อผลักดันการแก้ไขปัญหาการทุจริตในพื้นที่อย่างเป็นระบบ เพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 21 แผนย่อยด้านการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ ที่มีเป้าหมายการดำเนินการเพื่อให้คดีทุจริตและประพฤติมิชอบลดลง โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาคี ประกอบด้วยส่วนราชการที่มีหน้าที่

และอำนาจเกี่ยวข้องในป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตลอดจนหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความเสี่ยงที่เลือกดำเนินการในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ ในทุกขั้นตอนของการดำเนินโครงการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะเครือข่ายการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนจากชมรม STRONG-จิตพอเพียงต้านทุจริตทั่วประเทศ และหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับประเด็นปัญหา ซึ่งจะส่งผลให้เกิดกระบวนการแก้ไขปัญหาการทุจริตอย่างเป็นระบบครอบคลุมพื้นที่ทุกจังหวัดทั่วประเทศได้ต่อไป

การดำเนินโครงการ TaC ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 มุ่งความสำคัญที่การพิจารณาดำเนินการด้านและลดทุจริตในประเด็นระดับประเทศ (National agenda) ซึ่งเป็นประเด็นความเสี่ยงต่อการทุจริตที่สำคัญและต้องได้รับการขับเคลื่อนเร่งด่วน เพื่อลดความเสี่ยงในภาพรวมที่มีผลกระทบครอบคลุมทั้งประเทศผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบโดยตรง และเครือข่ายภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการทำงานของสำนักงาน ป.ป.ช. ในการแก้ไขปัญหาเพื่อลดความเสี่ยงต่อการทุจริตร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานตรวจสอบ หน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งนี้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 สำนักงาน ป.ป.ช. โดยสำนักส่งเสริมและบูรณาการการมีส่วนร่วมต้านทุจริต (สสร.) ดำเนินการตามแผนงานพัฒนาแนวทางต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต ประเด็นระดับประเทศ กรณี ความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นประเด็นความเสี่ยงที่ได้รับข้อมูลจากชมรม STRONG-จิตพอเพียงต้านทุจริตมาอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับรายงานสถานการณ์การทุจริตประจำปี พ.ศ. 2567 และข้อค้นพบเกี่ยวกับรูปแบบการทุจริตโครงการก่อสร้างในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรายงานวิจัยเรื่องการทุจริตและระดับความเสี่ยงต่อการกระทำการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ภาค 4 ของสำนักวิจัยและบริการวิชาการด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในปี พ.ศ. 2566

1.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อสร้างให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน หน่วยงานภาครัฐ ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รวมถึงภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการร่วมกันแก้ไขปัญหาและการกำหนดแนวทางเฝ้าระวังการทุจริตอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) เพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับภัยของการทุจริต และส่งเสริมให้ประชาชนประสงค์จะเข้ามามีส่วนร่วมในการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ และทุกภาคส่วน

1.3 ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

การดำเนินโครงการต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต (STRONG: Together against Corruption-TaC) สอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 21: การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยมีเป้าหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ด้านการป้องกันการทุจริต เพื่อให้จำนวนคดีทุจริตและประพฤติมิชอบลดลง ถือเป็นเป้าหมายหลักที่ระบุไว้ในแผน

แม้บทอย่างชัดเจน โครงการจึงเปรียบเสมือนเครื่องมือในการปฏิบัติการ เพื่อให้เป้าหมายระดับยุทธศาสตร์ของชาติเกิดขึ้นจริง โดยการออกแบบกระบวนการทำงาน ที่สร้างกลไกสหยุทธ์นี้กำลังจากทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการขับเคลื่อนและเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ที่ต้องการพลังร่วมทางสังคมทุกมิติ โดยนำเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนแม่บทมาแปลงเป็นการปฏิบัติจริงในพื้นที่เสี่ยง เพื่อให้เป้าหมายใหญ่ของชาติในการลดปัญหาการทุจริตสามารถบรรลุผลได้อย่างเป็นรูปธรรม

แผนงานพัฒนาแนวทางการลดการทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต ประเด็นระดับประเทศ เป็นแผนงานหนึ่งภายใต้โครงการฯ ดำเนินการในประเด็นความเสี่ยงต่อการทุจริตระดับประเทศ ซึ่งเป็นประเด็นความเสี่ยงต่อการทุจริตที่สำคัญและต้องได้รับการขับเคลื่อนเร่งด่วน เพื่อลดความเสี่ยงในภาพรวมที่มีผลกระทบต่อทุกภาคส่วน ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบโดยตรง และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.4 เป้าหมายของโครงการ

เพื่อให้เกิดกระบวนการปฏิบัติงานแบบบูรณาการที่เชื่อมโยงภารกิจป้องกันการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. กับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานตรวจสอบ หน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และเพื่อการบรรลุเป้าหมายลดความเสี่ยงต่อการทุจริต การแก้ไขปัญหาการทุจริตในเชิงป้องกันอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมุ่งดำเนินการกับประเด็นความเสี่ยงต่อการทุจริตตามฐานข้อมูลของสำนักงาน ป.ป.ช.

1.5 กลุ่มเป้าหมาย

1) เจ้าหน้าที่ของรัฐ

ประกอบด้วย ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช. ส่วนกลาง สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 1-9 และสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด 76 จังหวัด

2) ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

(1) กระทรวงมหาดไทย (ศปท. กระทรวงมหาดไทย กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น รวมถึงหน่วยงานในสังกัดที่ปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาค และจังหวัด)

(2) กระทรวงการคลัง (ศปท. กระทรวงการคลัง และกรมบัญชีกลาง)

(3) กระทรวงคมนาคม (ศปท. กระทรวงคมนาคม กรมทางหลวง และกรมทางหลวงชนบท)

(4) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.) และสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (สพร.)

(5) สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) และสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (สผผ.)

(6) สำนักงาน ป.ป.ท.

(7) บริษัท แอนด์ วิสาหกิจเพื่อสังคม จำกัด

(8) ศูนย์ความรู้เพื่อความร่วมมือในการต้านคอร์รัปชัน (KRAC)

(9) กรุงเทพมหานคร (สปท. กรุงเทพมหานคร สำนักการคลัง สำนักการโยธา สำนักการระบายน้ำ และสำนักงานเขต 50 เขต)

(10) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, เมืองพัทยา

3) เครือข่ายชมรม STRONG-จิตพอเพียงต้านทุจริต

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) เกิดการบูรณาการการดำเนินการในด้านการป้องกันการทุจริตอย่างเป็นระบบร่วมกันระหว่างสำนักงาน ป.ป.ช. (ส่วนกลาง และส่วนปฏิบัติการพื้นที่) เครือข่ายภาคประชาชน และหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งหน่วยงานตรวจสอบ หน่วยงานภาครัฐ (ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น) ภาคเอกชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

2) เพิ่มประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ด้านการป้องกันการทุจริต ทั้งในมิติของการวางแผน การประสานงาน การกำหนดแนวทางการดำเนินงาน รวมถึงการลงพื้นที่ปฏิบัติ ให้ภารกิจป้องกันการทุจริตสามารถบรรลุเป้าหมายจำนวนคดีทุจริตและประพฤติมิชอบลดลง ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (21) ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างได้ผล

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต กรณี โครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คอร์รัปชัน คือ การใช้อำนาจหรือตำแหน่งหน้าที่ในทางที่ผิดของเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนบริการสาธารณะและโครงการพัฒนาพื้นที่ ปัญหาการทุจริตในโครงการก่อสร้างของท้องถิ่น มักเกี่ยวโยงกับการทุจริตเชิงนโยบาย การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทำความเข้าใจในเจตนารมณ์ หลักการ และข้อกำหนดของกฎหมาย ทำให้สามารถวิเคราะห์ถึงช่องว่างและความเสี่ยงที่อาจนำไปสู่การทุจริตในทางปฏิบัติ รวมถึงแนวทางการเสริมสร้างความโปร่งใสและประสิทธิภาพในการบริหารโครงการก่อสร้างของ อปท. ได้อย่างครอบคลุม

2.1 กลไกการป้องกันการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หน่วยงานหลักที่มีบทบาทต่อการป้องกันการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย มีดังนี้

2.1.1 หน่วยงานด้านการกำกับดูแล

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) มีอำนาจหน้าที่หลักในการป้องกัน ปราบปราม และตรวจสอบการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับสูง

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) มีหน้าที่และอำนาจในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐโดยเฉพาะ โดยมุ่งเน้นดำเนินการในกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับต่ำกว่าผู้บริหารระดับสูง หรือข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งต่ำกว่าผู้อำนวยการกอง

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) มีหน้าที่ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และความคุ้มค่า

กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง มีบทบาทสำคัญในการวางระเบียบ กำหนดมาตรฐาน และกำกับดูแลกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐทั่วประเทศ

กระทรวงมหาดไทย มีหน่วยงานในสังกัด คือ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และกรมโยธาธิการและผังเมือง มีบทบาทหน้าที่และอำนาจในการออกกฎหมาย ระเบียบกำกับดูแลและให้คำแนะนำแก่ อปท. ในการดำเนินงานต่าง ๆ รวมถึงโครงการก่อสร้างสาธารณะต่าง ๆ

กระทรวงคมนาคม มีหน่วยงานในสังกัด คือ กรมทางหลวง และกรมทางหลวงชนบท มีบทบาทในการพิจารณาและอนุญาตให้บุคคลหรือหน่วยงานทำทางเชื่อมต่อ-ออกจากทางหลวง เพื่อใช้เข้าสู่ที่ดิน บ้านพักอาศัย อาคารพาณิชย์ หรือสถานประกอบการต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังมีบทบาทในการกำกับดูแล และให้คำแนะนำแก่ อปท. ในการดำเนินงานต่าง ๆ รวมถึงโครงการก่อสร้างทางเชื่อมถนนในท้องถิ่น

2.1.2 หน่วยงานระดับปฏิบัติ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในฐานะหน่วยงานที่ดำเนินโครงการก่อสร้างโดยตรง มีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และมาตรการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ในโครงการก่อสร้างของ อปท. อย่างเคร่งครัด

คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานใน อปท. เช่น นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด คณะกรรมการจัดทำร่างขอบเขตงาน คณะกรรมการพิจารณาผลการคัดเลือก คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ผู้ควบคุมงาน และเจ้าหน้าที่พัสดุ มีบทบาทหน้าที่และอำนาจในการดำเนินงานต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างในโครงการก่อสร้างของ อปท. อย่างเคร่งครัด

2.1.3 ภาคส่วนสนับสนุน

ภาคประชาสังคม/สื่อมวลชน มีบทบาทสำคัญในการจับตามอง ตรวจสอบ และแจ้งเบาะแสการทุจริต รวมถึงการกระตุ้นให้เกิดการป้องกันและแก้ไขปัญหา

องค์กรกลางบริหารงานบุคคล เช่น สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่กำหนดมาตรการทางจริยธรรมและบริหารงานบุคคลเพื่อป้องกันการทุจริต

2.2 ขอบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2.1 พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560

การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐเป็นกระบวนการสำคัญในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินและประสิทธิภาพของการบริการสาธารณะ พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ถือเป็นกฎหมายหลักที่เข้ามาปฏิรูปและกำกับดูแลกระบวนการนี้ให้เป็นไปอย่างมีมาตรฐานและโปร่งใส

หน่วยงานรับผิดชอบหลัก คือ กรมบัญชีกลาง สังกัดกระทรวงการคลัง ในฐานะหน่วยงานกลางในการวางระเบียบและกำกับดูแล และหน่วยงานของรัฐที่ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างรวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หลักการและเจตนารมณ์ของกฎหมาย

พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 กำหนดหลักการสำคัญในการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ 5 ประการ ได้แก่ ความคุ้มค่า ความโปร่งใส ประสิทธิภาพและประสิทธิผล การตรวจสอบได้ และการป้องกันการทุจริต เจตนารมณ์หลักของกฎหมายฉบับนี้ คือ การส่งเสริมให้การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเป็นไปอย่างสุจริตและโปร่งใส ลดโอกาสในการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนในการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโครงการก่อสร้าง ซึ่งเป็นภาคส่วนที่มีมูลค่าการลงทุนสูงและมีความซับซ้อนในกระบวนการ จึงมีความเสี่ยงต่อการทุจริตสูงเช่นกัน กฎหมายนี้จึงมุ่งเน้นการวางกรอบเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างรัดกุม

ขอบเขตการบังคับใช้

พระราชบัญญัติฯ มีผลบังคับใช้กับหน่วยงานของรัฐทุกประเภท ได้แก่ ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หน่วยงานอื่นของรัฐ และหน่วยงานธุรการขององค์กรตรวจสอบภาครัฐ ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ซึ่งรวมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลทุกประเภท (เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ เช่น กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา จึงอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายและระเบียบนี้อย่างเคร่งครัด

วิธีการจ้างก่อสร้าง

กฎหมายได้กำหนดวิธีการดำเนินงานจ้างก่อสร้างของหน่วยงานรัฐ โดยระบุไว้ 3 วิธีหลัก ได้แก่

1 วิธีประกาศเชิญชวนทั่วไป: เป็นวิธีการหลักที่ใช้ในการจัดซื้อจัดจ้างที่มีมูลค่าสูง และต้องการการแข่งขันอย่างกว้างขวาง โดยมีทั้งการประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ (e-bidding) และการตลาดอิเล็กทรอนิกส์ (e-market) วิธีนี้เป็นที่ยอมรับว่ามีความโปร่งใสสูงที่สุด เนื่องจากการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ และส่งเสริมการแข่งขันอย่างเป็นธรรม

2 วิธีคัดเลือก: ใช้ในกรณีที่มีข้อกำหนดบางประการ เช่น พัสตมีความซับซ้อน ต้องการผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ หรือพัสดุที่จะซื้อมีผู้ขายที่จำกัด

3 วิธีเฉพาะเจาะจง: เป็นวิธีการที่ใช้เมื่อมีข้อกำหนดอย่างมาก เช่น มีผู้ประกอบการรายเดียว พัสตมีความจำเป็นเร่งด่วน หรือมีมูลค่าไม่สูงมากตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ในทางปฏิบัติ วิธีเฉพาะเจาะจงมักถูกมองว่าเป็นวิธีการที่มีความเสี่ยงต่อการทุจริตสูงที่สุด เนื่องจากเปิดโอกาสให้เกิดการใช้ดุลยพินิจและขาดการแข่งขัน ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมประชุมในพื้นที่ต่าง ๆ พบว่า ปัญหาการแบ่งซื้อแบ่งจ้างโครงการก่อสร้างเพื่อให้เข้าข่ายวิธีเฉพาะเจาะจง หรือเพื่อให้มูลค่าโครงการไม่เกินวงเงินที่ผู้บริหารมีอำนาจอนุมัติโดยตรง เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง และเป็นช่องทางสำคัญของการทุจริตเชิงนโยบาย

บทบาทของคณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้อง

กฎหมายกำหนดบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการและบุคคลต่าง ๆ ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดการตรวจสอบถ่วงดุลและความรับผิดชอบ คณะกรรมการที่สำคัญ ได้แก่

1. คณะกรรมการจัดทำร่างขอบเขตของงาน (Terms of Reference: TOR) และร่างเอกสารประกวดราคา/เอกสารเชิญชวน: มีหน้าที่กำหนดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุหรืองานจ้าง รวมถึงเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ผู้ยื่นข้อเสนอจะต้องปฏิบัติตาม อย่างไรก็ตาม ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมประชุมชี้ให้เห็นว่า คณะกรรมการชุดนี้อาจกำหนดคุณสมบัติที่เอื้อประโยชน์แก่ผู้รับจ้างบางรายเป็นกรณีพิเศษ มีการ “ล็อกสเปก” หรือตั้งเงื่อนไขที่จำกัดการแข่งขันโดยไม่จำเป็น พฤติกรรมดังกล่าวส่งผลให้เกิดการกีดกันการเสนอราคาอย่างเป็นธรรม และทำลายหลักการความโปร่งใสในระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

2. คณะกรรมการกำหนดราคากลาง: มีหน้าที่ประมาณการราคาของพัสดุหรืองานจ้างให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด เพื่อใช้เป็นราคาสูงสุดในการพิจารณาข้อเสนอ ปัญหาที่พบจากข้อมูลภาคสนามคือ คณะกรรมการอาจกำหนดราคากลางงานก่อสร้างที่ไม่ได้มาตรฐานหรือสูงเกินความเป็นจริง ซึ่งอาจเกิดจากการคำนวณผิดพลาด การใช้ข้อมูลราคาวัสดุ แรงงาน หรือปริมาณงานจากแหล่ง

อ้างอิงที่ไม่น่าเชื่อถือหรือไม่เป็นปัจจุบัน การจัดทำเอกสารการสืบราคาที่เป็นเท็จ หรือการถูกแทรกแซงการทำงานจากผู้มีอำนาจหรือนักการเมืองท้องถิ่น นอกจากนี้ การที่คณะกรรมการขาดความรู้ความสามารถหรือประสบการณ์ในการจัดทำราคากลาง ก็เป็นช่องว่างที่ทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการทุจริตได้

3. คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา/สอบราคา/คัดเลือก: มีหน้าที่พิจารณาข้อเสนอของผู้ยื่นข้อเสนอให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนด อย่างไรก็ตาม ข้อมูลภาคสนามบ่งชี้ว่า คณะกรรมการเหล่านี้อาจถูกแทรกแซงการทำงาน มีผลประโยชน์ทับซ้อน หรือขาดความรู้ความสามารถในการพิจารณา ส่งผลให้เกิดการฉ้อราษฎร์บังหลวง หรือการเอื้อประโยชน์แก่ผู้ประกอบการบางราย

4. คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ: มีหน้าที่ตรวจสอบการส่งมอบพัสดุหรืองานจ้างให้เป็นไปตามสัญญาหรือข้อตกลง ปัญหาที่พบคือ คณะกรรมการอาจละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ ไม่ลงพื้นที่ตรวจงานจริง ตรวจรับงานที่ไม่เป็นไปตามรูปแบบรายการที่กำหนดไว้ในสัญญา หรือตรวจรับแม้ว่างานยังไม่แล้วเสร็จ นอกจากนี้ ยังพบกรณีที่คณะกรรมการเรียกรับผลประโยชน์จากผู้รับจ้าง เพื่อแลกกับการตรวจรับงานที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน หรือไม่เป็นไปตามสัญญาจ้าง

5. ผู้ควบคุมงาน: มีหน้าที่กำกับดูแลการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างให้เป็นไปตามแบบรูปรายการและเงื่อนไขสัญญา อย่างไรก็ตาม พบว่า ผู้ควบคุมงานอาจมีจำนวนไม่เพียงพอ ขาดประสบการณ์หรือขาดความรู้ความเข้าใจในงานก่อสร้าง ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยรู้เห็นกับผู้รับจ้าง เช่น การรายงานเท็จว่างานเป็นไปตามสัญญา การไม่แจ้งปัญหาน้ำงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ หรือการปล่อยปละละเลยให้ผู้รับจ้างใช้วัสดุที่ไม่มีคุณภาพ

การบริหารสัญญาและการควบคุมงาน

กฎหมายและระเบียบได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบริหารสัญญา เช่น การตรวจรับงาน การปรับลด/เพิ่มเนื้องาน และการแก้ไข/เปลี่ยนแปลงสัญญา การบริหารสัญญาเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการควบคุมคุณภาพของโครงการก่อสร้าง แต่เป็นช่วงที่มักเกิดปัญหาการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ และการเอื้อประโยชน์ การแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงสัญญาโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร การผ่อนปรนค่าปรับ หรือการตรวจรับงานก่อนที่งานจะแล้วเสร็จจริง ล้วนเป็นพฤติกรรมที่บ่อนทำลายความโปร่งใสและประสิทธิภาพของโครงการ นอกจากนี้ การขาดระบบตรวจสอบการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างที่เข้มงวดจากหน่วยงานภายในหรือภายนอก ก็เป็นช่องว่างสำคัญที่ทำให้การทุจริตในขั้นตอนนี้สามารถเกิดขึ้นและดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง

2.2.2 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2568

เป็นกฎหมายแม่บทในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มีมาตราสำคัญในเชิงป้องกันการทุจริต ดังนี้

1. การเสนอมาตรการและข้อเสนอแนะ: ตามมาตรา 32 ได้กำหนดให้คณะกรรมการป.ป.ช. มีหน้าที่และอำนาจเสนอมาตรการ ความเห็น และข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล องค์กรตรวจสอบภาครัฐ หรือองค์กรอัยการ เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติราชการ วางแผนงานโครงการเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริต จัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพ และเสนอแนะการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมาตรการใดที่เป็นช่องทางให้มีการทุจริต

2. การสนับสนุนให้ประชาชนและหน่วยงานของรัฐให้ความร่วมมือในการป้องกัน

และปราบปรามการทุจริต: ตามมาตรา 33 ได้กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดมาตรการและกลไกที่จำเป็นต่อการดำเนินการเพื่อให้ประชาชนและหน่วยงานของรัฐมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทั้งการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการณรงค์ให้ความรู้ ต่อด่านหรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครอง รวมถึงการจัดให้มีช่องทางแจ้งข้อมูล เบาะแส หรือพยานหลักฐานสำหรับการกระทำความผิดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่สะดวกปลอดภัย ไม่ก่อผลร้ายต่อผู้แจ้งดังกล่าว และดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริต ตลอดจนเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนหน่วยงานของรัฐในการจัดให้มีกลไกการแจ้งเตือนกรณีพบว่า มีพฤติกรรมที่สื่อว่าอาจมีการทุจริตในหน่วยงานของตน นอกจากนี้ ยังต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับอันตรายของการทุจริต และรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หรือหน่วยงานของรัฐเพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ป้องกันและแก้ไขปัญหาการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์

ส่วนรวม: ในมาตรา 126, 127 และ 128 เป็นมาตราสำคัญที่มุ่งป้องกันและแก้ไขปัญหาการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม โดยกำหนดขอบเขตและข้อห้ามอย่างชัดเจน เพื่อให้เจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและเป็นกลาง เพื่อป้องกันการใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว ห้ามเจ้าหน้าที่รัฐมีส่วนได้ส่วนเสียในสัญญาที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่ตนปฏิบัติหน้าที่ ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม เช่น การเป็นหุ้นส่วนในบริษัทที่ทำสัญญากับ อปท. ห้ามคู่สมรสของเจ้าหน้าที่รัฐเข้าทำสัญญาเพื่อป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์ผ่านบุคคลใกล้ชิด และห้ามรับของขวัญ สินบน หรือผลประโยชน์อื่นใดจากบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ เช่น การรับเงินสนับสนุนจากผู้รับเหมาที่เป็นคู่สัญญากับ อปท.

4. มาตรการคุ้มครองและช่วยเหลือประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกัน

และปราบปรามการทุจริต: พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2568 ซึ่งมีสาระสำคัญเป็นการเพิ่มเติมกลไกและมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือประชาชนที่เปิดโปงแจ้งเบาะแสการทุจริต เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ภาคประชาชนที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการต่อต้านหรือชี้ช่องแจ้งเบาะแสการทุจริตมากยิ่งขึ้น

สำหรับพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีที่มาจากแผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับปรับปรุง) ซึ่งกำหนดกิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ ตามแผน Big Rock ที่ต้องการให้มีการพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและระบบคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมายในการแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อปกป้องคุ้มครองบุคคลที่แสดงความเห็นหรือเปิดโปงเบาะแสเกี่ยวกับการทุจริตประพฤติมิชอบจากการถูกกลั่นแกล้งฟ้องร้องดำเนินคดี (กฎหมายป้องกันการฟ้องปิดปาก (Anti-SLAPP Law))

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2568 ได้นำหลักการของกฎหมายป้องกันการฟ้องปิดปาก (Anti-SLAPP Law) มากำหนดเป็นกลไกในการให้ความคุ้มครองและช่วยเหลือแก่ผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งฟ้องคดี ถูกกลั่นแกล้งร้องทุกข์กล่าวโทษ หรือถูกกลั่นแกล้งร้องเรียนให้มีการดำเนินการทางวินัย สืบเนื่องจากการที่ผู้นั้นได้มาให้อยู่คำ แจ้งข้อมูลหรือเบาะแส ส่งพยานหลักฐาน หรือแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตและเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานและเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

นอกจากนี้ ยังกำหนดให้มีมาตรการช่วยเหลือกรณีที่ผู้ให้อยู่คำ แจ้งข้อมูลหรือเบาะแส โดยสรุปดังนี้

กรณีถูกกลั่นแกล้งและอยู่ในกระบวนการดำเนินคดีอาญา ไม่ว่าจะเป็นในชั้นพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล กฎหมายได้กำหนดให้สำนักงาน ป.ป.ช. สามารถเข้าไปช่วยเหลือบุคคลนั้น เช่น การแจ้งมติคุ้มครองไปให้พนักงานสอบสวน อัยการ หรือศาล นำเข้าประกอบการพิจารณาในสำนวนคดี การจัดให้เจ้าหน้าที่หรือจัดหาทนายเพื่อช่วยเหลือในการดำเนินคดีแพ่ง รวมถึงช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี

กรณีถูกกลั่นแกล้งโดยการถูกฟ้องคดีแพ่ง กฎหมายกำหนดให้สำนักงาน ป.ป.ช. สามารถช่วยเหลือโดยการจัดเจ้าหน้าที่หรือจัดหาทนายเพื่อช่วยเหลือในการดำเนินคดีในศาล รวมถึงการสนับสนุนค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดี

กรณีถูกกลั่นแกล้งโดยการดำเนินการทางวินัย กฎหมายได้กำหนดให้มีการแจ้งมติคุ้มครองไปยังผู้บังคับบัญชาให้ยุติการดำเนินการทางวินัยนั้นทันที

ทั้งนี้ มาตรการความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่มีผลใช้บังคับนี้ จะเป็นกลไกทางกฎหมายที่ช่วยส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการต่อต้านและชี้เบาะแสในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และยังเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนที่เข้ามาชี้ช่อง แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำการทุจริตว่าจะได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติรับรองไว้อีกด้วย

2.2.3 พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานภาครัฐ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า พ.ร.บ. ฮั้วประมูล หน่วยงานรับผิดชอบหลัก ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) รวมถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจ

วัตถุประสงค์ เพื่อมุ่งเน้นการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับการสมยอมราคา (ฮั้วประมูล) ในการเสนอราคาต่อหน่วยงานภาครัฐ

กลไกสำคัญ คือ กำหนดบทลงโทษทางอาญาสำหรับผู้ประกอบการที่สมยอมราคากับเจ้าหน้าที่รัฐ หรือระหว่างผู้ประกอบการด้วยกันเอง เพื่อให้ได้มาซึ่งโครงการของรัฐ พฤติการณ์ที่เข้าข่ายความผิด ได้แก่ การตกลงร่วมกันระหว่างผู้เสนอราคาตั้งแต่สองรายขึ้นไป เพื่อให้รายใดรายหนึ่งเป็นผู้ชนะการประมูล โดยไม่มีการแข่งขันราคาที่แท้จริง การซื้อขายข้อมูลผู้ยื่นข้อเสนอราคาในระบบ e-GP ซึ่งอาจทำให้

เกิดการฮั้วราคากันหรือการที่ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนร่วมในการเอื้อประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ หรือ มีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้รับจ้าง

2.2.4 พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562

หน่วยงานรับผิดชอบหลัก คือ คณะกรรมการมาตรฐานทางจริยธรรม องค์การกลางบริหารงานบุคคลและหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่จัดทำประมวลจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ

วัตถุประสงค์ กำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปอย่างมีคุณธรรม

กลไกสำคัญ คือ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐดำเนินกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุน ให้ความรู้ ฝึกอบรม และพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐ และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อเสริมสร้างให้มีการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม รวมถึงกำหนดกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

2.2.5 พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

พระราชบัญญัตินี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสิทธิของประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการ เพื่อสร้างความโปร่งใสและตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล ในบริบทของโครงการก่อสร้างภาครัฐ ประชาชนมีสิทธิรับรู้ข้อมูลที่สำคัญของโครงการ

กลไกสำคัญ คือ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครอง เว้นแต่เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ข้อมูลเหล่านี้รวมถึง

รายละเอียดโครงการ: แผนงาน งบประมาณ ขอบเขตของงาน (TOR) และแบบรูปรายการก่อสร้าง

กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง: รายละเอียดการประกวดราคา ผู้เสนอราคา ราคากลาง และผลการพิจารณาผู้รับจ้างหรือผู้ชนะการประมูล

การบริหารสัญญา: ความคืบหน้าของงาน การเบิกจ่ายเงิน การแก้ไขสัญญา และรายงานการตรวจรับงาน

2.3 มาตรการป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตก่อสร้างอาคาร

จากการทบทวนเอกสาร “มาตรการป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตก่อสร้างอาคาร” จัดทำโดย สำนักมาตรการเชิงรุกและนวัตกรรม สำนักงาน ป.ป.ช. เป็นการศึกษาเชิงลึกถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขการทุจริตในกระบวนการออกใบอนุญาตก่อสร้างอาคารในประเทศไทย เอกสารดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าอุตสาหกรรมการก่อสร้างเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีมูลค่าการลงทุนเฉลี่ย 8.1% ของ GDP (ในช่วงปี 2555-2565) การขยายตัวของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และเมืองส่งผลให้กระบวนการขออนุญาตก่อสร้างกลายเป็นช่องทางสำคัญของการทุจริต ปัญหาการเรียกรับสินบนไม่เพียงแต่สร้างความเสียหายโดยตรง เช่น อาคารถล่มหรือไฟไหม้ แต่ยังส่งผลกระทบทางอ้อมโดยการผลักภาระต้นทุนสินบนไปสู่ผู้บริโภค ทำให้ราคาอสังหาริมทรัพย์สูงเกินจริง (สำนักมาตรการเชิงรุกและนวัตกรรม, 2566)

2.3.1 รูปแบบและกลไกการทุจริตเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตก่อสร้างอาคาร

1) การดำเนินการเป็นขบวนการ มีการเรียกรับผลประโยชน์อย่างเป็นระบบ โดยมีบุคคลที่เรียกว่า “หลง” ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานและจัดการผลประโยชน์ทั้งหมด ผู้ประกอบการที่ “เข้าระบบ” หรือยอมจ่ายสินบนจะได้รับความสะดวกและได้รับใบอนุญาตอย่างรวดเร็ว ส่วนผู้ที่ไม่ยอมจ่ายจะถูกดึงเรื่องหาเหตุให้เกิดความล่าช้า หรือถูกตรวจสอบอย่างเข้มงวดในทุกขั้นตอน

2) การใช้ดุลยพินิจเพื่อสร้างช่องว่างในการเรียกรับเงิน เจ้าหน้าที่จะใช้กลอุบายต่าง ๆ ในการถ่วงเวลาเพื่อสร้างเงื่อนไขข้อจำกัดในการดำเนินการ เพื่อดึงเงินหรือบังคับให้ผู้ประกอบการต้องจ่ายสินบนหรือประโยชน์อื่นใดตอบแทน แลกกับการดำเนินการที่รวดเร็วเพื่ออำนวยความสะดวก ดังนี้

2.1) ไม่ลงรับเรื่อง: เจ้าหน้าที่ไม่ลงทะเบียนรับเอกสารคำขอ เพื่อไม่ให้ันระยะเวลาการพิจารณาตามกฎหมายเริ่มต้นขึ้น

2.2) แจ้งแก้ไขแบบทีละน้อย: แทนการแจ้งข้อบกพร่องของการยื่นเอกสารตามขั้นตอนทั้งหมดในคราวเดียว เจ้าหน้าที่จะทยอยแจ้งให้แก้ไขครั้งละประเด็น เพื่อยืดระยะเวลาออกไปเรื่อย ๆ

2.3) การตีความกฎหมาย: เจ้าหน้าที่อาศัยความไม่ชัดเจนของข้อกำหนดบางประการเพื่อใช้ดุลยพินิจในการเรียกรับผลประโยชน์ เช่น การพิจารณาว่าการก่อสร้างทางนั้นเป็นทางสาธารณะหรือไม่ หรือเป็นการขอเชื่อมทาง

3) การกำหนดอัตราสินบน มีการกำหนดอัตราการเรียกรับสินบนที่ชัดเจน เช่น โครงการก่อสร้างอาคารขนาดเล็กอาจต้องจ่าย 20,000 - 50,000 บาทต่อหลัง ขณะที่โครงการก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายได้ตั้งแต่สูงถึงช่วงร้อยละ 1-3 ของงบประมาณก่อสร้าง หรืออาจสูงถึงร้อยละ 10 หากต้องการหลีกเลี่ยงกฎหมาย

4) ผลประโยชน์ทับซ้อน เจ้าหน้าที่ของรัฐรับจ้างเขียนแบบแปลนและเป็นผู้ตรวจอนุมัติแบบแปลนเสียเอง ทำให้กระบวนการขออนุญาตก่อสร้างผ่านไปได้ง่าย

2.3.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตก่อสร้างอาคาร

1) พัฒนาระบบใบอนุญาตออนไลน์ กรมโยธาธิการและผังเมือง ควรเร่งพัฒนาระบบเทคโนโลยีสำหรับการขออนุญาตก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคาร และการขอใบรับรองทางออนไลน์ พร้อมกำหนดแผนและระยะเวลาดำเนินการให้ชัดเจน โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา) มีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาระบบให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน รวมถึงเพิ่มระบบติดตามสถานะการขออนุญาตเพื่อลดการติดต่อโดยตรงกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และลดปัญหาทุจริตที่เกิดจากการใช้ดุลยพินิจ

2) ระบบ One Stop Service กระทรวงมหาดไทย ควรพัฒนาระบบบริการแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) โดยเชื่อมโยงการอนุมัติและอนุญาตระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายดิจิทัล พ.ศ. 2562 พร้อมทั้งเปิดเผยข้อมูลภาครัฐให้ครบถ้วน ง่ายต่อการเข้าถึง โดยไม่มีค่าใช้จ่ายหรือข้อจำกัด เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนและส่งเสริมการใช้ข้อมูลภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ

3) กลไกตรวจสอบโดยเอกชน ควรใช้กลไกการตรวจสอบโดยเอกชน (Third Party Inspector) ร่วมในการตรวจแบบแปลนและการก่อสร้างทั้งก่อน ระหว่าง และหลังก่อสร้าง โดยปรับปรุงกฎหมายควบคุมอาคารให้รองรับบทบาทดังกล่าว แต่อำนาจการออกใบอนุญาตยังคงอยู่กับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น เช่นเดิม พร้อมกำหนดมาตรฐานวิชาชีพให้ชัดเจนเพื่อความโปร่งใสและลดการเรียกรับผลประโยชน์

4) คู่มือและการอบรมเจ้าหน้าที่ ควรจัดทำคู่มือสำหรับเจ้าหน้าที่และประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาตก่อสร้างในรูปแบบที่เข้าใจง่าย เช่น อินโฟกราฟิก และรายการตรวจสอบมาตรฐาน (Checklist) เพื่อใช้ประกอบการพิจารณา พร้อมจัดการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มความเชี่ยวชาญและลดปัญหาความเข้าใจผิด

5) ระบบแจ้งเบาะแสการทุจริต ควรจัดให้มีระบบแจ้งเบาะแสการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ พร้อมส่งเสริมความรู้แก่เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับขั้นตอน สิทธิ และการปกป้องพยานตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎ ก.พ. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในหน่วยงาน

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 รูปแบบการทุจริตในโครงการก่อสร้างในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รายงานวิจัยสำนักวิจัยและบริการวิชาการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต สำนักงาน ป.ป.ช. ในปี พ.ศ.2566 ซึ่งได้ศึกษาเรื่องการทุจริตและระดับความเสี่ยงต่อการกระทำการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ภาค 4 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้จาก 2 แหล่ง คือ ข้อมูลจากระบบตรวจรับคำกล่าวหาและระบบบริหารจัดการเรื่องร้องเรียนและคดี ในช่วงระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2562-2565 ของสำนักงาน ป.ป.ช. และข้อมูลที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นของพนักงานท้องถิ่นที่ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 315 ราย

จากการสังเคราะห์รายงานการวิจัยฉบับดังกล่าว พบวิธีการทุจริตหลายวิธีในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับโครงการก่อสร้างในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สรุปได้ดังนี้

1) การทุจริตในขั้นตอนการวางแผนและการอนุมัติ

การแบ่งซื้อแบ่งจ้าง: การแบ่งโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่งบประมาณจำนวนมาก ออกเป็นการทำสัญญาที่มีวงเงินงบประมาณไม่เกินห้าแสนบาท เพื่อหลีกเลี่ยงเกณฑ์การอนุมัติและอนุญาตให้ใช้วิธีการจัดซื้อจัดจ้างเฉพาะ ซึ่งมักจะอยู่ในอำนาจอนุมัติของหัวหน้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วิธีนี้จะหลีกเลี่ยงกฎระเบียบของโครงการขนาดใหญ่และเอื้อต่อการทุจริต

การกำหนดขอบเขตงาน (TOR) หรือคุณสมบัติที่เอื้อประโยชน์: การกำหนดคุณสมบัติหรือข้อกำหนดที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้รับจ้างหรือผู้เสนอราคารายใดรายหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งอาจรวมถึงการกำหนดราคากลางที่สูงเกินจริง

การดำเนินการโดยไม่ได้รับอนุมัติที่ถูกต้องหรือก่อนได้รับอนุมัติงบประมาณ: การเริ่มโครงการหรือกิจกรรมก่อนได้รับอนุมัติงบประมาณอย่างเป็นทางการ จากนั้นจึงจัดทำเอกสารเท็จย้อนหลังเพื่อให้กระบวนการถูกต้อง

2) การทุจริตในขั้นตอนการประกวดราคาและการคัดเลือกผู้รับจ้าง

การฮั้วประมูล/กีดกันการเสนอราคา: การสมยอมราคากันระหว่างผู้เสนอราคาเพื่อปิดเบี่ยงการแข่งขันหรือกีดกันผู้เสนอราคารายอื่น

การปกปิดข้อมูลข่าวสาร: การไม่ประกาศสอบราคาหรือประกวดราคา หรือไม่ขายเอกสารประกวดราคาให้แก่ผู้ประกอบการที่สนใจ

การแทรกแซงคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง: การแทรกแซงการทำงานของคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างจากผู้บริหารหรือนักการเมืองท้องถิ่น

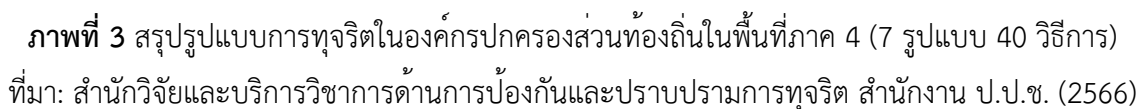
3) การทุจริตในขั้นตอนการบริหารสัญญาและการเบิกจ่าย

ผู้บริหารมีส่วนได้ส่วนเสียในสัญญา: ผู้บริหารท้องถิ่น หรือพนักงานท้องถิ่นมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันหรือมีส่วนได้ส่วนเสียในสัญญา

การเรียกรับสินบน/เงินทอน/เปอร์เซ็นต์: การเรียกรับเงิน สินบน หรือผลประโยชน์อื่นใดจากผู้รับจ้าง เพื่อแลกกับการได้รับงานหรือการอนุมัติการเบิกจ่าย

การเบิกจ่ายเงินก่อนงานแล้วเสร็จหรือไม่เป็นไปตามรายละเอียดในสัญญา: การเบิกจ่ายเงินค่าจ้างให้ผู้รับจ้างทั้งที่งานยังไม่แล้วเสร็จตามสัญญาจ้าง หรือการเบิกจ่ายเงินโดยไม่มีลายมือชื่อผู้มีอำนาจลงนามสั่งจ่ายค่าจ้างตามสัญญา

การตรวจรับงานเท็จ: การตรวจรับงานก่อสร้างที่ไม่ถูกต้องตามแบบหรือไม่ได้มาตรฐาน รวมถึงกรณีที่คุณภาพงานไม่ได้ลงพื้นที่ไปตรวจรับงานจริง

ในรายงานยังได้ยกตัวอย่างพฤติการณ์ทุจริต เช่น การจัดซื้อเสาไฟฟ้าโซล่าเซลล์หรือเสาไฟฟ้านวัตกรรมที่มีการกำหนดราคาสูงเกินจริง โดยอาศัยช่องว่างของกฎหมายที่ไม่ได้กำหนดราคากลางสำหรับงานศิลปะ การทุจริตจัดซื้อที่ดินเพื่อก่อสร้างอาคาร ในราคา 9,900,000 บาท ซึ่งเป็นราคาที่สูงกว่าราคาประเมินและราคาตลาดเป็นอย่างมาก การทุจริตฮั้วงานโดยมีพฤติการณ์ในการเปลี่ยนของเอกสารประมูลงาน โครงการปรับปรุงเครื่องสูบน้ำด้วยไฟฟ้า ซึ่งเป็นการกระทำตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 พฤติกรรมเหล่านี้ส่งผลให้การใช้งบประมาณไม่มีประสิทธิภาพและทำให้ได้โครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพต่ำ

2.4.2 ระบบก่อสร้างโปร่งใส (Clean Construction System: CCS) ของมหานครโซล สาธารณรัฐเกาหลี

การพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วของสาธารณรัฐเกาหลีในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 นำมาซึ่งการขยายตัวของอุตสาหกรรมก่อสร้างอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตาม การเติบโตนี้มาพร้อมกับปัญหาการก่อสร้างที่ด้อยคุณภาพและการขาดระบบบำรุงรักษาที่มีประสิทธิภาพ เหตุการณ์หายนะ 2 ครั้งได้กลายเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญ คือ การพังทลายของสะพานชงซูในปี 2537 และห้างสรรพสินค้าแซมพุงในปี 2538 ซึ่งส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมาก โศกนาฏกรรมเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการมีระบบบำรุงรักษาและควบคุมความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพ นำไปสู่การออกกฎหมายพิเศษและมาตรการต่อต้านการทุจริตในวงการก่อสร้าง มหานครโซลจึงได้ริเริ่มพัฒนาระบบ CCS โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้กับทุกขั้นตอนของกระบวนการก่อสร้าง

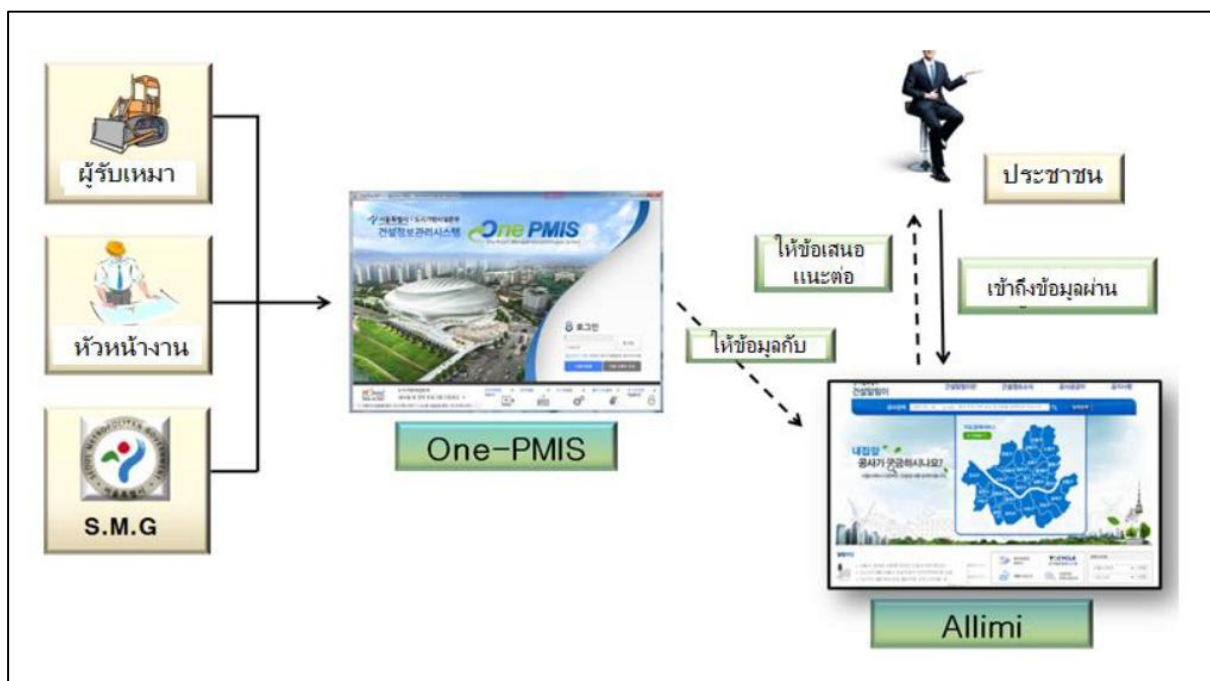
จากเอกสารรายงาน “ระบบก่อสร้างโปร่งใสของโซล เพื่อประสิทธิภาพในการบริหารราชการและความโปร่งใสในการบริหารงานก่อสร้าง” ที่จัดทำโดยโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และมหานครโซล (SMG) เมื่อเดือนมิถุนายน 2559 ได้กล่าวถึงการทุจริต การขาดความโปร่งใส และการก่อสร้างที่ไม่ได้มาตรฐานในโครงการภาครัฐว่า เป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยสาธารณะและบั่นทอนความเชื่อมั่นของประชาชนต่อภาครัฐ กรณีศึกษาของมหานครโซล (Seoul Metropolitan Government: SMG) สาธารณรัฐเกาหลี นำเสนอต้นแบบที่สำคัญในการปฏิรูปการบริหารจัดการการก่อสร้างภาครัฐอย่างเป็นระบบ ให้อำนาจเกี่ยวกับที่มา หลักการทำงาน และบทเรียนสำคัญจากประสบการณ์ของมหานครโซลในการพัฒนาระบบที่เรียกว่า “ระบบก่อสร้างโปร่งใส” (Clean Construction System: CCS) ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความโปร่งใสในการบริหารโครงการ โดยมีองค์ประกอบหลัก คือ ระบบข้อมูลการบริหารโครงการ (One-PMIS) และระบบเปิดเผยข้อมูลแก่สาธารณะ (Allimi)

ระบบ CCS ของมหานครโซลเริ่มนำมาใช้ในปี 2555 โดยเป็นชุดของระบบที่ทำงานเชื่อมโยงกันเพื่อบริหารจัดการ ดำเนินการ และเปิดเผยข้อมูลโครงการก่อสร้างทั้งหมดสู่สาธารณะ ระบบนี้ประกอบด้วยเครื่องมือหลัก 2 ส่วน ได้แก่

1. ระบบข้อมูลการบริหารโครงการ (One-Project Management Information System: One-PMIS): เป็นแพลตฟอร์มดิจิทัลส่วนกลางสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการ ได้แก่ หน่วยงานสั่งการ (เช่น มหานครโซล) หัวหน้างาน และผู้รับเหมา ระบบนี้ถูกออกแบบมาเพื่อทดแทนกระบวนการรายงานด้วยกระดาษแบบดั้งเดิมที่ก่อให้เกิดเอกสารจำนวนมาก โดยทำหน้าที่เป็นเครื่องมือ

ในการบริหารจัดการโครงการอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ตั้งแต่การลงทะเบียนโครงการ การจัดทำ และติดตามตารางการทำงาน การรายงานความคืบหน้ารายวัน รายสัปดาห์ และรายเดือน ไปจนถึงการบริหาร ความปลอดภัย การบริหารเอกสาร และการจัดเก็บประวัติโครงการ

2. ผู้รายงานการก่อสร้าง (Allimi): คำว่า “Allimi” ในภาษาเกาหลี หมายถึง “การแจ้งให้ทราบ” คือ เว็บไซต์ที่ทำหน้าที่เป็นช่องทางการสื่อสารและเปิดเผยข้อมูลโครงการก่อสร้างภาครัฐ แก่ประชาชน ระบบ Allimi จะดึงข้อมูลที่สำคัญจาก One-PMIS โดยอัตโนมัติและนำเสนอต่อสาธารณะ ในรูปแบบที่เข้าใจง่าย ข้อมูลที่เปิดเผยประกอบด้วย ที่ตั้งโครงการบนแผนที่ ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System: GIS) ระยะเวลา ค่าใช้จ่าย อัตราความคืบหน้า ภาพถ่ายจากสถานที่ ก่อสร้างจริง และรายชื่อผู้รับผิดชอบโครงการ ที่สำคัญ ประชาชนยังสามารถส่งความคิดเห็นหรือข้อร้องเรียน ผ่านระบบนี้ได้

ภาพที่ 4 ภาพรวมของระบบ Clean Construction System: CCS

ที่มา: โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ & มหานครโซล (2559)

กลไกการทำงานเพื่อสร้างความโปร่งใสและความรับผิดชอบ จากเอกสารของ UNDP และ SMG (2016) ได้อธิบายกลไกหลายประการที่ฝังอยู่ในระบบ CCS เพื่อเพิ่มความรับผิดชอบ และลดโอกาสในการทุจริต ดังนี้

การลดปฏิสัมพันธ์โดยตรง: การใช้เครื่องมือรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์อย่าง One-PMIS ช่วยลดการติดต่อโดยตรงที่ไม่จำเป็นระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งเป็นช่องทางสำคัญที่อาจนำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสม

กระบวนการอนุมัติแบบอิเล็กทรอนิกส์: รายงานความคืบหน้าจะต้องผ่านการอนุมัติเป็นลำดับขั้นจากผู้รับเหมาสู่หัวหน้างาน ก่อนจะส่งถึงหน่วยงานสั่งการ ซึ่งการลงนามอิเล็กทรอนิกส์ในแต่ละขั้นตอนเป็นการสร้างความรับผิดชอบทางกฎหมายต่อข้อมูลที่ส่ง และป้องกันการแก้ไขโดยพลการ

การแบ่งปันข้อมูลแบบเรียลไทม์: การที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดต้องใช้ข้อมูลชุดเดียวกันแบบเรียลไทม์ ทำให้เกิดการตรวจสอบซึ่งกันและกันโดยอัตโนมัติ และช่วยขจัดความเสี่ยงต่อการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการปกปิดข้อมูลหรือการใช้ข้อมูลที่ไม่ตรงกัน

การเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะ: การที่ผู้ปฏิบัติงานทุกคนตระหนักว่าข้อมูลการทำงานของตนจะถูกเปิดเผยต่อสาธารณะผ่านระบบ Allimi ได้สร้างวัฒนธรรมความรับผิดชอบต่อสังคมและความโปร่งใสในอุตสาหกรรมก่อสร้าง

บทเรียนสำคัญและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจากประสบการณ์ของสาธารณรัฐเกาหลี จากเอกสารนี้ได้สรุปบทเรียนสำคัญไว้หลายประการ ซึ่งมีนัยยะต่อการออกแบบนโยบายต่อต้านการทุจริตในภาคการก่อสร้างในบริบทสากล

1. แม้ว่า CCS ของกรุงโซลจะมีประสิทธิภาพเพียงไร การที่จะเพิ่มประสิทธิภาพและความโปร่งใสให้กับการบริหารงานก่อสร้างภาครัฐ ไม่อาจทำได้ผ่านการนำเทคนิคของระบบมาใช้เพียงประการเดียว ยังจำเป็นต้องใช้มาตรการทางนโยบายและการศึกษาอื่น ๆ ร่วมกับการนำระบบมาใช้และการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

2. กฎหมายเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลเป็นกุญแจสำคัญ นับตั้งแต่มีการตรากฎหมายพระราชบัญญัติการเปิดเผยข้อมูลในปี 2545 การร้องขอให้เปิดเผยข้อมูลออนไลน์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในสาธารณรัฐเกาหลี เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงตระหนักว่า ระบบการเปิดเผยข้อมูลเป็นกุญแจสำคัญในการ ส่งเสริมนโยบายของรัฐบาลอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใสจะช่วยลดความขัดแย้งในสังคม ทั้งภาครัฐ และภาคประชาสังคมในเกาหลียอมรับว่า การเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใสมีส่วนอย่างมากในการลดความเสียหายอันเกิดจากความขัดแย้งทางสังคม เมื่อประชาธิปไตยก้าวหน้ายิ่งขึ้น ผู้คนมีแนวโน้มที่จะใช้สิทธิในการรับรู้ของตนยิ่งขึ้น และรัฐบาลที่เก็บความลับมีแต่จะเพิ่มความขัดแย้งทางสังคม เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอาจลดความเสียหายทางสังคมโดย การสร้างระบบเปิดเผยข้อมูลด้วยความสมัครใจ และให้บริการข้อมูลแก่พลเมืองของตน

4. เครื่องมือรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ เช่นเดียวกับ One-PMIS ช่วยในการลดการติดต่อโดยตรงที่ไม่จำเป็นระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการลดความเสี่ยงจากการทุจริตในส่วนต่าง ๆ เมื่อมีการใช้เอกสารที่เขียนด้วยมือและการติดต่อระหว่างบุคคลในการขออนุมัติและอนุญาตต่าง ๆ ความสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสมอาจก่อขึ้นระหว่างผู้รับเหมาช่วง หัวหน้างาน และผู้รับเหมา เมื่อมีการรวมตัวหรือ รับประทานอาหารเป็นการส่วนตัว การลดการติดต่อระหว่างบุคคลที่ไม่จำเป็นระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการลดการทุจริต

5. ข้อมูลตามเวลาจริงเป็นกุญแจสำคัญ การแบ่งปันข้อมูลร่วมกันตามเวลาจริง หมายความว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถสอบย้อนความถูกต้องซึ่งกันและกัน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดรวมทั้งบริษัทควบคุมการก่อสร้าง ผู้รับเหมา หัวหน้างานและผู้รับเหมาช่วง ต้องใช้ข้อมูลร่วมกันตามเวลาจริง การแบ่งปันเอกสาร

และข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุที่ใช้ในสถานที่ทำงาน การปรับเปลี่ยนการออกแบบ การจัดการในเรื่องของคุณภาพและความปลอดภัยตามเวลาจริงอาจช่วยถอนรากความเสี่ยงต่อการทุจริตได้

6. การเปิดเผยข้อมูลให้แก่ประชาชนอาจเป็นการสร้างวัฒนธรรมต้นแบบสำหรับการเปลี่ยนแปลงและต่อต้านการทุจริตในภาคการก่อสร้าง เวลาจริงและการให้ข้อมูลการก่อสร้างที่ถูกต้อง อาจสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการติดตามกระบวนการบริหาร และสร้างวัฒนธรรมความรับผิดชอบและความโปร่งใสในการบริหารโครงการก่อสร้าง โดยผู้เข้าร่วมทุกคนตระหนักว่าข้อมูลจะถูกเปิดเผยสู่ประชาชน

7. เจตจำนงและการขับเคลื่อนทางการเมืองจากระดับนโยบายเป็นสิ่งจำเป็น ความสำเร็จของการริเริ่มสิ่งใหม่ อย่างเช่น CCS ขึ้นอยู่กับความตั้งใจของผู้มีอำนาจตัดสินใจในการผลักดันให้ก้าวไปเนื่องจากความท้าทายในตอนแรก เจตจำนงที่แข็งแกร่งทางการเมืองจำเป็นต้องมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งว่าสิ่งใดทำให้เกิดการทุจริตในการก่อสร้าง เกิดผลกระทบต่อประเทศและประชาชน เจตจำนงและความตั้งใจของผู้มีอำนาจตัดสินใจ เป็นกุญแจสำคัญในการกำหนดว่าหน่วยงานทั้งหมดจะสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมการทำงาน ซึ่งนำระบบการก่อสร้างโปร่งใสมาใช้ได้อย่างไร

8. เป็นสิ่งสำคัญสำหรับรัฐบาลในการสร้างทีมงานเพื่อการบริหารจัดการ One-PMIS และ Allimi เพื่อการสร้างและปฏิบัติการของระบบ จำเป็นต้องมีทีมงานซึ่งรับผิดชอบต่อการพัฒนาและการดำเนินงาน และจะต้องมีอำนาจอย่างเพียงพอในการเชื่อมต่อคำสั่งของหน่วยงาน หากปราศจากสิ่งเหล่านี้ นโยบายอาจสูญเสียแนวทาง เนื่องจากการตัดสินใจอาจถูกทิ้งค้างไว้โดยสรุปไม่ได้ อันเป็นผลมาจากการขาดการปรึกษาหารือระหว่างนักออกแบบและนักพัฒนาระบบ เพื่อการพัฒนาระบบที่มีประสิทธิภาพและการดำเนินการ ทั้งยังอาจมีประโยชน์ในการกำหนดความรับผิดชอบต่อระบบให้กับฝ่ายตรวจสอบบัญชีและฝ่ายตรวจสอบขององค์กร หรือฝ่ายบริหารจัดการและการวางแผน หรือฝ่ายงบประมาณที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการอนุมัติจากผู้มีอำนาจตัดสินใจสูงสุด

9. เมื่อมีการนำ One-PMIS มาใช้ จำเป็นต้องทำการวิเคราะห์สถานการณ์ที่เหมาะสมเนื่องจากในแต่ละประเทศมีประเพณีพฤติกรรมทุจริตในการก่อสร้างแตกต่างกัน พฤติกรรมทุจริตอย่าง เช่น การสมยอมในการเสนอราคา การใช้วัสดุที่ไม่ดีพอ และการจัดสรรวัสดุ มีการเชื่อมโยงกับโครงสร้างเฉพาะของอุตสาหกรรมก่อสร้างของแต่ละประเทศ ดังนั้น ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อโครงสร้างอุตสาหกรรมของประเทศและห่วงโซ่การทุจริตที่ตามมา เป็นขั้นตอนแรกในการต่อสู้กับการทุจริตในการก่อสร้าง

10. นับเป็นสิ่งสำคัญที่จะมองการณ์ไกลไปถึงการสร้างแผนบริหารจัดการข้อมูลที่มีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืนจากจุดเริ่มต้น การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพของระบบใหม่มีความสำคัญเทียบเท่ากับการนำระบบทางเทคนิคมาใช้เป็นครั้งแรกจากจุดเริ่มต้น ผู้กำหนดนโยบายจึงจำเป็นต้องพัฒนาแผนการจัดตั้งที่ยั่งยืนและปฏิบัติได้จริง สำหรับการแบ่งปันข้อมูลล่าสุดตามเวลาจริงระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้อง และการรักษาระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนสำหรับข้อมูลที่เก็บไว้ หากปราศจากการวางแผนการจัดการข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ ระบบการก่อสร้างโปร่งใส (CCS) จะถูกปกคลุมด้วยข้อมูลที่ไม่มีการจัดการและไม่มีความสอดคล้อง ซึ่งจะทำให้ระบบค่อยๆ เสื่อมไป เนื่องจากเป็นระบบการจัดการที่ไม่น่าไว้วางใจและไม่มีความสัมพันธ์กัน

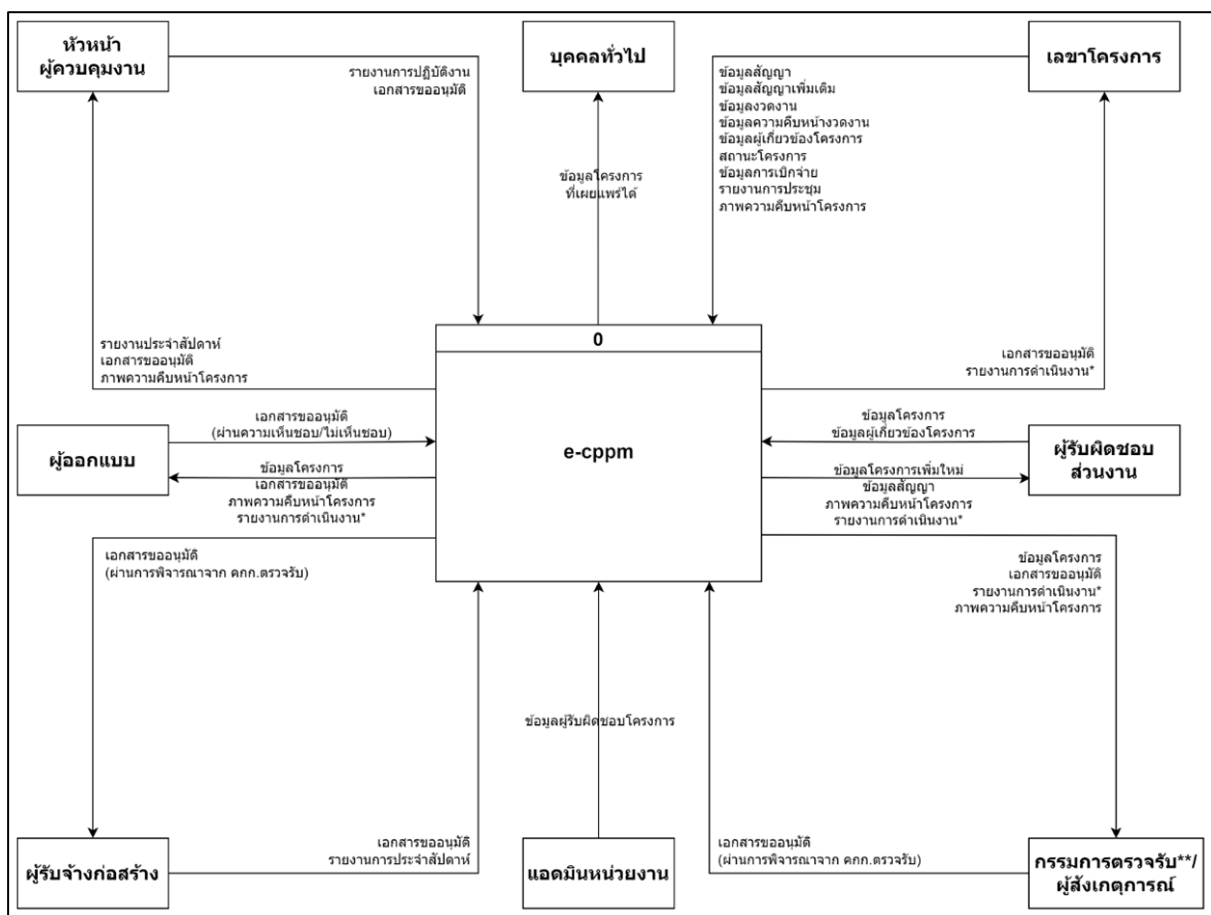
11. การฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องเพื่อเปลี่ยนแปลงกรอบความคิด นับเป็นกุญแจสำคัญในการดำเนินงานระบบก่อสร้างโปร่งใส (CCS) ให้ประสบความสำเร็จ หากปราศจากกรอบความคิดที่ถูกต้อง นโยบายหรือการรณรงค์ส่งเสริมใด ๆ ก็ไม่อาจนำไปสู่ความสำเร็จได้ จากประสบการณ์ของสาธารณรัฐเกาหลีที่มีเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริต (ความพยายามอย่างต่อเนื่องและเข้มงวดเพื่อเปลี่ยนแปลงกรอบความคิดเจ้าหน้าที่ของรัฐในการต่อต้านการทุจริต และการเปิดเผยข้อมูลเป็นกุญแจสู่ความสำเร็จของนโยบายสาธารณรัฐเกาหลี) ยกตัวอย่างเช่น พนักงานของรัฐทุกคนในสาธารณรัฐเกาหลี ต้องเข้าร่วมในการเปิดเผยข้อมูลในโปรแกรมการฝึกอบรมกรอบความคิดอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง วิทยากรส่วนใหญ่ของโปรแกรมจะเป็นผู้เชี่ยวชาญภายนอก ขอเสนอให้กำหนดเป้าหมายดำเนินการในลักษณะที่เป็นระบบและยั่งยืน เพื่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและกรอบความคิดพื้นฐานสำหรับระบบก่อสร้างโปร่งใส (CCS)

2.4.3 ระบบการกำกับติดตามการบริหารโครงการก่อสร้าง (Construction Project Performance Monitoring : e-CPPM)

จากปัญหาการทุจริตที่ฝังรากลึกในสังคมไทย ดังสะท้อนจากอันดับดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) ที่มีแนวโน้มลดลง โดยในปี พ.ศ. 2566 ประเทศไทยได้คะแนนเพียง 35 คะแนน อยู่ในอันดับที่ 108 ของโลก โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบการกำกับติดตามการบริหารโครงการก่อสร้างเพื่อป้องกันปัญหาการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ” โดยรองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ศิริสรธริรัญ และคณะ จากมหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 งานวิจัยนี้มุ่งพัฒนานวัตกรรมในรูปแบบของระบบการกำกับติดตามการบริหารโครงการก่อสร้าง (Construction Project Performance Monitoring: e-CPPM) โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อสร้างเครื่องมือที่สามารถยกระดับความโปร่งใสและลดโอกาสการทุจริตในการบริหารสัญญาโครงการก่อสร้างของภาครัฐ ซึ่งมักเกิดปัญหาขึ้นในขั้นตอนการบริหารสัญญา แม้ว่าประเทศไทยจะมีระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Government Procurement: e-GP) ที่ช่วยลดปัญหาการสมยอมราคาในขั้นตอนการจัดหาผู้รับจ้างได้แล้วก็ตาม แต่ยังคงมีช่องว่างสำคัญในการเปิดเผยข้อมูลและการตรวจสอบในช่วงเวลาหลังการลงนามในสัญญาไปจนถึงโครงการแล้วเสร็จ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เกิดการทุจริตในรูปแบบของการเรียกรับผลประโยชน์เพื่อแลกกับการอำนวยความสะดวก หรือการประวิงเวลาอนุมัติและเบิกจ่ายตามงวดงาน ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาระบบ e-CPPM จึงถูกวางกรอบแนวคิดไว้เพื่อเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายสามารถเข้าถึงข้อมูลโครงการได้อย่างเท่าเทียม เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และลดการเผชิญหน้าระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้รับจ้าง ซึ่งจะนำไปสู่การลดปัญหาการทุจริตในที่สุด

โครงการวิจัยนี้ ดำเนินไปในรูปแบบของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งเริ่มต้นจากการวิเคราะห์หาแนวทางการพัฒนาระบบที่เหมาะสม โดยการจัดประชุมกลุ่ม (Focus Group) ระดมสมองจากผู้เชี่ยวชาญ 30 คน ซึ่งมาจากหน่วยงานสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและการบริหารพัสดุภาครัฐ เช่น สำนักงาน ป.ป.ช., สำนักงาน ป.ป.ท., กรมบัญชีกลาง, และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ผลจากการระดมความคิดเห็น ได้ข้อสรุปว่าระบบ e-CPPM ควรมีฟังก์ชันหลัก

3 ส่วน ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลโครงการสู่สาธารณะ (Open data), การบริหารสัญญา (Controlling) และการกำกับติดตามและรายงานสถานะ (Monitoring) จากนั้นคณะผู้วิจัยได้นำข้อสรุปดังกล่าวมาพัฒนาเป็นระบบต้นแบบที่ทำงานบนเว็บไซต์ (Web-Based Application) โดยใช้ภาษา PHP และฐานข้อมูล MySQL ทำให้สามารถเข้าใช้งานได้จากอุปกรณ์ที่หลากหลายผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เมื่อพัฒนาระบบต้นแบบแล้วเสร็จจึงได้นำไปทดลองใช้งานจริงกับโครงการก่อสร้างถนนสาธารณะของหน่วยงานภาครัฐระดับท้องถิ่นแห่งหนึ่งในจังหวัดระนอง เพื่อประเมินประสิทธิภาพและความโปร่งใสในทางปฏิบัติ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ด้านความโปร่งใสก่อนและหลังการใช้นระบบ

ภาพที่ 5 แผนภาพแสดงการไหลของข้อมูลภายในระบบ e-CPPM

ที่มา: สมบูรณ์ ศิริสรหิรัญ และคณะ (2568)

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จของระบบ e-CPPM อย่างชัดเจน ในเชิงปริมาณผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 483 คน พบว่าภายหลังการนำระบบ e-CPPM มาใช้ การรับรู้ถึงความโปร่งใสของโครงการก่อสร้างสูงขึ้นกว่าก่อนการใช้งานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (มีโอกาสร้อยละ 5 ที่ผลลัพธ์ที่ได้จากการทดสอบทางสถิติจะเกิดขึ้นโดยความบังเอิญ) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติที่ประชาชนรับรู้ว่าการโครงการมีช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสู่ภายนอกได้ดีขึ้น และการดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนและ

ระยะเวลาที่กำหนดในสัญญา ในขณะเดียวกัน ผลการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสะท้อนว่า ระบบสามารถช่วยสร้างมาตรฐานการทำงานใหม่ ทำให้กระบวนการบริหารสัญญา มีความรัดกุม และตรวจสอบได้ ดังผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งกล่าวว่า “จะไม่สามารถทำแบบวิธีเดิม ๆ ได้อีกแล้ว เพราะระบบมีไลน์บอกไว้ชัดเจนว่า ใครตรวจเมื่อไหร่ ใครอนุมัติเมื่อไหร่” และระบบ e-CPPM นี้ ยังช่วยลดการเผชิญหน้าโดยตรงระหว่างผู้รับจ้างและเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นช่องทางของการเรียกรับผลประโยชน์

โดยที่ข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วนในด้านการต่อยอดระบบ e-CPPM สำหรับใช้ในการบริหารสัญญาโครงการก่อสร้างภาครัฐในประเทศไทย พบว่า โดยส่วนใหญ่เล็งเห็นถึงประโยชน์และความจำเป็นของระบบนี้ในการป้องกันและลดความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างของ อบต. แม้ว่าจะมีความกังวลบางประการเกี่ยวกับการภาระงานที่อาจเพิ่มขึ้น หน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานคิดเห็นว่าระบบ e-CPPM จะช่วยป้องกันปัญหาการจัดทำเอกสารที่ลัดขั้นตอนให้เป็นไปตามขั้นตอน และปิดช่องว่างการทุจริตได้ มีการเสนอให้มีมาตรการบังคับใช้ e-CPPM กับหน่วยงานที่ดำเนินโครงการเกี่ยวกับโครงการก่อสร้าง เพื่อความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ และภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการจับตามอง เฝ้าระวังการทุจริตเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโครงการก่อสร้างของรัฐที่เข้าใจฟังก์ชันการทำงานของระบบ e-CPPM ต่างก็เห็นว่า ควรนำเทคโนโลยีนี้มาใช้เพิ่มความโปร่งใส และส่งเสริมการใช้งานร่วมกับระบบ e-GP ของกรมบัญชีกลางที่มีอยู่ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐมีระบบติดตามสถานะโครงการก่อสร้างแบบเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ (Open Data)

เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐต่างตระหนักว่า การเปิดเผยข้อมูลให้แก่ประชาชนจะเป็นการสร้างวัฒนธรรมต้นแบบสำหรับการเปลี่ยนแปลงและต่อต้านการทุจริตในภาคการก่อสร้าง และการเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใสจะช่วยลดความขัดแย้งในสังคมได้ โดยเสนอว่าควรมีการเชื่อมโยงข้อมูลและบูรณาการระบบให้เป็นระบบที่ใช้ทำงานเชื่อมกัน สามารถดึงข้อมูลมาจากระบบ e-GP ได้ มีการเสนอให้พัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลให้มีประสิทธิภาพ และสามารถเชื่อมโยงระหว่างกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการใช้งานพร้อมกัน อีกทั้งยังสามารถลดภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ลดความซับซ้อนของการทำงาน และสามารถตรวจสอบโครงการก่อสร้างได้ในคราวเดียว

ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ ควรมีการทำบันทึกข้อตกลงในการเข้าร่วมเป็นหน่วยงานนำร่อง ดำเนินการจัดการประชุมทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อทำความเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญของระบบ พร้อมทั้งควรมีการตรวจติดตามผลการใช้งานระบบว่า มีปัญหาในการใช้งานส่วนใดหรือไม่ อย่างไร

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการดำเนินการ

การดำเนินโครงการต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต (STRONG: Together against Corruption-TaC) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 มีแผนงานที่มุ่งเน้นประเด็นระดับประเทศ (National agenda) โดยดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการเชิงบูรณาการ เพื่อต้านและลดความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ระเบียบวิธีการดำเนินงานในครั้งนี้ ถูกออกแบบมาเพื่อให้การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล เป็นไปอย่างมีมาตรฐาน น่าเชื่อถือ เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบและครอบคลุมทุกมิติ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 รูปแบบการดำเนินงาน

โครงการนี้ใช้รูปแบบการดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการเชิงบูรณาการเพื่อต้านและลดความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึก สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านและนำไปสู่การต้านและลดความเสี่ยงต่อการทุจริตในพื้นที่และผลักดันให้เกิดการแก้ไขปัญหาาร่วมกันในพื้นที่เสี่ยงทั่วประเทศได้อย่างแท้จริง

3.2 พื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงาน

การดำเนินงานครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ ดังนี้

- 1) ภาคเหนือ ณ จังหวัดเชียงใหม่
(พื้นที่ในความรับผิดชอบของสำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 5 และภาค 6)
- 2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณ จังหวัดขอนแก่น
(พื้นที่ในความรับผิดชอบของสำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 3 และภาค 4)
- 3) ภาคใต้ ณ จังหวัดนครศรีธรรมราช
(พื้นที่ในความรับผิดชอบของสำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 8 และภาค 9)
- 4) ภาคกลาง ณ จังหวัดนครปฐม
(พื้นที่ในความรับผิดชอบของสำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 1, ภาค 2 และภาค 7)
- 5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ณ กรุงเทพมหานคร
(กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา)

3.3 ขั้นตอนการดำเนินงาน

การดำเนินงานแบ่งออกเป็น 3 ระยะ โดยมีขั้นตอนแต่ละระยะดังนี้

ระยะที่ 1: การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อกำหนดประเด็นและพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต

ในระยะนี้เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐจากส่วนกลาง ได้แก่ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมบัญชีกลาง สำนักงาน ป.ป.ท. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน กรมทางหลวง กรมทางหลวงชนบท สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน กรุงเทพมหานคร และภาคีเครือข่ายต่าง ๆ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

- 1) รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากฐานข้อมูลของสำนักงาน ป.ป.ช. และหน่วยงานภาคี
- 2) จัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อกำหนดประเด็นและพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต
 - 2.1) การอภิปรายข้อมูลองค์ความรู้และผลการวิจัยของสำนักงาน ป.ป.ช.
 - 2.2) การอภิปรายผลการวิจัยของมหาวิทยาลัยมหิดล
 - 2.3) กิจกรรมกลุ่มเชิงปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล สนับสนุนการกำหนด

ประเด็นเสี่ยงต่อการทุจริตระดับประเทศ

- 3) เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผล

ตารางที่ 1 แสดงการสรุปผลกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อกำหนดประเด็นและพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต

ผลผลิต	กลุ่มเป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน
1) กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อกำหนดประเด็นและพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต		
จัดกิจกรรมตามแผน วันที่ 29 พ.ย. 67 ณ โรงแรม แกรนด์ ริชมอนด์ สไตลิส คอนเวนชั่น จ.นนทบุรี	82 คน หน่วยงานภายนอก 1. ศปท. ก.มหาดไทย 2. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สอ.) 3. กรมโยธาธิการและผังเมือง 4. ศปท. ก.การคลัง 5. กรมบัญชีกลาง 6. ศปท. ก.คมนาคม 7. กรมทางหลวง 8. กรมทางหลวงชนบท 9. ศปท. กทม. 10. สำนักการโยธา 11. สำนักงาน ป.ป.ท. 12. สำนักงาน กพร. 13. สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) 14. สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (สผ.) 15. บริษัท แอนด์ วิสาหกิจเพื่อสังคม จำกัด 16. ศูนย์ความรู้เพื่อความร่วมมือในการต่อต้าน คอร์รัปชัน (KRAC)	กำหนดให้ <u>ประเด็นเสี่ยงต่อการทุจริตใน</u> <u>โครงการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครอง</u> <u>ส่วนท้องถิ่น</u> เป็นเป้าหมายการดำเนินการในประเด็นความ เสี่ยงต่อการทุจริตระดับประเทศ ประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2568 สรุปผลข้อมูล ความเห็น และข้อเสนอแนะ จากการแลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการงาน เชิงบูรณาการของผู้แทนหน่วยงานที่เข้าร่วม กิจกรรมเพื่อต้านและลดความเสี่ยงต่อการ ทุจริต ในโครงการก่อสร้างขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น หัวข้อ 1 องค์ความรู้และประสบการณ์ เกี่ยวกับ ความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้าง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

ผลผลิต	กลุ่มเป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน
	<u>หน่วยงานภายใน</u> 1. สำนักมาตรการเชิงรุกและนวัตกรรม 2. สำนักเฝ้าระวังและประเมินสภาวะการทุจริต 3. สำนักวิจัยและบริการวิชาการด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริต 4. สำนักไต่สวนการทุจริตภาครัฐ 2 5. สำนักบริหารทรัพย์สิน 6. สำนักส่งเสริมธรรมาภิบาล (สพธ.) 7. สำนักประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส (สปส.) 8. สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ (สทส.)	<u>หัวข้อ 2</u> การบูรณาการความร่วมมือเพื่อผลักดันให้เกิดการใช้งานระบบการกำกับติดตามการบริหารโครงการก่อสร้างภาครัฐ (e-CPPM) ข้อตกลงร่วมสำหรับการลดความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ระยะที่ 2: การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานและลดการทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ กรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต

ในระยะนี้เป็นการดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการเชิงบูรณาการเพื่อต้านและลดความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากทุกภูมิภาคทั่วประเทศเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึก และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าไปสู่การต้านและลดความเสี่ยงต่อการทุจริตในพื้นที่ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1) ประสานงานกับสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำภาคและจังหวัด เพื่อกำหนดพื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกจากกลุ่มเป้าหมายใน 5 พื้นที่เป้าหมาย

2) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ระยะเวลาการประชุมแต่ละครั้ง จำนวน 2 วัน 1 คืน ดังนี้

2.1) ภาคเหนือ ณ จังหวัดเชียงใหม่ (พื้นที่ในความรับผิดชอบของสำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 5 และภาค 6) จำนวนผู้เข้าร่วม 125 คน

2.2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณ จังหวัดขอนแก่น (พื้นที่ในความรับผิดชอบของสำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 3 และภาค 4) จำนวนผู้เข้าร่วม 126 คน

2.3) ภาคใต้ ณ จังหวัดนครศรีธรรมราช (พื้นที่ในความรับผิดชอบของสำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 8 และภาค 9) จำนวนผู้เข้าร่วม 156 คน

2.4) ภาคกลาง ณ จังหวัดนครปฐม (พื้นที่ในความรับผิดชอบของสำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 1, ภาค 2 และภาค 7) จำนวนผู้เข้าร่วม 167 คน

2.5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ณ กรุงเทพมหานคร (กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา) จำนวนผู้เข้าร่วม 170 คน

3) เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผล

ตารางที่ 2 แสดงการสรุปผลกิจกรรมที่ 2 กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแนวทางการลดการทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ กรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต (ครั้งที่ 1 - 5)

ผลผลิต	กลุ่มเป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน
กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแนวทางการลดการทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ กรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต (ครั้งที่ 1 - 5)		
<u>ครั้งที่ 1</u> ภาคเหนือ (พื้นที่ภาค 5 และ ภาค 6) วันที่ 21 - 22 ม.ค. 68 ณ โรงแรม ไอบิส สไตล์ เชียงใหม่ จ.เชียงใหม่	<u>หน่วยงานภายนอก</u> <u>ในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน และ</u> <u>ลำปาง</u> - สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด - สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัด - สำนักงานจังหวัด - สำนักงานคลังจังหวัด - สำนักงานทางหลวงชนบท - สำนักงานทางหลวง - แขวงทางหลวงชนบทจังหวัด - แขวงทางหลวงจังหวัด - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ (อบจ. เทศบาลนคร เทศบาลเมือง) - สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาค - สำนักตรวจเงินแผ่นดินจังหวัด - สำนักงาน ป.ป.ท. เขต <u>หน่วยงานภายใน</u> - สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 5 - สำนักงาน ป.ป.ช. จังหวัด ชมรม STRONG-จิตพอเพียงต้านทุจริต จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน และ ลำปาง จำนวนรวมผู้บริหาร วิทยากร และเจ้าหน้าที่โครงการ 125 คน	สรุปผลข้อมูล ความเห็น และข้อเสนอแนะ จากการแลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการงาน เชิงบูรณาการของผู้แทนหน่วยงานที่เข้าร่วม กิจกรรมเพื่อต้านและลดความเสี่ยงต่อการทุจริต ในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น <u>หัวข้อ 1</u> องค์ความรู้และประสบการณ์ เกี่ยวกับความเสี่ยง ต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) <u>หัวข้อ 2</u> การบูรณาการความร่วมมือเพื่อผลักดันให้เกิด การใช้งานระบบการกำกับติดตามการบริหาร โครงการก่อสร้างภาครัฐ (e-CPPM) ข้อตกลงร่วม สำหรับการลดความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการ ก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) <u>หัวข้อ 3</u> ประเด็นความเสี่ยงต่อการทุจริต การออก ใบอนุญาต/ใบอนุญาตการก่อสร้างขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) - กรณี การก่อสร้างอาคาร - กรณี การก่อสร้างถนน
<u>ครั้งที่ 2</u> ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (พื้นที่ภาค 3 และ ภาค 4) 18 - 19 ก.พ. 68	<u>หน่วยงานภายนอก</u> <u>ในจังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม</u> <u>กาฬสินธุ์ และ อุดรธานี</u> - สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด - สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัด	สรุปผลข้อมูล ความเห็น และข้อเสนอแนะ จากการแลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการงาน เชิงบูรณาการของผู้แทนหน่วยงานที่เข้าร่วม กิจกรรมเพื่อต้านและลดความเสี่ยงต่อการทุจริต ในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น

ผลผลิต	กลุ่มเป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน
ณ โรงแรม อวานี ขอนแก่น ไฮเทล แอนด์ คอนเวนชั่น เซ็นเตอร์ จ.ขอนแก่น	- สำนักงานจังหวัด - สำนักงานคลังจังหวัด - สำนักงานทางหลวงชนบท - สำนักงานทางหลวง - แขวงทางหลวงชนบทจังหวัด - แขวงทางหลวงจังหวัด - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ (อบจ. เทศบาลนคร เทศบาลเมือง) - สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาค - สำนักตรวจเงินแผ่นดินจังหวัด - สำนักงาน ป.ป.ท. เขต <u>หน่วยงานภายใน</u> - สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 4 - สำนักงาน ป.ป.ช. จังหวัด ชมรม STRONG-จิตพอเพียงต้านทุจริต จังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม ชัยภูมิ และ อุดรธานี จำนวนรวมผู้บริหาร วิทยากร และเจ้าหน้าที่โครงการ 126 คน	หัวข้อ 1 องค์ความรู้และประสบการณ์ เกี่ยวกับความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หัวข้อ 2 ประเด็นความเสี่ยงต่อการทุจริต การออกใบอนุญาต/ใบอนุญาตการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) <u>กรณี การก่อสร้างอาคาร</u> หัวข้อ 3 ประเด็นความเสี่ยงต่อการทุจริต การออกใบอนุญาต/ใบอนุญาตการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) <u>กรณี การก่อสร้างถนน/ทางเชื่อม เข้า - ออก</u>
ครั้งที่ 3 ภาคใต้ (พื้นที่ภาค 8 และ ภาค 9) 28 - 29 เม.ย. 68 ณ โรงแรม แกรนด์ ฟอรั่ม จ.นครศรีธรรมราช	<u>หน่วยงานภายนอก</u> <u>ในจังหวัดนครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี</u> <u>กระบี่ สงขลา และพัทลุง</u> - สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด - สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด - สำนักงานจังหวัด - สำนักงานคลังจังหวัด - สำนักงานทางหลวงชนบท - สำนักงานทางหลวง - แขวงทางหลวงชนบทจังหวัด - แขวงทางหลวงจังหวัด - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ (อบจ. เทศบาลนคร เทศบาลเมือง) - สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาค - สำนักตรวจเงินแผ่นดินจังหวัด - สำนักงาน ป.ป.ท. เขต	สรุปผลข้อมูล ความเห็น และข้อเสนอแนะจากการแลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการงานเชิงบูรณาการของผู้แทนหน่วยงานที่เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อต้านและลดความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวข้อ 1 องค์ความรู้และประสบการณ์ เกี่ยวกับความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หัวข้อ 2 ประเด็นความเสี่ยงต่อการทุจริต การออกใบอนุญาต/ใบอนุญาตการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) <u>กรณี การก่อสร้างอาคาร</u>

ผลผลิต	กลุ่มเป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน
	<u>หน่วยงานภายใน</u> - สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 8 - สำนักงาน ป.ป.ช. จังหวัด - ชมรม STRONG-จิตพอเพียงต้านทุจริต - จังหวัดนครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี - กระบี่ สงขลา และพัทลุง จำนวนรวมผู้บริหาร วิทยากร และเจ้าหน้าที่โครงการ 156 คน	<u>หัวข้อ 3</u> ประเด็นความเสี่ยงต่อการทุจริต การออกใบอนุญาต/ใบอนุญาตการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) <u>กรณี การก่อสร้างถนน/ทางเชื่อม เข้า - ออก</u>
<u>ครั้งที่ 4</u> ภาคกลาง (พื้นที่ ภาค 1 ภาค 2 และ ภาค 7) 20 - 21 พ.ค. 68 ณ โรงแรม ไมด้า แกรนด์ ทวารวดี จ.นครปฐม	<u>หน่วยงานภายนอก</u> <u>ในจังหวัดนครปฐม สมุทรสาคร</u> <u>กาญจนบุรี ราชบุรี และประจวบคีรีขันธ์</u> - สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด - สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัด - สำนักงานจังหวัด - สำนักงานคลังจังหวัด - สำนักงานทางหลวงชนบท - สำนักงานทางหลวง - แขวงทางหลวงชนบทจังหวัด - แขวงทางหลวงจังหวัด - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ (อบจ. เทศบาลนคร เทศบาลเมือง) - สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาค - สำนักตรวจเงินแผ่นดินจังหวัด - สำนักงาน ป.ป.ท. เขต <u>หน่วยงานภายใน</u> - สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 7 - สำนักงาน ป.ป.ช. จังหวัด - ชมรม STRONG-จิตพอเพียงต้านทุจริต - จังหวัดนครปฐม สมุทรสาคร กาญจนบุรี - ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สระบุรี และ - นครนายก จำนวนรวมผู้บริหาร วิทยากร และเจ้าหน้าที่โครงการ 167 คน	สรุปผลข้อมูล ความเห็น และข้อเสนอแนะจากการแลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการงานเชิงบูรณาการของผู้แทนหน่วยงานที่เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อต้านและลดความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น <u>หัวข้อ 1</u> องค์ความรู้และประสบการณ์ เกี่ยวกับความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) <u>หัวข้อ 2</u> ประเด็นความเสี่ยงต่อการทุจริต การออกใบอนุญาต/ใบอนุญาตการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) <u>กรณี การก่อสร้างอาคาร</u> <u>หัวข้อ 3</u> ประเด็นความเสี่ยงต่อการทุจริต การออกใบอนุญาต/ใบอนุญาตการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) <u>กรณี การก่อสร้างถนน/ทางเชื่อม เข้า - ออก</u>

ผลผลิต	กลุ่มเป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน
ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร และ พัทยา 17 - 18 มิ.ย. 68 ณ โรงแรมที เค พาเลซ แอนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร	<u>หน่วยงานภายนอก</u> <u>ในสังกัดกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และพื้นที่จังหวัดชลบุรี</u> - สำนักการคลัง กทม. - สำนักการโยธา กทม. - สำนักการระบายน้ำ กทม. - สำนักงานเขต 50 เขต (ฝ่ายโยธา/ฝ่ายคลัง) - เมืองพัทยา - สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร - สำนักงานทางหลวงชนบท - สำนักงานทางหลวง <u>หน่วยงานภายใน</u> - สำนักงาน ป.ช. จังหวัดชลบุรี ชมรม STRONG-จิตพอเพียงต้านทุจริต กรุงเทพมหานคร และจังหวัดชลบุรี จำนวนรวมผู้บริหาร วิทยากร และเจ้าหน้าที่โครงการ 170 คน	สรุปผลข้อมูล ความเห็น และข้อเสนอแนะจากการแลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการงานเชิงบูรณาการของผู้แทนหน่วยงานที่เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อต้านและลดความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวข้อ 1 องค์ความรู้และประสบการณ์ เกี่ยวกับความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หัวข้อ 2 ประเด็นความเสี่ยงต่อการทุจริต การออกใบอนุญาต/ใบอนุญาตการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กรณี การก่อสร้างอาคาร หัวข้อ 3 ประเด็นความเสี่ยงต่อการทุจริต การออกใบอนุญาต/ใบอนุญาตการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กรณี การก่อสร้างถนน/ทางเชื่อม เข้า – ออก

ระยะที่ 3: การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แนวทางการลดการทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต ประเด็นระดับประเทศ

ในระยะนี้เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 2 มาวิเคราะห์จัดทำแนวทางและข้อเสนอแนะต้านและลดความเสี่ยงต่อการทุจริต กรณี โครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงการเผยแพร่และขยายผลการนำแนวทางการลดการทุจริต ประเด็นระดับประเทศ ไปสู่การปฏิบัติแบบบูรณาการการมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม

3.4 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการดำเนินงานใช้ไปงานบันทึกกิจกรรม ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการเชิงบูรณาการเพื่อต้านและลดความเสี่ยงต่อการทุจริต ในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีประเด็นข้อคำถามหลัก 3 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 องค์ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเด็นที่ 2 ความเสี่ยงต่อการทุจริต การออกใบอนุญาต/ใบอนุญาตการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณี การก่อสร้างอาคาร

ประเด็นที่ 3 ความเสี่ยงต่อการทุจริต การออกใบอนุญาต/ใบอนุญาตการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณี การก่อสร้างถนน/ทางเชื่อม เข้า-ออก

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ: ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากบันทึกการประชุม และผลการสนทนากลุ่มย่อย เพื่อสรุปประเด็น จัดหมวดหมู่ความคิดเห็น และสังเคราะห์เป็นแนวทางการแก้ไข ปัญหาการทุจริตในแต่ละมิติ เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่รอบด้านและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อการจัดทำและนำแนวทาง ด้านและลดความเสี่ยงต่อการทุจริต ประเด็นระดับประเทศ ไปขับเคลื่อนในหน่วยงานและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ให้บรรลุเป้าหมายของโครงการ

บทที่ 4

ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานและลดการทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ กรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต

จากการดำเนินโครงการต้านและลดการทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต (STRONG: Together against Corruption-TaC) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลตามระเบียบวิธีการดำเนินงานที่กำหนดไว้ในบทที่ 3 ซึ่งครอบคลุมการดำเนินงานทุกภูมิภาคทั่วประเทศไทย ในบทนี้จะนำเสนอข้อมูลปฐมภูมิจากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้เห็นภาพรวมของสถานการณ์ในประเด็นความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประเด็นความเสี่ยงต่อการทุจริตของการออกแบบอนุมัติ/ใบอนุญาตการก่อสร้างอาคาร การก่อสร้างถนนและทางเชื่อม

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล จะเป็นการนำเสนอข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการจัดเวทีประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและการสนทนากลุ่มย่อย จากภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในพื้นที่เป้าหมาย โดยจะจำแนกตามประเด็นปัญหาที่ค้นพบและแนวทางการแก้ไขที่ได้จากกระบวนการมีส่วนร่วม ซึ่งผลการวิเคราะห์ทั้งหมดนี้ จะเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการสรุปและอภิปรายผล รวมถึงการให้ข้อเสนอแนะในบทต่อไป

4.1 ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 1 ภาคเหนือ ณ จังหวัดเชียงใหม่ (พื้นที่ภาค 5 และภาค 6)

4.1.1. ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พื้นที่ภาคเหนือ มีประเด็นหลัก ดังนี้

1) ความเสี่ยงต่อการทุจริตขั้นตอนการวางแผนขออนุมัติโครงการก่อสร้าง ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นไว้หลากหลายประเด็น ดังนี้

1.1) การแบ่งซื้อแบ่งจ้าง เพื่อจูงใจใช้วิธีเฉพาะเจาะจง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า มีการใช้เทคนิคแบ่งซื้อแบ่งจ้างโดยเจตนา โดยแบ่งขอยงบประมาณโครงการขนาดใหญ่ออกเป็นโครงการขนาดเล็กหลายโครงการ ให้มีวงเงินไม่เกือห้าแสนบาท เพื่อหลีกเลี่ยงการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ (e-bidding) และทำให้สามารถใช้วิธีเฉพาะเจาะจงเพื่อเลือกผู้รับจ้างรายที่ต้องการได้ (ส่วนราชการในจังหวัดเชียงราย, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่)

1.2) การกำหนดคุณสมบัติที่เอื้อประโยชน์แก่ผู้รับจ้างบางรายเป็นกรณีพิเศษ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า มีการดำเนินการในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างที่ส่อไปในทางเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้รับจ้างบางรายเป็นกรณีพิเศษ ตั้งแต่ขั้นตอนการเสนอโครงการ การจัดสรรงบประมาณ ไปจนถึงการกำหนดคุณสมบัติและร่างขอบเขตของงาน (TOR) เพื่อกีดกันผู้แข่งขันรายอื่น (ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย และจังหวัดลำปาง)

1.3) ขาดความโปร่งใส

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า กระบวนการวางแผนและขออนุมัติโครงการยังขาดความโปร่งใสและไม่ผ่านความเห็นชอบจากสภา รวมถึงไม่มีการประเมินความต้องการที่แท้จริงในการจัดซื้อจัดจ้าง ไม่มีการศึกษาความเหมาะสม ความเป็นไปได้ การสำรวจพื้นที่ หรือการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการรับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาชนและการจัดลำดับความสำคัญของโครงการก็ยังไม่เกิดขึ้น (ส่วนราชการในจังหวัดลำปาง, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่)

1.4) การดำเนินการตามนโยบายของผู้มีอำนาจ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า โครงการหลายโครงการดำเนินการไปตามนโยบายและความต้องการของผู้บริหารและนักการเมืองท้องถิ่นเป็นหลัก ซึ่งส่งผลต่อวงเงินงบประมาณที่ขออนุมัติ (ส่วนราชการในจังหวัดเชียงราย, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่)

1.5) ขาดการวางแผนที่ดี

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า การจัดสรรงบประมาณยังขาดความรัดกุม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง งบประมาณกรณีพิเศษที่ได้รับการจัดสรรในระหว่างปีงบประมาณ เช่นงบกลางที่มาจากอำนาจการตัดสินใจของนายกฯ ซึ่งการใช้งบประมาณในลักษณะนี้ มักนำไปสู่การประมาณการราคาโดยใช้แบบสำเร็จรูป แทนการดำเนินการสำรวจพื้นที่จริงอย่างละเอียดก่อน ทำให้ข้อมูลสำคัญต่าง ๆ เช่น ความกว้างและความยาวของถนน ไม่สอดคล้องกับสภาพหน้างานจริงที่ต้องก่อสร้าง ส่งผลกระทบโดยตรงต่อประสิทธิภาพและความคุ้มค่าของการดำเนินโครงการ (ส่วนราชการในจังหวัดลำปาง, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่)

2) ความเสี่ยงต่อการทุจริตในขั้นตอนการจัดทำราคากลางงานก่อสร้าง ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นไว้หลากหลายประเด็น ดังนี้

2.1) การกำหนดราคากลางงานก่อสร้างที่ไม่ได้มาตรฐาน ราคาสูงเกินความเป็นจริง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า การคำนวณราคากลางยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลให้เกิดความคลาดเคลื่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดราคาผิดประเภท และการที่สภาพแวดล้อมของพื้นที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็นจากเหตุการณ์ปกติหรือภัยธรรมชาติ ล้วนทำให้การกำหนดราคาสูงเกินกว่าความเป็นจริง นอกจากนี้ ความแตกต่างของราคากลางในแต่ละพื้นที่ เช่น พื้นที่ราบ พื้นที่สูง หรือระยะทางจากแหล่งผลิต ก็ยังไม่ถูกนำมาพิจารณาอย่างเหมาะสม ที่น่ากังวล คือ มีการตั้งราคาที่สูงกว่าท้องตลาดและไม่ยึดตามหลักเกณฑ์ที่หน่วยงานราชการกำหนด รวมถึงราคาจากสำนักงานพาณิชย์จังหวัดในพื้นที่ก่อสร้าง (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่, ส่วนราชการในจังหวัดลำปาง, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง)

2.2) ปกปิดข้อมูล มีการจัดทำเอกสารการสืบราคาที่เป็นเท็จ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า มีการปกปิดข้อมูลและจัดทำเอกสารการสืบราคาที่เป็นเท็จอย่างชัดเจน นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดราคากลางที่唆เจตนาให้สามารถกำหนดราคาบางรายการได้อย่างอิสระ หรือเป็นรายการที่ไม่มีอยู่ในบัญชีมาตรฐานครุภัณฑ์ ซึ่งเป็นช่องโหว่ที่นำไปสู่การทุจริต (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย, ส่วนราชการในจังหวัดเชียงราย, ส่วนราชการ ในจังหวัดลำปาง)

2.3) คณะกรรมการกำหนดราคากลางถูกแทรกแซงการทำงาน

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า มีการดำเนินการที่ส่อไปในทางทุจริต โดยผู้มีอำนาจได้สั่งการให้กำหนดคุณสมบัติของโครงการที่เอื้อประโยชน์แก่ผู้รับจ้างบางรายเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งรวมไปถึงการเจาะจงให้ผู้รับจ้างรายดังกล่าวเป็นผู้กำหนดคุณสมบัติและราคากลางเอง อันเป็นการกระทำที่ผิดหลักธรรมาภิบาลและขาดความโปร่งใสอย่างยิ่ง (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย)

2.4) คณะกรรมการกำหนดราคากลางขาดความรู้ความสามารถ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า คณะกรรมการกำหนดราคากลางยังขาดความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญ ทำให้การคำนวณราคากลางผิดพลาด และไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง นอกจากนี้ยังพบว่า มีการถอดแบบก่อสร้างไม่ครบถ้วน การคำนวณไม่ถูกต้องเนื่องจากไม่แปลงค่าหน่วย และที่สำคัญ คือ มีการจัดทำราคากลางไม่ตรงกับประเภทของงานก่อสร้าง เช่น ใช้วิธีการคำนวณของงานอาคารกับงานถนน หรือใช้ค่า Factor F ผิดประเภท โดยระบุว่าเหตุผลที่ใช้ Factor F ของงานอาคารกับงานถนนนั้น เพื่อให้ราคาถูกลงและส่วนราชการจะได้ประโยชน์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการขาดการตรวจสอบอย่างรอบคอบจากผู้มีอำนาจ (ส่วนราชการในจังหวัดเชียงราย, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่, ส่วนราชการในจังหวัดลำปาง)

3) ความเสี่ยงต่อการทุจริตในขั้นตอนการจัดหาผู้รับจ้าง ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นไว้หลากหลายประเด็น ดังนี้

3.1) การสมยอมราคา (ฮั้วประมูล)

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า กระบวนการจัดหาผู้รับจ้างยังคงมีปัญหาอย่างมาก โดยเฉพาะประเด็นเรื่องการฮั้วประมูล ซึ่งส่งผลให้ผู้รับจ้างที่ไม่มีคุณภาพ นอกจากนี้ผู้รับเหมาที่ประมูลโครงการได้มักเป็นกลุ่มนอกพื้นที่ ทำให้ขาดความคล่องตัวในการทำงาน และนำไปสู่การจ้างช่วงและแบ่งงาน ส่งผลให้โครงการที่ดำเนินการไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร (ส่วนราชการในจังหวัดเชียงราย, ส่วนราชการในจังหวัดลำปาง, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง)

3.2) การกีดกันการเสนอราคาอย่างเป็นธรรม

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า กระบวนการจัดหาผู้รับจ้างยังคงมีช่องว่างจากการกำหนดคุณสมบัติและร่างขอบเขตงาน (TOR) ที่ไม่ละเอียด และเจาะจงเอื้อประโยชน์ต่อผู้ประกอบการบางราย ที่สำคัญ คือ พบพฤติกรรมกรรมการสมยอมราคา โดยผู้รับจ้างมีการประสานงานและตกลงราคากันเองก่อนที่จะเสนอราคาผ่านระบบ e-bidding (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่)

3.3) เจ้าหน้าที่ไม่ตรวจสอบตามระเบียบ ไม่เปิดเผยข้อมูลอย่างเป็นธรรม ไม่โปร่งใส

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า พบปัญหาในการตรวจสอบหนังสือรับรองผลงานของผู้รับจ้าง โดยเฉพาะกรณีที่ผู้รับจ้างมีเจตนาใช้หนังสือรับรองผลงานที่ไม่เป็นไปตามประกาศจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานเจ้าของโครงการ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงการขาดการตรวจสอบที่รัดกุมและอาจนำไปสู่การทุจริตได้ (ส่วนราชการในจังหวัดลำปาง)

3.4) ผู้บริหารท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนได้ส่วนเสีย

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นอย่างหนักแน่นว่า ปัญหาการจัดหาผู้รับจ้างยังคงซับซ้อนและเต็มไปด้วยผลประโยชน์ทับซ้อน โดยผู้มีอำนาจและผู้เกี่ยวข้องมีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้รับจ้าง รวมถึงมีการใช้ตำแหน่งหน้าที่ในการเอื้อประโยชน์ให้แก่กัน ไม่ว่าจะเป็นการเสนอหรือรับผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้รับจ้างบางรายอาจเป็นผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ ในบางครั้งผู้ที่ได้รับการคัดเลือกก็ไม่ได้เป็นผู้ประกอบการในประเภทงานนั้นโดยตรง ซึ่งทั้งหมดนี้สะท้อนถึงการขาดธรรมาภิบาลและความโปร่งใสในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างอย่างยิ่ง (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย, ส่วนราชการในจังหวัดเชียงราย, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่)

4 ความเสี่ยงต่อการทุจริตในขั้นตอนการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นไว้หลากหลายประเด็น ดังนี้

4.1) เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ในการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่ที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารสัญญาจ้าง การตรวจรับงาน และการปรับค่าแรงอย่างเหมาะสม นอกจากนี้งบประมาณสำหรับโครงการเร่งด่วนยังส่งผลให้การดำเนินโครงการไม่เป็นไปตามกระบวนการที่ถูกต้อง และที่น่ากังวล คือ มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่หรือแบบแปลนของโครงการโดยผู้ควบคุมงานจ้าง และไม่มีการรายงานให้คณะกรรมการตรวจรับงานทราบ ทำให้การตรวจรับงานไม่เป็นไปตามสัญญาที่ตกลงกันไว้ ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและความโปร่งใสของโครงการ (ส่วนราชการในจังหวัดเชียงราย, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย, ส่วนราชการในจังหวัดลำปาง)

4.2) ผู้ควบคุมงานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ (การตรวจรับไม่เป็นไปตามรายละเอียดในสัญญา/ ไม่เป็นมาตรฐานตามแบบ/ มีการตรวจรับเท็จ)

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า การควบคุมงานก่อสร้างยังคงมีปัญหาสำคัญ โดยเฉพาะเรื่องจำนวนผู้ควบคุมงานที่ไม่เพียงพอ ทำให้ไม่มีเวลาลงพื้นที่ตรวจสอบหน้างานจริงอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ ยังพบการเปลี่ยนแปลงรูปแบบรายการก่อสร้างโดยไม่ได้รับอนุมัติจากผู้ควบคุมงานและผู้ควบคุมงานเองก็ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ ซึ่งนำไปสู่การตรวจรับงานเพียงแค่ว่าจากเอกสาร โดยไม่มีการลงพื้นที่จริง และไม่มีการรายงานความคืบหน้าต่อคณะกรรมการตรวจรับประจำสัปดาห์อย่างที่ควรจะเป็น (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย, ส่วนราชการในจังหวัดเชียงราย, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่)

4.3) คณะกรรมการตรวจรับทุจริตต่อหน้าที่

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า กระบวนการตรวจรับงานยังคงมีข้อบกพร่องอย่างมาก โดยเฉพาะการที่คณะกรรมการตรวจรับงานดำเนินการตรวจรับงานก่อนได้รับรายงานจากผู้ควบคุมงาน และไม่ตรวจสอบให้เป็นไปตามรูปแบบรายการในสัญญาหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังพบพฤติกรรมกรณียกรับเงินจากผู้รับจ้าง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการขาดความโปร่งใสและอาจนำไปสู่การทุจริตอย่างชัดเจน (ส่วนราชการในจังหวัดเชียงราย, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่)

4.4) การเอื้อผลประโยชน์แก่ผู้รับจ้าง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า มีการแก้ไขสัญญาเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับผู้รับจ้างอย่างชัดเจน ซึ่งรวมถึงการขยายสัญญาและการลดสเปกงานของผู้รับจ้าง นอกจากนี้ ยังพบว่า มีการแต่งตั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการให้เป็นคณะกรรมการร่วมในการก่อสร้าง หรือเป็นผู้ควบคุมงานโครงการ ซึ่งถือเป็นการกระทำที่ส่อไปในทางทุจริตและขาดธรรมาภิบาลอย่างรุนแรง (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง, ส่วนราชการในจังหวัดลำปาง, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่)

4.1.2. แนวทางการป้องกันความเสี่ยงต่อการทุจริต กรณี โครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พื้นที่ภาคเหนือ มีประเด็นหลัก ดังนี้

1) การให้ประชาชนมีส่วนร่วม มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกัน

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นอย่างหนักแน่นว่า การบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาคประชาชน เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ควรมีการชี้แจงงบประมาณประจำปีให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ เพื่อติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และตรวจสอบโครงการต่าง ๆ นอกจากนี้ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการทั่วทั้งจังหวัด โดยมาจากหลากหลายอำเภอ และเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อเป็นแนวทางในการสนับสนุนและป้องกันความเสี่ยงในการดำเนินงาน (ส่วนราชการในจังหวัดเชียงราย, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง)

2) มีการใช้กฎหมาย มาตรการที่บังคับใช้และควบคุมเพียงพอ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและใช้เป็นตัวชี้วัดของหน่วยงาน เพื่อให้เกิดมาตรฐานในการทำงาน นอกจากนี้ ยังเสนอให้มีการตรวจสอบโครงการที่มีมูลค่าสูงอย่างเข้มงวด โดยให้หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐ เช่น สำนักงาน ป.ป.ช., สำนักงาน ป.ป.ท., และ สตง. เข้ามาร่วมรับรองความถูกต้อง ก่อนการประกาศจัดซื้อจัดจ้าง และร่วมสังเกตการณ์ในขั้นตอนการตรวจรับงานก่อสร้างที่มีมูลค่าสูง เพื่อให้กระบวนการตรวจสอบมีความโปร่งใสและชัดเจนมากยิ่งขึ้น (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่)

3) การใช้เทคโนโลยีช่วยเปิดเผยข้อมูล

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรพัฒนาระบบการทำงานให้เชื่อมโยงกัน โดยสามารถดึงข้อมูลจากระบบ e-GP ได้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และควรนำแอปพลิเคชันสำหรับตรวจสอบ TOR งานก่อสร้างมาใช้ เพื่อช่วยให้การทำงานมีความถูกต้องและรวดเร็วยิ่งขึ้น (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร)

4.1.3. ข้อเสนอแนะเพื่อป้องกันความเสี่ยงต่อการทุจริต กรณี โครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พื้นที่ภาคเหนือ มีประเด็นหลัก ดังนี้

1) เสนอให้ใช้การบูรณาการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีการเพิ่มบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโครงการก่อสร้างมากขึ้น โดยเฉพาะการเข้ามาเป็นคณะกรรมการตรวจสอบงาน เพื่อเพิ่มความโปร่งใสและตรวจสอบได้ นอกจากนี้ ยังเสนอให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการในระดับจังหวัด เพื่อให้การบริหารจัดการโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมยิ่งขึ้น (ส่วนราชการในจังหวัดเชียงใหม่, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่)

2) เสนอให้สร้างเครือข่ายความร่วมมือภาคประชาชนเพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วม

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ภาครัฐควรทำข้อตกลงและบูรณาการความร่วมมือกับภาคประชาชนให้มากขึ้น เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยตรวจสอบการทุจริตในโครงการก่อสร้างตั้งแต่ทุกขั้นตอนของการจัดทำโครงการ และควรมีช่องทางการเปิดเผยข้อมูลที่มากกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อเพิ่มความโปร่งใสและสร้างความมั่นใจให้กับสาธารณชน (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่, ภาคประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่)

3) เสนอให้ใช้ระบบบริหารตรวจสอบภายใน ระบบบริหารความเสี่ยงการทุจริต

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า แม้ภารกิจหลักของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ก็ยังมีข้อจำกัดอย่างมากในการเข้าไปควบคุมงานก่อสร้าง ซึ่งทำให้จำเป็นต้องมีการติดตามตรวจสอบในทุกระดับของขั้นตอนการดำเนินงานโครงการก่อสร้าง และควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับหัวหน้าองค์กร รวมถึงต้องมีช่องทางการร้องเรียนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การดำเนินงานโปร่งใสและตรวจสอบได้ (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่, ส่วนราชการในจังหวัดเชียงใหม่)

4) เสนอให้มีการพัฒนาระเบียบ มาตรฐานการปฏิบัติงาน คู่มือปฏิบัติงาน

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรยกเลิกการกำหนดวงเงินงบประมาณ 500,000 บาท สำหรับการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง แต่ควรพิจารณาจากเป้าหมายและความจำเป็นของโครงการแทน นอกจากนี้ ยังเสนอให้ปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมที่ล่าช้า ซึ่งเป็นช่องทางให้ผู้กระทำการทุจริตไม่เกรงกลัว เนื่องจากสามารถประวิงเวลา และลดหย่อนโทษได้ จึงควรมีบทลงโทษที่จริงจังกว่าที่เป็นอยู่ และจำเป็นต้องมีการจัดทำแผนป้องกันการทุจริตทั้งในระดับจังหวัดและในระดับพื้นที่ เพื่อสร้างความโปร่งใสและตรวจสอบได้ (ส่วนราชการในจังหวัดเชียงใหม่, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่)

5) เสนอให้มีการพัฒนารายบุคคล จัดอบรมความรู้

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีการจัดอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรและผู้บริหารหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการอัปเดตความรู้เกี่ยวกับระเบียบพัสดุ ขอกฎหมาย และผลกระทบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสัญญา นอกจากนี้ ทุกต้นปีงบประมาณควรกำหนดให้มีการประชุมเพื่อวางแผนทางการปฏิบัติงานและทบทวนข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บุคลากรทุกคนมีความเข้าใจที่ตรงกันและปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และที่สำคัญคือ การบรรจุแต่งตั้งบุคคลในคณะกรรมการต่าง ๆ ควรให้

ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น เพื่อเพิ่มความโปร่งใสและตรวจสอบได้ (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่, ส่วนราชการในจังหวัดเชียงใหม่, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่)

6) เสนอให้ใช้ระบบเทคโนโลยีมาช่วยป้องกันปัญหาการทุจริต

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลให้มีประสิทธิภาพ สามารถเชื่อมโยงระหว่างกัน และมีเสถียรภาพ เพื่อรองรับการใช้งานพร้อมกัน อีกทั้งยังสามารถลดภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ลดความซับซ้อนของการทำงาน และสามารถตรวจสอบได้ในทีเดียว (ส่วนราชการในจังหวัดลำปาง)

4.1.4. ข้อเสนอแนะเพื่อบูรณาการความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการลดความเสี่ยงต่อการทุจริต กรณี การออกใบอนุญาต/ใบอนุญาตการก่อสร้าง (อาคาร-ถนน) พื้นที่ภาคเหนือ มีประเด็นหลักดังนี้

1) จัดทำระบบ One stop service และการใช้เทคโนโลยีช่วยบริหารจัดการ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรเปิดเป็นศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) เพื่อลดระยะเวลาในการทำงาน โดยให้หน่วยงานต่าง ๆ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แขวงทางหลวง แขวงทางหลวงชนบท อำเภอ และชุมชน ทำงานร่วมกัน และจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงระบบอิเล็กทรอนิกส์ เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะในเรื่องของการยื่นขอใบอนุญาตก่อสร้าง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการบริการ (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง, ส่วนราชการในจังหวัดลำปาง, ส่วนราชการในจังหวัดเชียงใหม่)

2) บูรณาการความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า การทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานท้องถิ่น กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมสิ่งแวดล้อม และกรมทางหลวง เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อลดขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินการยื่นขออนุญาต รวมถึงการจัดทำโครงการต่าง ๆ นอกจากนี้ ควรมีการบูรณาการความร่วมมือกับภาคประชาชนอย่างแท้จริง โดยให้ตัวแทนจากภาคประชาชน เช่น ชมรม STRONG เข้ามาร่วมในการประชาสัมพันธ์ก่อนการทำข้อตกลง เพื่อให้รับรู้ถึงผลกระทบรอบด้านและหาข้อสรุปร่วมกันก่อนดำเนินการ พร้อมทั้งควรมีนโยบายที่ชัดเจนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันจัดอบรมและอัปเดตความรู้ให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง และอาจพิจารณาจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) หรือวิธีการอื่นที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดผลบังคับใช้ตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่, ภาคประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่, ส่วนราชการในจังหวัดเชียงราย, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่, ภาคประชาชนในจังหวัดเชียงราย, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร)

3) ใช้ระเบียบ มาตรการบังคับใช้อย่างเคร่งครัด

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า หน่วยงานควรออกระเบียบภายในอย่างเคร่งครัดเพื่อห้ามเจ้าหน้าที่รับทำงานที่เกี่ยวข้องกับการยื่นขอใบอนุญาต เนื่องจากปัจจุบันเจ้าหน้าที่มักจะเข้ามาบริหารจัดการปัญหาและเรียกรับผลประโยชน์ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เพื่อแก้ไขปัญหานี้ หน่วยงานควรจัดทำคู่มือประชาชนที่เข้าใจง่าย เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้และเข้าใจกระบวนการยื่นขอใบอนุญาตที่ถูกต้อง

นอกจากนี้ ยังเสนอให้มีการทำข้อตกลงและออกกฎหมายบังคับที่ชัดเจน เพื่อสร้างความเข้าใจในข้อกำหนดต่าง ๆ และกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันขั้นตอนต่าง ๆ ยังคงไม่มีความชัดเจนเท่าที่ควร (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่, ภาคประชาชนในจังหวัดพิจิตร, ส่วนราชการในจังหวัดเชียงราย, ส่วนราชการในจังหวัดเชียงใหม่)

4.2 ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณ จังหวัดขอนแก่น (พื้นที่ภาค 3 และภาค 4)

4.2.1. ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีประเด็นหลัก ดังนี้

1) ความเสี่ยงต่อการทุจริตขั้นตอนการวางแผนขออนุมัติโครงการก่อสร้าง ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นไว้หลากหลายประเด็น ดังนี้

1.1) การแบ่งซื้อแบ่งจ้าง เพื่อจูงใจใช้วิธีเฉพาะเจาะจง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า มีการแบ่งซื้อแบ่งจ้างโครงการอย่างชัดเจน โดยเฉพาะโครงการก่อสร้างถนนลูกรังที่มีการแบ่งเป็นโครงการย่อย ๆ หลายโครงการ แทนการจัดจ้างวงเงินรวม เพื่อกำหนดให้เข้าสู่วิธีเฉพาะเจาะจงที่ง่ายต่อการดำเนินการซึ่งนำไปสู่การเอื้อประโยชน์ให้แก่พรรคพวกเดียวกันหรือนอมินี และเสี่ยงต่อการทุจริตสูง (ภาคประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น)

1.2) การกำหนดคุณสมบัติที่เอื้อประโยชน์แก่ผู้รับจ้างบางรายเป็นกรณีพิเศษ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า มีการวางแผนกำหนดราคากลางและคุณสมบัติของโครงการโดยมีเจตนาเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้รับจ้างบางรายเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งบางครั้งผู้รับจ้างเหล่านั้นก็เป็นกลุ่มที่มีผลประโยชน์ร่วมกับหน่วยงาน หรือเป็นผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ ทำให้การกำหนดนโยบายและคุณลักษณะงานเป็นไปเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กลุ่มบุคคลเพียงบางกลุ่มเท่านั้น (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม, ส่วนราชการในจังหวัดมหาสารคาม, ภาคประชาชนในจังหวัดขอนแก่น, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์)

1.3) ขาดความโปร่งใส

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ก่อนขออนุมัติโครงการยังขาดการลงพื้นที่สำรวจจริงและไม่มีการจัดประชาคมรับฟังความคิดเห็นจากชาวบ้านในพื้นที่ ซึ่งอาจนำไปสู่ความผิดพลาดในการก่อสร้าง และหากไม่มีหน่วยงานตรวจสอบอย่างเข้มงวด อาจมีการดำเนินการก่อสร้างและเบิกจ่ายเพื่อรับเงินทอนในขั้นตอนการเบิกจ่ายได้ นอกจากนี้ ยังพบว่าการกำหนดคุณลักษณะงานโดยไม่สำรวจความเห็นของประชาชน และไม่แยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนออกจากผลประโยชน์ส่วนรวมอย่างชัดเจน (หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่, ส่วนราชการในจังหวัดขอนแก่น)

1.4) การดำเนินการตามนโยบายของผู้มีอำนาจ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า โครงการหลายโครงการถูกกำหนดมาจากส่วนนโยบาย ทำให้ส่วนภูมิภาคต้องดำเนินการตาม ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในท้องถิ่น เช่น โครงการก่อสร้างถนนแอสฟัลติก (ถนนลาดยาง) พ่วงเสาไฟฟ้าโซลาร์เซลล์ที่ใช้บัญชีนวัตกรรม ซึ่งเป็นช่องทางที่เอื้อให้ผู้บริหารหรือหัวหน้าหน่วยงานเข้าไปมีส่วนได้ส่วนเสีย โดยอาจกำหนดโครงการเพื่อให้ห้างร้านที่ตนมีผลประโยชน์ร่วม หรือพวกพ้องของตนได้รับงาน รวมถึงผู้รับเหมาที่เป็นอนานิที่เข้าทำงานในโครงการชอยย่องเงินไม่เกิน 500,000 บาทด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง ทั้งนี้เป็นผลมาจากการที่ผู้มีอำนาจสั่งการและนักการเมืองท้องถิ่นเข้ามาบริหารงานโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตนและเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มของตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม (หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม, ภาคประชาชนในจังหวัดขอนแก่น, ส่วนราชการในจังหวัดมหาสารคาม)

1.5) ขาดการวางแผนที่ดี

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ความเสี่ยงในการวางแผนและขออนุมัติโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมักมีรากฐานมาจากความไม่โปร่งใส การจัดสรรงบประมาณที่ผิดพลาด และอิทธิพลของกลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งหากไม่มีการบริหารจัดการที่ดีเพียงพอ ก็อาจนำไปสู่การทุจริตเชิงนโยบายได้ตั้งแต่การวางแผนพัฒนาโครงการไปจนกระทั่งโครงการแล้วเสร็จ และในที่สุดโครงการก่อสร้างเหล่านั้นก็อาจไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริง (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่)

2) ความเสี่ยงต่อการทุจริตในขั้นตอนการจัดทำราคากลางงานก่อสร้าง ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นไว้หลากหลายประเด็น ดังนี้

2.1) การกำหนดราคากลางงานก่อสร้างที่ไม่ได้มาตรฐาน ราคาสูงเกินความเป็นจริง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า มีการกำหนดราคากลางงานก่อสร้างที่สูงเกินความเป็นจริงและไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งทำให้งบประมาณสูงเกินจริง แม้บางรายการจะมีการสืบราคาตามแหล่งที่ขายจริง แต่ระยะทางขนส่งที่ไกลก็ส่งผลให้ราคาสูงตามไปด้วย จึงควรพิจารณาวิธีการคำนวณราคาค่ากลางให้ต่ำลง เช่น การใช้ราคาคาดินในพื้นที่สำหรับงานดินถม เพื่อลดต้นทุน และยังตั้งข้อสังเกตว่าการบวกราคากลางให้สูงเกินจริงนี้อาจมีเจตนาเพื่อหวังผลต่อเงินทองจากผู้รับจ้าง (ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม, ส่วนราชการในจังหวัดมหาสารคาม, ส่วนราชการในจังหวัดขอนแก่น)

2.2) ปกปิดข้อมูล มีการจัดทำเอกสารการสืบราคาที่เป็นเท็จ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า มีการปกปิดข้อมูลและบิดเบือนต้นทุนในการกำหนดราคากลางอย่างชัดเจน โดยพบว่าราคาวัสดุและแรงงานไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในแต่ละท้องถิ่น และไม่มีราคาอ้างอิงจากหน่วยงานกลางที่น่าเชื่อถือมาใช้ในการกำหนดราคากลาง นอกจากนี้ ยังมี การกำหนดราคากลางที่สูงเกินจริงโดยไม่มีการสำรวจราคาให้เป็นปัจจุบัน หรืออาจมีการอิงใบเสนอราคาจากห้างร้านที่ต้องการจะว่าจ้าง เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้รับจ้างและใช้งบประมาณสูงเกินความจำเป็น รวมถึงพบการจัดทำเอกสารสืบราคาที่เป็นเท็จ ซึ่งล้วนเป็นพฤติกรรมที่ส่อไปในทางทุจริตและขาดความโปร่งใส

(ส่วนราชการในจังหวัดมหาสารคาม, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่, ภาคประชาชนในจังหวัดขอนแก่น, ส่วนราชการในจังหวัดกาฬสินธุ์, ส่วนราชการในจังหวัดขอนแก่น)

2.3) คณะกรรมการกำหนดราคากลางถูกแทรกแซงการทำงาน

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า คณะกรรมการกำหนดราคากลางถูกแทรกแซงการทำงานจากผู้มีอำนาจและนักการเมืองท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่พวกพ้องหรืออนานิ ซึ่งส่งผลให้มีการกำหนดราคากลางที่สูงกว่าราคาตลาดและกีดกันการแข่งขันอย่างเป็นธรรม นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้ประกอบการเองก็มีการรวมกลุ่มเพื่อต่อรองให้กำหนดราคากลางที่สูงขึ้นด้วย (ภาคประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ, ส่วนราชการในจังหวัดมหาสารคาม, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ)

2.4) คณะกรรมการกำหนดราคากลางขาดความรู้ความสามารถ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า การกำหนดราคากลางยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่นำไปสู่ความคลาดเคลื่อนและขาดความโปร่งใส เนื่องจากราคากลางมีการเปลี่ยนแปลงหลายครั้งและไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง แหล่งที่มาของราคาไม่ได้มาจากการสืบราคาจากสำนักงานพาณิชย์จังหวัดให้เป็นปัจจุบัน แต่กลับนำราคาจากผู้รับจ้างโดยตรง ซึ่งทำให้ราคากลางไม่เป็นไปตามราคาตลาดและไม่ตรงกับค่าวัสดุและค่าขนส่งที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ นอกจากนี้ ยังพบว่าเจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจในการสำรวจ ออกแบบ และประมาณการ ทำให้ถอดแบบผิดพลาด ปริมาณงานเกินหรือขาด และลำดับการเลือกใช้ราคาในกรณีที่ไม่มีราคาในพาณิชย์จังหวัดก็ยังไม่มีความชัดเจน ทั้งหมดนี้อาจเกิดขึ้นเพื่อเอื้อประโยชน์ให้ผู้รับจ้าง หรือเพื่อให้การตรวจรับงานเป็นไปตามที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งราคาที่มาจากบัญชีนวัตกรรม ซึ่งเป็นเรื่องเชิงนโยบายที่อาจส่งผลกระทบโดยตรงต่อความถูกต้องของราคากลาง (ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น, ส่วนราชการในจังหวัดขอนแก่น)

3) ความเสี่ยงต่อการทุจริตในขั้นตอนการจัดหาผู้รับจ้าง ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นไว้หลากหลายประเด็น ดังนี้

3.1) การสมยอมราคา (ฮั้วประมูล)

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า พบปัญหาการฮั้วประมูลและผลประโยชน์ร่วมกันอย่างชัดเจน โดยการเสนอราคาส่วนใหญ่มักไม่มีการแข่งขัน และมักเป็นผู้เสนอราคารายเดิมซ้ำ ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนร่วมในการเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้ประกอบการบางราย (ส่วนราชการในจังหวัดมหาสารคาม, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น)

3.2) การกีดกันการเสนอราคาอย่างเป็นธรรม

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า มีการแทรกแซงจากผู้บริหารและผู้รับจ้างที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างชัดเจน ทำให้เกิดการกีดกันการเสนอราคาอย่างเป็นธรรม และพบว่าผู้รับจ้างมักเป็นผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ มีการฮั้วประมูล ช่มชู้คู่แข่ง และรับรู้ข้อมูลภายใน นอกจากนี้ ยังมีการปกปิดประกาศจัดซื้อจัดจ้าง รวมถึงมีเจตนาของผู้มีอำนาจที่จะระบุตัวผู้รับจ้างที่เป็น

พวกพ้องของตน หรือผู้รับจ้างที่ให้ประโยชน์กับตน ซึ่งล้วนเป็นพฤติกรรมที่บั่นทอนความโปร่งใสและสร้างความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม, ภาคประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่)

3.3) ผู้บริหารท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนได้ส่วนเสีย

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า พบปัญหาที่ผู้มีอำนาจและเจ้าหน้าที่รัฐมีส่วนได้ส่วนเสียในสัญญาอย่างชัดเจน โดยมีการตกลงผลประโยชน์ส่วนตนกับผู้รับจ้าง เช่น การเรียกเปอร์เซ็นต์หลังจากเบิกจ่ายโครงการทั้งหมด หรือการเลือกผู้รับจ้างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจงที่เป็นญาติพี่น้องหรือบริษัทห้างร้านที่ตนเองมีส่วนได้ส่วนเสีย นอกจากนี้ ยังมีการเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้รับจ้างรายใดรายหนึ่งหรือผู้ประกอบการที่ยื่นซองเป็นเครือญาติกัน ซึ่งทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันไม่โปร่งใสระหว่างผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้าง อันเกิดจากการมีผลประโยชน์ทับซ้อนอย่างรุนแรง (หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม, ส่วนราชการในจังหวัดมหาสารคาม, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์, ส่วนราชการในจังหวัดขอนแก่น, ภาคประชาชนในจังหวัดขอนแก่น, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี)

4) ความเสี่ยงต่อการทุจริตในขั้นตอนการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นไว้หลากหลายประเด็น ดังนี้

4.1) เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ในการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า คณะกรรมการตรวจรับงานยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ ทำให้แบบแปลนและรายละเอียดประกอบสัญญาจ้างไม่ชัดเจน และการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติก็ไม่ได้มาจากข้อเท็จจริง ซึ่งนำไปสู่ความคลาดเคลื่อนในการดำเนินงาน (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม, ส่วนราชการในจังหวัดมหาสารคาม, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่)

4.2) ผู้ควบคุมงานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ (การตรวจรับไม่เป็นไปตามรายละเอียดในสัญญา /ไม่เป็นมาตรฐานตามแบบ /มีการตรวจรับเท็จ)

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า การควบคุมงานก่อสร้างยังคงเป็นจุดอ่อนสำคัญ เนื่องจากผู้ควบคุมงานไม่ได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดในสัญญาอย่างเคร่งครัด ซึ่งอาจเกิดจากการเอื้อประโยชน์ให้ผู้รับจ้าง หรือไม่รักษาสถิติผลประโยชน์ของหน่วยงาน โดยอาจเห็นแก่อำนาจหรือผลประโยชน์อื่นที่ผู้รับจ้างเสนอให้ เนื่องจากผู้ควบคุมงานทำงานใกล้ชิดกับผู้รับจ้างมากที่สุด นอกจากนี้ผู้ควบคุมงานมักไม่ได้ลงพื้นที่ตรวจสอบงานจริง เมื่อเกิดปัญหาหรืออุปสรรคในหน้างานก็ไม่สามารถแก้ไขได้และปล่อยให้ผู้รับจ้างดำเนินงานโดยไม่เป็นไปตามแบบที่ถูกต้อง ซึ่งนำไปสู่การไม่ปรับลดหรือเพิ่มค่าเงินค่างาน ทำให้ไม่สามารถตรวจรับงานได้อย่างเป็นทางการ และอาจเป็นเหตุให้มีการเสนอผลประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้ตรวจรับงานและเบิกจ่ายต่อไป ในบางกรณีพบว่า ผู้ควบคุมงานมีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการ หรือเรียกรับผลประโยชน์ ซึ่งรวมถึงการให้สิ่งจูงใจ และการที่ผู้รับจ้างไม่แจ้งข้อมูลที่ถูกต้อง เช่น การนำวัสดุจากพื้นที่อื่นมาใช้ในโครงการโดยพลการ ทั้งหมดนี้ล้วนส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงาน และจำเป็นต้องมีการใช้มาตรการเร่งรัดแผนงานและการกำหนดค่าปรับที่ชัดเจน เพื่อให้การควบคุมงานมีประสิทธิภาพและโปร่งใสมยิ่งขึ้น (หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

ในจังหวัดชัยภูมิ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น)

4.3) คณะกรรมการตรวจรับทุจริตต่อหน้าที่

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า กระบวนการตรวจรับงานยังคงมีปัญหาอย่างรุนแรงและไม่เป็นไปตามแบบรูปที่กำหนดไว้ ผู้ควบคุมงานไม่มีการควบคุมงานอย่างแท้จริง และมีการเขียนรายงานควบคุมงานที่เป็นเท็จ คณะกรรมการตรวจรับงานไม่ได้ลงพื้นที่ก่อสร้างจริงขณะตรวจรับงาน แต่กลับตรวจรับงานตามที่คุณควบคุมงานแจ้งว่าแล้วเสร็จ แม้การก่อสร้างจะยังไม่แล้วเสร็จก็ตาม ทั้งยังมีการให้ผลประโยชน์แก่กรรมการตรวจรับเพื่อให้ตรวจรับงานจ้าง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเนื้องานไม่ตรงตามรูปแบบรายการที่กำหนดไว้แต่แรก นอกจากนี้ ยังมีการเสนอผลประโยชน์ต่างตอบแทนแก่เจ้าหน้าที่เพื่อให้มีการตรวจรับงานจ้าง โดยคณะกรรมการตรวจรับงานอาจได้รับผลประโยชน์จากผู้รับจ้าง หรือถูกแทรกแซงการทำงานจากผู้บริหารองค์กร ทำให้มีการตรวจรับงานที่ผ่อนปรนหรือปรับแก้ไขสัญญาเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้รับจ้าง ซึ่งการดำเนินการเหล่านี้ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของสัญญา ยิ่งไปกว่านั้น คณะกรรมการตรวจรับงานจ้างยังมีการปฏิบัติงานประมาท ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการตรวจรับงาน ส่งผลให้ขาดความรอบคอบในการตรวจรับ และลงนามในเอกสารตรวจรับโดยอาจไม่ตรงกับข้อเท็จจริง (ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น, ส่วนราชการในจังหวัดขอนแก่น)

4.4) การเอื้อผลประโยชน์แก่ผู้รับจ้าง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า พบปัญหาการจัดทำเอกสารเท็จ และการตรวจรับงานทั้งที่งานยังไม่แล้วเสร็จ ซึ่งเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับพวกพ้องของผู้บริหารอย่างชัดเจน นอกจากนี้ ยังมีการเรียกรับผลประโยชน์โดยใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัว ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการทุจริตที่เกิดขึ้นในกระบวนการ (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม, ส่วนราชการในจังหวัดมหาสารคาม, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี, ภาคประชาชนในจังหวัดอุดรธานี)

4.2.2. แนวทางการป้องกันความเสี่ยงต่อการทุจริต กรณี โครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีประเด็นหลัก ดังนี้

1) การให้ประชาชนมีส่วนร่วม มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกัน

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรสร้างเครือข่ายและจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องที่เกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริตในทุกรูปแบบ รวมถึงการรณรงค์ให้ความรู้แก่ภาคประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความตระหนักและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ภาคประชาชนในจังหวัดขอนแก่น)

2) บูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรบูรณาการความร่วมมือกับสำนักงาน ป.ป.ช. และหน่วยงานตรวจสอบทุกภาคส่วน รวมถึงภาคประชาชน เพื่อร่วมกันต้านทุจริตในทุกระดับ โดยให้บุคคลภายนอกระดับจังหวัดเข้าร่วมเป็นกรรมการ และส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการอบรมจากสำนักงาน ป.ป.ช. เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจถึงผลกระทบที่รุนแรงจากการทุจริต นอกจากนี้ ควรมีการทำบันทึก

ข้อตกลงร่วมกันเพื่อส่งเสริมจริยธรรมในองค์กรและชุมชน รวมถึงมีการวางแผนงบประมาณให้สอดคล้องกับการใช้วัสดุประจำปี เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพและโปร่งใยิ่งขึ้น (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม, ส่วนราชการในจังหวัดมหาสารคาม, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่, ภาคประชาชนในจังหวัดขอนแก่น, ส่วนราชการในจังหวัดขอนแก่น)

3) มีการใช้กฎหมาย มาตรการที่บังคับใช้และควบคุมเพียงพอ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ในปัจจุบัน ยังไม่มีมาตรการที่เป็นรูปธรรมชัดเจนในการป้องกันการทุจริต แต่จะเน้นการกำกับและกำกับดูแลตามกฎหมายเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม ได้มีการริเริ่มสิ่งดี ๆ เช่น การตั้งกลุ่มไลน์สำหรับช่างผู้ควบคุมงาน เพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและแนวทางแก้ไข ทำให้การดำเนินงานเป็นไปในแนวทางเดียวกันมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีผู้ควบคุมงานก่อสร้างที่จัดทำรายงานประจำวัน เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบ และมีการประเมิน ITA (การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ) ซึ่งหน่วยงานตรวจสอบต่าง ๆ เช่น สตง., สำนักงาน ป.ป.ท., สำนักงาน ป.ป.ช. และท้องถิ่นจังหวัด ก็เข้ามามีบทบาทในการควบคุมและตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์, ส่วนราชการในจังหวัดขอนแก่น, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น)

4) การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า มีการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงไว้ล่วงหน้า และมีการบูรณาการแผนดังกล่าวกับหน่วยงานภายนอก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันปัญหาการทุจริต นอกจากนี้ ยังได้เสนอให้มีการจัดทำแผนและรายงานผลการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งเพิ่มช่องทางการรับเรื่องร้องเรียนหรือแจ้งเบาะแสการทุจริตให้หลากหลายและเข้าถึงง่ายขึ้น ในส่วนของ การบริหารงบประมาณ ควรมีการกำหนดแนวทางที่ชัดเจนและจัดประชุมซักซ้อมผู้บริหารท้องถิ่นเป็นประจำทุกเดือน เพื่อให้มีความเข้าใจที่ตรงกันและปฏิบัติตามระเบียบได้อย่างถูกต้อง ที่สำคัญ คือ การตรวจสอบเอกสารหลักฐานประกอบการขออนุมัติแก้ไขเปลี่ยนแปลงโครงการอย่างละเอียดและครบถ้วน เช่น เหตุผลความจำเป็น ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ บันทึกของกองช่างหรือช่างผู้ควบคุมงาน รายงานการประชุม คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ หนังสือรับรองการตรวจสอบรับรองการแก้ไขจากหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง และหนังสืออนุญาตหรือหนังสือขออนุญาตใช้พื้นที่ เพื่อให้ทุกขั้นตอนโปร่งใสและตรวจสอบได้ (ส่วนราชการในจังหวัดมหาสารคาม, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น)

5) การใช้เทคโนโลยีช่วยเปิดเผยข้อมูล

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า หน่วยงานควรมีโปรแกรมที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลโดยตรงจากกรมบัญชีกลางได้ และควรมีข้อบังคับที่ชัดเจนเพื่อให้ทุกฝ่ายปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด (ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่)

6) ส่งเสริมความรู้

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีการเสริมสร้างและให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายวินัยการเงินการคลังของรัฐให้กับหน่วยรับตรวจอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง (ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่)

4.2.3 ข้อเสนอแนะเพื่อป้องกันความเสี่ยงต่อการทุจริต กรณี โครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีประเด็นหลัก ดังนี้

1) เสนอให้ใช้การบูรณาการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า โดยปกติแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อพบปัญหามักจะปรึกษาร่วมกับหน่วยงานตรวจสอบที่กำกับดูแลอยู่เป็นประจำ เช่น สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการป้องกันข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงาน ควรมีการเชิญหน่วยงานตรวจสอบเข้ามามีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานก่อสร้างตั้งแต่เริ่มต้น นอกจากนี้ เมื่อมีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ แล้ว หน่วยงานภาครัฐควรออกระเบียบข้อบังคับมารองรับข้อตกลงดังกล่าว เพื่อให้การดำเนินการถูกต้องและเป็นไปตามระเบียบกฎหมาย โดยเมื่อมีการทำข้อตกลงร่วมกัน ก็ควรมีผู้ปฏิบัติตามข้อตกลงอย่างเคร่งครัด หรือมีผู้ดูแลกำกับเพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลงนั้น ๆ ด้วย (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่)

2) เสนอให้สร้างเครือข่ายความร่วมมือภาคประชาชนเพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วม

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรสร้างระบบที่มีความโปร่งใสเพื่อให้ประชาชนและทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงและตรวจสอบการดำเนินงานได้อย่างทั่วถึง โดยกำหนดให้เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญของหน่วยงาน (ภาคประชาชนในจังหวัดขอนแก่น)

3) เสนอให้มีการพัฒนาระเบียบ มาตรฐานการปฏิบัติงาน คู่มือปฏิบัติงาน

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีการกำหนดตัวชี้วัดหรือมาตรการที่ทุกหน่วยงานต้องปฏิบัติตามร่วมกันอย่างเคร่งครัด โดยอาจอยู่ในรูปแบบของข้อตกลง มาตรการตรวจสอบจากหน่วยงานอื่น หรือการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด นอกจากนี้ ยังเสนอให้มีการทำข้อตกลงไตรภาคีระหว่างผู้รับจ้าง ผู้บังคับบัญชา และผู้ควบคุมงาน โดยเน้นข้อตกลงด้านความโปร่งใส เพื่อให้ทุกฝ่ายมีความเข้าใจตรงกันต่อการทำสัญญาจ้างและการดำเนินงาน รายละเอียดประกอบคำขอควรมีความกระชับ เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน และสามารถปฏิบัติได้จริง ควรมีมาตรการบังคับใช้ที่รวดเร็วและเป็นผลรวมถึงการแก้ไขและกำหนดระเบียบวิธีปฏิบัติให้สอดคล้องกัน อย่างไรก็ตาม มีความเห็นว่าเพียงแค่การปฏิบัติตามข้อระเบียบและข้อกำหนดอย่างครบถ้วนก็เพียงพอแล้ว แต่ก็ควรพิจารณาในเรื่องของการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการดำเนินงานด้วย (ส่วนราชการในจังหวัดมหาสารคาม, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม)

4) เสนอให้มีการพัฒนารายบุคคล จัดอบรมความรู้

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีการจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจและประสานงานที่ดีขึ้น นอกจากนี้ ยังมีความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้บริหารให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลและความโปร่งใสในการดำเนินงาน (ภาคประชาชนในจังหวัดขอนแก่น, ส่วนราชการในจังหวัดมหาสารคาม)

5) เสนอให้ใช้ระบบเทคโนโลยีมาช่วยป้องกันปัญหาการทุจริต

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความกังวลว่า การทำงานและรายงานที่ซ้ำซ้อนจากหลายระบบ เช่น e-plan, e-GP และ e-CPPM อาจเพิ่มภาระงานให้กับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบอย่างมาก อย่างไรก็ตาม มีข้อเสนอแนะที่ชัดเจนว่า ควรนำระบบ e-CPPM มาใช้เพื่อควบคุมกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างให้เป็นไปตามขั้นตอนที่ถูกต้อง ซึ่งจะช่วยลดการทำเอกสารหรือกระบวนการที่ไม่เป็นไปตามระเบียบ และปิดช่องว่างของการทุจริตได้ในระดับหนึ่ง นอกจากนี้ ระบบ e-CPPM ยังจะช่วยให้เจ้าหน้าที่แต่ละหน่วยงาน รวมถึงผู้บริหาร ได้รับรู้ข้อมูล และที่สำคัญคือ ตัวแทนประชาชนก็จะสามารถเข้าถึงข้อมูลและทราบความคืบหน้าของโครงการได้ด้วย ผู้เข้าร่วมประชุมยังเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการ มีมาตรการบังคับใช้ระบบ e-CPPM กับทุกหน่วยงานที่ดำเนินโครงการเกี่ยวกับการก่อสร้าง เพื่อความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะช่วยให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการสอดส่องและเฝ้าระวังการทุจริตได้ดียิ่งขึ้น โดยอาจมีการพัฒนาระบบ “X-ray” เพื่อช่วยเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบข้อมูลต่าง ๆ ทั้งนี้ ในเบื้องต้นควรมอบหมายให้มีการทำบันทึกข้อตกลงในการเข้าร่วมเป็นหน่วยงานนำร่อง โดยต้องมีการประชุมและลงมติร่วมกันก่อนการจัดทำบันทึกข้อตกลงดังกล่าว เพื่อให้ทุกฝ่ายเห็นชอบและเข้าใจถึงแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน (ส่วนราชการในจังหวัดขอนแก่น, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น, ภาคประชาชนในจังหวัดขอนแก่น, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่)

4.2.4 ข้อเสนอแนะเพื่อบูรณาการความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการลดความเสี่ยงต่อการทุจริต กรณี การออกใบอนุญาต/ใบอนุญาตการก่อสร้าง (อาคาร-ถนน) พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีประเด็นหลัก ดังนี้

1) ลดขั้นตอนการทำงาน และการใช้เทคโนโลยีช่วยบริหารจัดการ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีช่องทางรับเรื่องร้องเรียนที่เฉพาะเจาะจง เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบข้อมูลและนำไปปรับปรุงแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด นอกจากนี้ ยังมีการหารือถึงประเด็นกฎหมายที่มีอยู่แล้ว แต่จะอย่างไรให้สามารถลดขั้นตอนสำหรับประชาชนได้จริง โดยเสนอให้ เร่งพัฒนาระบบการยื่นขออนุญาตทางอิเล็กทรอนิกส์ให้เข้าถึงและใช้งานง่าย เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และลดขั้นตอน รวมถึงความเสี่ยงในการเอื้อประโยชน์ต่อการทุจริต ผู้เข้าร่วมประชุมยังเน้นย้ำถึงความสำคัญของการมีกฎหมายที่ครอบคลุมและการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความโปร่งใสในการดำเนินงานอย่างแท้จริง (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น, ภาคประชาชนในจังหวัดขอนแก่น)

2) บูรณาการความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการรวมกลุ่มของภาคประชาชน เพื่อจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ สิ่งนี้จะช่วยสร้างความตระหนักรู้และส่งเสริมบทบาทของประชาชนในการเฝ้าระวังการทุจริต นอกจากนี้ ควรมีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานตรวจสอบกับภาคประชาชน เพื่อติดตามกระบวนการขออนุญาตก่อสร้างของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความโปร่งใสและตรวจสอบได้ โดยหน่วยงานควรมีการตรวจติดตามเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ในการออกใบอนุญาตอย่างสม่ำเสมอ เพื่อตรวจสอบว่ามีการดำเนินการล่าช้าหรือไม่ และหากพบความล่าช้า ควรมีมาตรการแก้ไขหรือบทลงโทษที่ชัดเจน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างรวดเร็ว

และมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอที่น่าสนใจคือ ควรนำวิศวกรจากองค์กรภายนอกที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียมาดำเนินการตรวจสอบและออกใบอนุญาตก่อสร้างแทนเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนและเพิ่มความน่าเชื่อถือในกระบวนการ (ส่วนราชการในจังหวัดมหาสารคาม, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ, ส่วนราชการส่วนกลางในพื้นที่, ส่วนราชการในจังหวัดกาฬสินธุ์)

3) ใช้ระเบียบ มาตรการบังคับใช้อย่างเคร่งครัด

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรปฏิบัติให้ถูกต้องตามข้อกำหนดและระเบียบที่มีอยู่แล้วอย่างเคร่งครัด ควรออกกฎระเบียบข้อบังคับใช้เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในแนวทางเดียวกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยอาจจัดทำเป็นข้อตกลง ระเบียบ และข้อบังคับที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดการบังคับใช้จริง ควรมีมาตรการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการอนุญาตอนุมัติลงพื้นที่ตรวจสอบการก่อสร้างหลังจากการออกใบอนุญาต เพื่อลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในภายหลังและเพิ่มความโปร่งใสในการดำเนินงาน (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์, ส่วนราชการในจังหวัดขอนแก่น, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่)

4) สร้างจิตสำนึกในการต้านการทุจริต

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ผู้บริหารและผู้นำควรมีนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการสร้างจิตสำนึกและลดการทุจริตในทุกภาคส่วน สิ่งนี้รวมถึงการกำหนดบทลงโทษที่ร้ายแรงสำหรับผู้กระทำผิด เพื่อให้เจ้าหน้าที่และบุคลากรเกิดความเกรงกลัวต่อการกระทำทุจริต และไม่กล้าที่จะฝ่าฝืนระเบียบหรือกฎหมาย นอกจากบทลงโทษแล้วยังมีข้อเสนอให้มีการให้รางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่ได้รับการโหวตให้เป็นผู้บริการด้วยใจและไม่มีความผิดในการทุจริต โดยอาจให้เป็นในรูปแบบของเงินรางวัลหรือขั้นพิเศษ เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ที่ประพฤติดี และเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน (ส่วนราชการในจังหวัดมหาสารคาม, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น)

5) การจัดเก็บค่าธรรมเนียมอำนวยความสะดวกของรัฐ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า มีการจ่ายค่าใช้จ่ายเพื่ออำนวยความสะดวกและเร่งรัดกระบวนการในการขออนุญาต ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการเรียกรับผลประโยชน์หรือสินบนเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างรวดเร็ว (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น)

4.3 ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 3 ภาคใต้ ณ จังหวัดนครศรีธรรมราช (พื้นที่ภาค 8 และภาค 9)

4.3.1 ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นที่ภาคใต้ มีประเด็นหลัก ดังนี้

1) ความเสี่ยงต่อการทุจริตขั้นตอนการวางแผนขออนุมัติโครงการก่อสร้าง ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นไว้หลากหลายประเด็น ดังนี้

1.1) การแบ่งซื้อแบ่งจ้าง เพื่อจูงใจใช้วิธีเฉพาะเจาะจง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า “การจัดสรรงบประมาณที่ขาดความโปร่งใส โดยเฉพาะการแบ่งซื้อแบ่งจ้างเพื่อเลี่ยงวงเงินการจัดหา เช่น กำหนดวงเงินไม่เกิน 500,000 บาท ซึ่งอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนและไม่ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ถือเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องเร่งแก้ไข” (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพัทลุง, ภาคประชาชนในจังหวัดกระบี่)

1.2) การกำหนดคุณสมบัติที่เอื้อประโยชน์แก่ผู้รับจ้างบางรายเป็นกรณีพิเศษ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า การจัดทำและการอนุมัติโครงการที่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มบุคคลหรือผู้รับจ้างบางราย โดยเฉพาะการสมยอมหรือพุดคุยแบ่งปันผลประโยชน์กันก่อนการอนุมัติ รวมถึงการกำหนดคุณสมบัติที่เอื้อประโยชน์แก่ผู้รับจ้างรายใดรายหนึ่งเป็นพิเศษ ซึ่งล้วนเป็นการแสวงหาประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม และบิดเบือนเจตนารมณ์ของการพัฒนาเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา, ภาคประชาชนในจังหวัดสงขลา, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี, ส่วนราชการในจังหวัดพัทลุง)

1.3) ขาดความโปร่งใส

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า การใช้อำนาจเพื่อเรียกรับผลประโยชน์เป็นปัญหาสำคัญ ควบคู่ไปกับการขาดการตรวจสอบหน่วยงานจริง และการขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการติดตามตรวจสอบโครงการก่อสร้าง ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อความโปร่งใสและประสิทธิภาพของการดำเนินงาน (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา)

1.4) การดำเนินการตามนโยบายของผู้มีอำนาจ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า โครงการก่อสร้างมักถูกกำหนดโดยฝ่ายบริหารหรือเป็นไปตามนโยบายจากส่วนกลาง ซึ่งบ่อยครั้งอ้างความเดือดร้อนของประชาชนเพื่อเร่งรัดโครงการ โดยเฉพาะในช่วงก่อนการเลือกตั้ง หรือเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับนักการเมือง ผู้มีอิทธิพล หรือผู้รับจ้างบางราย ทำให้โครงการที่เกิดขึ้นไม่ได้ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในพื้นที่ และอาจมีการขึ้นนำเพื่อให้เห็นด้วยกับโครงการที่ไม่สะท้อนความจำเป็น ผู้บริหารบางรายถึงขั้นตกลงกับผู้รับจ้างไว้ล่วงหน้าหรือเลือกทำโครงการที่เอื้อผลประโยชน์แก่ตนเองมากกว่าส่วนรวม รวมถึงมีการสั่งการโดยตรงไปยังเจ้าหน้าที่พัสดุและหัวหน้าพัสดุ ซึ่งเป็นการสมคบคิดเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา, ส่วนราชการในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ภาคประชาชนในจังหวัดกระบี่, ส่วนราชการในจังหวัดกระบี่, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา)

1.5) ขาดการวางแผนที่ดี

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า การกำหนดรูปแบบงานและโครงการก่อสร้างมักไม่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นตอนการประชุมอนุมัติโครงการที่อาจมีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์เพื่อพวกพ้อง หรือการจัดลำดับโครงการที่ไม่ตรงตามความจำเป็นเร่งด่วน นอกจากนี้ การได้รับจัดสรรงบประมาณแบบเร่งด่วน หรือการเลือกพื้นที่ที่ดำเนินการได้ง่าย โดยขาดการทำประชาพิจารณ์หรือการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน อาจเป็นช่องทาง

ให้เกิดการแสวงหาประโยชน์ในเชิงนโยบาย เพื่อรับเงินทองจากผู้รับจ้าง ทำให้โครงการที่เกิดขึ้นไม่ได้ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง และอาจไม่เกิดประโยชน์สูงสุด (ภาคประชาชนในจังหวัดสงขลา, ส่วนราชการในจังหวัดสงขลา, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพัทลุง, ภาคประชาชนในจังหวัดพัทลุง, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกระบี่)

1.6) เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความสามารถ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ปัญหาการขาดประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ที่เพิ่งบรรจุใหม่ รวมถึงการขาดความรู้และโอกาสในการฝึกอบรมอย่างเพียงพอ ทำให้เจ้าหน้าที่มีความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานโครงการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและความสำเร็จของโครงการ (ภาคประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, ภาคประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช)

2) ความเสี่ยงต่อการทุจริตในขั้นตอนการจัดทำราคากลางงานก่อสร้าง ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นไว้หลากหลายประเด็น ดังนี้

2.1) การกำหนดราคากลางงานก่อสร้างที่ไม่ได้มาตรฐาน ราคาสูงเกินความเป็นจริง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ปัญหาสำคัญคือการกำหนดราคากลางที่สูงเกินจริงและขาดความโปร่งใส ซึ่งมักเป็นการจงใจเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้รับจ้างหรือผู้บริหารท้องถิ่น โดยอาจมีการลือคสเปกวัสดุเพื่อให้ได้ส่วนต่างราคา หรือสืบราคาจากผู้รับจ้างที่เสนอราคาสูง นอกจากนี้ การใช้ข้อมูลที่ไม่น่าเชื่อถือ ขาดการตรวจสอบจากภายนอก และความล่าช้าในการปรับปรุงราคากลาง ก็ยังทำให้ราคากลางคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง บางครั้งยังมีการตั้งราคากลางให้สูงเท่ากับงบประมาณที่ตั้งไว้ หรือคำนวณจากองค์ประกอบราคาน้ำมันที่สูงเกินจริง นอกจากนี้ การที่ผู้จัดทำราคากลางกับผู้ทำรูปแบบรายการเป็นคนละคนกัน ก็อาจส่งผลให้ราคากลางไม่สอดคล้องกับรูปแบบงานและสูงเกินความเป็นจริงได้ (ภาคประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, ส่วนราชการในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ภาคประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช, ส่วนราชการในจังหวัดนครศรีธรรมราช, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพัทลุง, ภาคประชาชนในจังหวัดพัทลุง, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกระบี่)

2.2) ปกปิดข้อมูล มีการจัดทำเอกสารการสืบราคาที่เป็นเท็จ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า การจัดทำราคากลางยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่ขาดความโปร่งใสและไม่เป็นไปตามระเบียบ โดยเฉพาะการสืบราคาวัสดุที่เลือกเฉพาะกลุ่มซึ่งอาจมีราคาสูงเกินจริง หรือการใช้ใบเสนอราคาปลอม รวมถึงการประมาณการก่อสร้างโดยไม่ได้ลงพื้นที่จริง นอกจากนี้ ยังพบปัญหาการใช้ใบเสนอราคาของปีก่อนที่ไม่เป็นปัจจุบัน ราคากลางที่ไม่ได้อ้างอิงจากราคาตลาดหรือกระทรวงพาณิชย์ และความไม่สอดคล้องกันระหว่างราคากลางของวัสดุกับแบบแปลนที่ใช้งานจริง (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา, ภาคประชาชนในจังหวัดสงขลา, ส่วนราชการในจังหวัดสงขลา, ส่วนราชการในจังหวัดนครศรีธรรมราช, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่)

2.3) คณะกรรมการกำหนดราคากลางถูกแทรกแซงการทำงาน

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ปัญหาการกำหนดราคากลางที่สูงเกินจริงนั้นเกิดจากการแทรกแซงของผู้บริหารและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งสั่งการให้จัดทำราคากลาง โดยไม่คำนึงถึงความคุ้มค่าหรือการประหยัดงบประมาณ นอกจากนี้ การขาดความรู้ความรอบคอบของเจ้าหน้าที่ และการที่รายการวัสดุที่หน่วยงานรัฐเผยแพร่มีน้อยมาก ทำให้ต้องสืบราคาจากแหล่งที่มีราคาสูงกว่าปกติ ยิ่งไปกว่านั้น ผู้ขายและผู้รับเหมามักมีธุรกิจที่เอื้อประโยชน์กันเอง ทำให้ราคาที่แจ้งต่อรัฐกับราคาขายจริงไม่ตรงกัน การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำโครงการก็เป็นอีกปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่โปร่งใส (ภาคประชาชนในจังหวัดสงขลา, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพัทลุง, ภาคประชาชนในจังหวัดพัทลุง, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช)

2.4) คณะกรรมการกำหนดราคากลางขาดความรู้ความสามารถ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ปัญหาหลักในการจัดทำราคากลางมาจากหลายปัจจัย ได้แก่ ผู้ประมาณราคาและคณะกรรมการราคากลางขาดความรู้ ประสบการณ์ และความละเอียดรอบคอบ ทำให้เกิดความผิดพลาดในการคำนวณและหยิบใช้ข้อมูลที่ไม่เป็นไปตามระเบียบหลักเกณฑ์ ส่งผลให้ราคากลางสูงเกินจริง นอกจากนี้ ยังพบปัญหาการขาดข้อมูลราคากลางที่เป็นปัจจุบันและน่าเชื่อถือ โดยเฉพาะการไม่ได้ใช้ราคาพาณิชย์จังหวัดมาคำนวณ หรือการเลือกใช้ข้อมูลราคาจากผู้ค้าบางรายที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งล้วนส่งผลให้เกิดการตั้งราคากลางเกินความเป็นจริงเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อผู้รับจ้าง (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา, ส่วนราชการในจังหวัดสงขลา, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครศรีธรรมราช, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช, ส่วนราชการในจังหวัดพัทลุง, ส่วนราชการในจังหวัดกระบี่)

3) ความเสี่ยงต่อการทุจริตในขั้นตอนการจัดหาผู้รับจ้าง ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นไว้หลากหลายประเด็น ดังนี้

3.1) การสมยอมราคา (ฮั้วประมูล)

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ปัญหาการฮั้วประมูลยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อความโปร่งใส โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสมรู้ร่วมคิดกันระหว่างผู้รับจ้าง หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนในการเสนอราคา ซึ่งรวมถึงการซื้อขายข้อมูลผู้ยื่นข้อเสนอราคาในระบบ e-GP เพื่อให้เกิดการฮั้วราคา ทำให้จำเป็นต้องมีคณะกรรมการเปิดซองประมูลที่เป็นกลางและปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด (ภาคประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ภาคประชาชนในจังหวัดสงขลา, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่, ภาคประชาชนในจังหวัดพัทลุง)

3.2) การกีดกันการเสนอราคาอย่างเป็นธรรม

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ปัญหาการกำหนดคุณลักษณะและเงื่อนไขต่าง ๆ ในการจัดซื้อจัดจ้างที่เอื้อประโยชน์แก่ผู้ประกอบการหรือผู้รับจ้างบางรายนั้น เป็นประเด็นสำคัญที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมและขัดต่อหลักธรรมาภิบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ดุลยพินิจของ

คณะกรรมการพิจารณาผลที่ไม่ชัดเจน การกีดกันการเสนอราคาอย่างเป็นธรรม การรั่วไหลของข้อมูลที่ถูกเปิดเผยให้ผู้เสนอราคาบางราย รวมถึงการซื้อขายข้อมูลผู้ยื่นข้อเสนอราคาในระบบ e-GP เพื่อนำไปสู่การยั่วยุราคา นอกจากนี้ การเลือกใช้อ้างอิงราคาจากผู้ค้าบางรายที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน และการตั้งราคากลางเกินความเป็นจริง ก็เป็นการเอื้อประโยชน์ต่อผู้รับจ้างหรือผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพัทลุง, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี, ส่วนราชการในจังหวัดนครราชสีมา, ภาคประชาชนในจังหวัดพัทลุง, ส่วนราชการในจังหวัดพัทลุง)

3.3) ผู้บริหารท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนได้ส่วนเสีย

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ปัญหาการทุจริตที่เกิดจากความสัมพันธ์อันไม่ชอบมาพากลระหว่างผู้บริหารและผู้รับจ้างเป็นประเด็นที่น่ากังวลอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่ผู้บริหารเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้รับจ้างที่เป็นพวกพ้องหรือเครือญาติ เพื่อให้ชนะการประกวดราคา หรือการที่ผู้รับจ้างเสนอสินบนเพื่อแลกกับความสะดวกทางธุรกิจ รวมถึงการที่ผู้บริหารลิดรอนสิทธิผู้รับจ้างหรือกำหนดคุณสมบัติที่เอื้อต่อผู้รับจ้างที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน นอกจากนี้ ยังพบการที่ผู้รับจ้างมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกันเอง หรือมีความสนิทสนมกับผู้บริหาร ทำให้เกิดการสมรู้ร่วมคิด การมีผลประโยชน์ทับซ้อน และการใช้ดุลยพินิจของคณะกรรมการพิจารณาผลการคัดเลือกที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งล้วนนำไปสู่การกระทำที่ผิดกฎหมายและแสวงหาประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม โดยมีปัจจัยจากนักการเมืองท้องถิ่นผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ และความสัมพันธ์ส่วนตัวของผู้มีอำนาจเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย (ส่วนราชการในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ภาคประชาชนในจังหวัดสงขลา, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา, ภาคประชาชนในจังหวัดพัทลุง, ส่วนราชการในจังหวัดพัทลุง, ส่วนราชการในจังหวัดกระบี่, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา, ส่วนราชการในจังหวัดนครราชสีมา, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา, ภาคประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา)

4) ความเสี่ยงต่อการทุจริตในขั้นตอนการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นไว้หลากหลายประเด็น ดังนี้

4.1) เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ในการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ปัญหาหลักประการหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและความโปร่งใสในการดำเนินงานคือ การขาดความรู้และประสบการณ์ของบุคลากรไม่ว่าจะเป็นกรรมการตรวจรับงานจ้าง ผู้ควบคุมงาน หรือคณะกรรมการจัดทำราคากลาง ซึ่งหลายครั้งเกิดจากการขาดการศึกษาข้อมูลที่ถูกต้อง ไม่เข้าใจระเบียบ หลักเกณฑ์ และขอบเขตอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอย่างถ่องแท้ นอกจากนี้ ภารกิจที่หลากหลายและการขาดแคลนบุคลากรยังส่งผลให้เจ้าหน้าที่ต้องรับภาระงานจำนวนมาก ทำให้เกิดข้อผิดพลาดได้ง่าย และกลายเป็นช่องว่างที่นำไปสู่การทุจริตได้ (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพัทลุง, ภาคประชาชนในจังหวัดพัทลุง, ส่วนราชการในจังหวัดกระบี่, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา)

4.2) ผู้ควบคุมงานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ (การตรวจรับไม่เป็นไปตามรายละเอียดในสัญญา /ไม่เป็นมาตรฐานตามแบบ /มีการตรวจรับเท็จ)

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ปัญหาหลักในการดำเนินงานโครงการ คือ การขาดการตรวจรับและควบคุมงานที่มีประสิทธิภาพ โดยคณะกรรมการตรวจรับมักจะไม่ได้ทำการตรวจรับจริง หรือละเว้นการตรวจรับงานที่ไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งเกิดจากการปล่อยปละละเลยของผู้รับผิดชอบทุกระดับชั้น และการที่ผู้เกี่ยวข้องไม่ติดตามตรวจสอบให้เป็นไปตามสัญญา นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้รับจ้างมักส่งมอบงานที่ไม่เป็นไปตามคุณภาพ หรือไม่ใช้วัสดุตามรูปแบบรายการที่ระบุในสัญญา แต่ก็ยังได้รับการอนุมัติให้ส่งมอบงาน เนื่องจากผู้รับจ้างมีผลประโยชน์ร่วมกันกับผู้มีอำนาจ ปัญหาอื่น ๆ ยังรวมถึงการที่ผู้ควบคุมงานละเลยหน้าที่ ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข หรือใช้เหตุผลสุกดิบ เช่น สภาพอากาศเลวร้าย เพื่อพิจารณาขยายเวลา การงดหรือลดค่าปรับ รวมถึงการสมยอมระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้รับจ้างในการรับมอบงานที่มีข้อบกพร่อง ซึ่งล้วนส่งผลให้คุณภาพงานไม่เป็นไปตามที่กำหนด เช่น กรณีถนนคอนกรีตที่ค่าทดสอบผ่านแต่ผิวหน้ากลับหลุดร่อนเมื่อโดนฝน สิ่งเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของการเพิ่มความเข้มงวดในการตรวจสอบ ติดตาม และควบคุมคุณภาพงานอย่างโปร่งใส (ส่วนราชการในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา, ภาคประชาชนในจังหวัดสงขลา, ภาคประชาชนในจังหวัดพัทลุง, ส่วนราชการในจังหวัดพัทลุง, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่จังหวัดพัทลุง, ภาคประชาชนในจังหวัดกระบี่, ส่วนราชการในจังหวัดนครศรีธรรมราช, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครศรีธรรมราช, ภาคประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี, ส่วนราชการในจังหวัดนครศรีธรรมราช)

4.3) คณะกรรมการตรวจรับทุจริตต่อหน้าที่

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ปัญหาการทุจริตที่เกิดจากผลประโยชน์ทับซ้อน และการเรียกรับสินบนของผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะคณะกรรมการตรวจรับ ถือเป็นประเด็นที่ร้ายแรงอย่างยิ่ง ซึ่งอาจนำไปสู่การตรวจรับงานจ้างที่ไม่ตรงตามแบบรายการ หรือการที่ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่มีการเรียกรับผลประโยชน์หรือสินน้ำใจ เพื่อแลกกับการละเลยการปฏิบัติหน้าที่ (ส่วนราชการในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, ส่วนราชการในจังหวัดนครศรีธรรมราช, ภาคประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช, ส่วนราชการในจังหวัดพัทลุง)

4.4) การเอื้อผลประโยชน์แก่ผู้รับจ้าง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ปัญหาการบริหารสัญญาที่ขาดความโปร่งใสและมีลักษณะเอื้อประโยชน์แก่ผู้รับจ้างเป็นประเด็นที่พบเห็นได้บ่อยครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่คณะกรรมการตรวจรับงานผ่อนปรนช่วยเหลือผู้รับจ้างเพื่อให้สามารถส่งมอบงานได้ แม้จะไม่ได้มาตรฐานหรือไม่ได้เป็นไปตามแบบรายการที่กำหนดไว้แต่แรก ซึ่งรวมถึงการแก้ไขแบบรายการ สัญญาจ้าง หรือการรายงานที่ไม่ตรงตามความเป็นจริง เพื่อประโยชน์ของผู้รับจ้าง นอกจากนี้ ยังมีการกระทำที่แสดงถึงความไม่ชอบมาพากล เช่น การสั่งหยุดงานแต่ผู้รับจ้างยังคงทำงาน การประวิงเวลาการเบิกจ่ายเงินเพื่อเรียกรับผลประโยชน์ การขอแก้ไขสัญญาโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรตามคำสั่งของผู้บริหาร การที่ผู้บริหารบริหารสัญญาจ้างโดยยึดผลประโยชน์ของผู้รับจ้างเป็นหลักเนื่องจากเป็นบริษัทของตนเอง การขยายระยะเวลาสัญญา หรือลดค่าปรับเพื่อเอื้อประโยชน์ผู้รับจ้าง ตลอดจนการแบ่งงวดงานและงวดเงินที่ไม่สอดคล้อง

กันเพื่อผลประโยชน์ของผู้รับจ้าง ปัญหาเหล่านี้ยังรวมไปถึงการที่คณะกรรมการตรวจรับพัสดุฯ และผู้ควบคุมงานก่อสร้างมีผลประโยชน์ต่างตอบแทนกับผู้รับจ้าง ทำให้มีการตกลงรับวัสดุก่อสร้างที่ไม่ได้มาตรฐานตามสัญญาจ้าง และนำมาใช้ในการก่อสร้างจริง โดยไม่มีการตรวจสอบความก้าวหน้าของงานอย่างแท้จริง หรือการที่ผู้รับจ้างไม่ดำเนินการตามสัญญาและ TOR ที่กำหนดไว้ ซึ่งนำไปสู่การแก้ไขสัญญาบ่อยครั้ง และหากมีการเรียกรับผลประโยชน์จากผู้ว่าจ้าง ควรแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันการทิ้งงานในอนาคต (ภาคประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, ส่วนราชการในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ภาคประชาชนในจังหวัดสงขลา, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกระบี่, ภาคประชาชนในจังหวัดพัทลุง, ส่วนราชการในจังหวัดพัทลุง, ส่วนราชการในจังหวัดกระบี่, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพัทลุง)

4.5) ไม่มีระบบตรวจสอบการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า การขาดระบบงานสำหรับตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอกเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานขาดความโปร่งใสและอาจนำไปสู่การทุจริตได้ (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครศรีธรรมราช)

4.3.2. แนวทางการป้องกันความเสี่ยงต่อการทุจริต กรณี โครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พื้นที่ภาคใต้ มีประเด็นหลัก ดังนี้

1) การให้ประชาชนมีส่วนร่วม มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกัน

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นถึงแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตว่า ควรเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมและความโปร่งใสในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการร่วมมือกับหน่วยงานตรวจสอบภายนอก เช่น สำนักงาน ป.ป.ช., สำนักงาน ป.ป.ท., และ กอ.รมน. รวมถึงการสร้างการรับรู้ร่วมกันกับทุกภาคส่วนที่มีการดำเนินโครงการในพื้นที่ นอกจากนี้ การเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการดำเนินงาน ตั้งแต่การทำประชาคมหมู่บ้าน การตรวจสอบคุณภาพของการจัดซื้อจัดจ้าง ไปจนถึงการร่วมตรวจรับงานจ้างก่อสร้าง จะเป็นกลไกสำคัญที่นำมาซึ่งความโปร่งใสและตรวจสอบได้ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและปราบปรามการทุจริต ควรมีการจัดตั้งช่องทางร้องเรียนที่หลากหลาย และให้รางวัลหรือผลตอบแทนแก่ผู้แจ้งเบาะแสการทุจริต เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเฝ้าระวังและการรายงานความผิดปกติ อันจะนำไปสู่การดำเนินโครงการที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (ภาคประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, ส่วนราชการในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพัทลุง, ภาคประชาชนในจังหวัดพัทลุง, ภาคประชาชนในจังหวัดสงขลา, ภาคประชาชนในจังหวัดกระบี่, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกระบี่)

2) บูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า การป้องกันและปราบปรามการทุจริตในโครงการต่าง ๆ จำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการและความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานตรวจสอบภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำความร่วมมือ (MOU) กับ สำนักงาน ป.ป.ช., สำนักงาน ป.ป.ท., และ สตง. เพื่อร่วมลงพื้นที่ตรวจสอบโครงการตั้งแต่ขั้นตอนการดำเนินการ นอกจากนี้ ควรมีการสรุปประเด็นปัญหา กำหนดแนวทาง และวิธีปฏิบัติในการป้องกันการทุจริตร่วมกัน รวมถึงการ

บูรณาการกฎระเบียบต่าง ๆ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้การควบคุมการทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และควรมีบทลงโทษที่เข้มงวดสำหรับผู้กระทำความผิด ที่สำคัญคือ การสร้างความเข้าใจในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติตามกฎหมายและแนวปฏิบัติอย่างเคร่งครัด รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลโครงการให้สาธารณะได้รับทราบ เพื่อสร้างความโปร่งใสและตรวจสอบได้จากทุกภาคส่วน (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, ส่วนราชการในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, ส่วนราชการในจังหวัดกระบี่, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพัทลุง, ภาคประชาชนในจังหวัดพัทลุง, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกระบี่, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่)

3) มีการใช้กฎหมาย มาตรการที่บังคับใช้และควบคุมเพียงพอ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ปัญหาการทุจริตและการดำเนินงานที่ขาดประสิทธิภาพส่วนหนึ่งมาจากการที่กฎระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่มีอยู่แล้วไม่ได้ถูกนำมาปฏิบัติใช้อย่างเคร่งครัด แม้จะมีคู่มือและแนวทางมาตรฐานในการดำเนินงานที่ดี แต่ก็ไม่ได้ถูกนำมาใช้จริง หรือแม้แต่ไม่ได้มีการนำเสนอให้ประชาชนรับทราบ ทำให้เกิดช่องว่างและปัญหาต่าง ๆ ตามมา ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเข้มงวด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพระราชบัญญัติจัดซื้อจัดจ้าง พร้อมทั้งมีบทลงโทษทั้งทางวินัยและทางอาญาสำหรับผู้กระทำความผิด และควรมีกรณีศึกษาที่เป็นตัวอย่างเพื่อให้เจ้าหน้าที่และผู้บริหารยึดถือกฎหมายอย่างเคร่งครัด และร่วมมือกับหน่วยงานตรวจสอบอย่างสำนักงาน ป.ป.ช., สำนักงาน ป.ป.ท. และ กอ.รมน. ในการป้องกันการทุจริตอย่างจริงจัง (ภาคประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, ส่วนราชการในจังหวัดสงขลา, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา, ภาคประชาชนในจังหวัดสงขลา, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่, ส่วนราชการในจังหวัดกระบี่, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช, ภาคประชาชนในจังหวัดพัทลุง, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพัทลุง)

4) การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า หน่วยงานควรมีการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงในการออกใบอนุญาต และมีการติดตามการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดโอกาสในการเกิดปัญหาและเพิ่มความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน (ส่วนราชการในจังหวัดกระบี่)

5) การใช้เทคโนโลยีช่วยเปิดเผยข้อมูล

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า การนำเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) และระบบออนไลน์เข้ามาใช้ในการดำเนินงานถือเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะการมีช่องทางการแจ้งเบาะแสการทุจริตผ่านระบบออนไลน์ จะช่วยเพิ่มความโปร่งใสและเข้าถึงได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ ควรมีการพัฒนาเว็บไซต์สารสนเทศโดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้การปฏิบัติงานมีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ (ภาคประชาชนในจังหวัดสงขลา, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่จังหวัดราชบุรี, ส่วนราชการในจังหวัดสุราษฎร์ธานี)

6) การส่งเสริมความรู้

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพื่อป้องกันและลดการทุจริตอย่างยั่งยืน โดยเน้นย้ำถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร โดยเสนอให้มีการจัดอบรมอย่างต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง รวมถึงจริยธรรมในการ

ปฏิบัติงาน โดยเฉพาะสำหรับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานก่อสร้าง และระดับผู้บริหาร เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดี ในการป้องกันการทุจริตเชิงนโยบาย ควรมีการเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานตรวจสอบ เช่น ป.ป.ช. และโยธา มาร่วมให้ความรู้เพื่อสร้างความตระหนักถึงโทษของการทุจริต การถอดบทเรียนเพื่อสร้างการรับรู้ ในวงกว้าง และการติดตามแนะนำเกี่ยวกับการคลัง การเงิน การบัญชี และการพัสดุสำหรับองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ก็เป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้ทุกภาคส่วนสามารถนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อลดความเสี่ยงต่อ การทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ภาคประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด สุราษฎร์ธานี, ส่วนราชการในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ส่วนราชการ ในจังหวัดกระบี่, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่จังหวัดกระบี่)

4.3.3 ข้อเสนอแนะเพื่อป้องกันความเสี่ยงต่อการทุจริต กรณี โครงการก่อสร้างขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น พื้นที่ภาคใต้ มีประเด็นหลัก ดังนี้

1) เสนอให้ใช้การบูรณาการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า เพื่อสร้างความโปร่งใสและตรวจสอบได้ในการ ดำเนินงาน ควรมีการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างหน่วยงานตรวจสอบหลัก เช่น สำนักงาน ป.ป.ช., สำนักงาน ป.ป.ท., และ สตง. รวมถึงบูรณาการการทำงานร่วมกัน เพื่อให้มีแนวทางปฏิบัติและ แนวทางการตรวจสอบที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ ควรจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบคุณภาพ ของการจัดซื้อจัดจ้าง และที่สำคัญคือ การสร้างความเข้าใจในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติตามกฎหมายและ แนวปฏิบัติอย่างเคร่งครัด พร้อมทั้งเปิดเผยข้อมูลให้สาธารณะได้รับทราบ (ส่วนราชการในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพัทลุง, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่จังหวัดราชบุรี, ส่วนราชการในจังหวัด กระบี่)

2) เสนอให้สร้างเครือข่ายความร่วมมือภาคประชาชนเพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วม

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปอย่างโปร่งใส และตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ควรส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในทุกขั้นตอนการดำเนินงาน โดยเริ่มจากการประชาสัมพันธ์โครงการและจัดทำประชาคมในพื้นที่ก่อนเริ่ม ดำเนินการ เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจร่วมกันกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และควรมีการแต่งตั้งประชาคม หมู่บ้านให้ร่วมตรวจรับงานจ้างก่อสร้าง เพื่อเพิ่มกลไกการตรวจสอบและสร้างความมั่นใจในคุณภาพ ของโครงการ (ภาคประชาชนในจังหวัดสงขลา, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกระบี่, ส่วนราชการในจังหวัด สุราษฎร์ธานี)

3) เสนอให้มีการพัฒนาระเบียบ มาตรฐานการปฏิบัติงาน คู่มือปฏิบัติงาน

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า แม้จะมีกฎหมายที่กำหนดไว้ชัดเจนในพระราชบัญญัติ การจัดซื้อจัดจ้าง แต่ปัญหาสำคัญ คือ การขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง และมีการละเว้นการปฏิบัติ หรือเลือกปฏิบัติหลายมาตรฐาน ซึ่งทำให้กฎหมายไม่ถูกนำไปใช้และปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน (องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี, สำนักงานปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่)

4) เสนอให้มีการพัฒนารายบุคคล จัดอบรมความรู้

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นเน้นย้ำถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างโปร่งใสและลดความเสี่ยงจากการทุจริต ควรมีการจัดอบรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและอัปเดตข้อมูลด้านกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง การคลัง การเงิน การบัญชี และการพัสดุ ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและผู้เกี่ยวข้องทุกคน รวมถึงการจัดโครงการให้ความรู้เฉพาะทางสำหรับเจ้าหน้าที่ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับโครงการก่อสร้าง เพื่อลดความเสี่ยงในการเกิดทุจริต นอกจากนี้ ควรมีการอบรมระดับผู้บริหาร เพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการป้องกันการทุจริตเชิงนโยบาย และมีการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบต่าง ๆ อย่างทั่วถึง นอกจากการให้ความรู้ด้านกฎหมายแล้ว การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และสร้างจิตสำนึกให้แก่เจ้าหน้าที่และบุคลากรภายในองค์กรอย่างสม่ำเสมอเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปอย่างถูกต้อง ซื่อสัตย์ และลดโอกาสในการแทรกแซงหรือเอื้อประโยชน์จากปัจจัยภายนอก ควรมีการติดตามผลการดำเนินงาน และกำกับให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด รวมถึงการสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการและระบบการทำงานที่เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อลดการแทรกแซงและการเอื้อประโยชน์ได้โดยง่าย (ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่จังหวัดราชบุรี, ส่วนราชการในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี, ส่วนราชการในจังหวัดนครราชสีมา, ส่วนราชการในจังหวัดกระบี่, ภาคประชาชนในจังหวัดกระบี่, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกระบี่, ภาคประชาชนในจังหวัดพัทลุง, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา)

5) เสนอให้ใช้ระบบเทคโนโลยีมาช่วยป้องกันปัญหาการทุจริต

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า การนำเทคโนโลยีมาใช้จะช่วยเพิ่มความโปร่งใสและตรวจสอบได้ โดยเสนอให้มีการพัฒนาระบบตรวจสอบแบบออนไลน์ และการดำเนินงานควรผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งในแต่ละขั้นตอนควรมีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนและเผยแพร่ให้ประชาชนผู้ให้บริการทราบ (ส่วนราชการในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่)

4.3.4 ข้อเสนอแนะเพื่อบูรณาการความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการลดความเสี่ยงต่อการทุจริต กรณี การออกใบอนุญาต/ใบอนุญาตการก่อสร้าง (อาคาร-ถนน) พื้นที่ภาคใต้ มีประเด็นหลัก ดังนี้

1) ลดขั้นตอนการทำงาน และการใช้เทคโนโลยีช่วยบริหารจัดการ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นเน้นย้ำถึงความสำคัญของการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ เพื่อยกระดับความโปร่งใสและประสิทธิภาพในการให้บริการ โดยมีข้อเสนอแนะให้พัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์สำหรับการขออนุญาต ควรมีการพัฒนาแพลตฟอร์มกลางที่เป็นมาตรฐานเดียวกันสำหรับการยื่นขอใบอนุญาตต่าง ๆ รวมถึงจัดทำคู่มือบริการประชาชนแบบออนไลน์ และให้ความรู้แก่ประชาชน และผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับข้อกฎหมายและวิธีการขออนุญาตผ่านช่องทางออนไลน์ การใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการดำเนินการจะช่วยเพิ่มความสะดวกสบายให้แก่ประชาชนและลดช่องทางการติดต่อโดยตรงระหว่างผู้รับบริการกับเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นการลดความเสี่ยงของการเรียกรับผลประโยชน์หรือสินบน นอกจากนี้ อปท.จำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบติดตามสถานะการดำเนินการแบบออนไลน์แบบเรียลไทม์ (Real-time) เพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบความคืบหน้าของการขออนุมัติอนุญาตได้ตลอดเวลา ซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหาการประวิงเวลา

ได้ นอกจากนี้ ในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ควรมีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนและเผยแพร่ให้ประชาชนผู้ให้บริการทราบ และควรมีช่องทางการแจ้งเบาะแสการทุจริตผ่านระบบออนไลน์ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและป้องกันการทุจริต นอกจากนี้ การพัฒนาระบบสารสนเทศควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีส่วนร่วม เพื่อให้การปฏิบัติงานมีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ (ส่วนราชการในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ภาคประชาชนในจังหวัดสงขลา, ส่วนราชการในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพัทลุง)

2) บูรณาการความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นถึงแนวทางที่สำคัญในการป้องกันการทุจริตและการเอื้อประโยชน์ในการออกใบอนุญาตและการดำเนินโครงการ โดยเน้นย้ำที่ความร่วมมือและการบูรณาการจากทุกภาคส่วน สร้างความร่วมมือและบูรณาการหลายหน่วยงาน

ควรมีการจัดทำบันทึกความร่วมมือ (MOU) ในทุกระดับ ตั้งแต่กระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมโยธาธิการและผังเมือง ไปจนถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง รวมถึงการบูรณาการความร่วมมือระหว่าง อปท. กรมทางหลวง กรมทางหลวงชนบท และสำนักงานโยธาธิการเพื่อร่วมกันจัดทำแผนแม่บท กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน และอัปเดตแนวทางในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงต่อการทุจริตในการออกใบอนุญาตต่าง ๆ ได้ตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบ และสิ่งสำคัญคือการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ โดยให้ภาคประชาชนในพื้นที่ร่วมกับเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่ในการลงพื้นที่ตรวจสอบโครงการที่ขออนุมัติอนุญาตว่าได้ดำเนินการตามที่ขอ อนุมัติจริงหรือไม่ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างกลไกการตรวจสอบจากภายนอกและสร้างความโปร่งใสในกระบวนการทำงาน (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, ภาคประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช, ส่วนราชการในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่จังหวัดราชบุรี, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี)

3) ใช้ระเบียบ มาตรการบังคับใช้อย่างเคร่งครัด

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ปัญหาหลักประการหนึ่งที่เกิดการทุจริตและความไม่โปร่งใสคือ การละเลยการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่มีอยู่ แม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติต่าง ๆ เช่น พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร, พ.ร.บ. การผังเมือง, พ.ร.บ. ขุดดินและถมดิน, พ.ร.บ. จัดรูปที่ดิน, หรือ พ.ร.บ. การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ ที่กำหนดอำนาจหน้าที่ ขั้นตอน และระยะเวลาในการพิจารณาไว้อย่างชัดเจน แต่กลับมีการละเว้น เลี่ยงปฏิบัติ หรือไม่ยึดถือกฎหมายอย่างเคร่งครัด ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง และมีบทลงโทษทั้งทางวินัยและทางอาญาสำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตาม นอกจากนี้ ควรมีการจัดทำคู่มือและเผยแพร่ขั้นตอนการขออนุญาตอย่างชัดเจน รวมถึงการกำหนดกฎเกณฑ์ที่เป็นรูปธรรม และอาจใช้แบบฟอร์มมาตรฐาน เพื่อลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ และให้การพิจารณาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะช่วยลดขั้นตอน ลดการประวิงเวลาในการออกใบอนุญาต และลดโอกาสในการเรียกรับผลประโยชน์หรือก่อให้เกิดการระแวกประชาชนเกินจำเป็น (ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี, ส่วนราชการในจังหวัดกระบี่, สำนักงานปกครองส่วน

ท้องถิ่นจังหวัดในพื้นที่, ภาคประชาชนในจังหวัดสงขลา, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช, ภาคประชาชนในจังหวัดพัทลุง)

4) สร้างจิตสำนึกในการด้านการทุจริต

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นเน้นย้ำถึงความสำคัญของการสร้างความรู้ความเข้าใจและปลูกฝังจิตสำนึกให้กับทั้งประชาชน ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ เพื่อลดความเสี่ยงของการทุจริตและการเรียกรับสินบน โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้เกี่ยวกับกรณีความเสี่ยงการทุจริตที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง เพื่อให้เป็นข้อสังเกตและข้อควรระมัดระวังสำหรับเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ ควรมีการจัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะผู้ที่ต้องใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาอนุมัติอนุญาต ให้มีความรู้ความเข้าใจในระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ อย่างเชี่ยวชาญ และที่สำคัญ คือ การสอดแทรกการปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการปฏิบัติงานอย่างซื่อสัตย์สุจริต (ส่วนราชการในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่จังหวัดราชบุรี, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, ส่วนราชการในจังหวัดนครศรีธรรมราช)

4.4 ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 4 ภาคกลาง ณ จังหวัดนครปฐม (พื้นที่ภาค 1, ภาค 2 และภาค 7)

4.4.1.ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นที่ภาคกลาง มีประเด็นหลัก ดังนี้

1) ความเสี่ยงต่อการทุจริตขั้นตอนการวางแผนขออนุมัติโครงการก่อสร้าง ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นไว้หลากหลายประเด็น ดังนี้

1.1) การแบ่งซื้อแบ่งจ้าง เพื่อจูงใจใช้วิธีเฉพาะเจาะจง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า การแบ่งซื้อแบ่งจ้างเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการทุจริต โดยมีการตั้งข้อสังเกตว่ามีการจงใจแบ่งโครงการเป็นส่วนย่อย ๆ ที่มีวงเงินไม่เกิน 500,000 บาท เพื่อให้สามารถใช้วิธีจัดหาแบบเฉพาะเจาะจง และให้อยู่ในอำนาจอนุมัติของผู้บริหารได้ ซึ่งพฤติกรรมนี้อาจเข้าข่ายการสมยอมกันระหว่างผู้บริหารและผู้รับเหมา เพื่อหวังผลประโยชน์ทับซ้อนหรือ “เงินทอน” ที่จะได้รับจากงานดังกล่าว (หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่, ภาคประชาชนในจังหวัดนครปฐม, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม, ส่วนราชการในจังหวัดสมุทรสาคร)

1.2) การกำหนดคุณสมบัติที่เอื้อประโยชน์แก่ผู้รับจ้างบางรายเป็นกรณีพิเศษ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า การเลือกโครงการไม่ได้พิจารณาจากความจำเป็นเร่งด่วนหรือประโยชน์สูงสุดของประชาชน แต่กลับเป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่กลุ่มบุคคลหรือพวกพ้องที่มีผลประโยชน์ร่วมกับผู้มีอำนาจอนุมัติงบประมาณ ซึ่งอาจเกิดจากการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของโครงการ (ล็อกสเปก) เพื่อจำกัดการแข่งขัน และขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสดงความคิดเห็น (สนจ.ราชบุรี, ภาคประชาชนในจังหวัดสระบุรี, ภาคประชาชนในจังหวัดสมุทรสาคร, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่)

1.3) ขาดความโปร่งใส

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า โครงการขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการเสนอความคิดเห็นและตรวจสอบการจัดทำแผน ทำให้เกิดข้อกังขาว่า โครงการตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงหรือไม่ นอกจากนี้ยังมีการกล่าวถึงความสัมพันธ์ส่วนตัวที่อาจนำไปสู่ความไม่โปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้าง การกำหนดราคากลาง และการรับรู้ราคาล่วงหน้า (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, ส่วนราชการในจังหวัดราชบุรี, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่, ส่วนราชการในจังหวัดนครปฐม)

1.4) การดำเนินการตามนโยบายของผู้มีอำนาจ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า โครงการต่าง ๆ มักเกิดขึ้นจากความต้องการของผู้บริหารหรือนักการเมืองท้องถิ่นเป็นหลัก โดยไม่ได้อิงจากความจำเป็นเร่งด่วน หรือความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการที่ผู้บริหารต้องการตอบสนองฐานเสียงหรือเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มบุคคลที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน โดยมีการแทรกแซงการทำงาน ข้ามขั้นตอนการดำเนินการ เช่น การขาดการประชาคม หรือการทำประชาคมที่ไม่ครอบคลุมพื้นที่ ส่งผลให้เกิดข้อสงสัยถึงความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้าง และการแสวงหาประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้อง เช่น การสร้างถนนเพื่อเพิ่มมูลค่าที่ดินของตนเอง นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่อาจถูกกดดันให้ต้องดำเนินการตามความต้องการของผู้บริหาร ทำให้เกิดการเตรียมการหาผู้รับจ้างที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริหารระดับสูง ซึ่งนำไปสู่ผลประโยชน์สูงสุดของกลุ่มบุคคลเหล่านั้น (ภาคประชาชนในจังหวัดราชบุรี, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, ส่วนราชการในจังหวัดกาญจนบุรี, ภาคประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาญจนบุรี, ส่วนราชการในจังหวัดนครปฐม, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่)

1.5) ขาดการวางแผนที่ดี

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า โครงการต่าง ๆ มักขาดการวิเคราะห์ความจำเป็นและความคุ้มค่าอย่างแท้จริง และไม่ได้เกิดขึ้นจากความต้องการของประชาชน โดยมีการตั้งข้อสังเกตว่าระยะเวลาในการจัดทำเอกสารและอนุมัติโครงการกระชั้นชิด ทำให้ขาดความละเอียดรอบคอบ นอกจากนี้ยังมีการออกแบบโครงการที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้เสนอราคาบางราย และการขาดการมีส่วนร่วมที่แท้จริงจากประชาชนหรือภาคประชาสังคมในการเสนอความต้องการ มีการระบุว่าโครงการเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นโครงการที่เกิดจากความต้องการของนักการเมือง ไม่ได้มาจากการสำรวจความต้องการของประชาชนอย่างโปร่งใส หรืออาจมีการสร้างข้อมูลเท็จเพื่อตอบสนองผลประโยชน์ของกลุ่มบุคคลเฉพาะกลุ่ม ทั้งยังพบว่าเจ้าหน้าที่อาจไม่เข้าใจข้อกำหนดและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ทำให้การดำเนินการไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือมีการนำงบประมาณไปใช้ผิดวัตถุประสงค์จากโครงการที่ได้รับอนุมัติ นอกจากนี้ การสำรวจ ออกแบบ และจัดทำแบบรูปรายการงานก่อสร้างยังไม่สมบูรณ์หรือไม่มีคุณภาพ (ภาคประชาชนในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, ส่วนราชการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, ส่วนราชการในจังหวัดราชบุรี, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดราชบุรี, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่, ส่วนราชการในจังหวัดกาญจนบุรี, ภาคประชาชนในจังหวัดนครนายก, ส่วนราชการในจังหวัดสมุทรสาคร)

2) ความเสี่ยงต่อการทุจริตในขั้นตอนการจัดทำราคากลางงานก่อสร้าง ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นไว้หลากหลายประเด็น ดังนี้

2.1) การกำหนดราคากลางงานก่อสร้างที่ไม่ได้มาตรฐาน ราคาสูงเกินความเป็นจริง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นถึงปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการ กำหนดราคากลางและการจัดซื้อจัดจ้างที่สุ่มเสี่ยงต่อการทุจริต มีการใช้ข้อมูลราคาวัสดุ แรงงาน หรือปริมาณงานจากแหล่งอ้างอิงที่ไม่น่าเชื่อถือ หรือใช้ฐานราคาที่ล้าสมัย ไม่มีการสำรวจราคาตลาดในพื้นที่จริง ทำให้ราคากลางสูงหรือต่ำกว่าความเป็นจริง ซึ่งอาจเอื้อประโยชน์ให้ผู้รับจ้างบางราย หลายกรณีมีการกำหนดราคากลางที่สูงเกินกว่าราคาตลาดมาก หรือคำนวณปริมาณงานสูงกว่าข้อเท็จจริง เพื่อดันราคาโครงการให้สูงเกินจริง โดยเฉพาะโครงการที่ใช้วิธีจัดซื้อจัดจ้างแบบเฉพาะเจาะจง เพราะสามารถล็อกผู้รับจ้างได้ การจัดทำราคากลางมีระยะเวลากระชั้นชิด เนื่องจากถูกเร่งรัดจากผู้บังคับบัญชาหรือหน่วยงานกำกับดูแล ทำให้ขาดการตรวจสอบอย่างรอบคอบ และเอื้อต่อการสอดแทรกข้อมูลเท็จ (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, ส่วนราชการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่, ส่วนราชการในจังหวัดราชบุรี, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดราชบุรี, ภาคประชาชนในจังหวัดสระบุรี, ส่วนราชการในจังหวัดสระบุรี, ภาคประชาชนในจังหวัดนครปฐม, ส่วนราชการในจังหวัดสมุทรสาคร, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร)

2.2) ปกปิดข้อมูล มีการจัดทำเอกสารการสืบราคาที่เป็นเท็จ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นถึงปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดราคากลางที่ไม่มีความโปร่งใสและขาดมาตรฐาน โดยมีการกล่าวถึงกรณีที่ผู้มีอำนาจสั่งการให้ตั้งราคากลางตามที่ต้องการโดยไม่มีหลักฐานชัดเจน และมีการนำราคากลางที่ได้จากผู้รับเหมาที่รู้จักกันมาใช้ รวมถึงให้ผู้รับเหมาจัดหาคู่เทียบมาเอง ซึ่งเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับพวกพ้อง นอกจากนี้ ยังพบว่าเจ้าหน้าที่ผู้จัดทำราคากลางอาจใช้ดุลพินิจที่ไม่เหมาะสม และกระบวนการสืบราคากลางจากท้องตลาดก็ส่งผลให้เกิดการกำหนดราคาที่สูงเกินจริง นอกจากนี้ยังมีการขาดมาตรฐานราคากลางที่ชัดเจนในบางรายการ ทำให้ไม่สามารถอ้างอิงราคาได้ และไม่มีการจัดทำรายละเอียดการคำนวณราคากลางตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด (ส่วนราชการในจังหวัดนครปฐม, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาญจนบุรีและนครปฐม, ภาคประชาชนในจังหวัดสมุทรสาคร)

2.3) คณะกรรมการกำหนดราคากลางถูกแทรกแซงการทำงาน

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า การแทรกแซงกระบวนการจากผู้มีอำนาจและนักการเมืองท้องถิ่น ถือเป็นปัญหาใหญ่ที่บั่นทอนความโปร่งใส โดยมีการขึ้นการกำหนดราคากลางให้เป็นไปตาม 'ราคาของผู้ประกอบการในใจ' หรือปรับแก้ขอบเขตงาน (TOR) เพื่อเอื้อประโยชน์แก่เอกชนรายใดรายหนึ่งโดยเฉพาะ ขณะเดียวกันคณะกรรมการเองก็อาจมีส่วนได้ส่วนเสีย หรือแม้กระทั่งเจ้าหน้าที่เป็นผู้หาข้อมูลเท็จเพื่อหวังผลประโยชน์ตอบแทน ซึ่งช่องว่างสำคัญที่ทำให้ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้น คือ การขาดกลไกการตรวจสอบถ่วงดุลจากผู้เชี่ยวชาญ และการที่เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจในระเบียบที่ถูกต้อง (ส่วนราชการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ราชบุรี และกาญจนบุรี, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่, ภาคประชาชนในจังหวัดราชบุรีและนครนายก)

2.4) คณะกรรมการกำหนดราคากลางขาดความรู้ความสามารถ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า การกำหนดราคากลางในหลายกรณี ขาดการยึดปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดอย่างเคร่งครัด นำไปสู่การใช้ดุลยพินิจที่สุ่มเสี่ยงและมีช่องโหว่ เช่น การสืบราคาจากผู้ประกอบการกลุ่มเดียวกันเพื่อหลีกเลี่ยงการแข่งขัน การใช้ข้อมูลราคาวัสดุที่ไม่เป็นปัจจุบัน หรือการอ้างอิงราคาจากแหล่งข้อมูลที่ไม่น่าเชื่อถือ ยิ่งไปกว่านั้น ยังพบการจงใจบิดเบือนการคำนวณ หรือ การยืมตัวบุคลากรภายนอกที่มีความเชื่อมโยงกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อจัดทำราคากลางที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้ประกอบการที่เลือกไว้แล้ว ซึ่งต้นตอของปัญหาลักษณะหนึ่งเกิดจากความไม่รู้และความไม่เข้าใจในระเบียบ ที่ถูกต้องของผู้ปฏิบัติงาน (หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่)

3) ความเสี่ยงต่อการทุจริตในขั้นตอนการจัดหาผู้รับจ้าง ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นไว้หลากหลายประเด็น ดังนี้

3.1) การสมยอมราคา (ฮั้วประมูล)

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ปัญหาการสมยอมราคาหรือการฮั้วประมูลได้พัฒนารูปแบบไปสู่การทำงานที่เป็นเครือข่ายและมีความซับซ้อน โดยกลุ่มผู้รับจ้างมีการวางแผน แบ่งผลประโยชน์และหมุนเวียนกันเข้าชนะการประมูลอย่างเป็นระบบ มีการใช้บริษัทในเครือข่ายหรือจัดตั้งบริษัทขึ้นมาใหม่เพื่อเป็น 'คู่เทียบ' ให้ดูเหมือนมีการแข่งขันที่โปร่งใส ในบางกรณี ผู้บริหารระดับสูงในองค์กรเองกลับเป็นผู้จัดตั้งบริษัทในชื่อบุคคลอื่นเพื่อเข้ามาเป็นคู่สัญญากับหน่วยงาน ซึ่งนอกจากจะนำไปสู่การผูกขาด และสินบนแล้ว ยังเพิ่มความเสี่ยงที่โครงการจะล่าช้าหรือถูกทิ้งงาน เนื่องจากทำสัญญาจ้างผู้รับเหมาที่มีภาระงานเกินศักยภาพ (หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่, ภาคประชาชนในจังหวัดราชบุรี นครปฐม และนครนายก)

3.2) การกีดกันการเสนอราคาอย่างเป็นธรรม

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรให้ความสำคัญกับการกำหนดขอบเขตงาน (TOR) และคุณสมบัติของผู้รับจ้างที่ชัดเจน โปร่งใส และไม่เอื้อประโยชน์แก่ผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง เพื่อส่งเสริมการแข่งขันที่เป็นธรรมและป้องกันการทุจริต โดยเน้นย้ำถึงประเด็นสำคัญหลายประการ ที่มักเป็นช่องโหว่ของการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ มีการหยิบยกตัวอย่างปัญหาที่พบบ่อย เช่น การกำหนดขอบเขตงาน (TOR) ที่ไม่ชัดเจน หรือมีเจตนาจำกัดการแข่งขันโดยเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้รับจ้างรายใดรายหนึ่ง รวมถึงการจัดทำเอกสารประกวดราคาที่ไม่ตรงตามความเป็นจริง นอกจากนี้ การเลือกใช้วิธีจัดซื้อจัดจ้างที่ไม่เหมาะสม เช่น การใช้วิธีเฉพาะเจาะจงโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ก็เป็นอีกหนึ่งปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข ประเด็นเรื่อง การกำหนดคุณสมบัติของผู้รับจ้างที่จำกัดโดยไม่จำเป็น เพื่อกีดกันผู้ประกอบการรายอื่น ๆ ก็ถูกเน้นย้ำเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดคุณสมบัติที่ซับซ้อนเกินความจำเป็น การเจาะจงสเปกให้สอดคล้องกับผู้รับจ้างบางราย หรือการใช้เกณฑ์พิจารณาที่คลุมเครือและสามารถปรับเปลี่ยนได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนนำไปสู่การขาดความโปร่งใสและเป็นธรรมในการแข่งขัน ดังนั้น จึงเห็นพ้องต้องกันว่าการปรับปรุงกระบวนการเหล่านี้ให้มีความชัดเจนและโปร่งใส จะช่วยยกระดับธรรมาภิบาลในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ และสร้างความเชื่อมั่นให้กับทุกภาคส่วน (ภาคประชาชนในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, องค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์และจังหวัดสมุทรสาคร, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่)

3.3) ผู้บริหารท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนได้ส่วนเสีย

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ผู้บริหารท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมักมีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดซื้อจัดจ้าง มีการชี้ให้เห็นว่าพฤติกรรมเหล่านี้ปรากฏในหลายรูปแบบ เช่น การที่ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดขอบเขตงาน (TOR) และคุณสมบัติของผู้รับจ้างเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่พวกพ้องหรือบริษัทที่มีความสัมพันธ์พิเศษ รวมถึงการใช้วิธีจัดซื้อจัดจ้างแบบเฉพาะเจาะจงโดยไม่มีเหตุผลอันควร และการนำข้อมูลภายในไปเปิดเผยหรือลือสเปกเพื่อให้ผู้รับจ้างบางรายได้รับงาน นอกจากนี้ยังมีการกล่าวถึง การรับสินบน เงินทอง หรือผลประโยชน์ตอบแทนต่าง ๆ เพื่อแลกกับการได้มาซึ่งโครงการ ซึ่งบ่อยครั้งมีการใช้บริษัทนอมินี หรือการฮั้วประมูลเพื่อปกปิดการกระทำดังกล่าว โดยสรุปแล้ว คือการที่ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งและอำนาจหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้องจากการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งส่งผลกระทบต่อความโปร่งใส ความเป็นธรรม และประสิทธิภาพของการใช้งบประมาณภาครัฐ (ภาคประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี, ส่วนราชการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, ส่วนราชการในจังหวัดราชบุรี, ส่วนราชการในจังหวัดนครปฐม, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาญจนบุรี, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่, ภาคประชาชนในจังหวัดราชบุรี, ภาคประชาชนในจังหวัดสมุทรสาคร, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดราชบุรี, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่)

3.4) ได้ผู้รับจ้าง/ผู้รับเหมาที่ไม่มีคุณภาพ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า การจัดหาผู้รับจ้างที่มีการะงานหลายโครงการ มีความเสี่ยงสูงที่งานจะไม่เป็นไปตามแผนหรืออาจเกิดการทิ้งงานได้ นอกจากนี้ การที่ผู้รับจ้างเป็นผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่อาจนำไปสู่ปัญหาได้ รวมถึงการจงใจย่อโครงการให้มีขนาดเล็กเพื่อใช้วิธีตกลงราคา ซึ่งเปิดช่องให้สามารถเลือกผู้รับเหมาที่เป็นพวกพ้องของตนเองเข้ามาดำเนินงานได้ง่ายขึ้น (ภาคประชาชนในจังหวัดสระบุรี)

4) ความเสี่ยงต่อการทุจริตในขั้นตอนการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นไว้หลากหลายประเด็น ดังนี้

4.1) เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ในการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งคือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างขาดความรู้ความเข้าใจในข้อกำหนดและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ซึ่งนำไปสู่การบริหารสัญญาที่อาจเอื้อประโยชน์ให้กับผู้รับเหมาที่ตนจัดหามา นอกจากนี้ ยังมีการหยิบยกประเด็นความรู้ความสามารถของผู้รับผิดชอบ รวมถึงเจ้าหน้าที่ผู้จัดทำที่อาจมีการเรียกรับผลประโยชน์ และที่สำคัญคือ การควบคุมงานที่ไม่เข้มงวด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่เจ้าหน้าที่ควบคุมงานไม่ลงพื้นที่จริง หรือขาดความรู้ความเข้าใจในงานก่อสร้าง ทำให้ไม่มีการตรวจสอบคุณภาพวัสดุและขั้นตอนการก่อสร้างตามสัญญาอย่างเหมาะสม ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของโครงการและงบประมาณที่ใช้ไป (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาญจนบุรี, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่, ส่วนราชการในจังหวัดสมุทรสาคร)

4.2) ผู้ควบคุมงานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ (การตรวจรับไม่เป็นไปตามรายละเอียดในสัญญา / ไม่เป็นมาตรฐานตามแบบ / มีการตรวจรับเท็จ)

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า การตรวจรับงานไม่เป็นไปตามความเป็นจริง โดยเจ้าหน้าที่ตรวจรับอาจรับงานโดยไม่ตรวจสอบงานจริง หรือยอมรับงานทั้งที่ปริมาณงานไม่ครบถ้วน นอกจากนี้ยังพบพฤติกรรมที่ มีการลงนามรับงานล่วงหน้าทั้งที่งานยังไม่แล้วเสร็จ ซึ่งเป็นความผิดปกติอย่างยิ่ง ปัญหาที่เชื่อมโยงกันคือ การก่อสร้างที่ไม่เป็นไปตามแบบรูปรายการ หรือมีการลดสเปกงานเพื่อประหยัดเงินค่าก่อสร้าง โดยที่ ผู้ควบคุมงานไม่ได้ควบคุมงานก่อสร้างให้เป็นไปตามแบบรูปรายการที่กำหนดไว้ สิ่งเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงความบกพร่องในการกำกับดูแล ท้ายที่สุด ผู้เข้าร่วมประชุมยังได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ที่น่าสงสัยระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้รับจ้าง ซึ่งอาจมีการฮั้วกัน ทำให้เจ้าหน้าที่ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ และอาจมีการรับผลประโยชน์แอบแฝงหรือเงินตอบแทนใต้โต๊ะ ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพของงานและงบประมาณที่ใช้ไป (ส่วนราชการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, ส่วนราชการในจังหวัดราชบุรี, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่)

4.3) คณะกรรมการตรวจรับทุจริตต่อหน้าที่

ผู้เข้าร่วมประชุมได้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาการทุจริตที่เกิดขึ้นในขั้นตอนการตรวจรับและเบิกจ่ายงบประมาณ โดยระบุว่า คณะกรรมการตรวจรับพัสดุอาจมีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้รับจ้าง หรือจงใจตรวจรับงานล่าช้าเพื่อเรียกรับผลประโยชน์ เช่นเดียวกับที่ เจ้าหน้าที่การเงินอาจวงเบิกจ่ายล่าช้าด้วยเหตุผลเดียวกัน นอกจากนี้ ยังมีการพบว่า ผู้รับจ้างมีการยื่นข้อเสนอดำเนินการในการตรวจรับงานให้แก่คณะกรรมการตรวจรับโดยตรง ปัญหาเหล่านี้ยิ่งเลวร้ายลงเมื่อ การจัดทำเอกสารขาดความเป็นระบบและโปร่งใส โดยมีการตรวจพบว่า เอกสารประกอบการจ่ายเงินหรือเอกสารตรวจรับขาดความถูกต้องและที่น่ากังวลคือ มีการจัดทำเอกสารย้อนหลังเพื่อรองรับการทุจริต ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการปกปิดการกระทำที่ไม่ชอบมาพากล (ส่วนราชการในจังหวัดกาญจนบุรี, ส่วนราชการในจังหวัดนครปฐม, ส่วนราชการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์)

4.4) การเอื้อผลประโยชน์แก่ผู้รับจ้าง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า การควบคุมการก่อสร้างที่ไม่เข้มงวด และการแก้ไขสัญญาเพื่อเอื้อประโยชน์ ผู้เข้าร่วมประชุมตั้งข้อสังเกตว่ามีการ ขยายเวลาหรือปรับแก้ไขสัญญาโดยไม่มีเหตุอันควร ซึ่งมีเจตนาเพื่อช่วยเหลือผู้รับจ้างให้หลีกเลี่ยงค่าปรับ นอกจากนี้ยังพบการ อนุมัติขยายเวลาโดยไม่มีหลักฐานที่สมเหตุสมผล หรือ การใช้ดุลยพินิจงดหรือลดค่าปรับโดยไม่มีเกณฑ์อ้างอิง ซึ่งบ่อยครั้งเกิดจาก ผู้บริหารสัญญาที่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้รับจ้าง มีการกล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมงานไปจนถึงการส่งมอบ เช่น การตรวจรับพัสดุหรืองานที่ไม่ถูกต้องครบถ้วน หรือ การทำเอกสารย้อนหลังเพื่อรองรับการส่งงาน นอกจากนี้ยังพบว่า หน่วยงานท้องถิ่นอาจนำสัญญาจ้างจากที่อื่นมาใช้โดยไม่มี การปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับโครงการจริง ที่น่ากังวลคือ การที่ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เรียกรับค่าตอบแทน ทำให้ผู้รับเหมาบางรายเดือดร้อนและอาจทิ้งงาน ส่งผลให้เกิดความล่าช้าและเสียหายต่อโครงการ ผู้เข้าร่วมประชุมยังเน้นย้ำว่า นายก อปท. และเจ้าหน้าที่พัสดุสามารถปรับเปลี่ยนแก้ไขสัญญาให้เอื้อกับผู้รับจ้างได้ รวมถึงการจงใจตรวจรับงานล่าช้าเพื่อเรียกรับผลประโยชน์จากผู้รับจ้างก่อนตรวจรับ หรือคณะกรรมการ

ตรวจรับอาจมีส่วนได้ส่วนเสีย และตรวจรับพัสดุไม่เป็นไปตามสัญญา รวมถึงการเปลี่ยนแปลงราคาวัสดุในภายหลัง ซึ่งล้วนเป็นการเอื้อประโยชน์แก่ผู้รับจ้างทั้งสิ้น ปัญหาเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการยกระดับกลไกการตรวจสอบและธรรมาภิบาล เพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเป็นไปอย่างโปร่งใสและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนอย่างแท้จริง (ภาคประชาชนในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ราชบุรี กาญจนบุรี นครปฐม สมุทรสาครและนครนายก, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, ส่วนราชการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดราชบุรี, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่, ส่วนราชการในจังหวัดกาญจนบุรีและนครปฐม, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่)

4.4.2. แนวทางการป้องกันความเสี่ยงต่อการทุจริต กรณี โครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พื้นที่ภาคกลาง มีประเด็นหลัก ดังนี้

1) การให้ประชาชนมีส่วนร่วม มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกัน

ผู้เข้าร่วมประชุมได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการ ส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบกระบวนการก่อสร้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเชิญผู้แทนชุมชนที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ก่อสร้างเข้ามาร่วมตรวจสอบ นอกจากนี้ ยังเสนอให้ จัดทำประชาคมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เพื่อลดความเสี่ยงและปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในโครงการ นอกจากนี้ ยังมีการเสนอแนะให้ เปิดเผยข้อมูลโครงการ (Open Data) อย่างโปร่งใส โดยการเผยแพร่ข้อมูลสำคัญของโครงการผ่านเว็บไซต์หรือระบบฐานข้อมูลสาธารณะ เช่น TOR ราคากลาง และรายชื่อผู้ชนะการประกวดราคา เพื่อให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงและตรวจสอบข้อมูลได้อย่างสะดวก ซึ่งจะช่วยเพิ่มความโปร่งใสและสร้างความเชื่อมั่นในการดำเนินงานของภาครัฐ (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดราชบุรี, ส่วนราชการในจังหวัดนครปฐม, ส่วนราชการในจังหวัดสมุทรสาคร)

2) บูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ทุกภาคส่วนจะต้องร่วมกันตรวจสอบและดูแลในทุกพื้นที่ของจังหวัด นอกจากนี้ ยังเสนอให้มีการ ประสานงานระหว่างหน่วยงานที่มีโครงการกับหน่วยงานบริหารความเสี่ยง เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและลดโอกาสที่อาจเกิดการทุจริตในกระบวนการต่าง ๆ ได้ (ภาคประชาชนในจังหวัดนครปฐม)

3) มีการใช้กฎหมาย มาตรการที่บังคับใช้และควบคุมเพียงพอ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีหน่วยตรวจสอบภายในประจำหน่วยงาน เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงานและการใช้งบประมาณอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะช่วยลดโอกาสการทุจริตและข้อผิดพลาด ควรให้ความรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องและ บทลงโทษแก่ผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงปลูกฝังจิตสำนึกให้บุคลากรตระหนักถึงผลร้ายและบทลงโทษของการทุจริต นอกจากนี้ ควรมีการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน เพื่อเป็นกรอบในการทำงาน ควรจัดทำแบบประเมินความเสี่ยงของโครงการก่อสร้างล่วงหน้า เพื่อให้สามารถวางมาตรการป้องกันเฉพาะจุดได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ควรมีกู่่มงานผู้รับผิดชอบในการสุ่มตรวจการใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยลดความเสียหายจากการเบิกจ่ายที่ผิดพลาดหรือการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามระเบียบ (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่, ส่วนราชการในจังหวัดนครปฐม, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่)

4) การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้เสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อป้องกันการทุจริตอย่างเป็นระบบ โดยเห็นว่าควร จัดทำการประเมินความเสี่ยง ในโครงการต่าง ๆ และมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังเสนอให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินความเสี่ยงเกี่ยวกับการทุจริตในโครงการก่อสร้าง และรายงานผลการประเมินให้สาธารณชนรับทราบ เพื่อเพิ่มความโปร่งใสและสร้างความเชื่อมั่น (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม)

5) การใช้เทคโนโลยีช่วยเปิดเผยข้อมูล

ผู้เข้าร่วมประชุมได้เสนอแนะให้ จัดให้มีช่องทางการรับเรื่องร้องเรียนที่เข้าถึงได้ง่ายและหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นช่องทางออนไลน์ อีเมล หรือกล่องรับเรื่องร้องเรียน เพื่อให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องสามารถแจ้งปัญหาหรือข้อสงสัยได้อย่างสะดวก ที่สำคัญควรมีการตรวจสอบข้อร้องเรียนโดยบุคคลหรือหน่วยงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับโครงการโดยตรง เพื่อให้มั่นใจในความเป็นกลางและโปร่งใสของการดำเนินการ (ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่)

4.4.3 ข้อเสนอแนะเพื่อป้องกันความเสี่ยงต่อการทุจริต กรณี โครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พื้นที่ภาคกลาง มีประเด็นหลัก ดังนี้

1) เสนอให้ใช้การบูรณาการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า เพื่อสร้างมาตรฐานความโปร่งใสและต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน ควรผลักดันให้เกิดการบูรณาการความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรม ผ่านการจัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) และข้อตกลงคุณธรรมร่วมกันระหว่างทุกภาคส่วน พร้อมยกระดับสู่การออกมาตรการทางกฎหมายที่ชัดเจน เช่น พระราชบัญญัติหรือระเบียบปฏิบัติ เพื่อบังคับใช้กับทุกหน่วยงานที่มีการเบิกจ่ายงบประมาณ โดยกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานและการตรวจสอบที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ จนถึงปลายน้ำโดยหัวใจสำคัญคือการเปิดเผยข้อมูลโครงการจัดซื้อจัดจ้างและการก่อสร้างให้สาธารณชนสามารถเข้าถึงและตรวจสอบได้โดยง่าย พร้อมส่งเสริมบทบาทของภาคประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในฐานะผู้สังเกตการณ์หรือคณะกรรมการตรวจรับภาครัฐ ขณะเดียวกันภายในองค์กรก็จำเป็นต้องแต่งตั้ง “คณะกรรมการธรรมาภิบาล” เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบภายในอย่างต่อเนื่อง และกำหนดให้ความโปร่งใสเป็นตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานของผู้บริหาร เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สุจริตและพร้อมรับผิดชอบ หากมีการทุจริตเกิดขึ้นต้องมีบทลงโทษที่จริงจังและเด็ดขาด (ส่วนราชการในจังหวัดกาญจนบุรีและสมุทรสาคร, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมและสมุทรสาคร, ภาคประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี สระบุรี นครปฐม และสมุทรสาคร, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่)

2) เสนอให้สร้างเครือข่ายความร่วมมือภาคประชาชนเพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วม

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า กระบวนการดำเนินงานของภาครัฐต้องมีระบบการควบคุม กำกับ และติดตามที่เข้มแข็ง ควบคู่ไปกับการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเผยแพร่ข้อมูลโครงการผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อให้เกิด

ความโปร่งใสสูงสุดและสามารถตรวจสอบได้จากทุกภาคส่วน (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, ภาคประชาชนในจังหวัดราชบุรี)

3) เสนอให้มีการพัฒนาระเบียบ มาตรฐานการปฏิบัติงาน คู่มือปฏิบัติงาน

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า แนวทางปฏิบัติและข้อบังคับที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอเมื่อจิตสำนึกรับผิดชอบไม่สามารถเป็นหลักประกันในการป้องกันการทุจริตได้อีกต่อไป ความหวังเดียวที่เหลืออยู่ คือ การมีกฎหมายที่เข้มแข็งและศักดิ์สิทธิ์ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งยวดที่จะต้องยกระดับแนวทางปฏิบัติและข้อบังคับต่าง ๆ ที่มีอยู่ ให้มีสถานะเป็นกฎหมายกลางในระดับพระราชบัญญัติ ซึ่งเกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อสร้างมาตรฐานเดียวที่ทุกหน่วยงานต้องยึดถือปฏิบัติโดยเสมอภาคกัน หัวใจสำคัญไม่ได้อยู่แค่การมีกฎหมาย แต่คือกลไกการบังคับใช้กฎหมายนั้นต้องทำงานอย่างจริงจัง เด็ดขาด รวดเร็ว และไร้ข้อยกเว้น ไม่ว่าผู้กระทำผิดจะเป็นใครก็ตาม ในตัวบทกฎหมายต้องกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ และมาตรการลงโทษที่ชัดเจนและรุนแรง เพื่อมิให้กฎหมายเป็นเพียงเสือกระดาษ โดยระบุบทลงโทษที่สร้างผลกระทบอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การบอกเลิกสัญญาทันที การขึ้นบัญชีดำผู้รับจ้างและผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดอย่างถาวร เป้าหมายสูงสุดคือการสร้าง “ความเกรงกลัวต่อการกระทำผิด” ให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง ควบคู่ไปกับการกำหนดให้ “ความโปร่งใส” เป็นตัวชี้วัดสำคัญในการประเมินผลงานของผู้บริหารและหน่วยงานเพื่อตัดวงจรการทุจริตคอร์รัปชันให้หมดสิ้นไป และสร้างวัฒนธรรมธรรมาภิบาลที่เข้มแข็งและยั่งยืนให้แก่สังคมไทย (ส่วนราชการในจังหวัดสระบุรี กาญจนบุรี และนครปฐม, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาญจนบุรีและนครปฐม, ภาคประชาชนในจังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี และสระบุรี)

4) เสนอให้มีการพัฒนารายบุคคล จัดอบรมความรู้

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรเน้นการพัฒนาศักยภาพบุคลากรและส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดมั่นในความสุจริต โดยเริ่มต้นจากการจัดอบรมให้ความรู้ด้านกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องอย่างเข้มข้นและสม่ำเสมอ รวมถึงการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับผู้บริหาร เพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดหาระบบและกระบวนการทำงานที่โปร่งใส นอกจากนี้ การสร้างเสริมวัฒนธรรมองค์กรคุณธรรมผ่านกิจกรรมสร้างจิตสำนึก เช่น การสัมมนาเชิงปฏิบัติการด้านจริยธรรม หรือโครงการอบรมคุณธรรม จะช่วยให้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญของความซื่อสัตย์สุจริต (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กาญจนบุรีและสมุทรสาคร, ส่วนราชการในพื้นที่)

5) เสนอให้ใช้ระบบเทคโนโลยีมาช่วยป้องกันปัญหาการทุจริต

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เพื่อเพิ่มความโปร่งใสในการดำเนินงานโครงการก่อสร้าง โดยส่งเสริมการจัดหาระบบติดตามสถานะโครงการก่อสร้าง การบริหารสัญญาแบบเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ (Open Data) พร้อมทั้งจัดการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจและติดตามผลการใช้งานระบบอย่างต่อเนื่อง เพื่อแก้ไขปัญหาและปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด (ส่วนราชการในจังหวัดสมุทรสาคร, ส่วนราชการในจังหวัดกาญจนบุรี, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่)

4.4.4 ข้อเสนอแนะเพื่อบูรณาการความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการลดความเสี่ยงต่อการทุจริต กรณี การออกใบอนุญาต/ใบอนุญาตการก่อสร้าง (อาคาร-ถนน) พื้นที่ภาคกลาง มีประเด็นหลักดังนี้

1) ลดขั้นตอนการทำงาน และการใช้เทคโนโลยีช่วยบริหารจัดการ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรพัฒนาระบบการขออนุญาตออนไลน์แบบครบวงจร (e-Permit/e-Service) โดยนำ AI มาช่วยตรวจสอบแบบเบี่ยงเบนตามกฎหมาย เชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และจัดทำคู่มือกระบวนการที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน นอกจากนี้ควรสนับสนุนการพัฒนาแพลตฟอร์มที่ประชาชนสามารถติดตามสถานะการดำเนินการได้ตลอดเวลา พร้อมทั้งใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อควบคุม ตรวจสอบการทำงาน และมีระบบแจ้งเตือนแบบมีส่วนร่วม เพื่อป้องกันการโยกย้ายเจ้าหน้าที่ และนำข้อมูลสถิติมาปรับปรุงกระบวนการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมถึงจัดตั้งศูนย์กลางผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาโครงการขนาดใหญ่ และใช้ระบบออนไลน์ในการเผยแพร่ข้อมูลเพื่อให้สามารถตรวจสอบได้อย่างโปร่งใส (ภาคประชาชนในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, ส่วนราชการในจังหวัดสมุทรสาคร, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร, ภาคประชาชนในจังหวัดสมุทรสาคร, ส่วนราชการในจังหวัดสมุทรสาคร, หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐในพื้นที่, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดราชบุรี)

2) บูรณาการความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนต่าง ๆ โดยจัดทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรตรวจสอบภาครัฐ รวมถึงแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามาร่วมตรวจสอบ นอกจากนี้ ควรจัดตั้งคณะกรรมการร่วมเพื่อติดตามกระบวนการอนุญาตและจัดการประชุมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เทศบาลและโยธาธิการจังหวัดควรตรวจสอบการก่อสร้างเป็นประจำทุกเดือนและรายงานผลต่อผู้ว่าราชการจังหวัด นอกจากนี้ ควรมีการประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกด้านเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ที่ครอบคลุม และสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานระดับท้องถิ่นกับระดับจังหวัดให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น (ภาคประชาชนในจังหวัดราชบุรี, ส่วนราชการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดราชบุรี, ส่วนราชการในจังหวัดกาญจนบุรี)

3) ใช้ระเบียบ มาตรการบังคับใช้อย่างเคร่งครัด

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีการกำหนดและบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายที่เข้มงวดและมีบทลงโทษที่รุนแรงสำหรับผู้กระทำผิด โดยอาจพิจารณาออกเป็นพระราชบัญญัติเพื่อบังคับใช้ทั่วประเทศ นอกจากนี้ ควรมีการจัดทำระเบียบปฏิบัติและประกาศให้ชัดเจน พร้อมทั้งประกาศผลการอนุญาต หรือกรณีการไม่อนุญาตพร้อมเหตุผลประกอบ และมีการกำกับดูแลควบคุมการทำงานของกองช่างอย่างเคร่งครัด รวมถึงจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติและบทลงโทษที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทุกภาคส่วนถือปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกันอย่างเคร่งครัด (ภาคประชาชนในจังหวัดราชบุรี, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดราชบุรี, ส่วนราชการในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, ภาคประชาชนในจังหวัดสระบุรี, ส่วนราชการในจังหวัดกาญจนบุรี)

4) สร้างจิตสำนึกในการต้านการทุจริต

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรให้ความสำคัญกับการสร้างจิตสำนึกในการปฏิบัติงานอย่างสุจริตแก่เจ้าหน้าที่ทุกระดับ เพื่อให้รับรู้และตระหนักถึงผลกระทบจากการทุจริต โดยอาจ

ดำเนินการผ่านการประชุมเพื่อแจ้งผลกระทบจริง การยกกรณีศึกษาที่เป็นรูปธรรม การส่งเสริมความรู้ โดยเฉพาะเกี่ยวกับพระราชโองาาของรัชกาลที่ 9 และการรณรงค์แจ้งเวียนข้อควรระวังเกี่ยวกับดุลยพินิจที่อาจผิดพลาด นอกจากนี้ ควรมีการวางนโยบายในระดับประเทศ และขยายเครือข่ายเยาวชนเพื่อร่วมขับเคลื่อนการต่อต้านการทุจริต เพื่อสร้างสังคมที่โปร่งใสและเป็นธรรม (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดราชบุรี, ภาคประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี, ภาคประชาชนในจังหวัดสระบุรี, ส่วนราชการในจังหวัดกาญจนบุรี)

4.5 ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ณ กรุงเทพมหานคร (กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา)

4.5.1. ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา) มีประเด็นสำคัญ ดังนี้

1) ความเสี่ยงต่อการทุจริตขั้นตอนการวางแผนขออนุมัติโครงการก่อสร้าง ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นไว้หลากหลายประเด็น ดังนี้

1.1) การแบ่งซื้อแบ่งจ้าง เพื่อจูงใจใช้วิธีเฉพาะเจาะจง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นถึงประเด็นปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างว่า มักมีการแบ่งซื้อแบ่งจ้างเพื่อหลีกเลี่ยงวงเงินที่ต้องเปิดประมูลแบบ e-Bidding ทำให้สามารถเลือกผู้รับจ้างได้เอง ซึ่งการแบ่งตัดทอนงานเป็นช่วง ๆ ก็เป็นอีกหนึ่งวิธีการที่ใช้ นอกจากนี้ การจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง โดยเฉพาะในวงเงินไม่เกิน 500,000 บาท มักพบว่าผู้รับจ้างส่วนใหญ่เป็นรายเดิม ๆ หรือมีความเกี่ยวข้องกับเส้นสายเครือข่ายของผู้บริหาร (ส่วนราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร, ภาคประชาชนในจังหวัดชลบุรี)

1.2) การกำหนดคุณสมบัติที่เอื้อประโยชน์แก่ผู้รับจ้างบางรายเป็นกรณีพิเศษ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นถึงประเด็นปัญหาที่สำคัญว่า มักมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้รับจ้างในลักษณะพิเศษหรือเฉพาะเจาะจง ซึ่งเอื้อประโยชน์แก่ผู้รับจ้างบางรายหรือกลุ่มพวกพ้อง โดยคุณสมบัติที่กำหนดขึ้น เช่น ประสบการณ์ผลงาน หรือทุนจดทะเบียนนั้น อาจนำไปสู่การกีดกันและทำให้ขาดการแข่งขันที่เป็นธรรมในการจัดซื้อจัดจ้าง (ส่วนราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร, ภาคประชาชนในจังหวัดชลบุรี, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี, ภาคประชาชนในกรุงเทพมหานคร)

1.3) ขาดความโปร่งใส

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นถึงปัญหาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความโปร่งใสว่า การวางแผนโครงการยังขาดความโปร่งใสและการเปิดเผยข้อมูลอย่างชัดเจนต่อสาธารณะชน ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบได้ นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่มักปกปิดข้อมูลข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากการทำงานเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกตรวจสอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบการออกใบอนุญาตในปัจจุบันที่ส่วนใหญ่เป็นการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ผ่านการส่งเอกสาร ทำให้ขาดมาตรฐานและไม่โปร่งใสในการประเมินแบบ รวมถึงไม่มีการเผยแพร่ราคากลางในระบบกลางอย่างที่ควรจะเป็น (ส่วนราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร, ภาคประชาชนในกรุงเทพมหานคร, ภาคประชาชนในจังหวัดชลบุรี)

1.4) การดำเนินการตามนโยบายของผู้มีอำนาจ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นถึงประเด็นปัญหาสำคัญว่า มักมีการใช้อำนาจของผู้บริหารและนักการเมืองท้องถิ่นในการแทรกแซงกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง โดยพบว่ามี “ใบสั่ง” ให้กำหนดแบบรูปรายการเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้รับจ้างของตนเอง นอกจากนี้ โครงการต่าง ๆ มักถูกผลักดันโดยนักการเมืองเพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ เช่น ค่าคอมมิชชั่น ทำให้ผู้มีอิทธิพลในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการเอื้อประโยชน์แก่ผู้รับจ้างบางรายเป็นพิเศษ ซึ่งการใช้อำนาจเหล่านี้ยังรวมถึงการที่ผู้บริหารสั่งการให้ผู้ปฏิบัติงานใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจ หรืออนุมัติโครงการตามความต้องการส่วนตน โดยเลือกโครงการที่ดำเนินการได้ง่ายก่อน และไม่คำนึงถึงประโยชน์หรือผลกระทบในภาพรวม (ส่วนราชการในพื้นที่กรุงเทพมหานคร)

1.5) ขาดการวางแผนที่ดี

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นถึงปัญหาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการว่า หน่วยงานยังขาดการวางแผนที่ดี ทำให้รูปแบบการก่อสร้างและรายการวัสดุอุปกรณ์ในแบบไม่ชัดเจน ซึ่งนำไปสู่ปัญหาการทำงานที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน นอกจากนี้ การที่โครงการถูกเร่งรัดด้วยระยะเวลาทำให้คณะกรรมการอาจประเมินราคาตามผู้ประมาณแบบผิดพลาดได้ และแบบสัญญาจ้างที่ไม่ละเอียดและไม่ครอบคลุมงาน ทำให้ผู้รับจ้างได้เปรียบหน่วยงานรัฐ ที่สำคัญ คือ หน่วยงานขาดผู้เชี่ยวชาญ จึงต้องพึ่งพาผู้รับจ้างบางรายให้ช่วยร่างโครงการ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความโปร่งใสและประสิทธิภาพของงานได้ (ส่วนราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร)

2) ความเสี่ยงต่อการทุจริตในขั้นตอนการจัดทำราคากลางงานก่อสร้าง ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นไว้หลากหลายประเด็น ดังนี้

2.1) การกำหนดราคากลางงานก่อสร้างที่ไม่ได้มาตรฐาน ราคาสูงเกินความเป็นจริง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นถึงประเด็นปัญหาที่สำคัญว่า การกำหนดราคากลางและงบประมาณโครงการมักสูงเกินจริงอย่างมาก ซึ่งเกิดจากการขาดความเข้าใจในการจัดทำราคากลาง รวมถึงเจ้าหน้าที่ผู้จัดทำราคามีผลประโยชน์ร่วมหรือเกรงกลัวผู้มีอิทธิพล ทำให้กำหนดราคาสูงเกินไป หรือเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้รับจ้างบางราย นอกจากนี้ ยังพบว่าราคากลางไม่เป็นปัจจุบัน ไม่สอดคล้องกับราคาตลาดและราคาวัสดุอุปกรณ์ในท้องตลาด ทำให้ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน หลักเกณฑ์ ระเบียบ หรือกฎหมายที่ราชการกำหนด ซึ่งส่งผลให้การประมาณราคาสูงเกินมาตรฐานที่ควรจะเป็น (ส่วนราชการในพื้นที่กรุงเทพมหานคร, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ, ภาคประชาชนในกรุงเทพมหานคร)

2.2) ปกปิดข้อมูล มีการจัดทำเอกสารการสืบราคาที่เป็นเท็จ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นถึงประเด็นปัญหาสำคัญว่า มักพบการจัดทำเอกสารสืบราคาที่สูงเกินความเป็นจริงและไม่เป็นปัจจุบัน ซึ่งแตกต่างจากราคาตลาดที่แท้จริง และไม่เป็นไปตามระเบียบ นอกจากนี้ ยังมีการจัดทำเอกสารที่เอื้อให้ผู้รับจ้างสามารถเบิกเงินได้ง่าย และมีการปกปิดข้อมูลข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากการทำงานเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกตรวจสอบ ซึ่งทั้งหมดนี้ส่งผลกระทบต่อความโปร่งใสและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ, ส่วนราชการในพื้นที่, ภาคประชาชนในกรุงเทพมหานคร)

2.3) คณะกรรมการกำหนดราคากลางถูกแทรกแซงการทำงาน

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นถึงประเด็นปัญหาที่สำคัญว่า มักมีการจัดทำข้อกำหนดและขอบเขตงาน (TOR) ที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้รับจ้างบางราย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คณะกรรมการที่รับผิดชอบการกำหนดแบบรูปรายการและการกำหนดราคากลาง มักถูกแทรกแซงการทำงาน ซึ่งนำไปสู่การล็อกสเปกสินค้าหรืองาน เพื่อให้ผู้รับจ้างที่ต้องการได้งาน รวมถึงมีการกำหนดราคากลางที่สูงเกินจริง (ภาคประชาชนในกรุงเทพมหานคร, ส่วนราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร, ภาคประชาชนในจังหวัดชลบุรี)

2.4) คณะกรรมการกำหนดราคากลางขาดความรู้ความสามารถ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นถึงปัญหาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความรู้และความเชี่ยวชาญของบุคลากรว่า คณะกรรมการกำหนดราคากลาง และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานยังขาดความรู้ความเข้าใจเฉพาะด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านวิศวกรรม ต้นทุน การจัดทำราคากลางงานก่อสร้าง รวมถึงระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทำให้มักทำตามตัวอย่างที่เคยทำมา หรือคัดลอกราคากลางจากโครงการอื่น ซึ่งส่งผลให้การใช้ข้อมูลวัสดุหรือแรงงานไม่ตรงกับราคาตลาดจริง นอกจากนี้ ในกรณีที่สินค้าไม่มีราคากลางหรืองานบางอย่างต้องใช้สินค้าเฉพาะที่ไม่มีตัวเลือกมากนัก หรือหาผู้จำหน่ายได้ยาก อาจนำไปสู่การตกลงราคาหรือสืบราคาที่สูงเกินจริง เพื่อเอื้อให้เกิดการจ่ายสินบนได้ (ส่วนราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี)

3) ความเสี่ยงต่อการทุจริตในขั้นตอนการจัดหาผู้รับจ้าง ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นไว้หลากหลายประเด็น ดังนี้

3.1) การสมยอมราคา (ฮั้วประมูล)

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นถึงประเด็นปัญหาที่สำคัญและพบได้บ่อย คือ การสมยอมราคาหรือ “การฮั้วประมูล” ซึ่งหมายถึงการที่ผู้เสนอราคามีการตกลงราคากันล่วงหน้า ทำให้เกิดการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม หรือมีผู้รับจ้างเพียงรายเดียวเข้ามาดำเนินการในโครงการนั้น ๆ (ส่วนราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร, ภาคประชาชนในกรุงเทพมหานคร, ภาคประชาชนในจังหวัดชลบุรี)

3.2) การกีดกันการเสนอราคาอย่างเป็นธรรม

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นถึงประเด็นปัญหาที่สำคัญว่า มักมีการเลือกใช้วิธีคัดเลือกผู้รับจ้าง โดยการส่งหนังสือเชิญชวนน้อยรายหรือเจาะจงเฉพาะราย เพื่อเอื้อประโยชน์ให้คนรู้จัก ซึ่งนำไปสู่การกีดกันและทำให้เกิดการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้รับจ้าง เช่น ผลงานหรือทุนจดทะเบียน ที่ทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบและไม่มีคู่แข่ง รวมถึงการกำหนดแบบรูปรายการและการจัดทำ TOR ที่เฉพาะเจาะจงเกินไป ซึ่งเป็นการล็อกสเปก เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับผู้รับจ้างบางรายโดยเฉพาะ และก่อให้เกิดการร้องเรียนตามมา (ส่วนราชการในพื้นที่กรุงเทพมหานคร, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี)

3.3) ผู้บริหารท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนได้ส่วนเสีย

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นถึงประเด็นปัญหาที่สำคัญ ซึ่งมักพบว่า สถานการณ์ที่ผู้รับจ้างมีความเกี่ยวข้องกับผู้มีอำนาจลงนามสัญญาหรือผู้อนุมัติโครงการ บ่งชี้ถึงการมีผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ และนักการเมืองท้องถิ่นกับผู้ประมูลหรือผู้รับจ้าง

โดยอิทธิพลของฝ่ายการเมืองท้องถิ่นก็มีส่วนสำคัญในการเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้รับจ้างบางราย เพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ที่ได้รับ (ส่วนราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร, ภาคประชาชนในจังหวัดชลบุรี)

4) ความเสี่ยงต่อการทุจริตในขั้นตอนการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นไว้หลากหลายประเด็น ดังนี้

4.1) เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ในการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นถึงประเด็นปัญหาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและการตรวจรับงานว่า ผู้ควบคุมงานมักไม่เขียนรายงานให้เป็นปัจจุบันหรือไม่ค่อยลงพื้นที่สม่ำเสมอเพื่อตรวจสอบงานจริง นอกจากนี้ ยังพบว่ากรรมการตรวจรับและผู้ตรวจรับขาดความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ซึ่งเกิดจากการแต่งตั้งบุคคลที่ไม่มีประสบการณ์ในการควบคุมงาน ทำให้การตรวจสอบและการรับงานขาดประสิทธิภาพและมาตรฐานที่ควรจะเป็น (ส่วนราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร)

4.2) ผู้ควบคุมงานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ (การตรวจรับไม่เป็นไปตามรายละเอียดในสัญญา /ไม่เป็นมาตรฐานตามแบบ /มีการตรวจรับเท็จ)

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นถึงประเด็นปัญหาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและการตรวจรับงานว่า ผู้ควบคุมงานมักไม่ดำเนินการตามระเบียบ โดยมีพฤติกรรมที่รู้เห็นเป็นใจกับผู้รับจ้างเพื่อรับผลประโยชน์ ซึ่งรวมถึงการรายงานเท็จว่างานเป็นไปตามสัญญา ทั้งที่ผู้รับจ้างอาจใช้วัสดุที่ไม่มีคุณภาพ หรือการตรวจรับงานที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง นอกจากนี้ การตรวจรับงานยังไม่เป็นไปตามรายละเอียดในสัญญา เนื่องจากผู้ตรวจรับขาดความรู้ความเชี่ยวชาญ และในบางกรณีอาจเกิดจากการรับเงินทอนจากผู้รับเหมา ทำให้การตรวจรับงานขาดความถูกต้องครบถ้วน ส่งผลให้การลงพื้นที่ตรวจหน้างานจริงเป็นไปอย่างไม่เข้มงวดในการตรวจสอบต่าง ๆ (ส่วนราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร, ภาคประชาชนในจังหวัดชลบุรี)

4.3) คณะกรรมการตรวจรับทุจริตต่อหน้าที่

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นถึงประเด็นปัญหาที่สำคัญว่า มักพบเห็นคณะกรรมการตรวจรับละเลยการปฏิบัติหน้าที่ หรือตรวจรับงานที่ยังไม่แล้วเสร็จและไม่เป็นไปตามสัญญา ซึ่งอาจเกิดจากการรับผลประโยชน์หรือผลตอบแทนจากผู้รับจ้าง นอกจากนี้ ยังมีการตั้งกรรมการตรวจรับที่ไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ทำให้เกิดการประวิงเวลาการเบิกจ่ายเงิน ขยายระยะเวลา หรือดัด/ลดค่าปรับให้แก่ผู้รับจ้างหรือคู่สัญญา เพื่อเอื้อประโยชน์โดยมีการเรียกรับสินบน เงินทอน หรือเปอร์เซ็นต์เป็นสิ่งตอบแทน (ส่วนราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร, ภาคประชาชนในจังหวัดชลบุรี, ภาคประชาชนในกรุงเทพมหานคร)

4.4) การเอื้อผลประโยชน์แก่ผู้รับจ้าง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นถึงประเด็นปัญหาที่สำคัญว่า มักมีการขยายระยะเวลาสัญญาโดยไม่มีเหตุผลจำเป็นเพื่อหลีกเลี่ยงค่าปรับ หรือมีการลดสเปกงานเพื่อเอื้อประโยชน์ให้ผู้รับจ้าง นอกจากนี้ ยังพบการอนุมัติขยายเวลาหรือเปลี่ยนแปลงสัญญาโดยไม่มีเหตุอันควร รวมถึงการแก้ไขแบบรูปรายการหรือราคาเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้รับจ้าง ซึ่งแบบสัญญาจ้างที่ไม่ละเอียดและครอบคลุมงานเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้รับจ้างหรือคู่สัญญาได้เปรียบหน่วยงานรัฐ และมีการแก้ไขสัญญาเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อผู้รับจ้างอยู่เสมอ (ส่วนราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร, ภาคประชาชนในจังหวัดชลบุรี)

4.5.2. แนวทางการป้องกันความเสี่ยงต่อการทุจริต กรณี โครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา) มีประเด็นสำคัญ ดังนี้

1) การให้ประชาชนมีส่วนร่วม มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกัน

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างหน่วยงานและบุคลากรการทำงานร่วมกัน เพื่อให้การใช้กฎหมายและระเบียบเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีขั้นตอนปฏิบัติที่ชัดเจน โปร่งใส โดยให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินการขออนุญาตผ่านระบบออนไลน์ นอกจากนี้ ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการจากทุกภาคส่วนเพื่อกำหนดแนวทางวิธีปฏิบัติที่เข้าใจง่าย และจัดประชุมร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชนเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของกฎหมายและระเบียบที่เป็นปัจจุบัน รวมถึงสร้างความเข้าใจให้ผู้ปฏิบัติงานไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อป้องกันและลดความเสี่ยงต่อการทุจริต (ส่วนราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร)

2) บูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน และหน่วยงานอิสระที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมโยธาธิการและผังเมือง, สำนักงาน ป.ป.ช., สำนักงาน ป.ป.ท., สตง., สภาวิศวกรและสภาสถาปนิก เพื่อร่วมกันตรวจสอบและรับรองเอกสารหรือแบบแปลน รวมถึงร่วมวางแผนทางปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ ควรมีการจัดทำข้อตกลงร่วมกับภาคเอกชน และทุกหน่วยงานควรใช้มาตรฐานหรือข้อกำหนดเดียวกัน เพื่อให้ระบบการยื่นขออนุญาตแบบออนไลน์มีความเข้าใจง่ายขึ้นและประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึง (ส่วนราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร, ภาคประชาชนในกรุงเทพมหานคร, ส่วนราชการภูมิภาคในพื้นที่)

3) มีการใช้กฎหมาย มาตรการที่บังคับใช้และควบคุมเพียงพอ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีการออกกฎหมายหรือข้อบังคับให้ถือปฏิบัติทั่วประเทศ เพื่อให้ทุกหน่วยงานมีแนวทางที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยผู้บริหารควรให้ความสำคัญและกำกับดูแลอย่างเข้มงวด พร้อมนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการควบคุมการปฏิบัติงานและประเมินผลเพื่อป้องกันการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นจากการละเลยหรือไม่เข้มงวดในการบังคับใช้กฎระเบียบที่มีอยู่แล้ว (ส่วนราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร)

4) การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า หน่วยงานของกรุงเทพมหานครและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ควรบูรณาการการบริหารความเสี่ยงอย่างจริงจังในเรื่องการออกใบอนุญาตต่าง ๆ เช่น การออกใบอนุญาตก่อสร้างโดยมิชอบ การเชื่อมต่อ การเชื่อมต่อ หรือการใช้พื้นที่สาธารณะ โดยกระบวนการดังกล่าวควรรวมถึงการระบุจุดเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การวางแผนการควบคุม และการติดตามผลอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ การบริหารความเสี่ยงยังควรเชื่อมโยงกับแผนต่อต้านการทุจริตขององค์กร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการป้องกันการทุจริต (ส่วนราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร)

5) การใช้เทคโนโลยีช่วยเปิดเผยข้อมูล

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการขออนุญาต โดยพัฒนาระบบบริการออนไลน์ที่เป็นมาตรฐานกลาง เช่น ระบบ BMA OSS ให้มีความสะดวกรวดเร็วและ

ตรวจสอบได้ พร้อมทั้งนำ AI มาช่วยในการพิจารณาอนุญาตและตรวจสอบข้อมูล เพื่อลดการติดต่อโดยตรงระหว่างผู้ขออนุญาตและเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะช่วยลดโอกาสในการทุจริต นอกจากนี้ ควรจัดทำคู่มือสำหรับประชาชน มีระเบียบ แนวทาง และกฎหมายกำหนดขั้นตอนกระบวนการที่ชัดเจน รวมถึงเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมและมีระบบติดตามผล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความโปร่งใสในการดำเนินงาน (ส่วนราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร)

6) ส่งเสริมความรู้

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในด้านคุณธรรม จริยธรรม และทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทลงโทษทางวินัยและกฎหมาย เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดี และลดความผิดพลาดที่อาจนำไปสู่การทุจริต นอกจากนี้ ควรพิจารณาเพิ่มค่าตอบแทนเพื่อเป็นอีกหนึ่งมาตรการในการลดการทุจริตในองค์กร และให้เจ้าหน้าที่ทุกคนมีความเข้าใจที่ตรงกันในการปฏิบัติงาน (ส่วนราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร)

4.5.3 ข้อเสนอแนะเพื่อป้องกันความเสี่ยงต่อการทุจริต กรณี โครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา) มีประเด็นสำคัญ ดังนี้

1) เสนอให้ใช้การบูรณาการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐทุกภาคส่วน เช่น ป.ป.ช., ป.ป.ท., สตง., กรมบัญชีกลาง, และกรมโยธาธิการและผังเมือง รวมถึงภาคประชาชน โดยเน้นการทำข้อตกลงร่วมกันและรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย นอกจากนี้ ควรพิจารณาการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับ สำนักงาน ป.ป.ช. และสำนักงาน ก.พ.ร. เพื่อให้การทำงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใสมยิ่งขึ้น (ส่วนราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร, ภาคประชาชนในกรุงเทพมหานคร)

2) เสนอให้สร้างเครือข่ายความร่วมมือภาคประชาชนเพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วม

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรเพิ่มโอกาสให้ภาคประชาชน โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสื่อมวลชนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบอย่างจริงจัง เพื่อให้การลดทุจริตเป็นรูปธรรมและยั่งยืน โดยเน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และบูรณาการการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนอย่างรอบด้าน เพื่อเพิ่มความโปร่งใสในทุกขั้นตอนการดำเนินงาน (ส่วนราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร)

3) เสนอให้มีการพัฒนาระบบ มาตรฐานการปฏิบัติงาน คู่มือปฏิบัติงาน

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีการจัดทำข้อตกลงและประกาศในเอกสารประกวดราคาในลักษณะเดียวกับ “ข้อตกลงคุณธรรม” เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยอาจพัฒนาเป็นคู่มือปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedures) และคู่มือรายการตรวจสอบแบบก่อสร้างที่ละเอียดและชัดเจนในระบบออนไลน์ ซึ่งควรสอดคล้องกับ พ.ร.บ. อำนาจความสะดวกและสะท้อนข้อเท็จจริง รวมถึงปริมาณงานจริง นอกจากนี้ ควรมีการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อส่งเสริมการทำงานที่โปร่งใสและเป็นธรรม (ส่วนราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร)

4) เสนอให้มีการพัฒนารายบุคคล จัดอบรมความรู้

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความเข้าใจที่ตรงกันในแนวทางการปฏิบัติงานและแนวทางการแก้ไขปัญหา นอกจากนี้ ควรเน้นการอบรมด้านคุณธรรม จริยธรรม และบทลงโทษทางวินัยและกฎหมาย เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีและลดความผิดพลาดที่อาจนำไปสู่การทุจริตในองค์กร (ส่วนราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร)

5) เสนอให้ใช้ระบบเทคโนโลยีมาช่วยป้องกันปัญหาการทุจริต

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรพัฒนาระบบดิจิทัลแบบครบวงจร (One Stop e-Service) ที่สะดวกรวดเร็วและตรวจสอบได้ โดยนำเทคโนโลยี AI มาใช้ในการจับการทำงานของเจ้าหน้าที่ เพื่อป้องกันและควบคุมติดตามการทำงานอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ ควรพัฒนาระบบ “One Stop Service และ Open Data” ร่วมกับสำนักงาน ก.พ.ร. และสำนักงานเขต เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ผ่านระบบ e-Permit และเปิดให้ประชาชนสามารถติดตามสถานการณ์พิจารณาแบบเรียลไทม์พร้อมแจ้งเตือนได้ (ส่วนราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร)

4.5.4 ข้อเสนอแนะเพื่อบูรณาการความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการลดความเสี่ยงต่อการทุจริต กรณี การออกใบอนุญาต/ใบอนุญาตการก่อสร้าง (อาคาร-ถนน) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา) มีประเด็นสำคัญ ดังนี้

1) ลดขั้นตอนการทำงาน และการใช้เทคโนโลยีช่วยบริหารจัดการ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรขยายผลข้อตกลงและแนวทางปฏิบัติที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ ให้ทุกหน่วยงานใช้ร่วมกัน โดยนำระบบออนไลน์และ e-service มาใช้ในการดำเนินการทั้งหมด เพื่อลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ ลดการติดต่อโดยตรง และช่วยให้การทำงานอยู่ในกรอบเวลาที่กำหนดได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ การยื่นเรื่องผ่านระบบออนไลน์จะทำให้ข้อมูลสามารถตรวจสอบได้และเพิ่มความโปร่งใสในการทำงาน และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามผล เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (ส่วนราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร)

2) บูรณาการความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาติดตาม และกำกับดูแลการออกใบอนุญาตก่อสร้างอาคารทั้งในระดับเขตและระดับสำนักการโยธาอย่างจริงจัง พร้อมทั้งส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง เช่น การทางพิเศษแห่งประเทศไทย, กรมทางหลวง, และการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) เพื่อลดความเสี่ยงต่อการทุจริต นอกจากนี้ ควรมีการบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่ใช้อำนาจดุลยพินิจ ผู้ขอใบอนุญาต ประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และหน่วยตรวจสอบ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างโปร่งใสและมีประสิทธิภาพสูงสุด (ส่วนราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร)

3) ใช้ระเบียบ มาตรการบังคับใช้อย่างเคร่งครัด

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรมีการออกข้อกฎหมาย ระเบียบ และข้อตกลงที่ชัดเจนเพื่อใช้ควบคุมการปฏิบัติงาน โดยมีการกำหนดวิธีการที่ชัดเจนและประกาศใช้ให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ ซึ่งในกรณีของกรุงเทพมหานคร อาจออกเป็นประกาศกรุงเทพมหานครเพื่อ

บังคับใช้ในเชิงกฎหมายมหาชน และที่สำคัญคือ ต้องมีบทลงโทษที่ชัดเจนสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือเจ้าหน้าที่ที่ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เกิดการบังคับใช้ที่เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ (ส่วนราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร)

4) สร้างจิตสำนึกในการด้านการทุจริต

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรปลูกฝังคุณธรรมและสร้างจิตสำนึกให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้ตระหนักและเกรงกลัวต่อกฎหมาย รวมถึงสร้างความตระหนักให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นความสำคัญของการดำเนินโครงการอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ นอกจากนี้ ควรอำนวยความสะดวกให้หน่วยงานอิสระหรือสมาคมวิชาชีพเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานทำความเข้าใจและนำแนวทางเหล่านี้ไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจนและจริงจัง เพื่อขับเคลื่อนการทำงานให้มีประสิทธิภาพและปราศจากการทุจริต (ส่วนราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร)

5) การจัดเก็บค่าธรรมเนียมอำนวยความสะดวกของรัฐ

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นถึงประเด็นปัญหาที่สำคัญว่า มีการให้ผลตอบแทนเจ้าหน้าที่เป็น “ค่าอำนวยความสะดวก” ในการออกใบอนุญาต ซึ่งอาจนำไปสู่การทุจริต เพื่อแก้ไขปัญหานี้ จึงเสนอให้เปลี่ยนวิธีการจ่ายเงินค่าพิจารณาเป็นเงินดิจิทัลแทนการจ่ายเงินสดหรือการโอนเงิน นอกจากนี้ ควรพิจารณาเพิ่มการเบิกจ่ายค่าควบคุมงานจากภาครัฐให้แก่เจ้าหน้าที่อย่างเหมาะสม และมีหน่วยงานเข้ามาตรวจสอบอย่างเข้มงวด เพื่อป้องกันปัญหาการเรียกรับผลประโยชน์ (ส่วนราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร)

4.6 สรุปผล กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแนวทางด้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ กรณี พื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต ครั้งที่ 1 - 5

4.6.1 สรุปภาพรวมของสถานการณ์ในประเด็นความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ซึ่งเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้เห็นภาพรวมของสถานการณ์ในประเด็นความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการจัดเวทีประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและการสนทนากลุ่มย่อย จากภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนใน 5 พื้นที่เป้าหมายทั่วประเทศ พบประเด็นสำคัญที่สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงประเด็นการทุจริตโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเด็นการทุจริตโครงการก่อสร้างของ อบท.	พื้นที่สำรวจ				
	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้	ภาคกลาง	กรุงเทพและเมืองพัทยา
การแบ่งซื้อแบ่งจ้างเพื่อใช้วิธีเฉพาะเจาะจง	แบ่งวงเงินให้น้อยกว่าห้าแสนบาท	แบ่งวงเงินให้น้อยกว่าห้าแสนบาท	แบ่งวงเงินให้น้อยกว่าห้าแสนบาท	แบ่งวงเงินให้น้อยกว่าห้าแสนบาท	แบ่งวงเงินให้น้อยกว่าห้าแสนบาท

ประเด็นการทุจริต โครงการก่อสร้าง ของ อบท.	พื้นที่สำรวจ				
	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้	ภาคกลาง	กรุงเทพและ เมืองพัทยา
การล็อกสเปก / TOR เอื้อประโยชน์	กำหนด TOR ล็อกคุณสมบัติ เฉพาะ	TOR ล็อก คุณสมบัติ	TOR ไม่สะท้อน ความจำเป็น	TOR ล็อก คุณสมบัติ	TOR กำหนด คุณสมบัติเฉพาะ ที่ล็อกสเปก
ราคากลางสูง เกินจริง / ปลอมเอกสาร สืบราคา	ใช้ราคาผิด ประเภท / คำนวณ ค่า Factor F ผิด	สืบราคาไม่อิง ราคาพาณิชย์ จังหวัด	ไม่ตรวจสอบ / ใช้ใบเสนอ ราคาปลอม	ไม่สำรวจ ราคาตลาด ในท้องถิ่น	ราคากลาง ไม่ทันสมัย / ใช้เอกสารเท็จ
ฮั้วประมูล / สมยอมราคา	ฮั้ว /ประมูล รายเดียว	กลุ่มนอมินี / ฮั้วในพื้นที่	ซื้อขายข้อมูล ใน e-GP	เจ้าหน้าที่รู้เห็น กับการฮั้ว	ผู้เสนอราคา สมยอมราคากัน
ผู้มีอำนาจมี ผลประโยชน์ ทับซ้อน	เลือกผู้รับเหมา ตามความสัมพันธ์	ความผูกพัน ส่วนตัวกับผู้รับจ้าง	ญาติ / เครือข่าย กับนักการเมือง	บริษัทในเครือ ผู้บริหาร / เงินทอง	อนุมัติเฉพาะ คนใกล้ชิด
การตรวจรับ ไม่ตรงแบบ ก่อสร้าง / ละเว้นหน้าที่	ผู้ควบคุมงาน ไม่ลงพื้นที่	ตรวจรับ แม้ไม่ตรง TOR	ไม่ดูงานจริง / ใช้รายงานเท็จ	ตรวจรับล่วงหน้า / จัดทำเอกสาร ย้อนหลัง	ตรวจรับเอกสาร ไม่ตรวจสอบสภาพ หน้างานจริง
การแก้ไขสัญญา เพื่อเอื้อประโยชน์ผู้ รับจ้าง	เปลี่ยนแปลง โดยไม่แจ้ง	ผ่อนปรนสัญญา / ลดสเปก	ขยายเวลา / งัดค่าปรับ โดยไม่มีเหตุผล	เปลี่ยนราคา ตามสัญญา หลังแล้วเสร็จ	แก้ไขสัญญา / งัดค่าปรับ โดยไม่มีเหตุ

ลักษณะเด่นเฉพาะแต่ละพื้นที่

ผลการวิเคราะห์ประเด็นความเสี่ยงต่อการทุจริตโครงการก่อสร้างของ อบท. พบข้อมูลลักษณะเด่นเฉพาะในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน ดังนี้

ภาคเหนือ: มีปัญหาเรื่องความรู้ในการทำราคากลางและการถอดแบบผิดพลาดอย่างชัดเจน เช่น มีการใช้ค่า Factor F ในการคำนวณราคากลางที่ไม่เหมาะสม

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: มีปัญหาเรื่องการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เช่น เจ้าหน้าที่ไม่มีการสืบราคาที่แท้จริง โดยภาคนี้มีข้อเสนอแนะที่น่าสนใจ คือ การให้ใช้ระบบดิจิทัลช่วยในการสืบค้นราคากลาง

ภาคใต้: มีปัญหาเรื่องถูกแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองเพื่อหวังผลต่อการเลือกตั้ง ปรากฏเด่นชัด และมีข้อเสนอให้สร้างจิตสำนึกให้แก่ผู้บริหาร อบท. อย่างลึกซึ้งจริงจัง

ภาคกลาง: พบรูปแบบทุจริตที่มีความซับซ้อน ได้แก่ การจัดการฮั้วผ่านบริษัทลูกในเครือหลายบริษัท และมีการเอื้อผลประโยชน์ในกระบวนการจัดจ้างก่อสร้างที่สูงมาก

กทม. / พัทยา: พบว่า เป็นพื้นที่ที่ใช้ระบบ e-Service จำนวนมาก แต่ยังพบปัญหาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในหลายหน่วยงาน ซึ่งตรวจรับงานโดยไม่ออกไปติดตามตรวจสอบพื้นที่จริง

4.6.2 สรุปภาพรวมความคิดเห็นต่อระบบ e-CPPM เพื่อป้องกันการทุจริตในขั้นตอนการบริหารสัญญาโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โดยภาพรวมแล้ว ความคิดเห็นต่อระบบ e-CPPM เพื่อป้องกันการทุจริตในขั้นตอนการบริหารสัญญาโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความสอดคล้องกัน คือ 1) ต้องการให้ออกเป็นกฎหมายหรือข้อบังคับ เพื่อให้ทุกหน่วยงานภาครัฐต้องใช้ระบบ e-CPPM และ 2) กำหนดเป็นตัวชี้วัด (KPI) ในการประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงาน โดยควรเริ่มจากหน่วยงานนำร่องที่มีความเสี่ยงสูงหรือมีความพร้อมด้านเทคโนโลยี

ความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่า ควรให้กรมบัญชีกลาง เป็นเจ้าภาพหลักในการพัฒนาและกำกับระบบ e-CPPM ร่วมมือกับสำนักงาน ป.ป.ช. และ สตง. เพื่อสะดวกในการตรวจสอบและประเมินผล ความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างของ อบต. (เนื่องจากระบบ e-CPPM ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมตรวจสอบการดำเนินงานก่อสร้างของรัฐทุกขั้นตอน) โดยสามารถแจกแจงข้อเสนอที่ได้จากการจัดกิจกรรมใน 5 พื้นที่ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แสดงประเด็นความคิดเห็นต่อระบบ e-CPPM

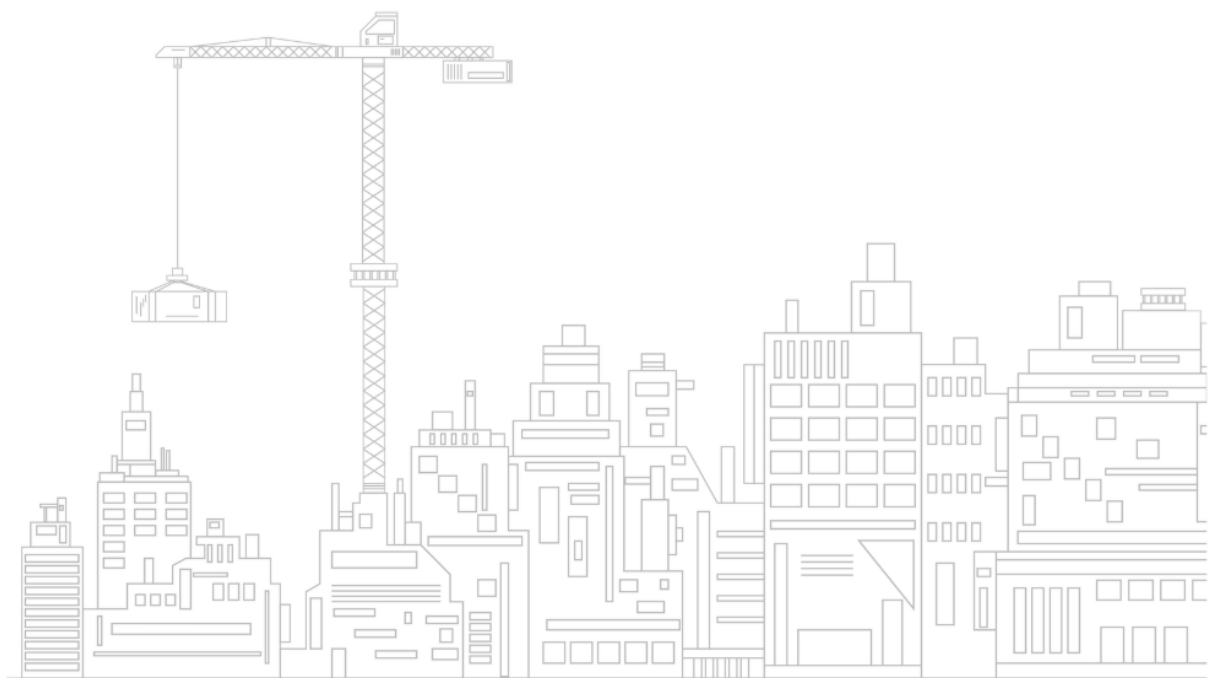
ประเด็นความคิดเห็นต่อระบบ e-CPPM	พื้นที่สำรวจ				
	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้	ภาคกลาง	กรุงเทพและเมืองพัทยา
ภาพรวมระบบ e-CPPM เพื่อการกำกับติดตามการบริหารโครงการก่อสร้างภาครัฐ	ควรนำระบบ e-CPPM มาใช้กับโครงการก่อสร้างภาครัฐขนาดใหญ่	ควรนำระบบ e-CPPM มาใช้กับหน่วยงานที่มีคะแนน ITA ต่ำกว่ามาตรฐาน	ควรนำระบบ e-CPPM ไปเชื่อมต่อกับระบบ e-GP ของกรมบัญชีกลาง	ควรนำระบบ e-CPPM มาใช้กับทุกโครงการก่อสร้าง	ระบบ e-CPPM ช่วยสร้างความโปร่งใสในระหว่างการดำเนินการก่อสร้าง
หน่วยงานที่ควรเป็นเจ้าภาพในการจัดการระบบ e-CPPM	สำนักงาน ป.ป.ช. ร่วมกับ สตง.	กรมบัญชีกลาง ร่วมกับ สตง.	กรมบัญชีกลาง / สตง. ร่วมกับ สำนักงาน ป.ป.ช.	กรมบัญชีกลาง ร่วมกับ สตง.	สำนักงาน ป.ป.ช. ร่วมกับ กรมบัญชีกลาง
ข้อเสนอแนะในการนำระบบ e-CPPM ไปใช้งานในหน่วยราชการ	ทดลองใช้ในพื้นที่นำร่อง โดยให้ชมรม STRONG มีส่วนร่วมในการตรวจสอบโครงการก่อสร้างผ่านระบบ e-CPPM	ทดลองใช้ในพื้นที่เสี่ยงทุจริต โดยต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมกันในพื้นที่นำร่อง	ออกระเบียบบังคับใช้ระบบ e-CPPM กับทุกหน่วยงานเพื่อให้ภาคประชาชนตรวจสอบได้ทุกขั้นตอนผ่านระบบ	กำหนดเป็น KPI จูงใจให้หน่วยงานราชการใช้ระบบ e-CPPM โดยทำงานร่วมกับภาคประชาชน	ออกระเบียบบังคับให้ใช้ระบบ e-CPPM เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเข้าใช้งาน ตรวจสอบโครงการก่อสร้าง

4.6.2 สรุปภาพรวมข้อเสนอแนะเพื่อบูรณาการความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการลดความเสี่ยงต่อการทุจริต กรณี การออกใบอนุญาต/ใบอนุญาตการก่อสร้าง (อาคาร-ถนน) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โดยภาพรวมแล้ว ข้อเสนอจากทุกพื้นที่มีความสอดคล้องกันในหลักการ คือ การลดช่องว่างในการใช้ดุลยพินิจ เพิ่มความโปร่งใส และสร้างระบบที่ตรวจสอบได้ โดยสามารถแจกแจงข้อเสนอแนะที่ได้จากการจัดกิจกรรมใน 5 พื้นที่ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 แสดงข้อเสนอแนะเพื่อบูรณาการความร่วมมือ

ข้อเสนอแนะเพื่อ บูรณาการความ ร่วมมือ	พื้นที่สำรวจ				
	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้	ภาคกลาง	กรุงเทพมหานครและเมือง พัทยา
ข้อเสนอแนะหลัก	ควรลดการพบปะ เผชิญหน้าระหว่าง ประชาชนกับ เจ้าหน้าที่ โดยเสนอ ให้ใช้ระบบออนไลน์ ทดแทน	ต้องใช้มาตรการ ที่ลดการใช้ ดุลยพินิจ ของเจ้าหน้าที่ ต้อง มีระบบตรวจสอบ แบบแปลนที่ยื่น ก่อสร้าง	ลดการใช้ ดุลยพินิจ ของเจ้าหน้าที่ และเพิ่มการ ตรวจสอบจาก องค์กร ตรวจสอบ ภาครัฐ	กำหนด มาตรฐาน กลางในการ อนุมัติ/ อนุญาต	ส่งเสริมให้ ประชาชนใช้ ระบบ BMA OSS (ระบบยื่นขอ อนุญาตออนไลน์) ไม่ต้องเดินทางไป สำนักงานเขต
เครื่องมือ/มาตรการ	ควรมีคู่มือการ ปฏิบัติงานที่เป็น มาตรฐานกลาง มีระบบติดตาม สถานะของคำขอ	นำระบบยื่นขอ แบบออนไลน์ มาใช้ และต้องมี คู่มือการ ขออนุญาต ฉบับคู่มือ ประชาชน	นำระบบยื่นขอ แบบออนไลน์มา ใช้ เพื่อเป็นการ เปิดเผยข้อมูล	ต้องมีระบบ ติดตาม สถานะ และมีการ ส่งเสริม อบรม จริยธรรมแก่ เจ้าหน้าที่	ต้องใช้ระบบ การอนุญาตทาง อิเล็กทรอนิกส์ (e-Permit) ต้องมีคู่มือ ประชาชน และจัดตั้งคณะ การดำเนินการ ตรวจสอบร่วมกัน
จุดเน้นเฉพาะพื้นที่	เสนอให้มีการทำ MOU ระหว่าง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และใช้ระบบ One Stop Service	เสนอให้ มีการจัดตั้ง คณะกรรมการ กลางพิจารณา ใบอนุญาต และ ใช้เทคโนโลยี ในการตรวจสอบ แบบอัตโนมัติ	เสนอให้มีการ เชื่อมโยงข้อมูล กับกรมทาง หลวง และ ใช้ AI ตรวจสอบ การอนุญาต	เสนอให้ ใช้กลไก การประเมิน ITA เพื่อกระตุ้น อปท.	กำหนดระยะเวลา การพิจารณา อนุมัติอนุญาต เป็น KPI ของอปท.

บทที่ 5

สรุปผลวิเคราะห์ อภิปรายผล แนวทางและข้อเสนอแนะในการป้องกันการทุจริต กรณี โครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.1 สรุปผลการวิเคราะห์ และอภิปรายผล

5.1.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทุจริต กรณี โครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัจจัยหลักที่ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่

1) การทุจริตในขั้นตอนการวางแผนขออนุมัติโครงการก่อสร้าง มี 6 ปัจจัย ดังนี้

1.1) การแบ่งซื้อแบ่งจ้างเพื่อจงใจใช้วิธีเฉพาะเจาะจง: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการแบ่งงบประมาณหรือโครงการย่อย ๆ เพื่อให้วงเงินไม่เกิน 500,000 บาท ซึ่งทำให้ผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจสามารถอนุมัติได้เองโดยไม่ต้องผ่านการจัดซื้อจัดจ้างแบบ e-bidding หรือเพื่อหลีกเลี่ยงการประกาศเชิญชวน ทำให้ได้ผู้รับจ้างตามที่ต้องการ

1.2) การกำหนดคุณสมบัติที่เอื้อประโยชน์แก่ผู้รับจ้างบางรายเป็นกรณีพิเศษ: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดทำ Terms of Reference (TOR) หรือกำหนดคุณสมบัติงานที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้รับจ้างบางรายโดยเฉพาะ หรือมีการล่อลวงให้เกิดการกีดกันการแข่งขันที่เป็นธรรม

1.3) ขาดความโปร่งใส: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีการผ่านความเห็นชอบหรือถูกตรวจสอบเบื้องต้นจากสภาท้องถิ่น ก่อนวางแผนขออนุมัติโครงการ ไม่มีการประเมินความต้องการหรือศึกษาความเหมาะสมของโครงการ และไม่มีการประชาสัมพันธ์

1.4) การดำเนินการตามนโยบายของผู้มีอำนาจ: โครงการก่อสร้างมักจะถูกกำหนดมาจากฝ่ายนโยบายหรือผู้บริหาร โดยอาจไม่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในท้องถิ่น และอาจมีการแทรกแซงจากนักการเมืองท้องถิ่น หรือผู้มีอิทธิพลเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้อง

1.5) ขาดการวางแผนที่ดี: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการใช้แบบสำเร็จรูปในการประมาณการราคาโดยไม่มีการสำรวจพื้นที่จริง การจัดสรรงบประมาณพิเศษโดยไม่ผ่านการพิจารณาอย่างรอบคอบ และการสำรวจพื้นที่ก่อสร้างไม่ละเอียด

1.6) เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความสามารถ: เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดประสบการณ์ หรือขาดความรู้ในการกำกับติดตามการบริหารสัญญาโครงการก่อสร้าง

2) การทุจริตในขั้นตอนการจัดทำราคากลางงานก่อสร้าง มี 4 ปัจจัย ดังนี้

2.1) การกำหนดราคากลางงานก่อสร้างที่ไม่ได้มาตรฐาน ราคากลางสูงเกินจริง: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการคำนวณราคากลางผิดพลาด, สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงทำให้ราคาสูงเกินจริง, ราคาแต่ละพื้นที่ไม่เท่ากัน, ไม่ยึดตามราคาที่พาณิชย์จังหวัดกำหนด, การบวกราคากลางเพื่อหวังเงินทอน และการตั้งราคาสูงเกินจริงเพื่อล่อลวงหรือเอื้อประโยชน์

2.2) ปกปิดข้อมูล มีการจัดทำเอกสารการสืบราคาเป็นเท็จ: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการปกปิดข้อมูล, การสืบราคาที่เป็นเท็จ, การกำหนดราคากลางที่ไม่มีในบัญชีมาตรฐาน, ราคาวัสดุและแรงงานไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในท้องถิ่น และการใช้ใบเสนอราคารปลอมหรือล้าสมัย

2.3) คณะกรรมการกำหนดราคากลางถูกแทรกแซงการทำงาน: ผู้มีอำนาจในท้องถิ่นมักสั่งการให้กำหนดคุณสมบัติเอื้อประโยชน์แก่ผู้รับจ้าง มีการจัดทำราคากลางโดยเจาะจงผู้รับจ้าง และพบว่า มีผู้ประกอบธุรกิจรวมตัวกันเพื่อต่อรองราคากลาง

2.4) คณะกรรมการกำหนดราคากลางขาดความรู้ความสามารถ: คณะกรรมการกำหนดราคากลางงานก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความรู้ความสามารถ ขาดการตรวจสอบจากผู้มีอำนาจ พบว่า มีการคำนวณสูตรผิดพลาด และถอดแบบไม่ครบ ไม่แปลงค่าหน่วย หรือการใช้ค่า Factor F ผิดประเภท และยังพบอีกว่า ในการสืบราคาไม่ตรวจสอบราคากับพาณิชย์จังหวัด

3) การทุจริตในขั้นตอนการจัดหาผู้รับจ้าง มี 4 ปัจจัย ดังนี้

3.1) การสมยอมราคา (ฮั้วประมูล): ผู้รับเหมาสมยอมราคากัน มีผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนร่วมในการเอื้อประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ และยังมีการซื้อขายข้อมูลโดยเจ้าหน้าที่เป็นผู้ขายข้อมูลให้แก่ผู้ยื่นข้อเสนอ

3.2) การกีดกันการเสนอราคาอย่างเป็นธรรม: มีการกำหนดคุณสมบัติหรือ TOR ที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้ประกอบการบางราย การปกปิดประกาศจัดซื้อจัดจ้าง

3.3) ผู้บริหารท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนได้ส่วนเสีย: ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีผลประโยชน์ทับซ้อน มีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้รับจ้าง มีการรับผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม มีการใช้อำนาจในการจัดหาผู้รับจ้าง และการตกลงกับผู้รับจ้างในเรื่องแบ่งปันผลประโยชน์

3.4) ได้ผู้รับจ้าง/ผู้รับเหมาที่ไม่มีคุณภาพ: ผู้รับเหมามีภาระงานหลายโครงการหรือกรณีผู้รับจ้างเป็นผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ หรือผู้มีอำนาจมีการย้อยโครงการเพื่อหาผู้รับเหมาของตนเอง

4) การทุจริตในขั้นตอนการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง มี 5 ปัจจัย ดังนี้

4.1) เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ในการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง: เจ้าหน้าที่ขาดความรู้เกี่ยวกับการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง คณะกรรมการขาดทักษะการตรวจรับงาน ขาดทักษะในการอ่านแบบแปลนก่อสร้าง

4.2) ผู้ควบคุมงานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ (การตรวจรับไม่เป็นไปตามรายละเอียดในสัญญา /ไม่เป็นมาตรฐานตามแบบ /มีการตรวจรับเท็จ): พบปัญหาผู้ควบคุมงานมีจำนวนน้อย ในการควบคุมงานไม่ลงพื้นที่จริง มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบโดยไม่ได้รับอนุมัติเลยการควบคุมงาน ไม่รักษาผลประโยชน์ของหน่วยงาน ไม่แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหน้างาน และตรวจรับงานเพียงเอกสาร

4.3) คณะกรรมการตรวจรับทุจริตต่อหน้าที่: คณะกรรมการตรวจรับงานก่อนได้รับรายงานจากผู้ควบคุมงาน ไม่ตรวจรับงานที่เป็นไปตามแบบก่อสร้าง มีการเรียกรับเงินจากผู้รับจ้าง หรือการได้รับผลประโยชน์อื่นใดจากผู้รับจ้าง

4.4) การเอื้อผลประโยชน์แก่ผู้รับจ้าง: พบปัญหาเรื่องการแก้ไขสัญญาเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้รับจ้างที่ต้องการลดสเปกงาน บางครั้งพบว่า มีการแต่งตั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจรับ มีการขยายสัญญาจ้างก่อสร้างโดยไม่จำเป็น มีการประวิงเวลาเบิกจ่ายเพื่อเรียกเก็บเงิน และการช่วยเหลือผู้รับจ้างในการตรวจรับงวดงาน

4.5) ไม่มีระบบตรวจสอบการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง: การขาดระบบการตรวจสอบ ไม่มีระบบรายงาน ทำให้ผู้เกี่ยวข้องไม่สามารถกำกับติดตามการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างได้อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่มีระบบการตรวจสอบระหว่างการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างจากหน่วยงานภายนอก

5.1.2 รูปแบบของการทุจริต กรณี โครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในการวิเคราะห์รูปแบบของการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถสรุปได้เป็น 4 รูปแบบหลัก ดังนี้

รูปแบบที่ 1 การทุจริตเชิงนโยบายและการวางแผนโครงการ

การทุจริตเชิงนโยบายและการวางแผนโครงการนับเป็นรากฐานสำคัญของการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากเป็นขั้นตอนแรกเริ่มของการดำเนินงานซึ่งอำนาจในการตัดสินใจ การกำหนดทิศทางและรายละเอียดของโครงการยังคงอยู่ที่ผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจเป็นหลัก รูปแบบการทุจริตนี้ มักแฝงอยู่ในกระบวนการที่ดูเหมือนเป็นทางการ แต่กลับมีเจตนาซ่อนเร้นเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้อง มากกว่าที่จะเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างแท้จริง

ประเด็นที่เด่นชัดที่สุดในการทุจริตเชิงนโยบาย คือ การแบ่งซื้อแบ่งจ้างเพื่อจงใจใช้วิธีเฉพาะเจาะจง ผู้เข้าร่วมประชุมจากหลายภูมิภาคต่างให้ความเห็นตรงกันว่า การแบ่งงบประมาณหรือตัดทอนโครงการขนาดใหญ่ออกเป็นโครงการย่อย ๆ ที่มีวงเงินไม่เกิน 500,000 บาท มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อหลีกเลี่ยงการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ (e-bidding) ซึ่งเป็นวิธีที่มีความโปร่งใสสูง และมีการแข่งขันมากกว่า โดยการแบ่งซื้อแบ่งจ้างนี้ทำให้โครงการมีวงเงินอยู่ในอำนาจอนุมัติของผู้บริหารท้องถิ่น จึงทำให้สามารถเลือกผู้รับจ้างที่ต้องการได้โดยง่าย และมักนำไปสู่การได้ผู้รับจ้างรายเดิม ๆ ซ้ำ ๆ ซึ่งส่งผลให้เกิดการฮั้วประมูล หรือการเอื้อประโยชน์ให้แก่เครือญาติและพวกพ้องของผู้บริหารในที่สุด

อีกประเด็นหนึ่ง คือ การกำหนดคุณสมบัติที่เอื้อประโยชน์แก่ผู้รับจ้างบางรายเป็นกรณีพิเศษ การจัดทำ TOR หรือการกำหนดคุณลักษณะของงานและคุณสมบัติของผู้รับจ้างที่ละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากเกินไป อาจมีเจตนาแอบแฝงเพื่อล่อลวงสเปกให้บริษัทใดบริษัทหนึ่ง หรือผู้รับจ้างรายใดรายหนึ่งที่ผู้บริหารมีผลประโยชน์ร่วมด้วยสามารถเข้าแข่งขันและชนะการประมูลได้ ซึ่งพฤติกรรมเช่นนี้เป็นการกีดกันการแข่งขันที่เป็นธรรม และทำลายหลักการความโปร่งใสในระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ การขาดความโปร่งใส เป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อให้เกิดการทุจริตในขั้นตอนนี้ ผู้เข้าร่วมประชุมชี้ให้เห็นว่า โครงการบางโครงการไม่ได้ผ่านความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่นก่อนที่จะมีการวางแผนขออนุมัติ นอกจากนี้ ยังขาดการประเมินความต้องการที่แท้จริงของประชาชน การศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโครงการ รวมถึงการสำรวจพื้นที่และการทำประชาพิจารณ์ การขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนนี้ทำให้โครงการอาจไม่ตรงกับความต้องการของท้องถิ่น และเปิดโอกาสให้มีการสร้างข้อมูลเท็จเพื่อตอบสนองผลประโยชน์เฉพาะกลุ่ม การปกปิดข้อมูลเหล่านี้ทำให้การตรวจสอบจากภายนอกทำได้ยากขึ้น

นอกจากนี้ การดำเนินการตามนโยบายของผู้มีอำนาจ ก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยเสี่ยง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อโครงการถูกผลักดันจากฝ่ายบริหารหรือนักการเมืองท้องถิ่นโดยตรง ซึ่งอาจเป็นไปได้เพื่อตอบสนองฐานเสียง หรือแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน มีการระบุว่า บางโครงการอาจไม่ได้เกิดจากความต้องการของประชาชนที่แท้จริง แต่เป็นไปตามคำสั่งของนายก อบต. ซึ่งอาจรวมถึงการเลือกพื้นที่ก่อสร้างตามฐานเสียงของตนเองเพื่อผลประโยชน์ทางการเมือง ดังนั้นการขาดการวางแผนที่ดี ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การทุจริต เช่น การใช้แบบสำเร็จรูปในการประเมินราคาโดยไม่มีการสำรวจพื้นที่จริง ทำให้การคำนวณงบประมาณไม่สอดคล้องกับสภาพหน้างาน หรือการจัดสรรงบประมาณพิเศษในช่วงปลายปีงบประมาณโดยไม่ผ่านกระบวนการวางแผนที่รอบคอบ การกำหนดรูปแบบงานที่ไม่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชนก็เป็นสาเหตุหนึ่ง นอกจากนี้ ระยะเวลาในการจัดทำเอกสารและอนุมัติโครงการที่กระชั้นชิด หรือแบบรูปการงานก่อสร้างที่ไม่ชัดเจนก็เปิดช่องให้เกิดความผิดพลาดและนำไปสู่การทุจริตได้ในภายหลัง การขาดผู้เชี่ยวชาญในหน่วยงานทำให้ต้องพึ่งพาผู้รับจ้างในการร่างโครงการ ซึ่งอาจนำไปสู่การเอื้อประโยชน์

โดยสรุป การทุจริตเชิงนโยบายและการวางแผนโครงการเป็นปัญหาสลับซับซ้อนที่เกิดจากการใช้อำนาจโดยมิชอบ การขาดธรรมาภิบาล ความไม่โปร่งใส และการวางแผนที่บกพร่อง ซึ่งล้วนเปิดช่องให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องตั้งแต่จุดเริ่มต้นของโครงการ

รูปแบบที่ 2 การทุจริตในขั้นตอนการจัดทำราคากลาง

การทุจริตในขั้นตอนการจัดทำราคากลางเป็นรูปแบบการทุจริตที่สำคัญ สร้างความเสียหายต่อเงินงบประมาณของรัฐอย่างมาก เนื่องจากราคากลางเป็นฐานสำคัญในการกำหนดราคาสูงสุดที่หน่วยงานภาครัฐจะใช้ในการจัดซื้อจัดจ้างโครงการก่อสร้าง หากมีการบิดเบือนหรือกำหนดราคากลางที่ไม่เป็นไปตามความเป็นจริงตั้งแต่ต้น ย่อมส่งผลให้เกิดการใช้จ่ายงบประมาณเกินความจำเป็น และเปิดช่องให้มีการเรียกรับผลประโยชน์ส่วนต่าง สามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเด็นหลักที่เกี่ยวข้องกัน ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง คือ การกำหนดราคากลางงานก่อสร้างที่ไม่ได้มาตรฐานหรือสูงเกินจริง ผู้เข้าร่วมประชุมจากทุกภูมิภาคต่างให้ความเห็นตรงกันถึงปัญหานี้ ซึ่งเกิดจากหลายสาเหตุ อาทิ การคำนวณราคากลางผิดพลาดเนื่องจากกำหนดราคาผิดประเภท หรือสภาพแวดล้อมของพื้นที่เปลี่ยนแปลงทำให้กำหนดราคาสูงเกินกว่าความเป็นจริง นอกจากนี้ ยังพบว่าราคากลางแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันมาก เช่น ราคากลางพื้นที่ราบกับพื้นที่สูง หรือระยะทางห่างไกลจากศูนย์ผลิต ทำให้เกิดช่องว่างในการบิดเบือนราคา ยิ่งกว่านั้น ยังมีการระบุว่า หน่วยงานมักไม่ยึดตามราคาที่สามารถหาได้จากรายการกำหนด หรือใช้ราคาสูงกว่าท้องตลาด โดยไม่ยึดระเบียบหลักเกณฑ์ราชการ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่จูงใจให้ราคาสูงขึ้นเพื่อหวังผลต่อเงินทองจากผู้รับจ้าง หรือตั้งราคาสูงเกินความจริงเพื่อล่อลวงผู้รับเหมาและเอื้อประโยชน์ การใช้ข้อมูลราคาวัสดุ ค่าแรงงาน หรือปริมาณงานจากแหล่งอ้างอิงที่ไม่น่าเชื่อถือ เช่น จากผู้รับจ้าง หรือการใช้ราคาที่ล้าสมัย ก็เป็นสาเหตุทำให้ราคาสูงหรือต่ำกว่าความเป็นจริง

ประเด็นที่สอง คือ การปกปิดข้อมูลและการจัดทำเอกสารการสืบราคาที่เป็นเท็จ ปัญหาการปกปิดข้อมูลโดยการจัดทำเอกสารการสืบราคาที่เป็นเท็จ เป็นสิ่งที่ถูกกล่าวถึงอย่างชัดเจน รวมถึงการที่ราคาวัสดุและแรงงานไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในแต่ละท้องถิ่น หรือไม่มีราคาอ้างอิงจากหน่วยงานกลางที่มากำหนดราคากลางที่ถูกต้องเหมาะสม โดยระบุว่า มีการกำหนดราคากลางโดยไม่สำรวจราคากลาง

ให้เป็นปัจจุบัน หรืออิงใบเสนอราคาของห้างร้านที่ตนต้องการจะจ้าง และอาจมีการจัดทำเอกสารการสืบราคาที่มีราคาสูงเกินความเป็นจริงเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้รับจ้าง หรือใช้ใบเสนอราคาปลอม

ประเด็นที่สาม คือ คณะกรรมการกำหนดราคากลางถูกแทรกแซงการทำงาน คณะกรรมการกำหนดราคากลางมักถูกผู้มีอำนาจ นักการเมืองท้องถิ่น หรือผู้บังคับบัญชาแทรกแซงเพื่อบังคับให้ดำเนินการกำหนดคุณสมบัติหรือราคากลางที่เอื้อต่อผู้รับจ้างบางรายเป็นกรณีพิเศษ การแทรกแซงนี้อาจเกิดจากผู้ประกอบการที่รวมตัวกันเพื่อต่อรองการกำหนดราคากลางให้สูงขึ้นได้เช่นกัน หรือเป็นไปตามคำสั่งของผู้บริหารสูงสุดที่ต้องการให้ราคาสูงเกินจริง นอกจากนี้ ยังมีการกล่าวถึงปัญหาที่คณะกรรมการกำหนดขอบเขตของงาน (TOR) เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้ขายหรือผู้รับจ้าง ซึ่งนำไปสู่การกำหนดขอบเขตงานที่เอื้อประโยชน์ต่อกัน

ประเด็นที่สี่ คือ คณะกรรมการกำหนดราคากลางขาดความรู้ความสามารถ ปัญหานี้เป็นช่องว่างหนึ่งที่ทำให้เกิดการทุจริตได้โดยไม่ตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมได้ชี้ให้เห็นว่า คณะกรรมการกำหนดราคากลางงานก่อสร้างมักเป็นผู้ที่ขาดความรู้ความสามารถหรือประสบการณ์ในการจัดทำราคากลาง ซึ่งอาจนำไปสู่การคำนวณราคากลางผิดพลาด เช่น จัดทำสูตรผิด ถอดแบบไม่ครบ ไม่แปลงค่าหน่วยในการคำนวณ หรือจัดทำราคากลางไม่ตรงกับประเภทของงานก่อสร้าง เช่น ใช้ค่า Factor F ผิดประเภท การขาดความเข้าใจในระเบียบ หลักเกณฑ์ หรือข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการที่ผู้ปฏิบัติงานอาจขาดความรู้ในการอ่านแบบและถอดแบบ ทำให้ปริมาณงานเกินหรือขาด ปัญหานี้ยังรวมถึงการที่หน่วยงานไม่มีนายช่าง ต้องยืมนายช่างจากภายนอก ซึ่งบางครั้งเป็นบุคคลที่ผู้บริหารรู้จัก อาจทำให้ราคากลางคลาดเคลื่อนและเอื้อประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ

โดยสรุป การทุจริตในขั้นตอนการจัดทำราคากลางจึงเป็นปัญหาที่ซับซ้อนและมีหลายมิติ ทั้งจากการจงใจบิดเบือน การแทรกแซงจากผู้มีอำนาจ และการขาดความรู้ความสามารถของบุคลากรที่แต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการ ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อความโปร่งใสและประสิทธิภาพของการใช้งบประมาณในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รูปแบบที่ 3 การทุจริตในขั้นตอนการจัดหาผู้รับจ้าง

การทุจริตในขั้นตอนการจัดหาผู้รับจ้าง ถือเป็นจุดวิกฤตสำคัญในการดำเนินโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่หน่วยงานดำเนินการคัดเลือกคู่สัญญาที่จะเข้ามาดำเนินงานจริง หากมีการทุจริตในขั้นตอนนี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพของงาน ประสิทธิภาพการใช้งบประมาณ และความเสียหายต่อผลประโยชน์สาธารณะ รูปแบบของการทุจริตในขั้นตอนนี้มีความหลากหลายและซับซ้อน ได้แก่

1) การสมยอมราคาหรือการฮั้วประมูล เป็นรูปแบบการทุจริตที่พบเห็นได้บ่อยครั้งและสร้างความเสียหายอย่างมหาศาล โดยเป็นการตกลงกันล่วงหน้าระหว่างผู้เสนอราคาตั้งแต่สองรายขึ้นไปเพื่อให้รายใดรายหนึ่งเป็นผู้ชนะการประมูล โดยไม่มีการแข่งขันราคาที่แท้จริง ผู้เข้าร่วมประชุมจากหลายภูมิภาคต่างเน้นย้ำปัญหานี้อย่างชัดเจน เช่น “ผู้รับเหมาที่ประมูลโครงการได้เป็นกลุ่มผู้รับเหมานอกพื้นที่ขาดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดการจ้างช่วงแบ่งงาน ส่งผลให้โครงการไม่มีประสิทธิภาพ” ในบางกรณี ผู้รับจ้างอาจมีการวางแผนสมยอมราคากันล่วงหน้า ใช้ผู้รับจ้างรายเดิมหมุนเวียนสลับกันชนะงาน

นอกจากนี้ ยังมีการเปิดเผยว่า มีการซื้อขายข้อมูลผู้ยื่นข้อเสนอราคาในระบบ e-GP ทำให้เกิดการฮั้วราคา กันได้ ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้รับจ้างก็มีส่วนสำคัญในการฮั้วประมูล โดยอาจมีการตกลงกันในเรื่องของผลประโยชน์ หรือ ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ ที่มีส่วนร่วมในการเอื้อประโยชน์ผู้ประกอบการ

2) การกีดกันการเสนอราคาอย่างเป็นธรรม รูปแบบนี้เป็นการจำกัดโอกาสในการแข่งขันของผู้รับจ้างรายอื่น เพื่อให้ผู้รับจ้างที่ต้องการได้งาน การกีดกันมักทำผ่านการกำหนดคุณสมบัติ เกิดช่องว่างในการจัดหาผู้รับจ้าง หรือ การกำหนด TOR ที่เฉพาะเจาะจงเอื้อประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ บางราย เช่น กำหนดคุณสมบัติเฉพาะโดยไม่จำเป็นเพื่อปิดโอกาสการแข่งขัน หรือตั้งเงื่อนไขที่ซับซ้อนเกินความจำเป็น การกระทำเช่นนี้ทำให้เกิดการแข่งขันที่ยุติธรรม และอาจมีเจตนาระบุตัวผู้รับจ้างที่เป็นพวกพ้องของตนหรือผู้รับจ้างที่ให้ประโยชน์กับตน

3) ผู้บริหารท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นรูปแบบการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทับซ้อนโดยตรง ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่อาจใช้ตำแหน่งหรืออำนาจในการเลือกผู้รับจ้างที่ให้ผลประโยชน์ต่อตนเอง เลือกเครือญาติพี่น้อง หรือบริษัท ห้างร้านที่ตนเองมีส่วนได้ส่วนเสีย มีการกล่าวถึงการที่ผู้รับจ้างเป็นผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ หรือมีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ การรับสินบน หรือค่าคอมมิชชั่นเป็นสิ่งแลกเปลี่ยนกับการได้งานก็เป็นอีกหนึ่งรูปแบบที่เกิดขึ้น ในบางกรณี ผู้บริหารอปท. เปิดบริษัทเพื่อเข้าเป็นคู่ค้า ดำเนินการโดยใช้ชื่อบุคคลอื่นเป็นนามินีแล้วเข้ามาประมูลเพื่อให้ครบตามระเบียบ และมีการตกลงแบ่งผลประโยชน์กัน หรือกรณีเป็นผู้จัดหาพรรคพวกเข้ามาทำงาน โดยการกำหนดคุณลักษณะ ของผู้รับจ้างที่สอดคล้องกับพวกพ้องของตนเอง

4) การได้ผู้รับจ้างที่ไม่มีคุณภาพ แม้ไม่ใช่การทุจริตโดยตรงในแง่ของการแสวงหาผลประโยชน์ แต่เป็นผลลัพธ์ที่ตามมาจากการทุจริตในรูปแบบอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของโครงการ เมื่อมีการฮั้วประมูล หรือมีการกีดกันการแข่งขัน และเลือกผู้รับจ้างโดยอิงความสัมพันธ์หรือผลประโยชน์ส่วนตัว ไม่ใช่ความสามารถและประสบการณ์ ย่อมมีแนวโน้มที่จะได้ผู้รับจ้างที่ไม่มีคุณภาพ หรือมีการงานหลายโครงการจนไม่สามารถดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนได้ ซึ่งอาจนำไปสู่การทิ้งงานในที่สุด

โดยสรุป การทุจริตในขั้นตอนการจัดหาผู้รับจ้างเป็นปัญหาที่หยั่งรากลึก มีความเชื่อมโยงกับอำนาจ ผลประโยชน์ และความสัมพันธ์ส่วนตัว การฮั้วประมูล การกีดกันการแข่งขัน และการที่เจ้าหน้าที่หรือผู้บริหารมีส่วนได้ส่วนเสีย สิ่งเหล่านี้บ่อนทำลายความโปร่งใสและประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่งผลกระทบโดยตรงต่อการใช้จ่ายงบประมาณที่คุ้มค่าและคุณภาพชีวิตของประชาชน

รูปแบบที่ 4 การทุจริตในขั้นตอนการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง

การทุจริตในขั้นตอนการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง ถือเป็นด้านสุดท้ายแต่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่โครงการมีการก่อสร้างจริงและต้องมีการตรวจรับงาน การเบิกจ่ายเงิน และการจัดการกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น หากมีการทุจริตในขั้นตอนนี้ ย่อมส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของงานก่อสร้างที่ได้รับ ความเสียหายต่อโครงสร้างพื้นฐานที่เกิดขึ้น และการใช้งบประมาณที่ไม่คุ้มค่าท้ายที่สุดแล้ว ประชาชนผู้ใช้ประโยชน์จากสิ่งก่อสร้างที่ขาดคุณภาพจะต้องเป็นผู้รับผลกระทบ รูปแบบการทุจริตในขั้นตอนนี้มีความซับซ้อนและอาศัยการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่หรือการร่วมมือกันระหว่างเจ้าหน้าที่

และผู้รับจ้าง ซึ่งหากมีการละเลยหรือมีการประพฤติดีมิชอบในขั้นตอนนี้ อาจนำมาสู่ผลลัพธ์ที่ร้ายแรงและไม่สามารถย้อนคืนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อโครงสร้างที่ก่อสร้างขึ้นต้องเผชิญกับสถานการณ์วิกฤต เช่น ภัยธรรมชาติที่รุนแรง ความเสียหายที่เกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว ย่อมชี้ให้เห็นถึงความบกพร่องที่ซ่อนอยู่อย่างชัดเจน นับเป็นความผิดพลาดที่ยิ่งใหญ่ สะท้อนถึงการลดทอนมาตรฐานการใช้วัสดุที่ด้อยคุณภาพ และการละเว้นการตรวจสอบที่เพียงพอ

การละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ควบคุมงาน เป็นหนึ่งประเด็นสำคัญที่พบเห็นได้บ่อยครั้ง ทั้งจากสาเหตุที่จำนวนผู้ควบคุมงานไม่เพียงพอต่อการตรวจสอบหน้างานจริง หรืออาจมีการรู้เห็นเป็นใจกับผู้รับจ้างเพื่อรับผลประโยชน์ ทำให้การรายงานความก้าวหน้าหรือคุณภาพของงานไม่เป็นไปตามความเป็นจริง การเปลี่ยนแปลงรูปแบบรายการก่อสร้างโดยไม่ผ่านการอนุมัติ หรือการตรวจรับงานเพียงเอกสาร โดยไม่มีการลงพื้นที่ตรวจสอบจริง ล้วนเป็นพฤติกรรมที่บั่นทอนคุณภาพของโครงสร้างทั้งสิ้น หากโครงการก่อสร้างถูกเร่งรัดด้วยระยะเวลา หรือขาดการตรวจสอบคุณภาพวัสดุและขั้นตอนการก่อสร้างตามสัญญา ยิ่งเพิ่มความเสี่ยงที่งานจะไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้แต่แรก รูปแบบที่พบบ่อยและสร้างความเสียหายมากที่สุด คือ ผู้ควบคุมงานซึ่งเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับหน้างานมากที่สุด มักละเลย หรือไม่ควบคุมงานให้เป็นไปตามข้อกำหนดในสัญญาที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด สาเหตุอาจมาจากการที่ผู้ควบคุมงานมีจำนวนน้อย ไม่มีเวลาไปตรวจสอบหน้างานจริง หรืออาจรับผลประโยชน์แอบแฝงหรือเงินตอบแทนใต้โต๊ะจากผู้รับจ้าง ทำให้เกิดการรายงานเท็จว่างานเป็นไปตามสัญญา ทั้งที่ในความเป็นจริงผู้รับจ้างอาจไม่ใช้วัสดุตามรูปแบบรายการที่ระบุในสัญญา หรือลดสเปกงาน ไม่มีการแจ้งปัญหาหรืออุปสรรคระหว่างดำเนินงานให้ผู้ควบคุมงานทราบ ซึ่งนำไปสู่การตรวจรับไม่เป็นไปตามรายละเอียดในสัญญา /ไม่เป็นมาตรฐานตามแบบ หรือมีการตรวจรับเท็จ เช่น การตรวจรับงานเพียงเอกสารโดยไม่ได้ลงพื้นที่จริง ตรวจรับงานที่ยังไม่แล้วเสร็จ หรือรับมอบงานโดยรู้เห็นว่ามีข้อบกพร่อง

นอกจากนี้ คณะกรรมการตรวจรับที่ทุจริตต่อหน้าที่ เป็นอีกหนึ่งกลไกที่ทำให้การทุจริตในขั้นตอนนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ การที่คณะกรรมการตรวจรับอนุมัติงานที่ยังไม่แล้วเสร็จ ตรวจรับงานที่ไม่เป็นไปตามรูปแบบรายการ หรือแม้กระทั่งเรียกรับเงินจากผู้รับจ้าง เพื่อแลกกับการรับมอบงานที่ไม่ตรงตามสัญญาล้วนส่งผลให้โครงสร้างที่เกิดขึ้นมีคุณภาพต่ำกว่าที่ควรเป็น ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่แฝงอยู่และพร้อมจะปะจักษ์ขึ้นเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันในบางกรณี มีการเอื้อผลประโยชน์แก่ผู้รับจ้าง ผ่านการแก้ไขสัญญาเพื่อช่วยผู้รับจ้างให้หลีกเลี่ยงค่าปรับ การอนุมัติขยายระยะเวลาสัญญาโดยไม่เหตุอันควร หรือการอนุญาตให้ผู้รับจ้างลดสเปกงานที่ระบุในสัญญา การกระทำเหล่านี้อาจมาจากความสัมพันธ์ส่วนตัวของผู้มีอำนาจกับผู้รับจ้าง การรับผลประโยชน์ต่างตอบแทน หรือผู้บริหารมีผลประโยชน์ทับซ้อน การกระทำดังกล่าวทำให้ผู้รับจ้างไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามมาตรฐานงานที่ถูกต้องครบถ้วน ซึ่งเป็นความเสียหายที่มองไม่เห็นในระยะแรก แต่จะปรากฏผลชัดเจนเมื่อโครงสร้างนั้นๆ ต้องเผชิญกับบททดสอบที่รุนแรง ดังนั้น เมื่อเกิดเหตุการณ์ภัยธรรมชาติที่รุนแรงจนนำไปสู่ความเสียหายของสิ่งก่อสร้าง ย่อมเป็นการบ่งชี้ถึงความบกพร่องของการบริหารสัญญาจ้าง การเน้นย้ำความสำคัญของการบริหารสัญญาที่โปร่งใส การตรวจสอบที่เข้มงวด และการยึดมั่นในมาตรฐานทางวิศวกรรมอย่างเคร่งครัดตั้งแต่ต้นจนจบโครงการ ถือเป็นบทเรียนสำคัญที่ทุกฝ่ายต้องนำมาพิจารณา เพื่อป้องกันความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินที่ไม่อาจประเมินค่าได้ในอนาคต

โดยสรุป การขาดกลไกการตรวจสอบและติดตามที่เข้มงวดจากหน่วยงานภายในหรือภายนอก เป็นช่องว่างสำคัญที่ทำให้การทุจริตในขั้นตอนการบริหารสัญญาสามารถเกิดขึ้นและดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง เมื่อไม่มีการตรวจสอบควบคุมอย่างสม่ำเสมอ ผู้ควบคุมงานและคณะกรรมการตรวจรับย่อมมีโอกาสละเว้นการปฏิบัติหน้าที่หรือทุจริตได้ง่ายขึ้น ซึ่งการทุจริตในขั้นตอนการบริหารสัญญาข้างก่อสร้างเกิดได้จากหลายปัจจัย ทั้งจากบุคลากรมีความรู้ความสามารถไม่เพียงพอ การละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ การที่เจ้าหน้าที่มีส่วนได้ส่วนเสีย และการขาดระบบตรวจสอบที่เข้มแข็ง ทั้งหมดนี้ล้วนเป็นต้นเหตุความเสียหายต่องบประมาณและทำให้โครงการภาครัฐด้วยคุณภาพ

จากผลการวิเคราะห์ สามารถอภิปรายได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทุจริตและรูปแบบของการทุจริตสามารถสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในช่วงขั้นตอนการบริหารสัญญาก่อสร้างหลังจากได้ลงนามสัญญากับผู้รับจ้างแล้ว เช่น การตรวจรับงานเท็จ การเรียกรับผลประโยชน์ รวมถึงการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ถึงแม้ว่าจะมีกรอบกฎหมายและระเบียบปฏิบัติรองรับอย่างชัดเจน แต่การนำไปปฏิบัติกลับพบว่า ยังขาดกลไกควบคุมที่มีประสิทธิภาพ ขาดความโปร่งใสและตรวจสอบได้แบบทันสถานการณ์

เมื่อนำปัญหาดังกล่าวนี้มาพิจารณาร่วมกับแนวทางของต่างประเทศ จากการศึกษาระบบก่อสร้างโปร่งใสของมหานครโซล (Clean Construction System: CCS) พบว่า มหานครโซลได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างระบบ One-PMIS และ ระบบ Allimi เพื่อบริหารจัดการข้อมูลโครงการก่อสร้างแบบเรียลไทม์ และเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะอย่างโปร่งใส ส่งผลให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและตรวจสอบโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งระบบ CCS ของมหานครโซล ยังช่วยลดการเผชิญหน้าระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้รับจ้าง เพื่อลดโอกาสการทุจริตที่เกิดจากความสัมพันธ์ส่วนตัวหรือการใช้อำนาจโดยมิชอบ

โดยแนวคิดระบบ CCS ของมหานครโซลนี้ มีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาระบบ (Construction Project Performance Monitoring: e-CPPM) โดยคณะวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งถือเป็นนวัตกรรมดิจิทัลของไทยที่ถูกออกแบบมาเพื่อลดช่องว่างการทุจริตในขั้นตอนการบริหารสัญญาก่อสร้างโดยเฉพาะ ระบบ e-CPPM มีฟังก์ชันสำหรับกำกับติดตามสถานะการบริหารสัญญาแบบออนไลน์เปิดเผยข้อมูลโครงการแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีการแสดงไทม์ไลน์ของการบริหารสัญญาก่อสร้างที่ชัดเจน และสามารถตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับได้ จากการทดลองใช้จริงในพื้นที่นำร่องพบว่า ระบบ e-CPPM ช่วยยกระดับความโปร่งใสในการดำเนินโครงการก่อสร้าง และได้รับการยอมรับจากทั้งภาครัฐและภาคประชาชนอย่างชัดเจน เมื่อเชื่อมโยงประเด็นเหล่านี้เข้ากับบริบทของประเทศไทยจะพบว่า แม้ปัจจุบันภาครัฐจะมีระบบ e-GP ที่โปร่งใสในขั้นตอนจัดซื้อจัดจ้าง แต่ปัจจุบันยังขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพในการติดตามการดำเนินการก่อสร้างหลังจากที่ทำสัญญากับผู้รับจ้าง การผลักดันให้เกิดการใช้งานระบบ e-CPPM เพื่อการบริหารสัญญาโครงการก่อสร้างจึงเป็นก้าวสำคัญ ที่จะลดช่องว่างของปัญหาการทุจริต และสร้างความโปร่งใสในกระบวนการก่อสร้างภาครัฐอย่างแท้จริง ความโปร่งใสไม่ได้เกิดจากกฎหมายเพียงอย่างเดียว แต่ต้องมาพร้อมกับการใช้เทคโนโลยีเชิงรุก มีระบบที่เปิดเผยข้อมูล และเจตจำนง

ที่จะผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการทำงานแบบดั้งเดิม ดังนั้นจึงควรพิจารณาให้การสนับสนุนการพัฒนาแบบ e-CPPM เพื่อนำไปใช้ควบคู่กับระบบ e-GP อย่างเป็นทางการ และผลักดันให้เกิดการใช้งานสำหรับทุกหน่วยงานที่ดำเนินโครงการก่อสร้างภาครัฐ เพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ และสร้างศรัทธาในการใช้งบประมาณของแผ่นดินได้อย่างมั่นคง

5.2. แนวทางการป้องกันการทุจริต กรณี โครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวทางการป้องกันการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาที่สามารถดำเนินการได้ทันที เพื่อลดช่องว่างและโอกาสในการทุจริตที่เกิดขึ้นซ้ำซ้อนในปัจจุบัน โดยเน้นการเสริมสร้างกลไกการบริหาร การกำกับดูแล และการสร้างจิตสำนึกควบคู่ไปกับการปรับปรุงด้านกฎหมายในส่วนที่ทำได้รวดเร็ว

5.2.1 แนวทางปฏิบัติด้านการบริหาร

แนวทางปฏิบัติด้านการบริหารมุ่งเน้นการปรับปรุงกระบวนการภายในของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างของ อปท. เพื่อลดดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่และเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน อันจะนำไปสู่การลดโอกาสในการทุจริต

1) การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการโครงการก่อสร้าง

แบบครบวงจร

ส่งเสริม พัฒนาระบบการกำกับติดตามการบริหารโครงการก่อสร้าง: ควรเร่งรัดการพัฒนาระบบการกำกับติดตามการบริหารโครงการก่อสร้าง โดยใช้แนวคิดระบบ e-CPPM ของมหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายสามารถเข้าถึงข้อมูลโครงการได้อย่างเท่าเทียม เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และลดการเผชิญหน้าระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้รับจ้าง ซึ่งจะนำไปสู่การลดปัญหาการทุจริต ระบบนี้ควรมีฟังก์ชันหลัก 3 ส่วน ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลโครงการสู่สาธารณะ (Open data) การบริหารสัญญา (Controlling) และการกำกับติดตามและรายงานสถานะ (Monitoring)

บูรณาการและเชื่อมโยงข้อมูล: ควรจัดให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการโครงการก่อสร้าง เป็นระบบที่ทำงานเชื่อมกันและสามารถดึงข้อมูลมาจากระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (e-GP) ได้ตามขอบเขตที่ระเบียบกฎหมายกำหนด การบูรณาการข้อมูลร่วมกันแบบเรียลไทม์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด (เช่น หน่วยงานสั่งการ หัวหน้างาน ผู้รับเหมา) จะช่วยให้เกิดการตรวจสอบซึ่งกันและกันโดยอัตโนมัติ และขจัดความเสี่ยงต่อการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการปกปิดข้อมูลหรือการใช้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องตรงกัน

ลดการติดต่อโดยตรง: การใช้เครื่องมือระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในขั้นตอนการบริหารสัญญาก่อสร้าง เช่น ระบบ e-CPPM จะช่วยลดการติดต่อเผชิญหน้าโดยตรงที่ไม่จำเป็นระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งเป็นช่องทางสำคัญที่อาจนำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสมและการเรียกรับผลประโยชน์

ใช้ AI และ Big Data ในการตรวจสอบเบื้องต้น: พิจารณาการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาช่วยในการตรวจสอบความผิดปกติของข้อมูลและกระบวนการในโครงการก่อสร้าง รวมถึงใช้ Big Data ในการวิเคราะห์แนวโน้มความเสี่ยงของการทุจริตอย่างเป็นระบบ

ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยตรวจสอบแบบก่อสร้างและช่วยคำนวณราคากลาง: ส่งเสริมและพัฒนา AI เพื่อช่วยตรวจแบบก่อสร้าง และช่วยวิเคราะห์ความเหมาะสมของราคากลาง เพื่อลดข้อผิดพลาดและโอกาสในการทุจริต

2) การจัดทำคู่มือและมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ชัดเจน

จัดทำคู่มือมาตรฐาน (Standard Operating Procedures - SOPs): ควรมีการพัฒนาระเบียบ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนของโครงการก่อสร้าง เช่น การวางแผน การจัดทำราคากลาง การจัดหาผู้รับจ้าง และการบริหารสัญญา การจัดทำคู่มือควรประกอบด้วยรายการตรวจสอบ (Checklist) ที่เป็นมาตรฐานกลาง เพื่อลดดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่

เผยแพร่ข้อมูลอย่างโปร่งใส: คู่มือและขั้นตอนการปฏิบัติงานควรเผยแพร่ให้เจ้าหน้าที่รับทราบและถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด และเผยแพร่สู่สาธารณะชนเพื่อความโปร่งใส

กำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน: ทุกขั้นตอนในการดำเนินงานโครงการก่อสร้าง ควรกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน และประกาศให้สาธารณชนรับทราบ เพื่อป้องกันการประวิงเวลาซึ่งอาจเปิดโอกาสให้มีการจ่ายสินบน หรือการเรียกรับผลประโยชน์

3) การเสริมสร้างและพัฒนาบุคลากร

จัดอบรมอย่างสม่ำเสมอ: จัดการฝึกอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่และผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างและบริหารสัญญาพัสดุอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจในระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560

เน้นย้ำคุณธรรมและจริยธรรม: สอดแทรกการปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาล มีค่านิยมสุจริต สามารถแยกแยะระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมเพื่อลดการทุจริต และสร้างให้เจ้าหน้าที่มีความเกรงกลัวต่อการกระทำผิด

5.2.2 แนวทางปฏิบัติทางกฎหมาย

แนวทางปฏิบัติด้านกฎหมายมุ่งเน้นการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย หรือออกข้อกำหนดเพิ่มเติมที่สามารถบังคับใช้ได้รวดเร็ว เพื่ออุดช่องว่างและเสริมประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่

1) กำหนดมาตรฐานการป้องกันการแบ่งซื้อแบ่งจ้างให้ชัดเจน: ควรแก้ไขกฎหมาย/ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งซื้อแบ่งจ้าง โดยกำหนดหลักเกณฑ์ที่เข้มงวดและชัดเจนขึ้น เช่น การยกเลิกหลักเกณฑ์การจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจงสำหรับโครงการที่มีมูลค่าน้อย และให้พิจารณาจากเป้าหมายและความจำเป็นของโครงการเป็นสำคัญ

2) ปรับปรุงและบังคับใช้กฎหมายการจัดซื้อจัดจ้างอย่างเคร่งครัด:

บังคับใช้กฎหมายฉบับเดียวกัน: เสนอให้ตราและบังคับใช้กฎหมาย หรือระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างให้เป็นมาตรฐานเดียวกันในองค์กรของรัฐทุกประเภท

ตรวจสอบประวัติผู้รับจ้าง: ปรับปรุงแก้ไขระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการประกวดราคา โดยให้มีการตรวจสอบประวัติและพฤติกรรมในการประกอบธุรกิจของผู้เสนอราคา

ดำเนินการกับผู้ฮั้วประมูล: บังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการ เสนอราคาต่อหน่วยงานภาครัฐ พ.ศ. 2542 อย่างจริงจังกับผู้ประกอบการที่ร่วมมือกับผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นในการฮั้วประมูลหรือทุจริต

3) เพิ่มบทลงโทษสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่: เพิ่มบทลงโทษทางวินัย สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีหน้าที่รับผิดชอบที่ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุมดูแลโครงการ ก่อสร้าง รวมถึงบทลงโทษที่จริงจังกว่าเดิมหากพบการกระทำผิด ดังนี้

ห้ามการแบ่งซื้อแบ่งจ้างเพื่อเลี่ยงระเบียบ: ควรรอกกฎหมายหรือระเบียบ ที่เข้มงวดเพื่อป้องกันการแบ่งซื้อแบ่งจ้างโครงการก่อสร้าง อาจแฝงไว้ด้วยเจตนาเรียกรับผลประโยชน์ เช่น การแบ่งโครงการย่อยเพื่อให้เข้าข่ายวิธีเฉพาะเจาะจง หรือเพื่อให้การดำเนินการอยู่ในอำนาจอนุมัติ ของผู้บริหารโดยตรง

ห้ามบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมเป็นกรรมการพิจารณาโครงการ: ห้ามแต่งตั้ง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการเป็นคณะกรรมการร่วมในการก่อสร้างโครงการ หรือผู้ควบคุมงานโครงการ โดยเด็ดขาด เพื่อป้องกันการเอื้อประโยชน์

ห้ามการใช้ใบเสนอราคาปลอมหรือข้อมูลเท็จ: ห้ามการจัดทำเอกสารการสืบราคา ที่เป็นเท็จ หรือการปกปิดข้อมูลที่แท้จริงเกี่ยวกับการสืบราคาวัสดุและแรงงาน เพื่อป้องกันการกำหนดราคา กลางที่สูงเกินจริง

ห้ามการเปิดเผยข้อมูลภายในแก่ผู้เสนอราคาบางราย: ห้ามการซื้อขายข้อมูลของ ผู้ยื่นขอเสนอราคาในระบบ e-GP หรือการเปิดเผยข้อมูลภายในโครงการให้แก่ผู้เสนอราคาบางราย เพื่อป้องกันการ ฮั้วประมูลและการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม

5.2.3 แนวทางปฏิบัติด้านการตรวจสอบ กำกับดูแล

แนวทางปฏิบัติด้านการตรวจสอบและกำกับดูแลในระยะเร่งด่วน มุ่งเน้นการเสริมสร้างกลไก การเฝ้าระวังและตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ เพื่อป้องกันการทุจริตและละเว้นการปฏิบัติหน้าที่

1) การตรวจสอบโดยผู้บริหาร: ผู้บริหารในแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรลงพื้นที่ ตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ในสังกัดตามสายการบังคับบัญชาในการกำกับดูแลโครงการก่อสร้าง อย่างเคร่งครัด หากเจ้าหน้าที่ละเลยหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ หรือเรียกรับผลประโยชน์ ให้ถือเป็นความผิด วินัยหรืออาญาตามแต่กรณี

2) **เพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน:** องค์กรตรวจสอบภาครัฐที่เกี่ยวข้อง (เช่น ป.ป.ช., สตง., ป.ป.ท.) ควรให้คำแนะนำ และสนับสนุนการสร้างความมาตรฐานกลางในการดำเนินงาน

กำหนดระยะเวลาและขั้นตอนการตรวจสอบ: ควรกำหนดระยะเวลาและขั้นตอนในการพิจารณาตรวจสอบเรื่องร้องเรียนของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้ชัดเจน เช่น การจัดลำดับความสำคัญของเรื่องร้องเรียนจากมูลค่าความเสียหาย และเร่งดำเนินการในกรณีที่มีผู้ร้องและเอกสารครบถ้วน

จัดตั้งศูนย์ข้อมูลให้คำปรึกษา: สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ควรจัดตั้งศูนย์ข้อมูลให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่มีข้อสงสัยเกี่ยวกับการใช้จ่ายงบประมาณที่สุ่มเสี่ยงต่อการผิดระเบียบกฎหมาย

3) **การใช้ระบบบริหารความเสี่ยงภายในและการตรวจสอบภายใน:** ควรจัดให้มีระบบการบริหารการตรวจสอบภายใน และระบบบริหารความเสี่ยงการทุจริตในทุกหน่วยงาน ควรมีการติดตามตรวจสอบในทุกระดับของขั้นตอนการดำเนินงานโครงการก่อสร้าง

5.2.4 แนวทางปฏิบัติด้านคุณธรรม จริยธรรม

แนวทางปฏิบัติด้านคุณธรรมจริยธรรมในระยะเร่งด่วน ควรมุ่งเน้นการสร้างจิตสำนึกและความตระหนักรู้แก่เจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

1) **การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในองค์กร:** หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในองค์กรอย่างสม่ำเสมอ โดยการจัดอบรม สัมมนา หรือโครงการสร้างจิตสำนึกและรณรงค์ “องค์กรคุณธรรม”

2) **การรณรงค์และประชาสัมพันธ์:** รณรงค์และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโทษของการทุจริตและผลกระทบต่องานอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความตระหนักรู้และให้เจ้าหน้าที่เกรงกลัวต่อการกระทำผิด ควรใช้กรณีศึกษาจริงเพื่อเป็นตัวอย่าง

3) **การสร้างผู้นำที่เป็นแบบอย่าง:** ส่งเสริมบทบาทของผู้บริหารและผู้นำให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และมีนโยบายที่ชัดเจนในการต่อต้านการทุจริต

4) **การให้รางวัลแก่ผู้ปฏิบัติงานที่ดี:** พิจารณาการให้รางวัลหรือบำเหน็จความชอบเป็นกรณีพิเศษแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่ได้รับการโหวตให้เป็นบุคคลที่บริการด้วยใจ ไม่ทุจริต เพื่อสร้างแรงจูงใจและส่งเสริมพฤติกรรมที่ดี

5.2.5 แนวทางปฏิบัติด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

แนวทางปฏิบัติด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในระยะเร่งด่วนมุ่งเน้นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการเฝ้าระวัง ตรวจสอบ และแจ้งเบาะแสการทุจริต

1) **จัดทำข้อตกลงร่วมกันและเปิดเผยข้อมูล:** ควรบูรณาการร่วมกันกับทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาคประชาชน และจัดทำข้อตกลงร่วมกันเพื่อให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบโครงการก่อสร้างมากขึ้น ภาครัฐควรมีข้อตกลงในการให้ภาคประชาชนร่วมตรวจสอบการทุจริตในโครงการก่อสร้าง

2) **เผยแพร่ข้อมูลโครงการอย่างโปร่งใส:** เผยแพร่ข้อมูลโครงการก่อสร้างอย่างละเอียดและโปร่งใสผ่านช่องทางสาธารณะที่เข้าถึงได้ง่าย เช่น เว็บไซต์หน่วยงาน หรือผ่านระบบ e-CPPM หรือป้ายประกาศ ณ สถานที่ก่อสร้าง โดยระบุข้อมูลที่สำคัญ เช่น TOR ราคากลาง ผู้ชนะการประมูล ความคืบหน้าของงาน รายชื่อผู้รับผิดชอบโครงการ และช่องทางรับเรื่องร้องเรียน

3) **จัดตั้งคณะกรรมการภาคประชาชน:** พิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการภาคประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบในกระบวนการก่อสร้าง เช่น เป็นคณะกรรมการตรวจรับงานจ้างก่อสร้าง

4) **ส่งเสริมการแจ้งเบาะแส:** ควรจัดให้มีระบบการแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการทุจริตที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงาน และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการ รวมถึงสิทธิตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการแจ้งเบาะแสการทุจริตต่อหน่วยงานภาครัฐ

5.3 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการป้องกันการทุจริต กรณี โครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการป้องกันการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) นั้น จำเป็นต้องพิจารณาจากแนวทางปฏิบัติที่ได้เสนอไป ซึ่งสะท้อนถึงความเชื่อมโยงของปัจจัยหลายด้านที่ต้องทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ปัจจัยแห่งความสำเร็จเหล่านี้ต่างส่งเสริมซึ่งกันและกันเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันการทุจริตที่แข็งแกร่งในการดำเนินโครงการก่อสร้างของ อปท. ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญสามารถสรุปได้ดังนี้

1) **การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นแกนหลักในการดำเนินงาน** เพื่อลดการติดต่อโดยตรงและลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่และทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน การพัฒนาระบบ e-CPPM เพื่อใช้งานควบคู่กับระบบ e-GP ที่มีอยู่เดิมของกรมบัญชีกลาง จะช่วยลดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องโดยตรง ซึ่งเป็นช่องทางสำคัญที่อาจนำไปสู่การเรียกรับผลประโยชน์ ระหว่างการบริหารโครงการก่อสร้าง เมื่อกระบวนการปฏิบัติงานในขั้นตอนการบริหารสัญญาเป็นไปตามระเบียบวิธีปฏิบัติบนระบบดิจิทัลที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ โอกาสในการใช้ดุลยพินิจโดยมิชอบจะลดลงอย่างมีนัยสำคัญ การเปิดเผยข้อมูลโครงการอย่างละเอียดผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ช่วยทำให้ประชาชนและภาคส่วนภายนอกสามารถเข้าถึงและตรวจสอบโครงการได้ง่าย

2) **ความมุ่งมั่นตั้งใจของผู้บริหารในการต่อต้านการทุจริต** ความสำเร็จของการริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ อย่างเช่น ระบบ Clean Construction System (CCS) ที่ถูกนำมาใช้ในการบริหารโครงการก่อสร้างของรัฐ ในมหานครโซล สาธารณรัฐเกาหลี ขึ้นอยู่กับความตั้งใจของผู้มีอำนาจตัดสินใจในการผลักดัน ผู้บริหารท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีความมุ่งมั่นที่ชัดเจนและแน่วแน่ในการต่อต้านการทุจริต ผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรมจริยธรรม และลงพื้นที่ตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ในสังกัดอย่างจริงจัง เพื่อให้มั่นใจว่ามาตรการต่าง ๆ ถูกนำไปปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

3) **การมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคีเครือข่าย** การเปิดโอกาสให้ภาคประชาชน โดยเฉพาะ ชมรม STRONG-จิตพอเพียงต้านทุจริต เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบในทุกขั้นตอนของโครงการก่อสร้าง รวมถึงเปิดโอกาสให้ร่วมเป็นคณะกรรมการ เป็นกลไกสำคัญในการสร้างความโปร่งใสและตรวจสอบถ่วงดุล ซึ่งภาครัฐจะต้องมีช่องทางแจ้งเบาะแสที่เข้าถึงง่ายและมีระบบจัดการที่ชัดเจน รวมถึงการคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส จะส่งเสริมให้ข้อมูลการทุจริตถูกเปิดเผยและนำไปสู่การแก้ไขได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นการทบทวนทักข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และภาคประชาชน จะสร้างกลไกการทำงานร่วมกันแบบสหยุทธ์ (synergistic approach) เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบและครอบคลุม

4) **การปรับปรุงและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด** การแก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เปิดช่องให้เกิดการทุจริต เช่น การแบ่งซื้อแบ่งจ้างเพื่อหลีกเลี่ยงระเบียบ การกำหนดคุณสมบัติที่เอื้อประโยชน์ การใช้อำนาจที่บิดเบือน และการฮั้วประมูล จะช่วยปิดกั้นโอกาสในการทุจริตตั้งแต่ต้นทาง อีกทั้งการกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน จะสร้างความเกรงกลัวและไม่คุ้มค่าต่อการกระทำความผิด การบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิดอย่างรวดเร็วและจริงจัง จะเป็นตัวอย่างและสร้างบรรทัดฐานที่ดี

5) **การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและสร้างจิตสำนึก** การจัดอบรมให้ความรู้ด้านกฎหมาย ระเบียบ และแนวทางการปฏิบัติงานที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการกำหนดราคากลาง คณะกรรมการตรวจรับ และผู้ควบคุมงาน จะช่วยลดข้อผิดพลาดที่อาจนำไปสู่การทุจริต การสร้างจิตสำนึกความซื่อสัตย์สุจริตและความตระหนักในบทบาทหน้าที่ โดยเฉพาะในระดับผู้บริหาร เป็นพื้นฐานสำคัญในการป้องกันการทุจริตเชิงนโยบายและในทางปฏิบัติ

โดยสรุปแล้ว ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการป้องกันการทุจริตในโครงการก่อสร้างของ อปท. ไม่ได้อยู่ที่การใช้มาตรการใดมาตรการหนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการบูรณาการของปัจจัยเหล่านี้เข้าด้วยกันอย่างลงตัว ทั้งการนำเทคโนโลยีมาช่วยสร้างความโปร่งใสและลดการเผชิญหน้า การมีผู้นำที่เข้มแข็ง และเป็นแบบอย่าง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน การบังคับใช้อย่างจริงจัง และการพัฒนาบุคลากรควบคู่ไปกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ปัจจัยเหล่านี้จะทำงานร่วมกันเพื่อสร้างระบบนิเวศที่ส่งเสริมธรรมาภิบาลและลดโอกาสการทุจริตได้อย่างยั่งยืน

5.4 ข้อเสนอแนะในการป้องกันการทุจริต กรณี โครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะในการป้องกันการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการนำแนวทางในการป้องกันปัญหาการทุจริตที่สามารถดำเนินการได้ทันทีมาปรับใช้ เพื่อลดช่องว่างและโอกาสในการทุจริตที่อาจเกิดขึ้น โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีมาเสริมสร้างกลไกการกำกับดูแล ประกอบกับการส่งเสริมความรู้ให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน การปรับปรุงด้านกฎหมาย และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ดังนี้

1) **ควรนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการโครงการก่อสร้าง** ของ อปท. เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลและรายงานผลได้อย่างเป็นระบบและอัตโนมัติ ซึ่งจะช่วยสร้างความโปร่งใสและตรวจสอบได้ โดยให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ร่วมกับกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง เป็นผู้รับผิดชอบ

2) **ควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานกลางสำหรับเจ้าหน้าที่** ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนของโครงการก่อสร้าง โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เป็นผู้รับผิดชอบ

3) **ควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่และผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง** กับการจัดซื้อจัดจ้างและบริหารสัญญาอย่างสม่ำเสมอ โดยกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง ร่วมกับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เป็นผู้รับผิดชอบ

4) **ควรปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย** หรือออกข้อกำหนดเพิ่มเติมที่สามารถทำได้รวดเร็ว เพื่อลดช่องว่างและเสริมประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ กำหนดมาตรฐานการดำเนินการเพื่อป้องกันการแบ่งซื้อแบ่งจ้างให้ชัดเจน โดยให้กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง เป็นผู้รับผิดชอบ

5) **บังคับใช้พระราชบัญญัติ** ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานภาครัฐ พ.ศ. 2542 อย่างจริงจังกับผู้ประกอบการที่ร่วมมือกับผู้บริหารท้องถิ่นในการสมยอมราคา โดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) เป็นผู้รับผิดชอบ

6) **ควรจัดทำ “รายงานผลโครงการก่อสร้างของ อปท.จากมุมมองประชาชน”** หรือ “การประเมินคะแนนความพึงพอใจต่อโครงการก่อสร้าง” โดย ชมรม STRONG-จิตพอเพียงต้านทุจริต และเครือข่ายภาคประชาสังคมอื่น ๆ ในพื้นที่ เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเจ้าของโครงการ และสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด

5.5 ข้อเสนอแนะในการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานภายในสำนักงาน ป.ป.ช. และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้การป้องกันการทุจริตในโครงการก่อสร้างของ อปท. เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม ควรมีการบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วน

1) การบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานภายในสำนักงาน ป.ป.ช.

สำนักงาน ป.ป.ช. (ส่วนกลาง สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค และสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด) ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักในการผลักดัน กำกับติดตาม และบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับโครงการก่อสร้างของ อปท. โดยจัดทำ MOU หรือข้อตกลงร่วมกันที่ชัดเจน พัฒนาองค์ความรู้และเครื่องมือในการตรวจสอบการทุจริตในโครงการก่อสร้างให้ทันสมัย รวมถึงการใช้ระบบการกำกับติดตามการบริหารโครงการก่อสร้าง e-CPPM ในการนำร่องใช้งานระบบในการดำเนินโครงการก่อสร้างของ อปท. และเผยแพร่ให้หน่วยงานภาคีนำไปปรับใช้ รวมถึงการจัดอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของ อปท. และภาคีเครือข่ายเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ขั้นตอนการปฏิบัติงานในการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง และการใช้ดุลยพินิจที่ถูกต้อง โดยเฉพาะประเด็นที่มีความเสี่ยงสูง

2) การบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐภายนอก

สำนักงาน ป.ป.ช. ควรยกระดับสร้างความร่วมมือกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง กระทรวงคมนาคม สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) สำนักงาน ป.ป.ท. และสำนักงาน ก.พ.ร. ดังนี้

ร่วมกันจัดทำมาตรฐานและแนวทางปฏิบัติ: หน่วยงานกำกับดูแล เช่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมทางหลวงชนบท กรมบัญชีกลาง ควรบูรณาการความร่วมมือเพื่อจัดทำมาตรฐานและแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและเป็นแนวทางเดียวกันทั่วประเทศ

เชื่อมโยงข้อมูลและระบบสารสนเทศ: ผลักดันการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างระบบสารสนเทศของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดระบบ One Stop Service และลดการทำงานซ้ำซ้อน

เพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบ: สตง. และสำนักงาน ป.ป.ท. ควรทำงานร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ช. ในการตรวจสอบโครงการก่อสร้างที่มีความเสี่ยงสูงอย่างใกล้ชิดและเป็นระบบมากขึ้น โดยใช้แนวคิดของระบบการกำกับติดตามการบริหารโครงการก่อสร้าง e-CPPM เพื่อให้ง่ายและรวดเร็วต่อการตรวจสอบการทุจริตในโครงการก่อสร้างของรัฐ

3) การบูรณาการความร่วมมือกับภาคประชาชน

สนับสนุนการขยายเครือข่ายชมรม STRONG-จิตพอเพียงต้านทุจริตในเชิงคุณภาพ และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ช่วยเสริมสร้างศักยภาพให้ภาคประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังตรวจสอบ และแจ้งเบาะแสการทุจริตในโครงการก่อสร้างของ อปท. ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ร่วมกันประชาสัมพันธ์และให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ และช่องทางในการมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันการทุจริต

5.6 ข้อเสนอแนะในการบูรณาการความร่วมมือเพื่อขยายผลสู่การปฏิบัติผ่านคณะกรรมการผลักดันการดำเนินงานตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบจังหวัด...

เพื่อให้ข้อเสนอแนะนี้ถูกนำไปปฏิบัติและเกิดผลสัมฤทธิ์ในทุกจังหวัดทั่วประเทศ ควรใช้กลไกของคณะกรรมการผลักดันการดำเนินงานตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบจังหวัด เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน ดังนี้

1) กำหนดเป็นวาระสำคัญของจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะประธานคณะกรรมการผลักดันฯ ควรประกาศให้การป้องกันการทุจริตในโครงการก่อสร้างของ อปท. เป็นวาระสำคัญเร่งด่วนของจังหวัด และกำหนดเป็นตัวชี้วัดผลการปฏิบัติราชการที่ชัดเจนสำหรับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

2) จัดทำแผนปฏิบัติการระดับจังหวัด คณะกรรมการผลักดันฯ ควรจัดทำแผนปฏิบัติการระดับจังหวัดที่ครอบคลุมแนวทางการป้องกันความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างของ อปท. ควรมีมาตรการระยะเร่งด่วนและมาตรการระยะยาว โดยปรับให้เหมาะสมกับบริบทและความเสี่ยงเฉพาะของแต่ละจังหวัด แผนปฏิบัติการควรระบุหน่วยงานรับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุนที่ชัดเจน พร้อมกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดที่สามารถวัดผลได้

3) บูรณาการหน่วยงานในพื้นที่: คณะกรรมการผลักดันฯ ควรเชิญผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการลดความเสี่ยงต่อการทุจริตในพื้นที่ทุกระดับ (เช่น อปท., แขวงทางหลวง, แขวงทางหลวงชนบท, สำนักงานคลังจังหวัด, สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด, สำนักงาน ป.ป.ท. เขต, สตง. ภูมิภาค) มาร่วมประชุมเพื่อทำความเข้าใจและตกลงร่วมกันในแนวทางการปฏิบัติ

4) ส่งเสริมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดบทเรียน: จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง อปท. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำเสนอ Best Practices และถอดบทเรียนจากกรณีปัญหาที่เกิดขึ้นจริง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5) สร้างพื้นที่นำร่องการใช้ระบบการกำกับติดตามการบริหารโครงการก่อสร้าง: ผู้ว่าราชการจังหวัดควรเป็นผู้นำและแสดงความมุ่งมั่นอย่างชัดเจนในการนำระบบการกำกับติดตามการบริหารโครงการก่อสร้าง e-CPPM มาใช้ โดยจัดการประชุมชี้แจงและสร้างความเข้าใจแก่ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัด เช่น หัวหน้าส่วนราชการจังหวัด, นายอำเภอ, ผู้บริหาร อปท. ในพื้นที่นำร่อง โดยใช้ผลการวิจัยของมหาวิทยาลัยมหิดลที่พบว่าการใช้ e-CPPM ทำให้การรับรู้ความโปร่งใสสูงขึ้นเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและแรงจูงใจในการบริหารสัญญาในโครงการก่อสร้างให้มีความโปร่งใส ปลอดภัย ปลอดการทุจริต

5.7 ข้อเสนอแนะในการติดตามผลการขับเคลื่อนแนวทางการลดการทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ กรณี ความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานภายในสำนักงาน ป.ป.ช. และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง

การติดตามผลการขับเคลื่อนแนวทางการลดการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างยั่งยืน จำเป็นต้องมีกลไกที่สามารถปฏิบัติได้จริง มีความชัดเจน และสามารถบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนได้อย่างเป็นรูปธรรม จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

ตารางที่ 6 แสดงแนวทางการลดการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กลไกการติดตาม	การกำหนดบทบาทหน่วยงานผู้รับผิดชอบ
1. แนวปฏิบัติด้านการบริหาร		
การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโครงการก่อสร้างของ อปท. เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลและรายงานผลได้อย่างเป็นระบบอัตโนมัติ สร้างความโปร่งใสตรวจสอบได้	กำหนดมาตรการจูงใจ (เช่น การจัดสรรงบประมาณพิเศษ, การให้รางวัล) สำหรับ อปท. ที่มีการดำเนินงานด้านความโปร่งใสในการบริหารโครงการก่อสร้างโดดเด่น	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ร่วมกับ กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง
	จัดทำรายงานติดตามผล ระดับจังหวัด	ผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะประธาน นายอำเภอ และผู้บริหาร อปท. ในพื้นที่
	จัดการประชุม เวทีติดตามผลร่วม	สำนักส่งเสริมและบูรณาการการมีส่วนร่วมด้านทุจริต (สสร.), สำนักมาตรการเชิงรุกและนวัตกรรม (สมน.), ผู้เชี่ยวชาญ หรือ ทีมวิชาการที่มีความรู้และประสบการณ์

แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กลไกการติดตาม	การกำหนดบทบาทหน่วยงานผู้รับผิดชอบ
การจัดทำคู่มือก่อสร้างอาคาร ก่อสร้างทาง และมาตรฐานกลาง ในการปฏิบัติงาน ที่ชัดเจน	การพัฒนาระเบียบ มาตรฐาน การปฏิบัติงาน และจัดทำคู่มือ การปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในทุกขั้นตอนของโครงการก่อสร้าง ซึ่งมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับระเบียบ กฎหมาย ของหลายหน่วยงาน	ให้คำปรึกษาเชิงเทคนิคและกฎหมาย โดย กรมบัญชีกลาง, กรมโยธาธิการ และผังเมือง, กรมทางหลวง / ทางหลวงชนบท, กรุงเทพมหานคร, สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค และ สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด
การเสริมสร้างและ พัฒนาบุคลากร	จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่และ ผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ การจัดซื้อจัดจ้างและบริหารสัญญาพัสดุ อย่างสม่ำเสมอ	กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง ร่วมกับ กรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย
2. แนวทางปฏิบัติทางกฎหมาย		
การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย หรือออกข้อกำหนดเพิ่มเติม ที่สามารถดำเนินการได้ รวดเร็ว เพื่ออุดช่องว่างและ เสริมประสิทธิภาพการบังคับ ใช้กฎหมายที่มีอยู่	กำหนดมาตรฐานเพื่อลดความเสี่ยง การแบ่งซื้อแบ่งจ้างให้ชัดเจน	กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง
	ปรับปรุงแก้ไขระเบียบที่เกี่ยวข้องกับ การประกวดราคา โดยให้มีการ ตรวจสอบประวัติและพฤติกรรม ในการประกอบธุรกิจของผู้เข้าร่วม ประกวดราคา	
	บังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิด เกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานภาครัฐ พ.ศ. 2542 อย่างจริงจังกับผู้ประกอบการ ที่ร่วมมือกับผู้บริหารท้องถิ่นกระทำการทุจริต จัดตั้ง “ทีมให้คำปรึกษาฉุกเฉิน” สำหรับ อปท. ที่มีข้อสงสัยเร่งด่วน เกี่ยวกับการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อป้องกันการกระทำผิด โดยไม่เจตนา (รู้เท่าไม่ถึงการเพราะไม่ทราบกฎหมาย)	สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.), สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.)
3. แนวทางปฏิบัติด้านการตรวจสอบ กำกับดูแล		
พัฒนาระบบฐานข้อมูลกลาง การทุจริตในโครงการก่อสร้าง ของ อปท.	เพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบ โดยองค์กรตรวจสอบภาครัฐ	สำนักงาน ป.ป.ช., สตง., สำนักงาน ป.ป.ท.
	จัดทำชุดตัวชี้วัดความสำเร็จ (KPIs) ที่เป็นรูปธรรมและวัดผลได้	กรมโยธาธิการและผังเมือง, กรมทางหลวง /ทางหลวงชนบท กรมบัญชีกลาง, สตง. สำนักมาตรการเชิงรุกและ นวัตกรรม (สำนักงาน ป.ป.ช.)

แนวทางปฏิบัติ	มาตรการ/กลไกการติดตาม	การกำหนดบทบาทหน่วยงาน ผู้รับผิดชอบ
	การใช้ระบบบริหารความเสี่ยงภายใน และการตรวจสอบภายใน	ผู้บริหารในแต่ละหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง ควรลงพื้นที่ตรวจสอบ การทำงานของเจ้าหน้าที่ในสังกัด ตามสายการบังคับบัญชาในการ กำกับดูแลโครงการก่อสร้างอย่างใกล้ชิด
	พัฒนาระบบรายงานผลการขับเคลื่อน ที่เป็นมาตรฐานและใช้งานง่าย	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย
4. แนวทางปฏิบัติด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน		
สร้างกลไกการประเมินผลและ ปรับปรุงต่อเนื่อง	จัดทำชุดตัวชี้วัดความสำเร็จ (KPIs) ที่เป็นรูปธรรมและวัดผลได้	ภาคประชาชน ประเมินแล้วส่ง ข้อมูลกลับไปยังสำนักงาน ป.ป.ช. (สสร. และ สมน.)
	การประเมินผลกระทบของความเสียหายจาก โครงการก่อสร้างที่ไม่ได้มาตรฐาน หรือ การเพิ่มขึ้นของคุณภาพชีวิต ของประชาชน จากการได้รับโครงสร้างพื้นฐานที่ดีขึ้น	สำนักงาน ป.ป.ช. (สสร.) ภาคประชาชน (ชมรม STRONG- จิตพอเพียงต้านทุจริต และ เครือข่ายภาคประชาสังคมอื่น ๆ)
	จัดทำ “รายงานผลโครงการก่อสร้างของ อปท.จากมุมมองประชาชน”	สำนักส่งเสริมและบูรณาการ การมีส่วนร่วมต้านทุจริต (สสร.), สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 1-9 และ สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด จัดทำคะแนนความพึงพอใจต่อ โครงการก่อสร้าง เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ ไปยัง อปท. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การบูรณาการความร่วมมือในการติดตามผลกับหน่วยงานภายในสำนักงาน ป.ป.ช. (สำนักมาตรการ
เชิงรุกและนวัตกรรม (สมน.), สำนักส่งเสริมและบูรณาการการมีส่วนร่วมต้านทุจริต (สสร.), สำนักงาน ป.ป.ช.
ภาค และสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด) และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

บทบาทของสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด ในฐานะผู้ประสานงานและผู้ให้คำปรึกษา

1) สำนัก ป.ป.ช. ประจำจังหวัดควรใช้ศักยภาพของกลไกคณะผลักดันฯ ประชุมร่วมกับ
ผู้บริหาร อปท. ในพื้นที่นำร่อง ผู้แทนชมรม STRONG-จิตพอเพียงต้านทุจริต และหน่วยงานตรวจสอบภาครัฐ
ในพื้นที่ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลความคืบหน้า ปัญหาอุปสรรค และหาแนวทางแก้ไขร่วมกันจากจุดเริ่ม
ตามแนวทางการลดการทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ กรณี ความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ควรบูรณาการให้มี “คลินิกให้คำปรึกษา” สำหรับ
เจ้าหน้าที่ อปท. โดยสำนัก ป.ป.ช. ภาค 1-9 และจัดอภิปรายผลการขอรับคำปรึกษา/การให้คำปรึกษาเพื่อ
ต่อยอดแนวทางการลดการทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ กรณี ความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้าง

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกรณีเฉพาะของภาค โดยจัดปีละ 1-2 ครั้ง และนำเสนอการต่อยอดเข้าสู่ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและหน่วยงานของรัฐมีส่วนร่วมในการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต (คณะอนุกรรมการ สปท.ภาค และพื้นที่กรุงเทพมหานคร) และ คณะกรรมการผลักดันการดำเนินงานตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่อต้านการทุจริต และประพฤตินิคมจังหวัด... กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมบัญชีกลาง กรมโยธาธิการ และผังเมือง กรมทางหลวง และกรมทางหลวงชนบท

หน่วยงานตรวจสอบภาครัฐ

1) สตง. และสำนักงาน ป.ป.ท. ควรกำหนดแผนการตรวจสอบโครงการก่อสร้างของ อบท. ร่วมกันกับสำนักงาน ป.ป.ช. โดยเน้นโครงการก่อสร้างของ อบท. ที่ถูกระบุว่ามีความเสี่ยงสูงจากฐานข้อมูล กลางของสำนักงาน ป.ป.ช.

2) การตรวจสอบและข้อเสนอแนะจาก สตง. และสำนักงาน ป.ป.ท. ควรถูกนำเข้าสู่ระบบ ฐานข้อมูลกลางของสำนักงาน ป.ป.ช. เพื่อการติดตามให้เห็นภาพรวมและแก้ไขข้อบกพร่องได้เท่าทัน สถานการณ์

3) สตง. ควรจัดตั้ง “ทีมให้คำปรึกษาฉุกเฉิน” สำหรับ อบท. ที่มีข้อสงสัยเร่งด่วนเกี่ยวกับการบริหารโครงการก่อสร้างของ อบท. เพื่อป้องกันการกระทำผิดโดยไม่เจตนา

หน่วยงานกำกับดูแล

1) กระทรวงมหาดไทย (กรมโยธาธิการและผังเมือง, กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) กระทรวงคมนาคม (กรมทางหลวง, กรมทางหลวงชนบท) กรมบัญชีกลาง และกรุงเทพมหานคร ควรร่วมมือกับสำนักงาน ป.ป.ช. และ สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (สปร.) ในการพัฒนาระบบ e-CPPM และ ระบบสารสนเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโครงการก่อสร้างของ อบท. เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยง ข้อมูลและรายงานผลได้อย่างเป็นระบบและอัตโนมัติ

2) กำหนดมาตรการจูงใจ (เช่น การจัดสรรงบประมาณพิเศษ, การให้รางวัล) สำหรับ อบท. ที่มีผลการดำเนินงานด้านความโปร่งใสโดดเด่น และกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจนสำหรับ อบท. หรือผู้บริหาร/ เจ้าหน้าที่ที่ละเลยการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการทุจริต ส่งผลกระทบต่อค่าคะแนน ITA

ภาคประชาชน (ชมรม STRONG-จิตพอเพียงด้านทุจริต และเครือข่ายภาคประชาสังคมอื่น ๆ)

1) สนับสนุนให้ภาคประชาชนจัดทำ “รายงานผลโครงการก่อสร้างของ อบท.จากมุมมอง ประชาชน” หรือ “คะแนนความพึงพอใจต่อโครงการก่อสร้างของ อบท.” เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับไปยัง อบท. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนัก ป.ป.ช. ประจำจังหวัด หรือคณะกรรมการผลักดันฯ

2) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้แก่ภาคประชาชนเกี่ยวกับวิธีการตรวจสอบโครงการก่อสร้าง เบื้องต้น การอ่านแบบแปลน การสังเกตความผิดปกติของวัสดุหรือขั้นตอนการก่อสร้าง และการแจ้งเบาะแส อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย มีการติดตาม วัดผล และพัฒนาต่อยอด เป็นประจำทุกปี

กล่าวโดยสรุป ข้อเสนอแนะเพื่อป้องกันการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มุ่งเน้นการบูรณาการความร่วมมือตามแนวทางด้านและลดการทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ กรณี ความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างเป็นระบบ เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน โดยมีสาระสำคัญ คือ การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือหลักในขั้นตอนของการบริหารสัญญาโครงการก่อสร้างของ อปท. เพื่อสร้างความโปร่งใสตรวจสอบได้ ลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ และเปิดให้ทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงข้อมูลอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อป้องกันการทุจริตและเรียกรับสินบนของเจ้าหน้าที่ และต้องดำเนินการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างภาครัฐอย่างจริงจัง เพื่อป้องกันการแบ่งซื้อแบ่งจ้างและการฮั้วประมูล ซึ่งเป็นความเสี่ยงต่อการทุจริตเชิงนโยบายของ อปท. นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพและปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรมแก่บุคลากรของ อปท. ทุกระดับ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งของภาคประชาชนและภาคีเครือข่ายในการตรวจสอบและสังเกตการณ์โครงการก่อสร้างของ อปท.

หัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนแนวทางทั้งหมดให้สำเร็จเป็นรูปธรรม คือ การสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงาน ป.ป.ช., กระทรวงมหาดไทย, กระทรวงการคลัง, กระทรวงคมนาคม, สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และภาคประชาชน โดยอาศัยกลไกของคณะกรรมการผลักดันการดำเนินงานตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบในระดับจังหวัด เป็นแกนกลางในการประสานงานและผลักดันการบูรณาการความร่วมมือในส่วนปฏิบัติการพื้นที่ ตามแนวทางด้านและลดการทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ กรณี ความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เกิดการปฏิบัติอย่างจริงจังและยั่งยืน

บรรณานุกรม

- โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ และ นครพิเศษโซล. (2559). ระบบก่อสร้างโปร่งใสของโซล เพื่อประสิทธิภาพในการบริหารราชการ และความโปร่งใสในการบริหารงานก่อสร้าง. UNDP & SMG.
- พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560. (2560, 24 กุมภาพันธ์).ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 134, ตอนที่ 24 ก, หน้า 1-52.
- พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540. (2540, 9 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 114, ตอนที่ 72 ก, หน้า 1-19.
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561. (2561, 21 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 135, ตอนที่ 68 ก, หน้า 1-136.
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2568. (2568, 6 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 142, ตอนที่ 38 ก, หน้า 1-5.
- พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562. (2562, 16 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 136, ตอนที่ 50 ก, หน้า 50-59.
- พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานภาครัฐ พ.ศ. 2542. (2542, 4 มีนาคม). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 116, ตอนที่ 20 ก, หน้า 1-10.
- สมบูรณ์ ศิริสรธริรัญ พิชามณูช กาลหลง และวิจิต อาษากิจ. (2568). การพัฒนาระบบการกำกับติดตาม การบริหารโครงการก่อสร้างเพื่อป้องกันปัญหาการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ. สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ. สำนักมาตรการเชิงรุกและนวัตกรรม. (2566). มาตรการป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตก่อสร้าง อาคาร. สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- สำนักวิจัยและบริการวิชาการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต. (2566).การทุจริตและระดับ ความเสี่ยงต่อการกระทำการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ภาค 4. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.

ภาคผนวก

**ป.ป.ช. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อกำหนดประเด็นและพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต
แผนงานพัฒนาแนวทางการลดการทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต
ประเด็นระดับประเทศ**

วันที่ 29 พฤศจิกายน 2567 สำนักงาน ป.ป.ช. โดยสำนักส่งเสริมและบูรณาการการมีส่วนร่วม
ด้านทุจริตจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อกำหนดประเด็นและพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต ภายใต้แผนงาน
พัฒนาแนวทางการลดการทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต ประเด็นระดับประเทศ
ณ โรงแรม แกรนด์ ริชมอนด์ สโตนีส์ คอนเวนชั่น อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์
เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ คัดเลือกประเด็นและพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริตที่ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน
ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป้าหมายลดการทุจริตตามตัวชี้วัดแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (21) ประเด็นการต่อต้าน
การทุจริตและประพฤติมิชอบที่สำนักงาน ป.ป.ช. หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ต้องร่วมมือกัน

โอกาสนี้ ได้รับเกียรติจาก นางวาณี สุริยวรรณ ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นประธานในพิธี
เปิดกิจกรรม และนางวิดา ต้นบุญเอก ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและบูรณาการการมีส่วนร่วมด้านทุจริต
กล่าวรายงานวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรม และที่มาของการกำหนดประเด็นเสี่ยงระดับประเทศว่า จากรายงาน
สถานการณ์การทุจริตประเทศไทย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จัดทำโดยสำนักงาน ป.ป.ช. เพื่อใช้
เป็นข้อมูลสำคัญในการกำหนดนโยบาย และแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานตามภารกิจร่วมกับเครือข่ายทุก
ภาคส่วนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น พบว่า หน่วยงานที่ถูกกล่าวหามากที่สุด ได้แก่ หน่วยงานองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นจำนวน 1,739 เรื่อง (ร้อยละ 44.96) รองลงมากระทรวงมหาดไทย จำนวน 342 เรื่อง (ร้อยละ 8.84)
กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 285 เรื่อง (ร้อยละ 7.37) และเป็นส่วนราชการอื่น ๆ จำนวน 1,502 เรื่อง
(ร้อยละ 38.83)

เมื่อพิจารณาคำกล่าวหาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำแนกตามพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงาน ป.ป.ช.
ส่วนกลาง และสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดในเขตพื้นที่ภาค 1-9 และประเภทคำกล่าวหา ปรากฏว่า
คำกล่าวหา 2 อันดับแรก เป็นประเภทการจัดซื้อจัดจ้าง และการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ
นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาเงินงบประมาณของโครงการ หรือจำนวนเงินที่มีการทุจริตตามคำกล่าวหา มีมูลค่า
รวม 26,247 ล้านบาท ซึ่งหากจำแนกตามประเภทคำกล่าวหา พบว่า คำกล่าวหาประเภทการจัดซื้อจัดจ้าง
มีมูลค่ามากที่สุดจำนวน 13,391 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 51.02 จึงเป็นที่มาของหัวข้อความเสี่ยงที่กำหนดเป็น
ประเด็นระดับประเทศในปี

-2-

สำนักส่งเสริมและบูรณาการการมีส่วนร่วมต้านทุจริต จึงมุ่งดำเนินการเรื่อง กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นประเด็นเสี่ยงตามฐานข้อมูลของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่มีการจับตามองและแจ้งเบาะแสจากเครือข่ายภาคประชาชน ชมรม STRONG-จิตพอเพียงต้านทุจริต ทั่วประเทศและเป็นเรื่องร้องเรียนที่เข้ามายังสำนักงาน ป.ป.ช. อย่างต่อเนื่อง

กิจกรรมแบ่งเป็น 3 ช่วงที่สำคัญ ประกอบด้วย การอภิปรายในหัวข้อ “สำนักงาน ป.ป.ช. กับกลไกสหยุทธ์ ด้านและลดทุจริตในประเด็นเสี่ยงระดับประเทศ” โดยวิทยากรจากสำนักงาน ป.ป.ช. นายอุเทน กอวงษ์ ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรการและนวัตกรรมป้องกันการทุจริต 1 สำนักมาตรการเชิงรุกและนวัตกรรม นายกรกฎ วันเที่ยง ผู้อำนวยการกลุ่มไต่สวน 4 สำนักไต่สวนการทุจริตภาครัฐ 2 นางสาวเนรีชราพิน สิทธิภักดิ์ ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารพัสดุ สำนักบริหารทรัพย์สิน นายวันชัย สีขาว ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการ ด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริต สำนักวิจัยและบริการวิชาการด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริต และนายเฉลิมชัยวงศ์ บริรักษ์ เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริตชำนาญการพิเศษ สำนักเฝ้าระวังและ ประเมินสภาวะการทุจริต ดำเนินการอภิปรายโดยนางภาชีตา ศรธิลักษณ์ เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริตชำนาญการพิเศษ สำนักส่งเสริมและบูรณาการการมีส่วนร่วมต้านทุจริต

การบรรยายหัวข้อ “การพัฒนาระบบการกำกับติดตามการบริหารโครงการก่อสร้างเพื่อป้องกันปัญหาการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ” และ “ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการมาตรฐานราคากลางงานก่อสร้างเพื่อเพิ่มทักษะ ในการปฏิบัติงานและป้องกันการทุจริตในโครงการก่อสร้างภาครัฐ” โดยรองศาสตราจารย์ ดร. สมบูรณ์ ศิริสรธร ธิรัญ รองคณบดีฝ่ายบริหารและพัฒนาอย่างยั่งยืน คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และการ แบ่งกลุ่มเชิงปฏิบัติการ หัวข้อ “การแลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการงานเชิงบูรณาการเพื่อต้านและลดความเสี่ยงต่อการ ทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” เพื่อกำหนดประเด็นเสี่ยง แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และรวบรวมข้อมูลในกระบวนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่จะนำไปสู่การจัดทำข้อตกลงต้านและ ลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ ประเด็นระดับประเทศ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

“ข้อสัตย์ เป็นธรรม มืออาชีพ โปร่งใส ตรวจสอบได้”

ภาพกิจกรรมที่ 1 กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อกำหนดประเด็นและพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต

**ป.ป.ช. จัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการแผนงานพัฒนาแนวทางการต่อต้านและลดทุจริต
ด้วยกลไกสหยุทธ์ เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต ประเด็นระดับประเทศ ในพื้นที่ภาคเหนือ**

วันที่ 21 - 22 มกราคม 2568 สำนักงาน ป.ป.ช. โดยสำนักส่งเสริมและบูรณาการการมีส่วนร่วม
ด้านทุจริต จัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแนวทางการต่อต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ กรณี พื้นที่
เสี่ยงต่อการทุจริต แผนงานพัฒนาแนวทางการต่อต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการ
ทุจริต ประเด็นระดับประเทศ โครงการต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต
(STRONG: Together against Corruption-TaC) ครั้งที่ 1 ภาคเหนือ (พื้นที่ ภาค 5 และ ภาค 6)
โดยมีผู้บริหาร เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดลำพูน และ
จังหวัดลำปาง ได้แก่ สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด, สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด,
สำนักงานจังหวัด สำนักงานทางหลวงชนบทที่ (เชียงใหม่), แขวงทางหลวง, แขวงทางหลวงชนบท, สำนักงาน
คลังจังหวัด, สำนักงานคลังเขต 5 (เชียงใหม่), สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคที่ 8 (จ.เชียงใหม่),
สำนักงาน ป.ป.ท. เขต 5, องค์การบริหารส่วนจังหวัด, เทศบาลนคร และเทศบาลเมือง ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่
สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 5 สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด และผู้แทนชมรม STRONG - จิตพอเพียงต้านทุจริต
จังหวัดเชียงใหม่ ชมรม STRONG-จิตพอเพียงต้านทุจริต จังหวัดเชียงราย และชมรม STRONG -จิตพอเพียง
ต้านทุจริตจังหวัดพิจิตร เข้าร่วมการประชุม จำนวน 100 คน ณ โรงแรม ไอบิส สไตล์ เชียงใหม่

กิจกรรมครั้งนี้ เป็นการรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์จากองค์ความรู้และ
ประสบการณ์ของผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำคัญต่อการพัฒนากระบวนการดำเนินงานการ
จัดซื้อจัดจ้างในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อลดความเสี่ยงต่อการทุจริต เกิดความ
โปร่งใส ไร้สินบน ตรวจสอบได้ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในด้านที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและ
พัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐตามแผนงาน “การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ” โดยการ
บูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้นำข้อตกลงฯ ตามประเด็น
ความเสี่ยงที่กำหนด ไปขยายผลเป็นแนวทางการต่อต้านและลดการทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ เพื่อให้ทุกหน่วยงาน
สามารถนำแนวทาง วิธีการขยายผลไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อลดความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการ
ก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ต่อไป

“ซื่อสัตย์ เป็นธรรม มีอาชีพ โปร่งใส ตรวจสอบได้”

ภาพกิจกรรมที่ 2 กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแนวทางการลดการทุจริต ด้วยกลไกสหยุทธ์ กรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต ครั้งที่ 1 (ภาคเหนือ)

ป.ป.ช. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแนวทางการต่อต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ กรณี พื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต ครั้งที่ 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (พื้นที่ภาค 3 และภาค 4)

ระหว่างวันที่ 18 - 19 กุมภาพันธ์ 2568 สำนักงาน ป.ป.ช. โดยสำนักส่งเสริมและบูรณาการการมีส่วนร่วมด้านทุจริต จัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแนวทางการต่อต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ กรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต ครั้งที่ 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (พื้นที่ภาค 3 และภาค 4) แผนงานพัฒนาแนวทางการต่อต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริตประเด็นระดับประเทศ ภายใต้โครงการต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต (STRONG: Together against Corruption - TaC) ครั้งที่ 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (พื้นที่ภาค 3 และภาค 4) โดยมี นางสาวกัลยา สอนโพธิ์ ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและบูรณาการการมีส่วนร่วม 2 กล่าวต้อนรับและชี้แจงวัตถุประสงค์การจัดงาน ณ โรงแรมอวานี ขอนแก่น โฮเทล แอนด์ คอนเวนชั่น เซ็นเตอร์ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

กิจกรรมดังกล่าวเป็นไปตามแผนงานพัฒนาแนวทางการต่อต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต ประเด็นระดับประเทศ ภายใต้โครงการต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต (STRONG: Together against Corruption-TaC) มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมบูรณาการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้นำข้อตกลงฯ ตามประเด็นความเสี่ยงที่กำหนด ไปขยายผลเป็นแนวทางการต่อต้านและลดการทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ เพื่อให้ทุกหน่วยงานสามารถนำแนวทางและวิธีการขยายผลไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อลดความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ต่อไป

กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง อาทิ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร เทศบาลเมือง สำนักงานจังหวัด สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด สำนักงานคลังจังหวัด สำนักงานคลังเขต 4 สำนักงาน ป.ป.ท. เขต 4 สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคที่ 7 (ขอนแก่น) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 4 สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด และผู้แทนชมรม STRONG - จิตพอเพียงต้านทุจริตจังหวัดขอนแก่น ชมรม STRONG-จิตพอเพียงต้านทุจริต จังหวัดอุดรธานี และชมรม STRONG -จิตพอเพียงต้านทุจริตจังหวัดชัยภูมิ จำนวนกว่า 100 คน

-2-

ในวันแรก เป็นการอภิปรายหัวข้อ “สำนักงาน ป.ป.ช. กับกลไกสหยุทธ์ ด้านและลดทุจริตในประเด็นเสี่ยงระดับประเทศ” โดยมีวิทยากรของสำนักงาน ป.ป.ช. ได้แก่ นายกรกฎ วันเที่ยง ผู้อำนวยการกลุ่มไต่สวน 4 สำนักไต่สวนการทุจริตภาครัฐ 2 นางสาวเนรัชราพิน สิทธิภักดิ์ ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารพัสดุ สำนักบริหารทรัพย์สิน และนายวันชัย สีขาว ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริต สำนักวิจัยและบริการวิชาการด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริต จากนั้น เป็นการบรรยายในหัวข้อ “โครงการความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ (Infrastructure Transparency Initiative: CoST) เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมตรวจสอบข้อมูลโครงการให้เกิดความคุ้มค่าและโปร่งใส” วิทยากรโดย นางสาวปติมาศ ผกามาต ผู้อำนวยการกลุ่มงานวิชาการ สำนักงานคลังจังหวัดขอนแก่น และการอภิปรายในหัวข้อ “การพัฒนากระบวนการกำกับติดตามการบริหารโครงการก่อสร้าง เพื่อป้องกันปัญหาการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ และยกระดับความโปร่งใสตรวจสอบได้ของการดำเนินงานโครงการภาครัฐ” โดยรองศาสตราจารย์ ดร. สมบูรณ์ ศิริสรธร วิทยุรองคณบดีฝ่ายบริหารและพัฒนาอย่างยั่งยืน คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และนางสาวพิกามณู กาทอง นักวิชาการพัสดุเชี่ยวชาญ สถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล และการแบ่งกลุ่มเชิงปฏิบัติการแลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการเชิงบูรณาการ : เพื่อต้านและลดความเสี่ยงต่อการทุจริต ในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ช่วงที่ 1 ประเด็นองค์ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

สำหรับวันที่สอง เป็นการแบ่งกลุ่มเชิงปฏิบัติการฯ ช่วงที่ 2 ประเด็นความเสี่ยงต่อการทุจริต การออกใบอนุญาต/ใบอนุญาตการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กรณี การก่อสร้างอาคาร และช่วงที่ 3 ประเด็นความเสี่ยงต่อการทุจริต การออกใบอนุญาต/ใบอนุญาตการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กรณี การก่อสร้างถนน/ทางเชื่อม เข้า – ออก

กิจกรรมครั้งนี้เป็นความร่วมมือกันระหว่างสำนักงาน ป.ป.ช. กับหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่จะนำไปสู่การจัดทำข้อตกลงต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ ตามประเด็นความเสี่ยงต่อการทุจริตระดับประเทศ อีกทั้ง เป็นการส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐ ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมบูรณาการเพื่อลดความเสี่ยงเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้นำข้อตกลงฯ ตามประเด็นความเสี่ยงที่กำหนด ไปขยายผลเป็นแนวทางการต้านและลดการทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ ให้ทุกหน่วยงานสามารถนำแนวทางและวิธีการขยายผลไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อลดความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ต่อไป

ทั้งนี้ การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแนวทางต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ กรณี พื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต ครั้งที่ 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (พื้นที่ภาค 3 และภาค 4) สำนักงาน ป.ป.ช. คาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นการเปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็น เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์จากการปฏิบัติงาน โดยสำนักงาน ป.ป.ช. จะได้นำความคิดเห็นข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์จากองค์ความรู้และประสบการณ์ของผู้เข้าร่วม เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำคัญต่อการพัฒนากระบวนการดำเนินงาน และการจัดซื้อจัดจ้างในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อลดความเสี่ยงต่อการทุจริต เกิดความโปร่งใส ไร้สินบน ตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในด้านที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ตามแผนงาน “การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ” โดยการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

“ซื่อสัตย์ เป็นธรรม มีอาชีพ โปร่งใส ตรวจสอบได้”

ภาพกิจกรรมที่ 2 กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแนวทางการลดการทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ กรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต ครั้งที่ 2 (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

**ป.ป.ช. จัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ เพื่อการยกระดับมาตรฐานของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง
หวังป้องกันปัญหาความเสี่ยงต่อการทุจริตของโครงการก่อสร้างในหน่วยงานภาครัฐ และ อปท.**

ระหว่างวันที่ 28 - 29 เมษายน 2568 สำนักงาน ป.ป.ช. โดย สำนักส่งเสริมและบูรณาการการมีส่วนร่วมด้านทุจริต จัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแนวทางต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ กรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต แผนงานพัฒนาแนวทางต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต ประเด็นระดับประเทศ ภายใต้โครงการต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต (STRONG: Together against Corruption-TaC) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ ตลอดจนการให้ข้อเสนอแนะ รวมถึงข้อมูลกระบวนการเชิงบูรณาการเพื่อเป้าหมายต้านและลดความเสี่ยงต่อการทุจริต ในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป้าหมายลดการทุจริต ซึ่งเป็นตัวชี้วัดตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (21) ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ที่สำนักงานป.ป.ช. หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ต้องร่วมมือกัน

โดยมี นายสุชาติ กรวยกิตานนท์ ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภาค 8 เป็นประธานในพิธีเปิด และ นางวิธดา ต้นบุญเอก ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและบูรณาการการมีส่วนร่วมด้านทุจริต เป็นผู้กล่าวรายงาน ณ โรงแรมแกรนด์ ฟอรั่ม นครศรีธรรมราช อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช

นายสุชาติ กรวยกิตานนท์ ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภาค 8 กล่าวว่า กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแนวทางต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ กรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต แผนงานพัฒนาแนวทางต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต ประเด็นระดับประเทศ ถือว่ามีความสำคัญ โดยเป็นความร่วมมือกันระหว่างสำนักงาน ป.ป.ช. กับหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ที่นำไปสู่การจัดทำข้อตกลงต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ตามประเด็นความเสี่ยงต่อการทุจริตประเด็นระดับประเทศ อีกทั้ง เป็นการส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมบูรณาการการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่ทุกหน่วยงานจะได้นำข้อตกลงฯ ตามประเด็นความเสี่ยงที่กำหนดไปขยายผลเป็นแนวทางต้านและลดการทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ และเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อลดความเสี่ยงต่อการทุจริตได้ต่อไป

นางวรिता ต้นบุญเอก ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและบูรณาการการมีส่วนร่วมด้านทุจริต กล่าวเพิ่มเติมว่า จากรายงานสถานการณ์การทุจริตประเทศไทย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 พบว่า ประเภทคำกล่าวหา ปรากฏว่า คำกล่าวหา 2 อันดับแรก เป็นประเภทการจัดซื้อจัดจ้าง และการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ซึ่งเมื่อพิจารณาวงเงินงบประมาณของโครงการ หรือจำนวนเงินที่มีการทุจริตตามคำกล่าวหา มีมูลค่ารวม 11,834 ล้านบาท ซึ่งหากจำแนกตามประเภทคำกล่าวหา พบว่า คำกล่าวหา **ประเภทการจัดซื้อจัดจ้างมีมูลค่ามากที่สุด จำนวน 8,602 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 72.69**

นอกจากนี้ ยังเป็นประเด็นเสี่ยงตามฐานข้อมูลของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่มีการจับตามองและแจ้งเตือนจากเครือข่ายภาคประชาชน ชมรม STRONG-จิตพอเพียงต้านทุจริตทั่วประเทศ และเป็นเรื่องร้องเรียนที่เข้ามายังสำนักงาน ป.ป.ช. อย่างต่อเนื่องอีกด้วย จึงเป็นที่มาของหัวข้อความเสี่ยงที่กำหนดเป็นประเด็นระดับประเทศในปี

กิจกรรมครั้งนี้ มีหัวข้อที่น่าสนใจ ซึ่งประกอบด้วย การอภิปรายในหัวข้อ “สำนักงาน ป.ป.ช. กับกลไกสหยุทธ์ ต้านและลดทุจริตในประเด็นเสี่ยงระดับประเทศ” โดย นายกรกฎ วันเที่ยง ผู้อำนวยการกลุ่มไต่สวน 4 สำนักไต่สวนการทุจริตภาครัฐ 2 นางสาวเนรัชราพิน สิทธิภักย์ ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารพัสดุ สำนักบริหารทรัพย์สิน และนายวันชัย สีขาว ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริต สำนักวิจัยและบริการวิชาการด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริต จากนั้น เป็นการบรรยายในหัวข้อ “โครงการความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ (Infrastructure Transparency Initiative: CoST) เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมตรวจสอบข้อมูลโครงการให้เกิดความคุ้มค่าและโปร่งใส” โดย นางสาวธัญพร คงเพชร คลังจังหวัดนครศรีธรรมราชและการอภิปรายในหัวข้อ “การพัฒนาระบบการกำกับติดตามการบริหารโครงการก่อสร้างเพื่อป้องกันปัญหาการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ และยกระดับความโปร่งใสตรวจสอบได้ของการดำเนินงานโครงการภาครัฐ”โดย รองศาสตราจารย์ ดร. สมบูรณ์ ศิริสรธริทธิ รองคณบดี ฝ่ายบริหารและพัฒนาอย่างยั่งยืน คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และนางสาวนิตยา สันตะเนือง นักวิชาการพัสดุ กองคลัง สำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล

การชี้แจง เรื่อง “มาตรการป้องกันการทุจริตการออกใบอนุญาตก่อสร้างอาคาร” ของสำนักงาน ป.ป.ช. โดย นายวันชัย สีขาว ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริต

การแบ่งกลุ่มเชิงปฏิบัติการแลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการงานเชิงบูรณาการ : เพื่อด้านและลดความเสี่ยงต่อการทุจริต ในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประเด็นองค์ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

การแบ่งกลุ่มเชิงปฏิบัติการแลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการงานเชิงบูรณาการ: เพื่อด้านและลดความเสี่ยงต่อการทุจริต ในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ประเด็นความเสี่ยงต่อการทุจริต การออกใบอนุญาต/ใบอนุญาตการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กรณี การก่อสร้างอาคาร และกรณี การก่อสร้างถนน/ทางเชื่อม เข้า – ออก

-3-

กิจกรรมครั้งนี้ มีผู้เข้าร่วมจำนวน 130 คน ประกอบด้วย ผู้แทนจากสำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 8 สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด และชมรม STRONG-จิตพอเพียงต้านทุจริตจังหวัด ในพื้นที่ภาค 8 และภาค 9 หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ สังกัดกระทรวงมหาดไทย กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนจังหวัด, เทศบาลนคร และเทศบาลเมือง) ผู้แทนระดับพื้นที่จากกรมบัญชีกลาง กรมทางหลวง กรมทางหลวงชนบท ผู้แทนจาก สำนักงาน ป.ป.ท. เขต 8 และ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงาน ป.ป.ช. หวังเป็นอย่างยิ่งว่า การจัดกิจกรรมครั้งนี้ จะเป็นเวทีที่ได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้และ ประสบการณ์ รวมถึงการได้ข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์ต่อการยกระดับมาตรฐานของ กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างในโครงการก่อสร้างของหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เกิดการเปิดเผยข้อมูลพื้นฐานที่เป็นประโยชน์สูงสุดต่อสาธารณะ สนับสนุนการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ มุ่งสู่ความโปร่งใสในการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ และการพัฒนาระบบการกำกับติดตามการบริหารโครงการ ก่อสร้างเพื่อป้องกันปัญหาความเสี่ยงต่อการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อไป

“ซื่อสัตย์ เป็นธรรม มีอาชีพ โปร่งใส ตรวจสอบได้”

ภาพกิจกรรมที่ 2 กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแนวทางการลดทุจริต ด้วยกลไกสหยุทธ์ กรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต ครั้งที่ 3 (ภาคใต้)

ป.ป.ช. จัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ เพื่อการยกระดับมาตรฐานของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ป้องกันปัญหาความเสี่ยงต่อการทุจริตโครงการก่อสร้างของภาครัฐ และ อบท. ครั้งที่ 4

ระหว่างวันที่ 20 – 21 พฤษภาคม 2568 สำนักงาน ป.ป.ช. โดยสำนักส่งเสริมและบูรณาการการมีส่วนร่วมด้านทุจริต จัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแนวทางการต่อต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ กรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต แผนงานพัฒนาแนวทางการต่อต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต ประเด็นระดับประเทศ โครงการต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต (STRONG: Together against Corruption-TaC) ครั้งที่ 4 ภาคกลาง (พื้นที่ภาค 1 ภาค 2 และภาค 7) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ ตลอดจนการให้ข้อเสนอแนะรวมถึงข้อมูลกระบวนการเชิงบูรณาการ เพื่อเป้าหมายต้านและลดความเสี่ยงต่อการทุจริต ในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป้าหมายลดการทุจริต ซึ่งเป็นตัวชี้วัดตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (21) ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ที่สำนักงานป.ป.ช. หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนต้องร่วมมือกัน

โดยมี นางวาณี สุริยวรรณ ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นประธานในพิธีเปิด และนางวิดา ตันบุญเอก ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและบูรณาการการมีส่วนร่วมด้านทุจริต กล่าววัตถุประสงค์การจัดกิจกรรม ณ ห้องทวารวดี 2 โรงแรมไมด้า แกรนด์ ทวารวดี นครปฐม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

นางวาณี สุริยวรรณ ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. กล่าวว่า การกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแนวทางการต่อต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ กรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต แผนงานพัฒนาแนวทางการต่อต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต ประเด็นระดับประเทศ ถือว่ามีความสำคัญ โดยเป็นความร่วมมือกันระหว่างสำนักงาน ป.ป.ช. กับหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องที่นำไปสู่การจัดทำข้อตกลงต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ตามประเด็นความเสี่ยงต่อการทุจริตประเด็นระดับประเทศ อีกทั้ง เป็นการส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมบูรณาการการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย ที่ทุกหน่วยงานจะได้นำข้อตกลงฯตามประเด็นความเสี่ยงที่กำหนด ไปขยายผลเป็นแนวทางการต่อต้านและลดการทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ และเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อลดความเสี่ยงต่อการทุจริตได้ต่อไป

นางวริตา ต้นบุญเอก ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและบูรณาการการมีส่วนร่วมด้านทุจริต กล่าวเพิ่มเติมว่า จากรายงานสถานการณ์การทุจริตประเทศไทย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 พบว่า หน่วยงานที่ถูกกล่าวหามากที่สุด ได้แก่ หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1,550 เรื่อง (ร้อยละ 45.75) รองลงมาเป็นกระทรวงมหาดไทยจำนวน 375 เรื่อง (ร้อยละ 11.07) กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 198 เรื่อง (ร้อยละ 5.84) และเป็นส่วนราชการอื่น ๆ จำนวน 1,265 เรื่อง (ร้อยละ 37.34) และประเภทคำกล่าวหา ปรากฏว่าคำกล่าวหา 2 อันดับแรก เป็นประเภทการจัดซื้อจัดจ้าง และการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาวงเงินงบประมาณของโครงการ หรือจำนวนเงินที่มีการทุจริตตามคำกล่าวหา มีมูลค่ารวม 11,834 ล้านบาท ซึ่งหากจำแนกตามประเภทคำกล่าวหา พบว่า คำกล่าวหาประเภทการจัดซื้อจัดจ้างมีมูลค่ามากที่สุด จำนวน 8,602 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 72.69

นอกจากนี้ ยังเป็นประเด็นเสี่ยงตามฐานข้อมูลของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่มีการจับตามองและแจ้งเตือนจากเครือข่ายภาคประชาชน ชมรม STRONG-จิตพอเพียงต้านทุจริตทั่วประเทศ และเป็นเรื่องร้องเรียนที่เข้ามาถึงสำนักงาน ป.ป.ช. อย่างต่อเนื่องจึงเป็นที่มาของหัวข้อความเสี่ยงที่กำหนดเป็นประเด็นระดับประเทศ ในปีนี้ โดยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 141 คน ประกอบด้วย ผู้แทนจากสำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 7 สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด และชมรม STRONG-จิตพอเพียงต้านทุจริตจังหวัด ในพื้นที่ภาค 1 ภาค 2 และภาค 7 หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ สังกัดกระทรวงมหาดไทย กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนจังหวัด, เทศบาลนคร และเทศบาลเมือง) ผู้แทนระดับพื้นที่จาก กรมบัญชีกลาง กรมทางหลวง กรมทางหลวงชนบท ผู้แทนจาก สำนักงาน ป.ป.ท. เขต 7 และ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำหรับการจัดกิจกรรมครั้งนี้ ประกอบด้วย

ในวันแรก ช่วงเช้า เป็นการอภิปรายในหัวข้อ “สำนักงาน ป.ป.ช. กับกลไกสหยุทธ์ ด้านและลดทุจริตในประเด็นเสี่ยงระดับประเทศ” โดย นายกรกฎ วันเที่ยง ผู้อำนวยการกลุ่มไต่สวน 4 สำนักไต่สวนการทุจริตภาครัฐ 2 นางสาวเนรีชาพิน สิทธิภักย์ ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารพัสดุ สำนักบริหารทรัพย์สิน และนายวันชัย สีขาว ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริต สำนักวิจัยและบริการวิชาการ ด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริต จากนั้นเป็นการบรรยายในหัวข้อ “โครงการความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ (Infrastructure Transparency Initiative: CoST) เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมตรวจสอบข้อมูลโครงการให้เกิดความคุ้มค่าและโปร่งใส” โดย นางขวัญใจ เหลืองดอกไม้ นักวิชาการคลังชำนาญการพิเศษ สำนักงานคลังจังหวัดนครปฐม

-3-

ช่วงบ่าย เป็นการอภิปรายในหัวข้อ “การพัฒนาระบบการกำกับติดตามการบริหารโครงการก่อสร้าง เพื่อป้องกันปัญหาการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ และยกระดับความโปร่งใสตรวจสอบได้ของการดำเนินงานโครงการภาครัฐ” โดย รองศาสตราจารย์ ดร. สมบูรณ์ ศิริสรหิรัญ รองคณบดีฝ่ายบริหารและพัฒนาอย่างยั่งยืน คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล พันตำรวจโท วิจิต อาซากิจ (สบ 3) กลุ่มงาน คณาจารย์ สังกัด คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ และเป็นการแบ่งกลุ่มเชิงปฏิบัติการแลกเปลี่ยน ข้อมูลกระบวนการงานเชิงบูรณาการ : เพื่อต้านและลดความเสี่ยงต่อการทุจริต ในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ประเด็นองค์ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

วันที่สอง ช่วงเช้า เป็นการชี้แจง เรื่อง “มาตรการป้องกันการทุจริตการออกใบอนุญาตก่อสร้างอาคาร” ของสำนักงาน ป.ป.ช. โดย นายวันชัย สีขาว ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริต สำนักวิจัยและบริการวิชาการด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริต จากนั้นเป็นการแบ่งกลุ่มเชิงปฏิบัติการแลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการงานเชิงบูรณาการ: เพื่อต้านและลดความเสี่ยงต่อการทุจริต ในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ประเด็นความเสี่ยงต่อการทุจริต การออกใบอนุญาต/ใบอนุญาตการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กรณี การก่อสร้างอาคาร และกรณี การก่อสร้างถนน/ทางเชื่อม เข้า – ออก

โดยการจัดกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแนวทางต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ กรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต แผนงานพัฒนาแนวทางต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต ประเด็นระดับประเทศ โครงการต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต สำนักงาน ป.ป.ช. หวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะเป็นเวทีให้หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ภาค 1 ภาค 2 และภาค 7 ได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์รวมถึงการได้ ข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์ต่อการยกระดับมาตรฐานของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างในโครงการก่อสร้างของหน่วยงาน ภาครัฐมุ่งสู่ความโปร่งใสในการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ และการพัฒนาระบบการกำกับติดตามการบริหารโครงการก่อสร้างเพื่อป้องกันปัญหาความเสี่ยงต่อการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อไป

“ข้อสัถย์ เป็นธรรม มีอาชีพ โปร่งใส ตรวจสอบได้”

ภาพกิจกรรมที่ 2 กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแนวทางต้านและลดทุจริต
ด้วยกลไกสหยุทธ์ กรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต ครั้งที่ 4 (ภาคกลาง)

ป.ป.ช. จัดเวทีแลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการเชิงบูรณาการ ครั้งที่ 5

เพื่อดำเนินและลดความเสี่ยงต่อการทุจริต ในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา)

ระหว่างวันที่ 17 – 18 มิถุนายน 2568 สำนักงาน ป.ป.ช. โดยสำนักส่งเสริมและบูรณาการการมีส่วนร่วม ต้านทุจริตจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแนวทางการต่อต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ กรณีพื้นที่ เสี่ยงต่อการทุจริต แผนงานพัฒนาแนวทางการต่อต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ฯ ประเด็นระดับประเทศ โครงการต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต (STRONG: Together against Corruption-TaC) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ครั้งที่ 5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา) ณ โรงแรม ทีเค. พาเลซ แอนด์ คอนเวนชั่น เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ ตลอดจนการให้ข้อเสนอแนะ รวมถึงข้อมูล กระบวนการเชิงบูรณาการเพื่อเป้าหมายต้านและลดความเสี่ยงต่อการทุจริต ในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อ เป้าหมายลดการทุจริต ซึ่งเป็นตัวชี้วัดตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (21) ประเด็นการต่อต้านการทุจริต และประพฤติมิชอบ ที่สำนักงาน ป.ป.ช. หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ต้องร่วมมือกัน

โอกาสนี้ ได้รับเกียรติจากนายศรชัย ชูวิเชียร รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นประธาน ในพิธีเปิดกิจกรรม และกล่าวรายงานกิจกรรม โดยนางวาณี สุริยวรรณ ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. กล่าวรายงานวัตถุประสงค์ การจัดกิจกรรม ณ โรงแรม ทีเค. พาเลซ แอนด์ คอนเวนชั่น ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร กิจกรรมครั้งนี้ มีผู้เข้าร่วม 140 คน ประกอบด้วย ผู้แทนจากชมรม STRONG- จิตพอเพียงต้านทุจริตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดชลบุรี ผู้แทนจากหน่วยงานในสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร สำนักงานการคลัง สำนักงานการโยธา สำนักงาน ระบายน้ำ และผู้แทนจากฝ่ายการคลัง และฝ่ายโยธาจากสำนักงานเขต ทั้ง 50 เขต รวมถึงผู้แทนจากเทศบาล เมืองพัทยา สำนักงานทางหลวงที่ 14 (ชลบุรี) และสำนักงานทางหลวงชนบทที่ 3 (ชลบุรี)

วันที่ 17 มิถุนายน 2568 กิจกรรมช่วงเช้า เป็นการอภิปราย หัวข้อ “สำนักงาน ป.ป.ช. กับกลไกสหยุทธ์ ด้านและลดทุจริตในประเด็นเสี่ยงระดับประเทศ” โดย นายกริกู วันเที่ยง ผู้อำนวยการกลุ่มไต่สวน 4 สำนักไต่สวนการทุจริตภาครัฐ 2 นางสาวเนรัชราพิน สิทธิกันย์ ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารพัสดุ สำนักบริหารทรัพย์สิน และนายวันชัย สีขาว ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริต สำนักวิจัยและบริการวิชาการด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ในการอภิปรายครั้งนี้ วิทยากรจากสำนักงาน ป.ป.ช. ได้เผยแพร่ กฎหมายป้องกันการฟ้องปิดปาก (Anti-Strategic Lawsuit Against Public Participation Law หรือ Anti-SLAPP Law) มีหลักการ เป็นการกำหนดให้รัฐมีมาตรการคุ้มครองบุคคลที่ออกมาเปิดโปงหรือแสดงความเห็นโดยสุจริต และต่อมาบุคคลดังกล่าวถูกฟ้องคดีปิดปาก ในลักษณะที่เป็นการคุกคามโดยใช้กระบวนการยุติธรรมเป็นเครื่องมือด้วยวิธีการฟ้องคดี เพื่อยับยั้ง ข่มขู่ ประชาชนที่เข้าไป มีส่วนร่วมในการปกป้องผลประโยชน์ของสาธารณะหรือการใช้สิทธิในการแสดงความคิดเห็น

โดยสุจริต โดยผู้ฟ้องคดีไม่ได้มุ่งหวังในผลประโยชน์ของคดีแต่มีวัตถุประสงค์เพื่อข่มขู่ กลั่นแกล้ง หรือ ขัดขวางประชาชนที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการร้องเรียน แสดงความคิดเห็น หรือแจ้งเบาะแส เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของสาธารณะ โดยกลไกหลักที่เป็นเครื่องมือเพื่อป้องกันการฟ้องคดีปิดปากคือ “การยุติคดี” ประเภทนี้โดยรวดเร็ว ตั้งแต่ในชั้นเริ่มต้นของกระบวนการยุติธรรม ทำให้ผู้ถูกฟ้องคดีปิดปากไม่ต้องเสียเวลารวมถึงทรัพยากรต่าง ๆ จำนวนมากในระหว่างการต่อสู้คดี เพื่อเป็นการลดความเสียหายและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับผู้ที่ถูกฟ้องคดีปิดปาก จากนั้นเป็นการบรรยาย หัวข้อ “โครงการความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ (Infrastructure Transparency Initiative: CoST) เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมตรวจสอบข้อมูลโครงการให้เกิดความคุ้มค่าและโปร่งใส” โดยนางสาววันทนี ทรัพย์สุขสำราญ ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายการจัดซื้อโดยรัฐระหว่างประเทศ กรมบัญชีกลาง

ช่วงบ่าย เป็นการอภิปราย หัวข้อ “การพัฒนาระบบการกำกับติดตามการบริหารโครงการก่อสร้าง เพื่อป้องกันปัญหาการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ และยกระดับความโปร่งใสตรวจสอบได้ของการดำเนินงานโครงการภาครัฐ” โดย รองศาสตราจารย์ ดร. สมบูรณ์ ศิริสรธรวิธัญ รองคณบดีฝ่ายบริหารและพัฒนาอย่างยั่งยืน คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล พันตำรวจโท วิจิต อาซากิจ (สบ 3) กลุ่มงานคณาจารย์ สังกัด คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ และการแบ่งกลุ่ม เชิงปฏิบัติการแลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการงานเชิงบูรณาการ : เพื่อต้านและลดความเสี่ยงต่อการทุจริต ในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ประเด็นองค์ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับความเสี่ยงต่อการทุจริตในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ สรุปผล และนำเสนอผลการแลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการงานเชิงบูรณาการเพื่อต้านและลดความเสี่ยงต่อการทุจริต โครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

-3-

วันที่ 18 มิถุนายน 2568 ช่วงเช้า เป็นการชี้แจง เรื่อง “มาตรการป้องกันการทุจริตการออกใบอนุญาตก่อสร้างอาคาร” ของสำนักงาน ป.ป.ช. โดย เจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช. และเป็นการแบ่งกลุ่ม เชิงปฏิบัติการ แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการงานเชิงบูรณาการ : เพื่อดำเนินและลดความเสี่ยงต่อการทุจริต ในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ประเด็นความเสี่ยงต่อการทุจริต การออกใบอนุญาต/ใบอนุญาตการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ กรณี การก่อสร้างอาคาร และแบ่งกลุ่มเชิงปฏิบัติการ แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการงานเชิงบูรณาการ : เพื่อดำเนินและลดความเสี่ยงต่อการทุจริต ในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น” ประเด็นความเสี่ยงต่อการทุจริต การออกใบอนุญาต/ใบอนุญาตการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ กรณีการก่อสร้างถนน/ทางเชื่อมเข้า-ออก พร้อมทั้งนำเสนอผลการแลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการงานเชิงบูรณาการเพื่อดำเนินและลดความเสี่ยงต่อการทุจริต โครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลของการจัดกิจกรรมครั้งนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำแนวทางการดำเนินงานและลดการทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 : กรณี ความเสี่ยงต่อการทุจริต โครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อนำข้อเสนอแนะในการบูรณาการความร่วมมือ ไปขยายผลการดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และปรับใช้แนวทางการดำเนินงานและลดความเสี่ยงต่อการทุจริต กรณี โครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่การปฏิบัติ ผ่านคณะกรรมการผลักดันการดำเนินงานตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ จังหวัด... ได้ต่อไป

“ซื่อสัตย์ เป็นธรรม มีอาชีพ โปร่งใส ตรวจสอบได้”

ภาพกิจกรรมที่ 2 กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแนวทางการลดทุจริต
ด้วยกลไกสหยุทธ์ กรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต ครั้งที่ 5
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ(กรุงเทพมหานคร และ เมืองพัทยา)

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษาโครงการต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต
(STRONG: Together against Corruption-TaC) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

นายศรชัย ชูวิเชียร

รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.

นางวาธินี สุริยวรรณ

ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.

นางวริตา ต้นบุญเอก

ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและบูรณาการการมีส่วนร่วมต้านทุจริต

อำนวยการแผนงานพัฒนาแนวทางต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์
เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต ประเด็นระดับประเทศ

นางสาวกัลยา สอนโพธิ์

ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและบูรณาการการมีส่วนร่วม 2

ดำเนินงานแผนงานพัฒนาแนวทางต้านและลดทุจริตด้วยกลไกสหยุทธ์
เฉพาะกรณีพื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริต ประเด็นระดับประเทศ
สำนักส่งเสริมและบูรณาการการมีส่วนร่วมต้านทุจริต (สสร.)

นางภาชีตา ศราธิลักษณ์

เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริตชำนาญการพิเศษ

นางสาวณิกานต์ จานโอ

เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริตชำนาญการ

นางสาวอรทัย เขียวพาศิษฐ์กุล

เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริตชำนาญการ

นายเสกฐนันท์ ช่อฟ้า

เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริตชำนาญการ

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
เลขที่ 361 ถนนนทบุรี ตำบลท่าทราย อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี 11000
โทรศัพท์ 0 2528 4800
www.nacc.go.th